

آینده‌پژوهی ایران ۱۳۹۴

بلاغت

آینده پژوهی ایران ۱۳۹۴

انتشار دیجیتالی: نوروز ۱۳۹۴

فهرست مطالب

۳ پیشگفتار

بخش اول

۴ روش‌شناسی

بخش دوم

۱۰ تحلیل‌های تک متغیر-محور

۱۳ راهنمای خوانش گراف‌ها

۱۵ ۱۰۰ مسئله‌ی ایران ۱۳۹۴

بخش سوم

۱۱۵ تحلیل ساختاری

۱۱۹ تحلیل اثرات مستقیم

۱۲۳ تحلیل اثرات غیرمستقیم

۱۲۷ تحلیل اثرات احتمالی

۱۲۹ تحلیل اثرات فازی (Fuzzy)

بخش چهارم

۱۳۲ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

پیوست

۱۳۶ لیست کامل متغیرها

و شاخص‌های تحلیل شبکه

پیشگفتار

«آینده‌پژوهی ایران ۱۳۹۴» دومین پروژه‌ی آینده‌پژوهی سالانه‌ای است که «آینده‌بان» در ابتدای هر سال منتشر می‌کند. این پروژه‌ی سالانه در مسیر تحقق هدف کلان آینده‌بان است که قصد دارد نگاه خردمندانه به آینده را وارد فضای عمومی کشور کند و در مسیر تحقق شعار «آینده‌ی بهتر برای همه» قدم بردارد.

آینده‌بان، مجموعه‌ای مبتنی بر فعالیت‌های پژوهشی تخصصی در حوزه آینده‌پژوهی است. اما رویکرد آینده‌بان تنها معطوف به پژوهش علمی آینده نیست، بلکه قصد دارد تا با ایجاد پیوندی بین پژوهش‌های علمی از یک سو و امروز و فردای جامعه ایران از سوی دیگر، مباحث تخصصی آینده‌پژوهی را به صورت کاربردی وارد حوزه‌ی عمومی کند.

آنچه در این مجموعه ارائه می‌شود، نتیجه‌ی یک پژوهش مبتنی بر روش‌های علمی آینده‌پژوهی است. اما برای ارائه‌ی نتایج از قالبی فراتر از یک گزارش پژوهشی-علمی استفاده شده و تلاش شده تا با نزدیک شدن به زبانی ساده، محصولی مناسب برای طیف گسترده‌ای از مخاطبان فراهم شود. در نتیجه مخاطبان این مجموعه فقط پژوهشگران و دانشگاهیان حوزه‌های مختلف دانش نیستند، بلکه تمام ایرانیانی که دغدغه‌ی آینده‌ی این سرزمین را دارند مخاطب این گزارش محسوب می‌شود. هرچند در گزارش امسال با فرض ایجاد آشنایی اولیه با برخی مفاهیم آینده‌پژوهی برای مخاطبان آینده‌بان از معرفی و تکرار برخی مفاهیم اجتناب کردیم و گزارش دارای جنبه‌های تخصصی بیشتری نسبت به سال گذشته است.

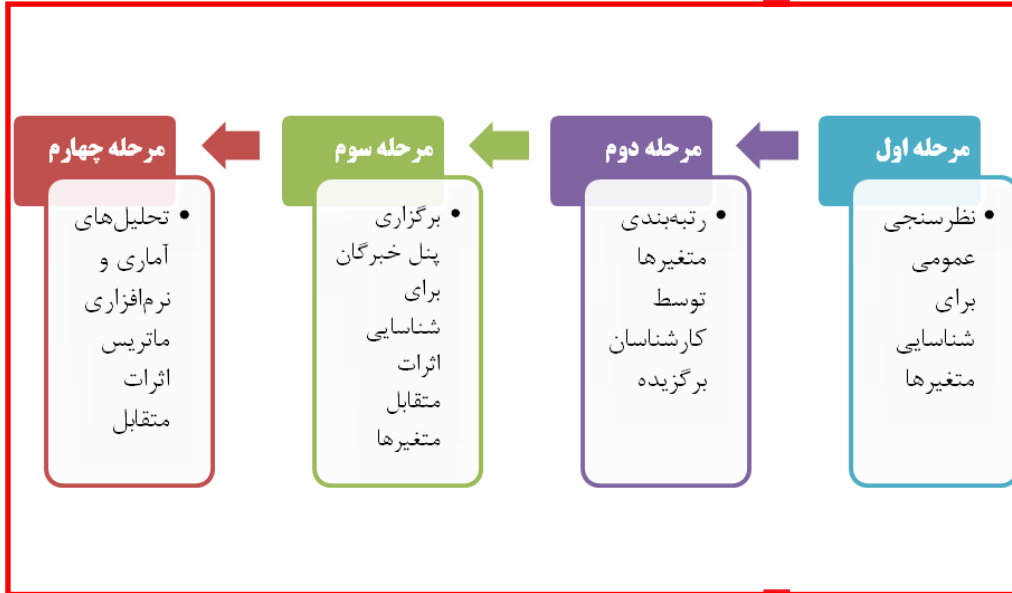
همچون گزارش سال گذشته، انتشار دومین گزارش سالانه از سوی مجموعه‌ی آینده‌بان حتماً با کاستی‌هایی همراه است که نظرات و حمایت‌های شما به برطرف کردن آن‌ها در آینده کمک خواهد کرد. با ما در تماس باشید:

- Email: info@ayandeban.ir
- Facebook: <http://facebook.com/ayandeban>
- Twitter: <http://twitter.com/ayandeban>
- Google Plus: <https://google.com/+ayandebanir>
- Instagram: <https://instagram.com/ayandeban>

اگر شما نسخه‌ی چاپی این گزارش را مطالعه می‌کنید، می‌توانید با رجوع به نسخه پی.دی.اف از طریق لینک زیر، به فایل کامل گزارش دسترسی داشته باشید که شامل تصاویر با کیفیت‌تر و همچنین مجموعه هایپرلینک‌هاست.

برای دانلود نسخه‌ی پی.دی.اف به نشانی www.ayandeban.ir مراجعه کنید.

روش‌شناسی

مفاهیمی از این دست و در ادامه استفاده از روش‌شناسی و روش‌های مختلف پژوهش است.

به بیان مشخص‌تر، ما معتقدیم که آینده همین امروز ساخته می‌شود و حاصل اجتماع بین‌الاذهان پنهان ولی مستقر در ذهنیت آحاد مردمان یک سرزمین است. بدین معنا، به تعبیری شاید بتوان گفت چیزی به نام چالش یا مسئله در جهان خارج وجود ندارد. این دریافت و پنداشت مشترک ما از سطح اهمیت موضوع یا مسئله‌ای است که تولید دانش پیرامون آن، سیاست‌گذاری برای آن، خیزش افکار عمومی یا حتی تغییرات کلان در سطح مناسبات سیاسی و اقتصادی را ممکن می‌کند. بنابراین، ذهنیت مشترک امروزی، همین‌جا حاضر و کنونی ایرانیان است که مسائل امروز و رویدادهای فردا را تعیین می‌کند. با چنین رویکردی آینده‌بان در گزارش-پژوهش دوم تلاش کرده است تا زمینه‌های آینده‌پژوهی شهروندی را نیز به مرحله عمل برساند.

همزمان با آخرین ماه‌های سال ۱۳۹۳، آینده‌بان تلاش کرد تا به روال سال گذشته، گزارش آینده‌پژوهی مسائل ایران را در قالبی جدید و متفاوت، اما هم‌راستا با روش‌شناسی و تجربه‌های به دست آمده از انتشار گزارش نخست (آینده‌پژوهی سال ۱۳۹۳) تهیه کند. مهم‌ترین تفاوت گزارش امسال در نحوه گردآوری اطلاعات اتفاق افتاده است.

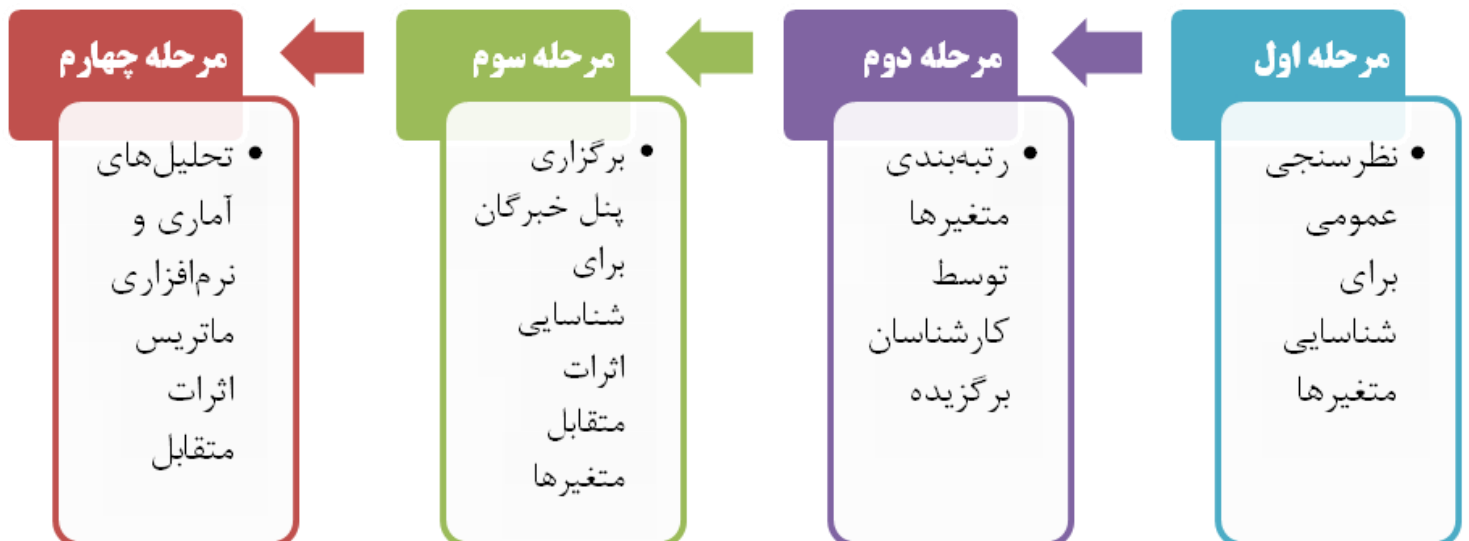
در گزارش امسال، همه‌ی شهروندانی که علاقه‌مند به پیش‌نگری و پیش‌بینی مسائل اصلی و چالش‌های پیش‌روی کشور هستند، می‌توانستند ما را از نظرات ارزشمند خود بهره‌مند کنند.

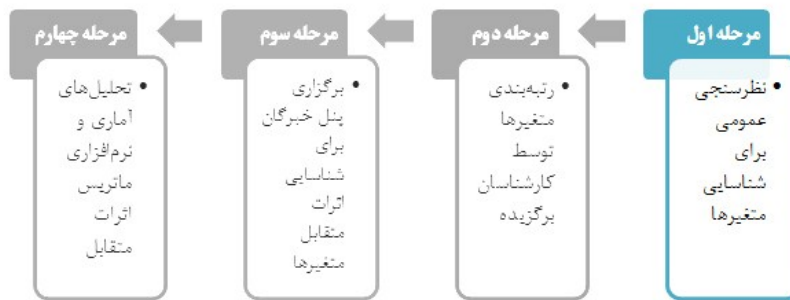
آینده‌پژوهی با مفهوم زمان و عدم قطعیت سروکار دارد. درک ما از زمان و عدم قطعیت تاحدی تعیین‌کننده‌ی دریافت ما از مفاهیم دیگری مانند کارشناس، پیش‌نگری، راه حل و

یکی از روش‌های متداول آینده‌پژوهی، مطالعه‌ی روندهای کوتاه‌مدت پیش‌رو با بهره‌گیری از نظرات کارشناسان است. روش‌های مختلفی برای تماس با کارشناسان، و سپس جمع‌بندی و مستندسازی نظرات و تحلیل‌های آن‌ها وجود دارد. در سال ۱۳۹۳، آینده‌بان با ترکیبی از روش‌های مرسوم دریافت نظرات و تحلیل اثرات متقابل، گزارش آینده‌پژوهی ایران ۱۳۹۳ را منتشر کرد که با استقبال زیادی مواجه شد.

آمار بالای مراجعه به لینک‌های دانلود این گزارش و تماس‌ها و بازخوردهای مخاطبان علاقه‌مند، شاهدی بر این استقبال است که انگیزه‌ی دست‌اندرکاران آینده‌بان به ادامه‌ی این مسیر بوده است. به همین دلیل، آینده‌بان مطالعه‌ی روندهای کوتاه‌مدت را مجدداً در برنامه خود قرار داد و تلاش کرد تجربه‌ی موفق سال گذشته را تکرار کند

آینده‌پژوهی ایران ۱۳۹۴ با مشارکت جمعی از صاحب‌نظران و کارشناسان مختلف در قالب چهار مرحله انجام شد.

نظرسنجی عمومی برای شناسایی متغیرها

دور اول به منظور شناسایی مهم‌ترین چالش‌ها و مسائل (متغیرهای) ایران در سال ۱۳۹۴ از طریق یک پرسشنامه‌ی باز انجام شد. در این دور همه‌ی شهروندان می‌توانستند با شرکت در نظرسنجی مهم‌ترین چالش‌ها و مسائل (متغیرهای) ایران در سال ۱۳۹۴ را پیش‌نگری کنند. دور نخست از روز ۱۲ بهمن ماه ۱۳۹۳ آغاز و تا روز ۲۴ بهمن ماه ۱۳۹۳ ادامه یافت.

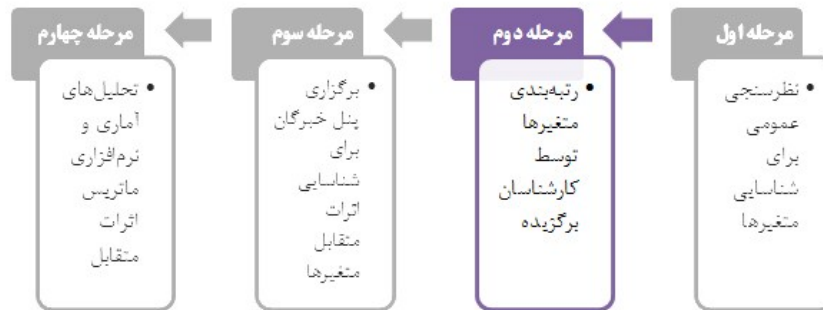
در این مرحله همچون سال گذشته پرسش اصلی این بود:

مهم‌ترین چالش‌ها و مسائل (متغیرهای) تأثیرگذاری که ایران در سال ۱۳۹۴ با آن مواجه است، کدامند؟

با محوریت این سوال، یک پرسشنامه‌ی آنلاین طراحی و در فضای اینترنت منتشر شد. در این پرسشنامه هر پاسخ‌دهنده می‌توانست ۱۰ مسئله‌ی مورد نظر خود همراه با توضیحات مربوط به آن را ثبت کند. همچنین پرسش‌هایی درباره‌ی تحصیلات، حوزه‌ی فعالیت حرفه‌ای، و سایر مشخصات پاسخ‌گویان نیز طرح شده بود.

لینک این پرسشنامه‌ی آنلاین به همراه توضیحات مربوط به آن در آینده‌بان منتشر شد و هیچ محدودیتی برای شرکت در این نظرسنجی وجود نداشت. به عبارت دیگر همه‌ی علاقه‌مندان به ایران که خود را در این زمینه صاحب‌نظر می‌دانستند، می‌توانستند در این نظرسنجی شرکت کنند. خبر مربوط به انجام نظرسنجی مرحله‌ی اول با همکاری اصحاب رسانه در ده‌ها پایگاه اطلاع‌رسانی (وب‌سایت) بازنشر داده شد تا امکان مشاهده‌ی آن برای تعداد بیشتری از علاقه‌مندان - که لزوماً مخاطب آینده‌بان نیستند - نیز فراهم شود. همچنین لینک شرکت در نظرسنجی از سوی همراهان آینده‌بان و علاقه‌مندان به آینده‌پژوهی بارها در شبکه‌های اجتماعی مختلف «هم‌رسان» شد و زمینه‌ی مشارکت بیشتر علاقه‌مندان فراهم شد. آینده‌بان به منظور پرهیز از غلبه نگاه مرکز-محور و «تهران‌زده» بر برآیند نظرات کارشناسان، از وب‌سایت‌های محلی شامل وب‌سایت‌های استانی و شهرستانی برای مشارکت در اطلاع‌رسانی نظرسنجی مرحله‌ی اول دعوت کرده بود که با همراهی قابل توجهی مواجه شد و با همکاری این وب‌سایت‌ها اطلاع‌رسانی درباره‌ی خبر آغاز نظرسنجی در ابعاد گسترده انجام شد. خروجی مرحله‌ی اول، صدها مورد نظرات مختلف و متنوع شرکت‌کنندگان در نظرسنجی بود که در خصوص مهم‌ترین چالش‌ها و مسائل (متغیرهای) تأثیرگذاری که ایران در سال ۱۳۹۴ با آن مواجه است، گمانه‌زنی شده بود.

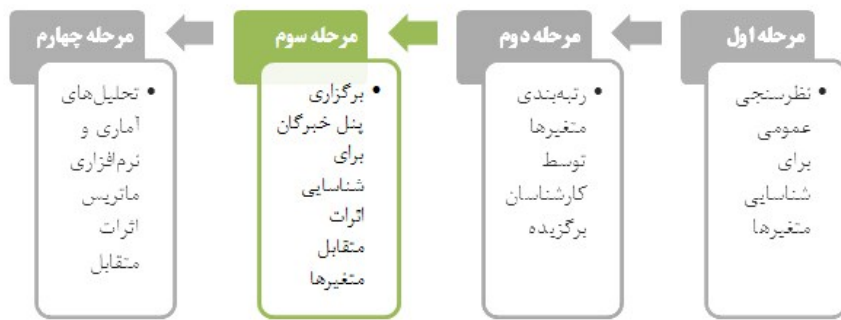
رتبه‌بندی متغیرها توسط کارشناسان برگزیده

۲

از میان صدها مورد مطرح شده در دور اول، پس از ترکیب هم‌پوشانی‌ها، حذف موارد بی‌ارتباط و مبهم و انجام اصلاحات لازم، در نهایت ۱۶۹ متغیر تأثیرگذار بر آینده‌ی ایران در سال ۱۳۹۴ استخراج شد. در این مرحله تعداد متغیرهای اقتصادی ۲۲ مورد، سیاسی ۱۸ مورد، اجتماعی ۳۶ مورد، فرهنگی ۱۹ مورد، سلامت ۱۵ مورد، صنعت ۷ مورد، دین ۶ مورد، محیط زیست ۱۴ مورد، علم و فناوری ۱۳ مورد و بین‌الملل ۱۹ مورد بود که همگی آن‌ها در لیست مرحله دوم قرار گرفت.

دور دوم آینده‌پژوهی مسائل ایران در سال ۱۳۹۴، به اولویت‌بندی مسائل و متغیرها اختصاص داشت. مجموع موارد مطرح شده در دور اول جمع‌بندی شده و برای اولویت‌بندی و شناسایی مهم‌ترین‌ها به تعدادی از کارشناسان عرضه شد. بر خلاف دور اول که شرکت در آن برای همه‌ی علاقه‌مندان آزاد بود، در این دور از تعداد محدودتری از کارشناسان شرکت‌کننده در دور اول برای نظرخواهی دعوت شدند. بر اساس مشخصات کارشناسانی که در دور اول نظرسنجی شرکت کرده بودند، از تعدادی از آن‌ها که فعالیت‌های چندرشته‌ای داشته و نگرش «کل‌نگرانه» به مجموع مسائل دارند، برای شرکت در دور دوم دعوت به عمل آمد.

در دور دوم، پاسخ‌گویان اهمیت هر یک از ۱۶۹ مورد را از طریق امتیازدهی مشخص می‌کردند تا در نهایت اولویت‌بندی مسائل مشخص شود. پاسخ‌گویان به هر مورد امتیازی از ۰ تا ۱۰ دادند. عدد ۰ به معنای بی‌اهمیت بودن مورد برای ایران در سال آینده بود و طیف اعداد ۱ تا ۱۰ میزان اهمیت را از خیلی کم به خیلی زیاد مشخص می‌کرد. آینده‌بان، دور دوم آینده‌پژوهی مسائل ایران در سال ۱۳۹۴ را از روز ۵ اسفند تا روز ۸ اسفند ۱۳۹۳ انجام داد.

برگزاری پنل خبرگان برای شناسایی اثرات متقابل متغیرها

۳

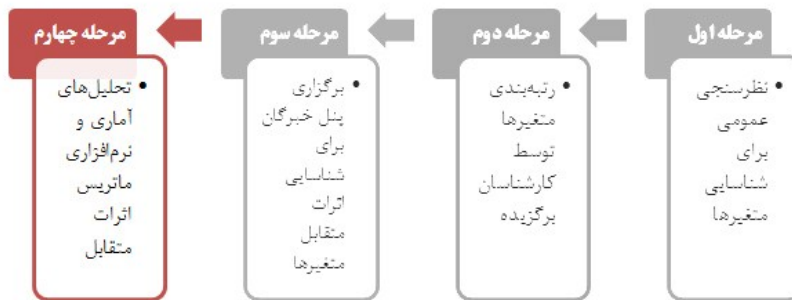
ورودی دور سوم، ۱۰۰ متغیر شناسایی شده در دور دوم بود. با اتمام دور دوم «آینده پژوهی ایران سال ۱۳۹۴» تعداد ۱۰۰ چالش و مسئله (متغیر) اول ایران در سال ۱۳۹۴ شناسایی شد. از این ۱۰۰ متغیر، ۱۱ مورد در حوزه سیاسی، ۷ مورد در حوزه سلامت، ۱۰ مورد در حوزه محیط زیست، ۱۲ مورد در حوزه بین الملل، ۱۹ مورد در حوزه اجتماعی، ۷ مورد در حوزه علم و فناوری، ۱۷ مورد در حوزه اقتصادی، ۱۰ مورد در حوزه فرهنگ، ۳ مورد در حوزه دین و ۴ مورد در حوزه صنعت قرار دارند.

دور سوم آینده پژوهی ایران سال ۱۳۹۴ از ۱۲ تا ۲۰ اسفندماه ۱۳۹۳ برگزار شد. در این مرحله کارشناسان در قالب پنل های خبرگان، اثرات متقابل ۱۰۰ متغیر را مشخص می کردند تا شبکه ی روابط بین مسائل ایران در سال ۱۳۹۴ مشخص شود.

در این خصوص یک ماتریس 100×100 برای شناسایی اثرات متقابل متغیرها تدارک دیده شده بود. برای هر جفت از متغیرهای I و J پرسش هایی بدین شکل پرسیده شد: «آیا رابطه ی مستقیم بین متغیر I و J وجود دارد یا نه؟». به بیان ساده تر؛ برای هر یک از عناصر ستون یک تا ۱۰۰ ماتریس، ۹۹ بار این سوال پرسیده شد که «آیا متغیر سطر I تأثیری مستقیم بر متغیر ستون J دارد یا نه؟». بدین ترتیب ماتریس نامتقارن اثرات متقابل با 9900 پرسش کارشناسانه تکمیل شد.

این ماتریس از نوع شدت دار بود. بدین معنا که اگر تأثیر متقابل وجود نداشت، در عنصر J, I ماتریس عدد صفر قرار داده می شد، اگر تأثیر متغیر سطر I بر متغیر سطر J ضعیف بود، در آرایه مربوط به آن عدد ۱ قرار داده می شد. اگر تأثیر متغیر سطر I بر متغیر سطر J متوسط بود، در آرایه مربوط به آن عدد ۲ قرار داده می شد. و در نهایت اگر این تأثیر شدید بود در آرایه عدد ۳ قرار داده می شد. مقدار P در آرایه ها نیز نشان دهنده ی تأثیر احتمالی بود.

برای تکمیل این ماتریس، آینده بان پنل های خبرگان تدارک دید. در این پنل ها با توجه به روند طولانی و طاقت فرسا، تعداد محدودی از کارشناسان یاری دهنده ی آینده بان با حضور در جلسات حضوری به بحث و ابراز نظر درباره ی اثرات متغیرها بر یکدیگر پرداختند. در نهایت از میان این پنل ها تعداد 9900 رابطه ی متقاطع بین ۱۰۰ متغیر شناسایی شد.

تحلیل های آماری و نرم افزاری ماتریس اثرات متقابل

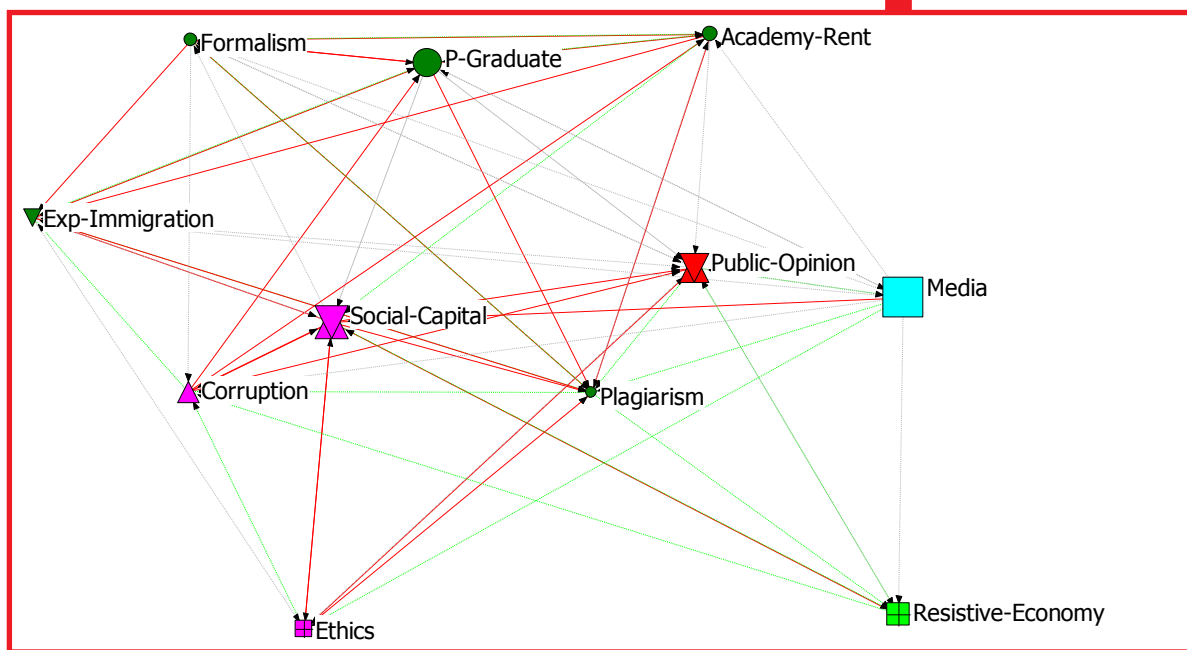
با شکل گیری ماتریس 100×100 اثرات متقاطع که هر خانه ی آن مقادیر ۰، ۱، ۲، ۳ یا P را دارا بود، امکان ورود به مرحله ی چهارم فراهم شد. در مرحله ی چهارم، این ماتریس حجیم برای انجام تحلیل های ریاضیاتی و آماری به گروه تحلیل گران نرم افزاری آینده بان سپرده شد.

برای آینده پژوهی سال ۱۳۹۳، آینده بان تعداد ۱۰ متغیر برای انجام تحلیل های اثرات متقابل را برگزیده و تحلیل های روابط شبکه ای آن ها را عرضه کرده بود. در آینده پژوهی سال ۱۳۹۴، آینده بان تعداد ۱۰۰ متغیر را برای انجام تحلیل در نظر گرفت که افزایش ۱۰ برابری متغیرها برای تحلیل اثرات متقابل را در پی دارد. به نسبت افزایش تعداد متغیرها، انجام تحلیل اثرات متقابل نیز پیچیده تر و غامض می شود.

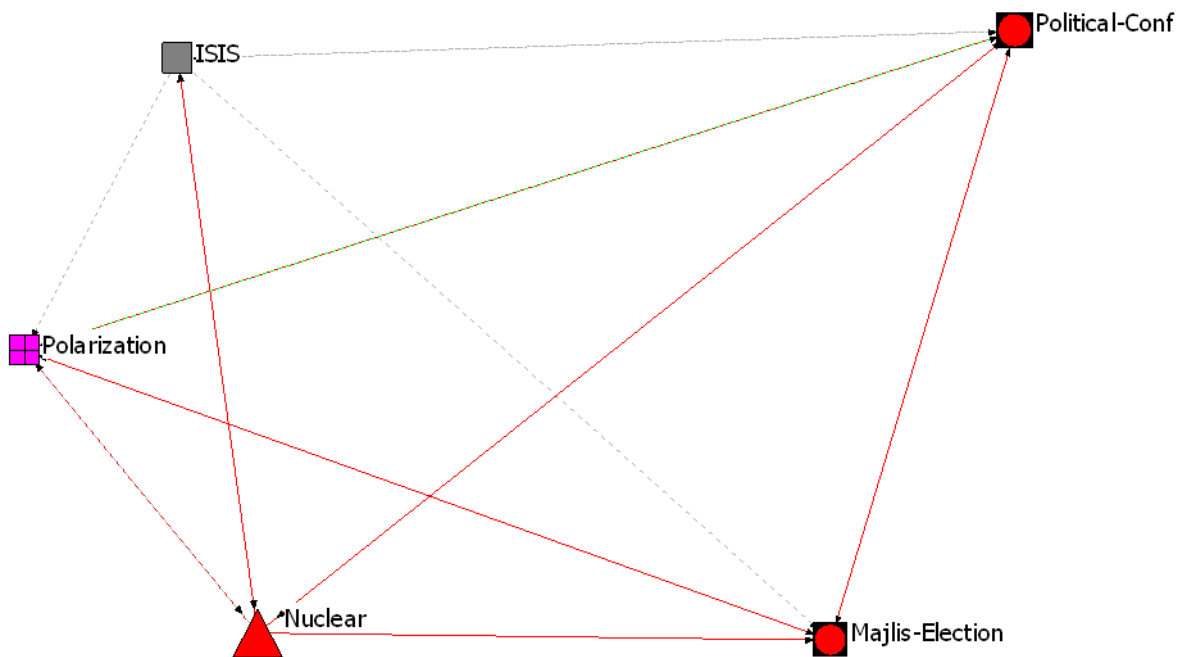
در این مرحله گروه تحلیل گران نرم افزاری آینده بان با به کارگیری روش های مختلف تحلیل متقاطع از جمله تحلیل ساختاری، تحلیل ساختاری فازی، تحلیل شبکه و غیره و همچنین نرم افزارهایی مختلفی از جمله میک مک، یو.سی.نت، ویزون، اف.ال.میک مک و غیره نتایج مورد نظر را فراهم آوردند.

به دلیل پیچیدگی این مرحله، از ارائه ی توضیحات تخصصی بیشتر در این خصوص صرف نظر می کنیم و تلاش خواهیم کرد تا فرآیندهای فنی این شیوه های تحلیل را برای استفاده متخصصان در قالب مقالات پژوهشی در کنفرانس های علمی ارائه کنیم و سپس متن مقالات را در آینده بان منتشر کنیم. در ادامه نتایج این مجموعه از تحلیل ها در قالب دو بخش تحلیل های متغیر-محور بر اساس ۱۰۰ متغیر شناسایی شده و تحلیل ساختاری بر اساس تحلیل یک پارچه متغیرها ارائه خواهد شد.

تحلیل‌های تک متغیر – محور

روش کار بدین صورت است که نخست، گراف تأثیر قوی و متوسط مستقیم یک مسئله بر مسائل دیگر استخراج می‌شود، سپس اثرات غیرمستقیم، به گراف به دست آمده افزوده می‌شود. بنابراین، گراف نهایی، اثرات قوی و مستقیم یک مسئله بر مسائل دیگر را نشان می‌دهد و همه‌ی اثرات غیرمستقیمی که شبکه‌ی مسائل مرتبط با یک مسئله‌ی خاص بر یکدیگر دارند. بار دیگر رنگ، اندازه و شکل گره‌ها، به ترتیب بیانگر حوزه‌ی موضوعی، مجموع تأثیرگذاری و مجموع تأثیرپذیری (وابستگی) است.

برای ترسیم نهایی گراف‌های این بخش از الگوریتم Spring Embedding استفاده شده است. از آنجا که این الگوریتم برای رسم نقشه‌ی یک گراف از معیار فاصله‌ی هندسی استفاده می‌کند، می‌تواند مسائل را بسته به مسیرهای تأثیر غیرمستقیم در مجاورت یکدیگر قرار دهد. به بیان ساده، متغیرهایی که در مجاورت یکدیگر قرار می‌گیرند، اثرات غیرمستقیم بیشتری بر هم دارند تا مسائلی که در فاصله‌ی دورتری از یکدیگر ترسیم شده‌اند.

شکل و اندازه‌ی گره‌ها بیانگر مجموع تأثیرگذاری و تأثیرپذیری مستقیم است. به بیان ساده، هرچه یک گره بزرگ‌تر باشد بیشتر به مسائل دیگر به‌طور مستقیم تأثیر می‌گذارد. همچنین گره‌هایی که شکلی شبیه به هم دارند، تقریباً تأثیرپذیری یا وابستگی مشابه دارند. در شکل فرضی بالا، مجموع تأثیرپذیری (وابستگی) دو موضوع انتخابات مجلس و مناقشات سیاسی از مسائل دیگر تقریباً با یکدیگر مساوی هستند زیرا شکل گره‌ها یکسان است.

در عمل، گراف‌هایی که با این معیارها به دست می‌آیند، به دلیل تعداد زیاد مسائل، گراف‌هایی با چگالی بالا هستند که تفسیر آن‌ها به سادگی میسر نیست. بنابراین، برای کاستن از پیچیدگی گراف‌هایی که در ذیل معرفی ۱۰۰ مسئله‌ی ایران ارائه شده، تنها اثرات مستقیم قوی و متوسط یک مسئله بر مسائل دیگر تصویرسازی شده است.

برای مثال در گراف فرضی فوق می‌توان مشخصه‌های مختلف را مشاهده کرد. پرسش اصلی گزارش آینده بان این است که مسائل ایران چگونه بر یکدیگر تأثیرگذاری و تأثیرپذیری مستقیم و غیرمستقیم دارند. در گراف فوق شدت تأثیر را با رنگ خطوط و تأثیرگذاری و تأثیرپذیری (وابستگی) را می‌توان با جهت خطوط نشان داد.

برای مثال، پرونده‌ی هسته‌ای ایران بر مناقشات سیاسی تأثیرگذاری مستقیم و قوی دارد. در مقابل، پرونده‌ی هسته‌ای ایران از قطبی‌شدن جامعه تأثیر می‌پذیرد یا به آن وابسته است اما شدت این تأثیر ضعیف است. رنگ گره‌ها بیانگر حوزه‌ی موضوعی است بدین معنا که گره‌های با رنگ قرمز در موضوع سیاسی و گره با رنگ خاکستری در موضوع روابط بین‌الملل بر اساس نظام پویش محیطی آینده بان طبقه‌بندی شده‌اند.

راهنمای خوانش گراف‌ها

برای خوانش گراف‌هایی که به همراه معرفی ۱۰۰ مسئله‌ی برتر ایران در سال ۱۳۹۴ ارائه شده، موارد زیر قابل توجه است:

۶- به اندازه‌ی گره‌ها توجه کنید؛ هرچه اندازه‌ی گره بزرگ‌تر باشد نشان‌دهنده‌ی این است که تأثیر مستقیم بیشتری بر مسائل دیگر دارد و برعکس؛ در اینجا برای تحلیل گراف باید گره‌ها را با یکدیگر مقایسه کنید. تلاش کنید گره‌هایی را پیدا کنید که اندازه‌ی مشابهی با مسئله‌ی مورد نظر شما دارند. آن‌ها به لحاظ تأثیرگذاری مشابه‌اند.

۷- به شکل گره‌ها توجه کنید؛ گره‌هایی که شکل یکسان دارند، قابلیت مشابهی برای تأثیرپذیری مستقیم از (یا وابستگی مستقیم به) دیگر مسائل دارند. بار دیگر تحلیل مقایسه‌ای به شما کمک می‌کند مسائل مشابه با یک مسئله به لحاظ تأثیرپذیری مستقیم را شناسایی کنید.

۸- به خطوط سبز و خاکستری توجه کنید. در اینجا کافی است توجه داشته باشید که هرچه تراکم خطوط سبز و خاکستری بیشتر باشد، امکان بیشتری برای وقوع رویدادهای با امکان کم و غیرمستقیم وجود دارد. اگر به تأثیر مسئله بر یک مسئله‌ی ویژه علاقه دارید، به ناچار باید رنگ را فراموش کنید و مسیر مستقیم و غیرمستقیم اثر قوی، متوسط یا ضعیف آن دورا در گراف دنبال کنید.

۹- توجه کنید که گراف‌های بخش اول همه‌ی مسیرهای ممکن میان دو متغیر را تصویرسازی نکرده است؛ نخست مسائلی که اثرهای قوی و متوسط بر یک مسئله دارند تصویرسازی شده است و در ادامه، اثرهای ضعیف میان مسائل نیز به گراف به دست آمده از مرحله‌ی قبل افزوده شده است. اثرهای ضعیف به این دلیل اهمیت دارند که امکان مشاهده‌ی همه‌ی اثرات غیرمستقیم را به وجود می‌آورند. بنابراین، امکان دارد رابطه‌ای ضعیف میان دو مسئله در گراف اصلی وجود داشته باشد که در گراف‌های مختص یک گره‌ی خاص وجود ندارد. با این وجود، همه‌ی این روابط ممکن از نوع ضعیف است.

۱۰- گراف‌های ویژه‌ی یک مسئله‌ی خاص را با گراف‌های دیگر ارائه شده در گزارش آینده‌بان مقایسه کنید.

۱- محل قرار گرفتن مسئله را در گراف پیدا کنید. معمولاً گره‌ی متناظر با یک مسئله‌ی خاص در مرکز گراف قرار دارد. برای سهولت خوانش، مخفف انگلیسی استفاده شده در ترسیم گراف‌ها برای هر متغیر در بالای عنوان فارسی آن نوشته شده است.

۲- مسیرهای قرمز رنگ را دنبال کنید و به جهت فلش‌ها توجه کنید؛ این‌ها نشان‌دهنده‌ی تأثیرگذاری مستقیم و قوی یک مسئله بر مسائل دیگر است.

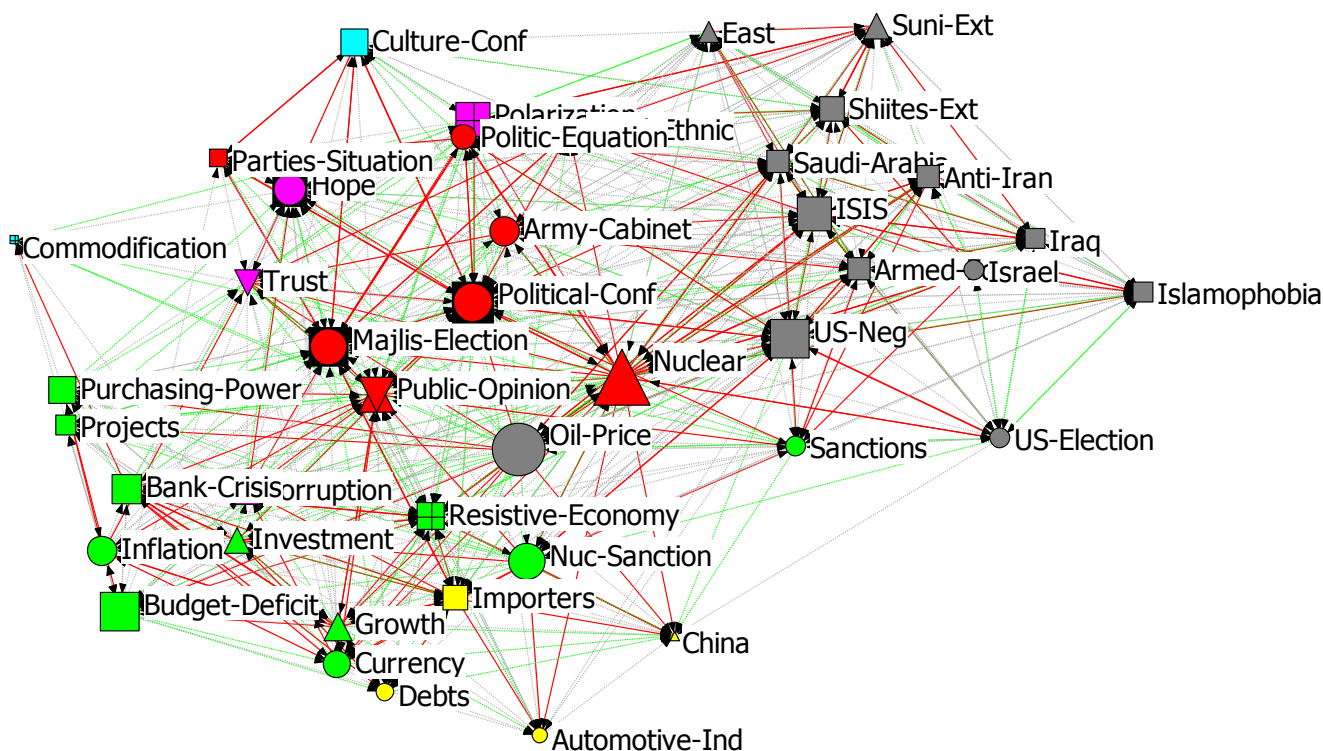
۳- در همه‌ی گراف‌ها پیکان‌هایی اطراف مسئله‌ی اصلی وجود دارد. به صورت معکوس، خطوط قرمز رنگ در ادامه‌ی این پیکان‌ها را دنبال کنید تا به مسائل دیگر برسید؛ این‌ها نشان‌دهنده‌ی وابستگی مستقیم مسئله به مسائل دیگر است. در مثال فرضی، به صورت معکوس خطی را که نوک پیکانش به موضوع پرونده‌ی هسته‌ای وارد شده است، دنبال کنید تا به موضوع مناقشات سیاسی برسید؛ بنابراین، پرونده‌ی هسته‌ای به مناقشات سیاسی وابستگی مستقیم و قوی دارد.

۴- به مسائل دیگری که مجاور مسئله‌ی قرار دارند، توجه کنید. این‌ها مسائلی هستند که پتانسیل بیشتری برای تأثیرگذاری غیرمستقیم بر یک مسئله‌ی خاص را دارند. هرچه مسائل در موقعیت دورتری نسبت به یک مسئله باشند، ظرفیت کمتری برای تأثیرگذاری غیرمستقیم دارند.

۵- به رنگ گره‌ها توجه کنید، هرچه رنگ‌های مشابه بیشتر باشند، نشان‌دهنده‌ی این است که مسئله در درون حوزه‌ی موضوعی خود بیشتر اثر می‌گذارد تا بر موضوعات بیرون از یک حوزه‌ی موضوعی. به راهنمای رنگ هریک از حوزه‌های موضوعی توجه کنید.

راهنمای بصری خواندن گرافها					
سیاست		حوزه‌ی موضوعی	رنگ	گره	
سلامت					
محیط زیست					
روابط بین الملل					
اجتماع					
علم و فناوری					
اقتصاد					
دین					
صنعت					
فرهنگ					
۱	۷۲	تأثیرگذاری	اندازه		
۱۶-۶		تأثیر پذیری (وابستگی)	شکل		
۲۷-۱۷					
۳۸-۲۸					
۴۷-۳۹					
۵۶-۵۴					
۶۹-۶۳					
۷۶-۷۵					
قوی					
متوسط					
ضعیف					
تأثیرگذاری		جهت تأثیر	نوک پیکان		
تأثیر پذیری (وابستگی)					
ضعیف	-----	شدت تأثیر	شکل		
متوسط	-----				
قوی	_____				
اثر غیر مستقیم کمتر	مجاورت بیشتر	اثرگذاری غیرمستقیم	طول پیکان		
اثر غیر مستقیم بیشتر	مجاورت کمتر				

همانند نتایجی که در «گزارش آینده‌پژوهی ایران ۱۳۹۳» به دست آمد، از نظر کارشناسان شرکت کننده در این گزارش مهم‌ترین مسئله‌ی ایران در سال آینده، سرنوشت پرونده‌ی هسته‌ای خواهد

بود. درحالی که بنا بر توافق‌های قبلی، در تیرماه سال ۱۳۹۴ مهلت تعیین شده برای اتمام مذاکرات به پایان می‌رسد، چه پایان این مهلت به توافقی جامع منجر شود و چه راهکار دیگری همچون خاتمه‌ی مذاکرات یا تمدید مهلت برگزیده شود، پیامدهای این رویداد دست کم تا پایان سال آینده ادامه خواهد داشت و بر مسائل کلیدی دیگری از جمله مسائل اقتصادی تأثیر خواهد گذاشت. به عبارت دیگر، پایان مهلت از پیش تعیین شده برای مذاکرات، نه به معنای پایان تأثیر پرونده‌ی هسته‌ای بر سرنوشت ایران است، بلکه تازه شاهد شروع دور دیگری از پیامدهای خواسته و ناخواسته لاقط در یک دوره‌ی یک‌ساله خواهیم بود.

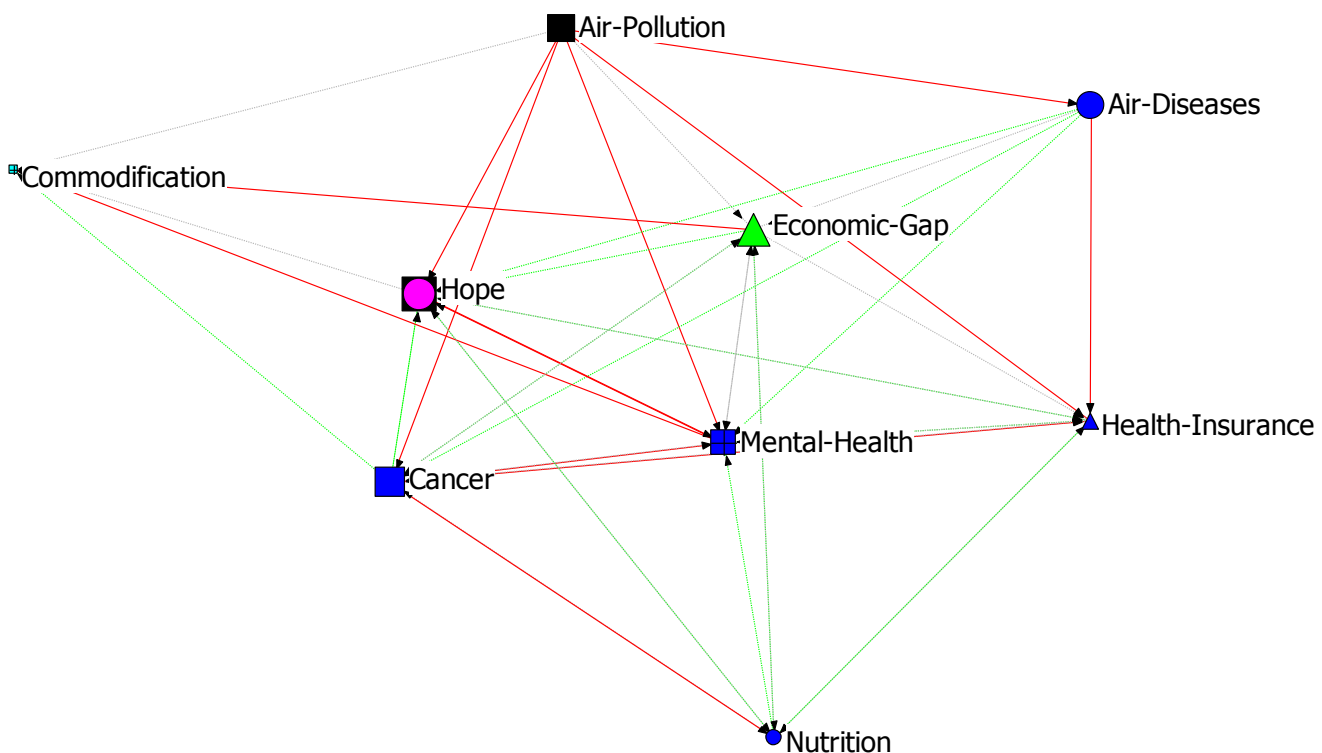
Nuclear سرنوشت پرونده‌ی هسته‌ای

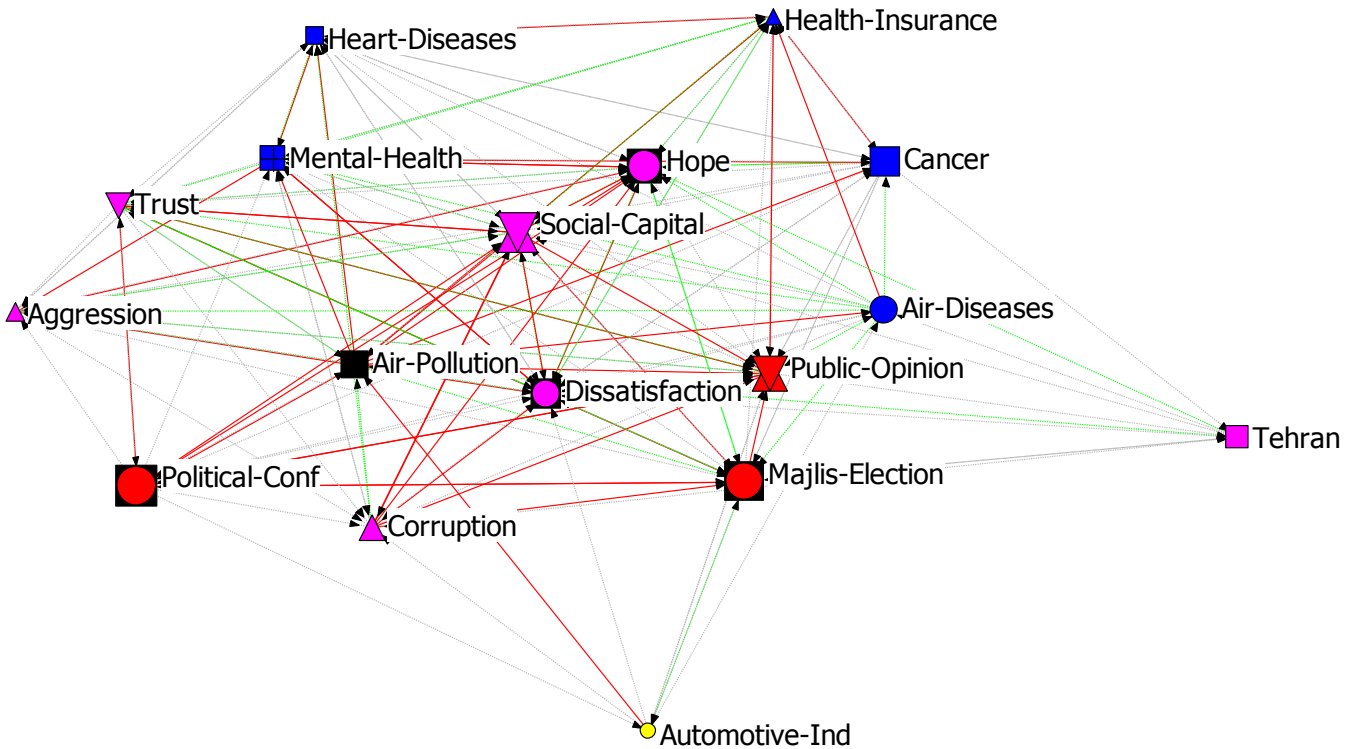

Cancer نرخ رشد سرطان

ابتدای تابستان سال ۱۳۹۳ دکتر محمد اسماعیل اکبری رئیس مرکز تحقیقات سرطان ایران، اعلام کرد که ایران بالاترین نرخ رشد سرطان را در جهان دارد و سرعت رشد بسیار بالای این بیماری در هیچ یک از بیماری‌های دیگر دیده نشده است. او علت اصلی این موضوع را افزایش امید به زندگی و پیر شدن جمعیت عنوان کرد و گفت که بالا رفتن

آمار سرطان به دلیل تغییر سبک زندگی ایرانیان نیست. کشنده‌ترین و شایع‌ترین سرطان در ایران، سرطان معده است. نکته مهم آن که بیشتر عواملی که باعث ایجاد این سرطان می‌شوند، قابل پیشگیری هستند و در دنیا کم کم در حال برچیده شدن است و به رده‌های دهم تا یازدهم رسیده، اما در کشور ما در صدر لیست قرار دارد. رشد سرطان در سال جاری با توجه نسبتاً گسترده‌ی افکار عمومی نیز مواجه شد و کاربران رسانه‌های اجتماعی تلاش کردند تا درباره‌ی اهمیت این موضوع اطلاع‌رسانی کنند. نتیجه‌ی این اخبار و فضای رسانه‌ای پیرامون آن در فهرست نتایج نهایی آینده‌بان ۱۳۹۴ نیز قابل مشاهده است. همچنین باید توجه کرد که رشد سرطان تنها بُعدی پزشکی و فردی ندارد و جنبه‌های مختلف اقتصادی، بهداشتی و اجتماعی از جمله گرانی داروهای ضد سرطان، رشد اقتصاد پزشکی همزمان با آسیب به بخشی از نیروی کار و انتقادهای سیاسی از نابرابری مرکز-پیرامون در زمینه‌ی خدمات سلامت، می‌تواند از جمله‌ی اثرات متقابل این مسئله بر مسائل دیگر باشد.

همچون نتایج سال پیش، از نظر کارشناسان شرکت‌کننده در گزارش آینده‌بان امسال، آلودگی هوای کلان‌شهرها هنوز یکی از ۱۰ مسئله‌ی برتر کشور است. درحالی‌که مسئله‌ی آلودگی هوای

Air-Pollution

آلودگی هوای کلان‌شهرها

۳

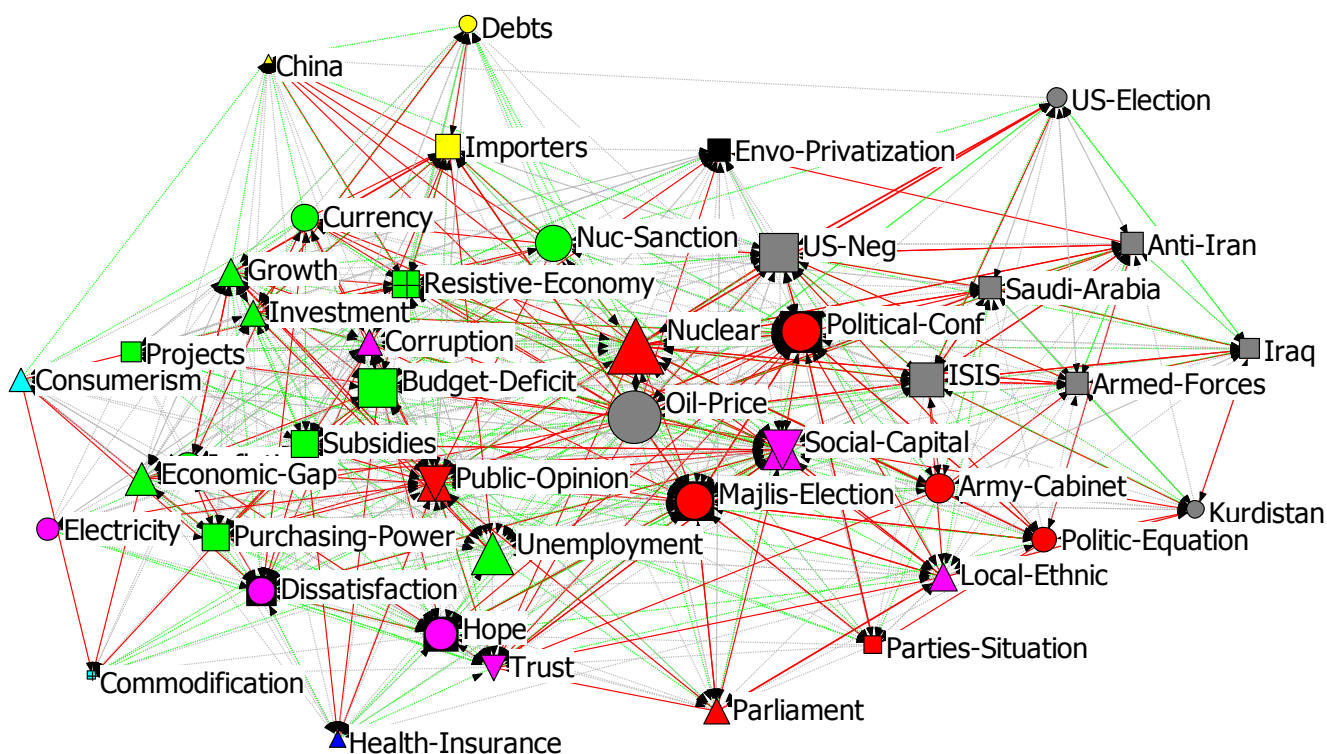
ناشی از بنزین‌های بی‌کیفیت به تدریج از صدر اولویت‌های رسانه‌ای، موضع‌گیری‌های مسئولان و توجه افکار عمومی رخت بست، آلودگی هوای جنوب غرب کشور که ناشی از ورود ریزگردها در این مناطق بود، بار دیگر خبرساز شد. با این وجود، به نظر می‌رسد که سال پیش اتفاق مبارکی در میان افکار عمومی پدید آمده است که در پرداختن به موضوعاتی که به نظر می‌رسد اساساً ماهیتی زیست‌محیطی دارند، به موارد و ابعاد دیگری نیز توجه شده که عبارت‌اند از مطرح‌شدن گسترده‌ی نقش سیستم‌های اجتماعی و عوامل اقتصادی و مصنوعی ناشی از مسائلی چون توسعه‌ی نامتوازن منطقه، جنگ‌ها و بحران‌های امنیتی در کشورهای همسایه و غیره. با همه‌ی این‌ها اما خطر آلودگی هوای کلان‌شهرها در سال ۱۳۹۴ نیز همچنان پابرجاست.

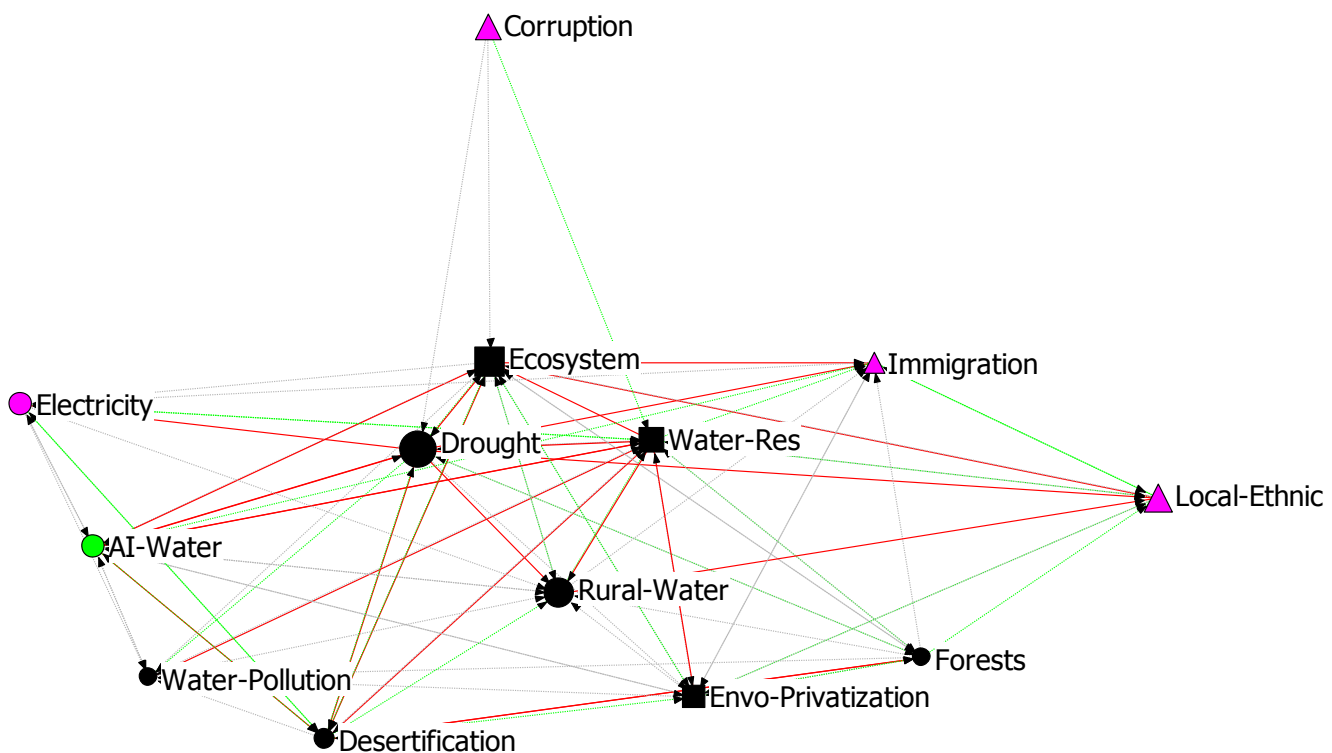
۴

Oil-Price
قیمت نفت و بازار جهانی آن

همزمان با ادامه‌ی مذاکرات هسته‌ای، ناگهان قیمت نفت در بازارهای جهانی به سرعت کاهش یافت که گفته می‌شود بخشی از آن ناشی از سیاست نفتی اوپک و

به‌ویژه عربستان است که هم‌چنان از کاهش تولید نفت خودداری می‌کند. این موضوع با کاهش وابستگی اقتصادهای توسعه‌یافته به انرژی‌های تجدیدناپذیر و گسترش تکنولوژی اکتشاف نفت از حوزه‌های نفتی جدید همراه شده است. هرچند که گوشه و کنایه‌ی مدیران ارشد سیاسی کشورمان به عربستان و نزاع‌های ایران و عربستان در اوپک، این رویکرد را در بسیاری از ایرانیان تقویت کرد که هدف از کاهش قیمت نفت، تحت فشار قرار دادن ایران همزمان با ادامه‌ی تحریم‌های اقتصادی و مذاکرات هسته‌ای است، اما به نظر می‌رسد اقتصاد سیاسی نفت بسیار پیچیده‌تر از این باشد. به گفته برخی کارشناسان؛ تولیدکنندگان جدید نفت کم‌ویش بازارهای جدید و نفت‌های ارزان‌تری به بازار عرضه می‌کنند و سرمایه‌گذاری در توسعه‌ی فناوری‌های جدید در دوران ۱۰ ساله‌ی گرانی نفت، کم‌کم وابستگی به نفت را در میان اقتصادهای توسعه‌یافته کاهش می‌دهد. در این شرایط بسیاری از کارشناسان معتقدند که دوران نفت خام ۱۰۰ دلاری به پایان رسیده است. این موضوع به معنی آن است که گسترش یا افول همه‌ی نهادهای کارآمد و ناکارآمد وابسته به فروش نفت خام در ایران، با آغاز سال جدید نیازمند بازنگری است.

کارشناسان می گویند که ایران به مرحله‌ی خشک‌سالی هیدرواستاتیکی رسیده است. این بدان معناست که نه تنها سفره‌های استاتیک آب زیرزمینی در بسیاری از مناطق فلات

ایران به پایان رسیده است، که به مرحله‌ای وارد شده‌ایم که آب مصرفی خود را از ذخایر زیرزمینی استراتژیک و تجدیدنپذیر تأمین می‌کنیم. این موضوع معادل حراج ثروت و سرمایه برای هزینه‌های جاری و مصرفی است. در حالی که هم‌چنان شاهد سوءمدیریت منابع آبی کشور، تداوم خشک‌سالی و ادامه‌ی سیاست‌های توسعه‌ی ناپایدار و ناسازگار با محیط‌زیست هستیم، تغییر این شرایط نیازمند تغییر ساختاری در مدیریت منابع آبی به‌ویژه در بخش کشاورزی، چرخش بنیادین در اولویت‌های سیاست‌گذاری ملی و محلی، دامن زدن به حساسیت‌های اجتماعی در زمینه‌ی مسائل زیست‌محیطی و موارد تلخ و بعدها شیرین دیگری از این دست است. بنابراین، همچون گزارش پیشین، از نظر کارشناسان و خبرگان، مسائل آبی کشور همچنان در اولویت بالایی قرار دارد.

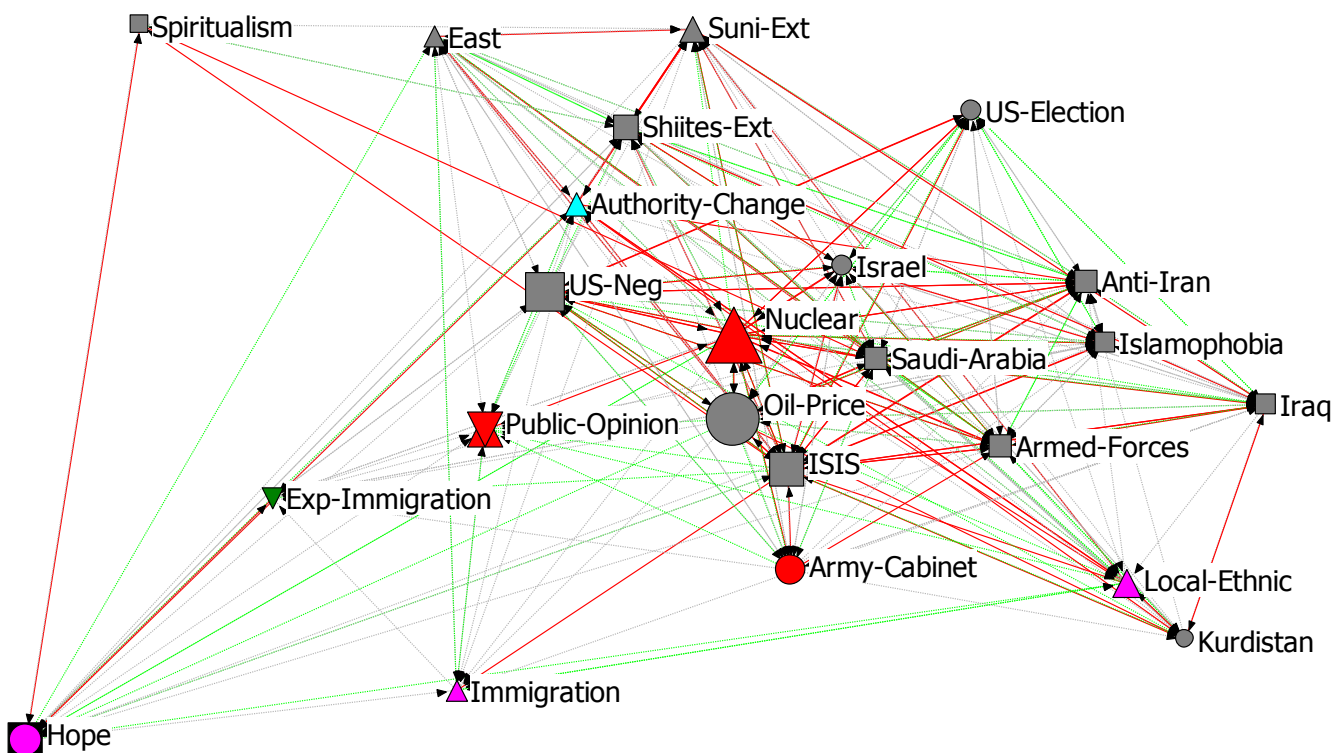
Water-Res

وضعیت منابع زیرزمینی آبی

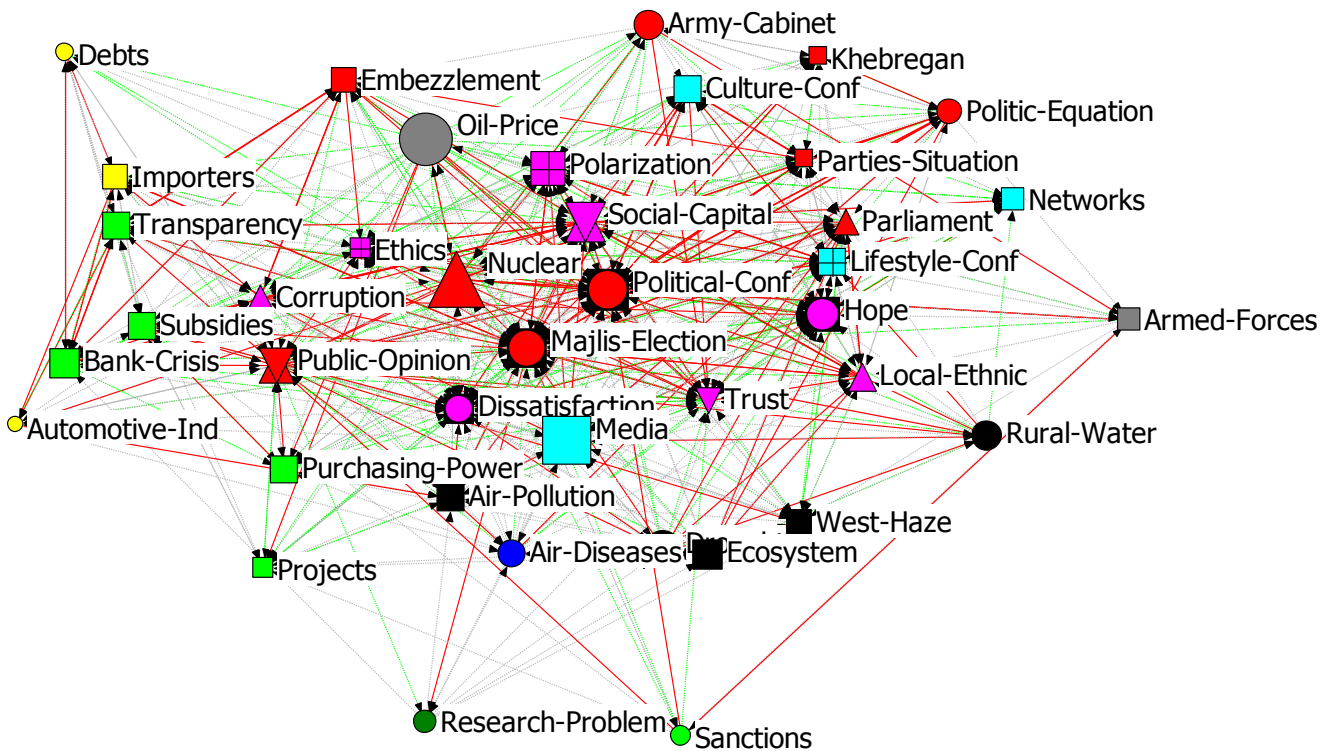

ISIS داعش

موضوع داعش تنها موضوع مربوط به امنیت منطقه‌ی تحت نفوذ ایران نیست. علاوه بر این، مبارزه، کنترل و شکست این گروه در عراق، سوریه و دیگر کشورها به معنای شکست چهره‌ای از اسلام رادیکال و سلفی در منطقه است که نه تنها به موج اسلام‌هراسی در جهان دامن می‌زند که عقاید بنیادگرای اسلامی‌اش نیز ایران شیعی را اساساً دشمن تلقی می‌کند. علاوه بر این، اتحادهای جدید در مبارزه با داعش تعیین‌کننده‌ی آرایش‌های سیاسی منطقه‌ای و آینده‌ی بخش مهمی از خاورمیانه خواهد بود. از همین رو، سرنوشت داعش یکی از ۱۰ مسئله‌ی اصلی ایران در سال ۱۳۹۴ از نظر کارشناسان است.

به طور سنتی، یک سال باقی مانده تا انتخابات های اصلی کشور، سالی پرهیاهو و پرکار برای نیروهای سیاسی و بازیگران قدرت است. معمولاً همزمان با تعیین نتایج

Majlis-Election

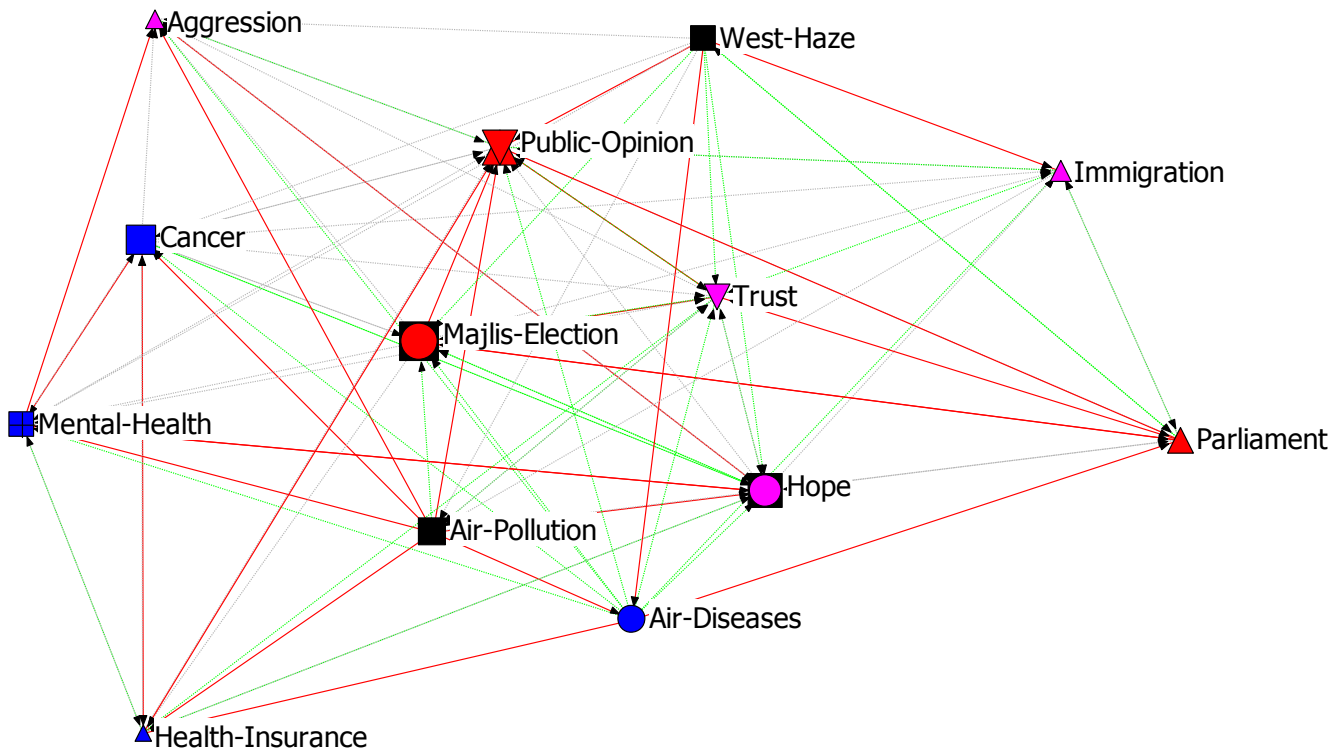
انتخابات مجلس شورای اسلامی

انتخابات ریاست جمهوری، رقابت در این عرصه برای مدتی مکنون شده و فرایندها و برنامه هایی جدید در دستور کار بازیگران حوزه سیاست قرار می گیرد؛ آرایش های سیاسی نوین و برنامه های تاکتیکی جدید در عرصه ی سیاست داخلی و روابط بین الملل و حتی سیاست گذاری های جدید در حوزه های مختلف اقتصادی، آموزش عالی، اجتماعی و غیره از این دست به شمار می روند. دست کم در ۱۶ سال گذشته، با تعیین نتایج انتخابات مجلس که با غلبه ی اکثریت طرفداران دولت در مجلس خاتمه یافته است، رقابت ها به سطح آشکارتری رسیده و با قوت و سرعت ادامه می یابد. به عبارت دیگر لااقل در دو دهه ی گذشته، گفتمان جدید سیاسی با انتخابات ریاست جمهوری آغاز و با تغییر ترکیب مجلس به تثبیت میل می کند. به همین دلیل است که در سال منتهی به انتخابات مجلس شورای اسلامی، این موضوع، هر چند ضمنی و نه چندان آشکار، به یکی از مسائل اصلی ایران تبدیل می شود.

بحث و نزاع پیرامون بیماری‌های ناشی از آلودگی هوا در سال ۱۳۹۳ با قوت در رسانه‌ها و در میان افکار عمومی ادامه یافت. با وجود برخی اختلافات جزئی در این زمینه دست کم توافقی

پیرامون نقش آلودگی هوا در فراگیری بیماری‌های تنفسی ناشی از آن وجود دارد. علاوه بر این، رشد بیماری‌های چون سرطان را نیز به کاهش کیفیت هوا به‌ویژه در کلان‌شهرها نسبت می‌دهند. موضوع هرچه باشد، به نظر می‌رسد که رشد بیماری‌های جدید که آلودگی هوا یکی از مهم‌ترین عوامل گسترش آن است، به مشکلات مختلف دیگری برای نظام سلامت، شاخص‌های توسعه‌ی پایدار و موارد دیگری از این دست منجر خواهد شد.

Air-Diseases

بیماری‌های ناشی از آلودگی

۹

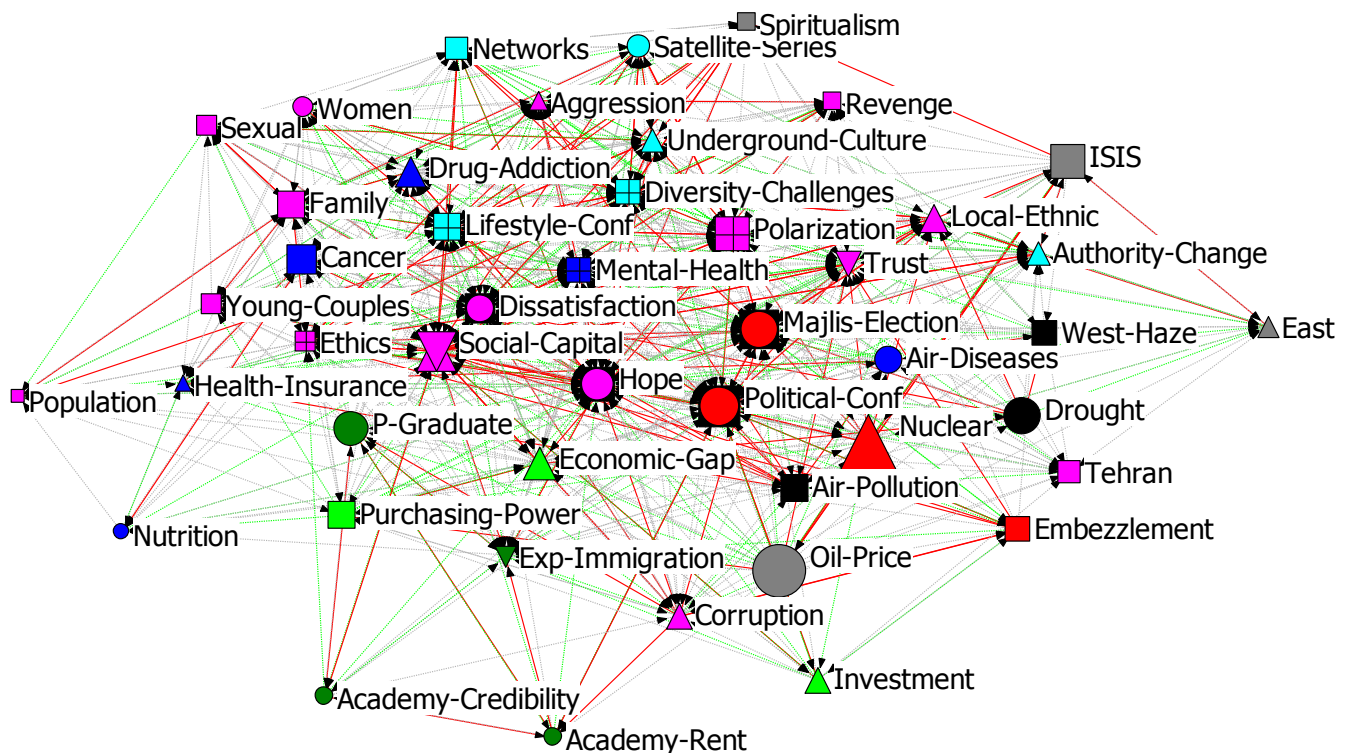
یأس و سرخوردگی جوانان

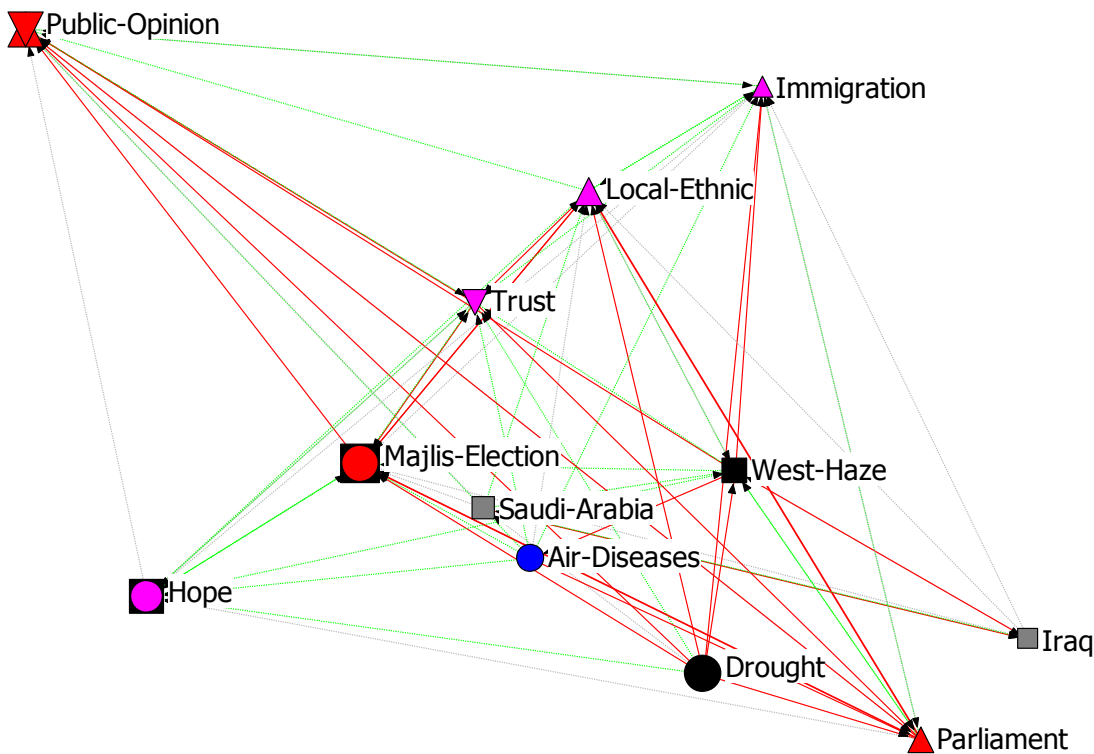
Hope

بنا به برآوردهای ستاد مبارزه با مواد مخدر، سالیانه ۵۰۰ تن مواد مخدر در کشور مصرف می‌شود. آمار بیکاری در میان جوانان به ۱۴ درصد رسیده است و سن ازدواج بالاتر می‌رود. همزمان با کاهش رشد اقتصادی و ادامه‌ی مشکلات اقتصادی، وضعیت زندگی مادی برای

جوانان هر روز سخت‌تر می‌شود. مهم‌تر از همه سیل فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های رنگارنگ هستند که موقعیت شغلی و اجتماعی متناسب با انتظارات‌شان پیدا نمی‌کنند. سال ۱۳۹۳ خبر تاییدنشده‌ی خودکشی یکی از دانشجویان نخبه‌ی معتبرترین دانشگاه کشور که در آستانه‌ی اخذ بالاترین درجه‌ی علمی بود در میان هیاهوهای سیاسی گم شد. گفته می‌شد دلایل این خودکشی که مورد علاقه‌ی رسانه‌های جریان اصلی نبود، ذیل مسائلی طبقه‌بندی می‌شود که ما آنرا «یأس و سرخوردگی جوانان» نامیده‌ایم. با ادامه روندهای موجود تکرار چنین اخبار تاسف‌آوری در سال ۱۳۹۴ دور از انتظار نیست.

بر اساس پژوهش‌ها، افسردگی شایع‌ترین اختلال روانی در میان جوانان است و به گفته‌ی روزبه کردونی، مدیرکل دفتر امور آسیب‌های اجتماعی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی، خودکشی در میان جوانان آمار بالاتری دارد. این‌ها تنها پاره‌ای از تعاریفی است که کارشناسان شرکت‌کننده در نظرسنجی آینده‌بان به‌عنوان مصداق‌های عملی یأس و سرخوردگی در میان جوانان به آن اشاره کرده‌اند. بنابراین، این متغیر به معنای اختلال‌های روانی در میان جوانان نیست بلکه به امید به آینده به‌ویژه یأس و سرخوردگی ناشی از بسیاری از عوامل اجتماعی و اقتصادی موجود اشاره می‌کند و بر همین اساس، همان‌گونه که در گراف قابل مشاهده است، بیشتر از متغیرهای دیگر تأثیرپذیر است هرچند که بر بعضی از مسائل دیگر تأثیرگذار نیز هست.

ریزگرد پدیده‌ای جوی است که به معنای ذرات گردوغبار و دود معلق در هواست که در هوا وجود دارد و باعث کدر شدن محیط اطراف

West-Haze

ریزگردها در مناطق غربی کشور

می‌شوند. ریزگردها از منابع مختلفی به وجود می‌آیند و رفت و آمد خودروهای با بنزین آلوده، آتش‌سوزی در جنگل‌ها، آلاینده‌های صنعتی و شیمیایی می‌توانند آن را به وجود بیاورند. اما منشأ اصلی ریزگردهای استان‌های مناطق غربی کشور، ذرات گردوغباری هستند که از صحراها و بیابان‌های کشورهای همسایه ایران برمی‌خیزند و با جریان باد، آلودگی مناطق غربی کشور را به دنبال می‌آورند. آلودگی فزاینده‌ی هوای اهواز و شهرهای هم‌جوار در پایان سال ۱۳۹۳ توجه زیادی را جذب کرد و به اولویت افکار عمومی، مسئولان و مردم تبدیل شد. این در حالی است که وجود ریزگردهای آلاینده‌ی مرئی یا نامرئی در کلان‌شهرهای مختلف کشور به دلایل مختلف، سال‌هاست که اثبات شده است. دولت در حالی با وعده‌ی مالچ‌پاشی یا احیای تالاب‌های عراق، قول کاهش این مشکل در سال ۱۳۹۴ را داده است که بعضی از کارشناسان معتقدند که منشأ این ریزگردها مناطق دورتر و حتی شمال آفریقا است و به دلایل مختلف اجتماعی و زیست‌محیطی، دولت به جای این وعده باید بر کمک‌رسانی بهداشتی به مردم این مناطق تمرکز کند. علاوه بر این منشأ‌های داخلی این ریزگردها نیز در حل این معضل باید مورد توجه قرار گیرد. به همین دلیل است که چالش بر سر این موضوع می‌تواند یکی از مسائل ایران در سال ۱۳۹۴ باشد.

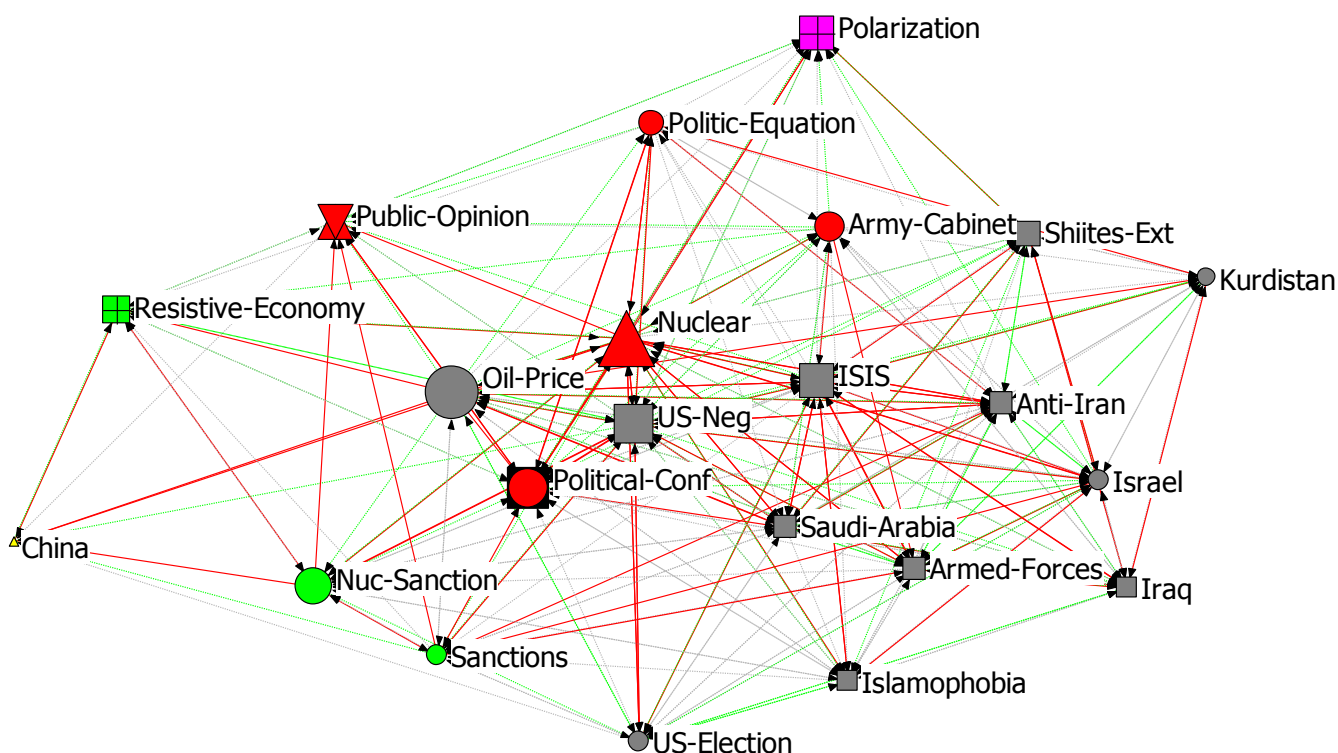
۱۲

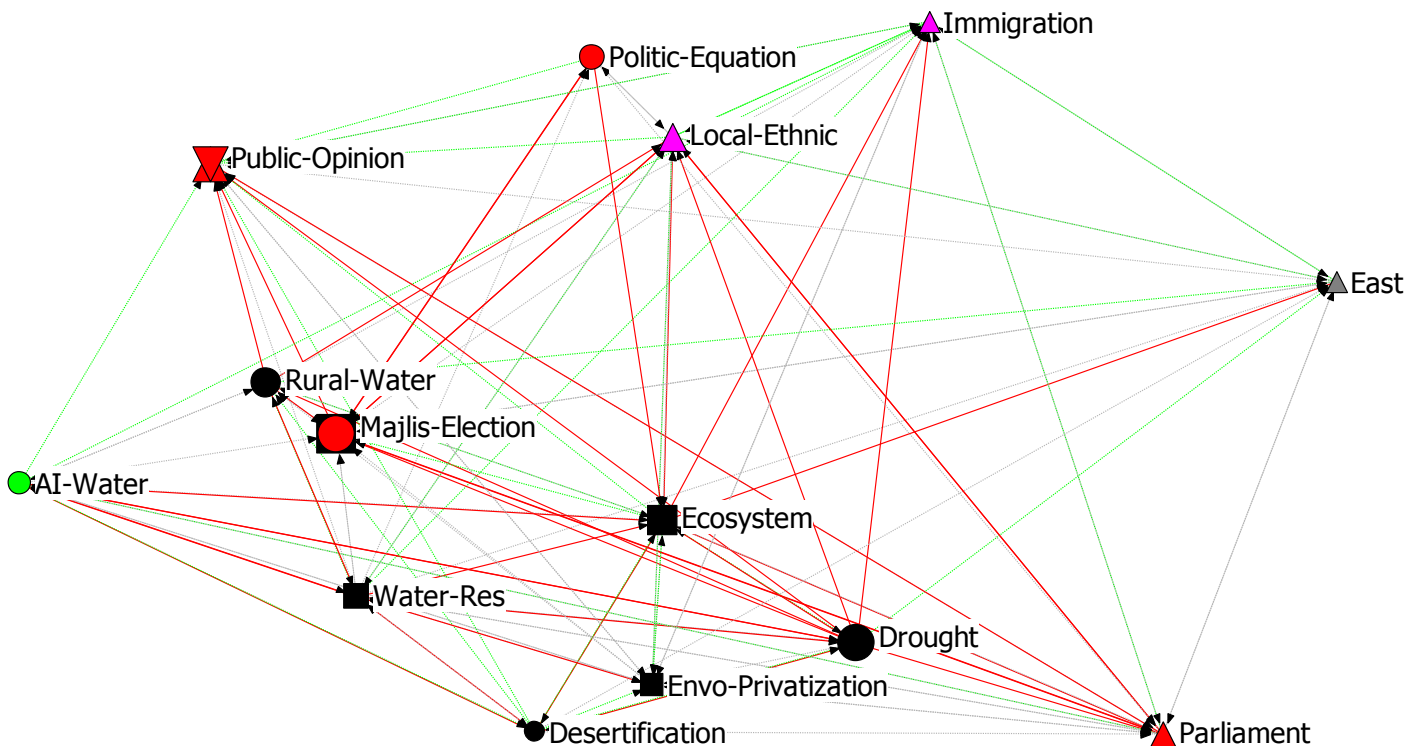
مذاکرات دوجانبه‌ی ایران و آمریکا

US-Neg

دبیر شورای عالی امنیت ملی در مصاحبه با روزنامه‌ی انگلیسی فایننشال تایمز در دی‌ماه ۱۳۹۳ هرگونه ارتباط میان

مذاکرات هسته‌ای و بهبود روابط دو جانبه ایران و غرب را منتفی اعلام کرد و فرض بر این است که مذاکرات دوجانبه‌ی میان ایران و آمریکا تنها تا پایان مذاکرات بر سر توافق هسته‌ای ادامه خواهد داشت. با این وجود، سابقه‌ی مذاکره‌ی میان ایران و آمریکا درباره‌ی مسائل منطقه‌ای از جمله عراق و افغانستان امری بی‌سابقه نیست. در ماه‌های اخیر نیز که ایالات متحده، ائتلافی از همراهان غربی را برای مقابله‌ی نظامی با داعش تشکیل داد، دامنه‌ی نفوذ و نقش آفرینی بارز جمهوری اسلامی ایران در عراق بدون مشارکت در این ائتلاف، موضوع بحث‌ها و گمانه‌زنی‌های بسیاری شد. فارغ از سرنوشت پرونده‌ی هسته‌ای، حالا که مسیر مستقیم دیپلماتیک میان ایران و آمریکا و در عالی‌ترین سطح برقرار شده است و همزمان با گسترش مسائل امنیتی در خاورمیانه و مشکلات پیش رو، به نظر می‌رسد که تصمیم‌گیری درباره‌ی ادامه‌ی روند مذاکرات در زمینه‌های دیگر، برقراری روابط محدود یا گسترده‌تر دیپلماتیک، ایجاد روابط اقتصادی، نظامی و امنیتی و موارد دیگری از این دست، بی‌درنگ پس از تعیین تکلیف پرونده‌ی هسته‌ای ایران یکی از مسائل آشکار یا پنهان سیاست خارجی ایران باشد.

خشک شدن دریاچه‌ی ارومیه آخرین نمونه از مرگ اکوسیستم‌های مرتبط با دریاچه هاست که یکی از مشکلات عظیم زیست‌محیطی در

Ecosystem

مرگ اکوسیستم مرتبط به دریاچه‌ها

۱۳

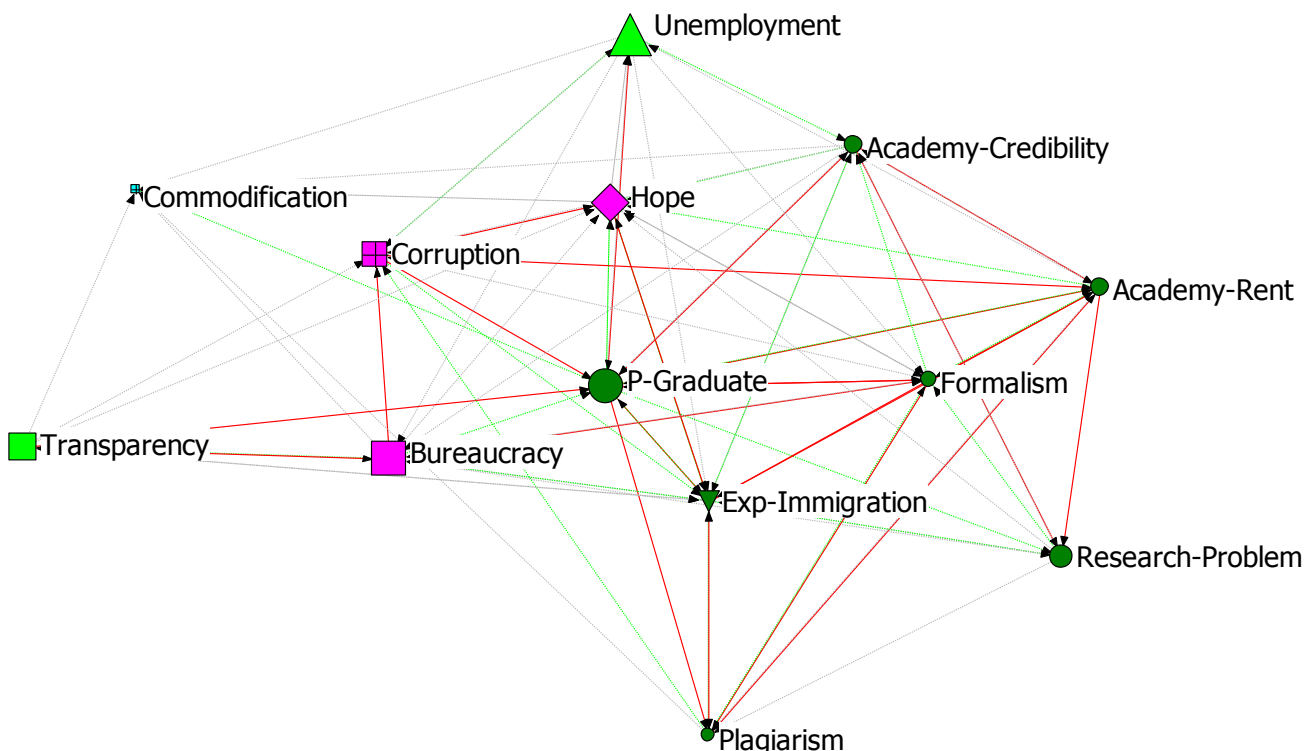
ایران محسوب می‌شود زیرا پیش از این نیز ما شاهد خشک شدن دریاچه‌ی هامون و بختگان نیز بوده‌ایم. دولت سال گذشته اعلام کرد که برای نجات دریاچه‌ی ارومیه سرمایه‌گذاری عظیمی کرده است و طرح‌های مرتبط با نگرش اکوسیستمی به اجرا گذاشته خواهد شد. مهم‌ترین راه‌حل‌های ارائه‌شده تاکنون نیز کاهش مصرف منابع آبی و سموم کشاورزی با مشارکت محلی و مردمی عنوان شده است. به گفته‌ی مدیرکل طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، ژاپن یک میلیارد دلار برای احیای این دریاچه اختصاص داده است و در خبرها آمده که دولت نیز ۱۴۰۰ میلیارد دلار به این امر اختصاص داده است. با این وجود، آن‌طور که گفته می‌شود برای ارزیابی نتایج این طرح‌ها دست کم به سه سال زمان نیاز است. این در حالی است که تا به نتیجه رسیدن این طرح‌ها، سیستم‌های اکولوژیکی مرتبط با این دریاچه و دریاچه‌های دیگر در حال خشک شدن هستند و تنوع زیستی و فعالیت‌های اقتصادی وابسته به دریاچه مانند ماهیگیری همچنان در معرض خطر قرار دارد.

۱۴

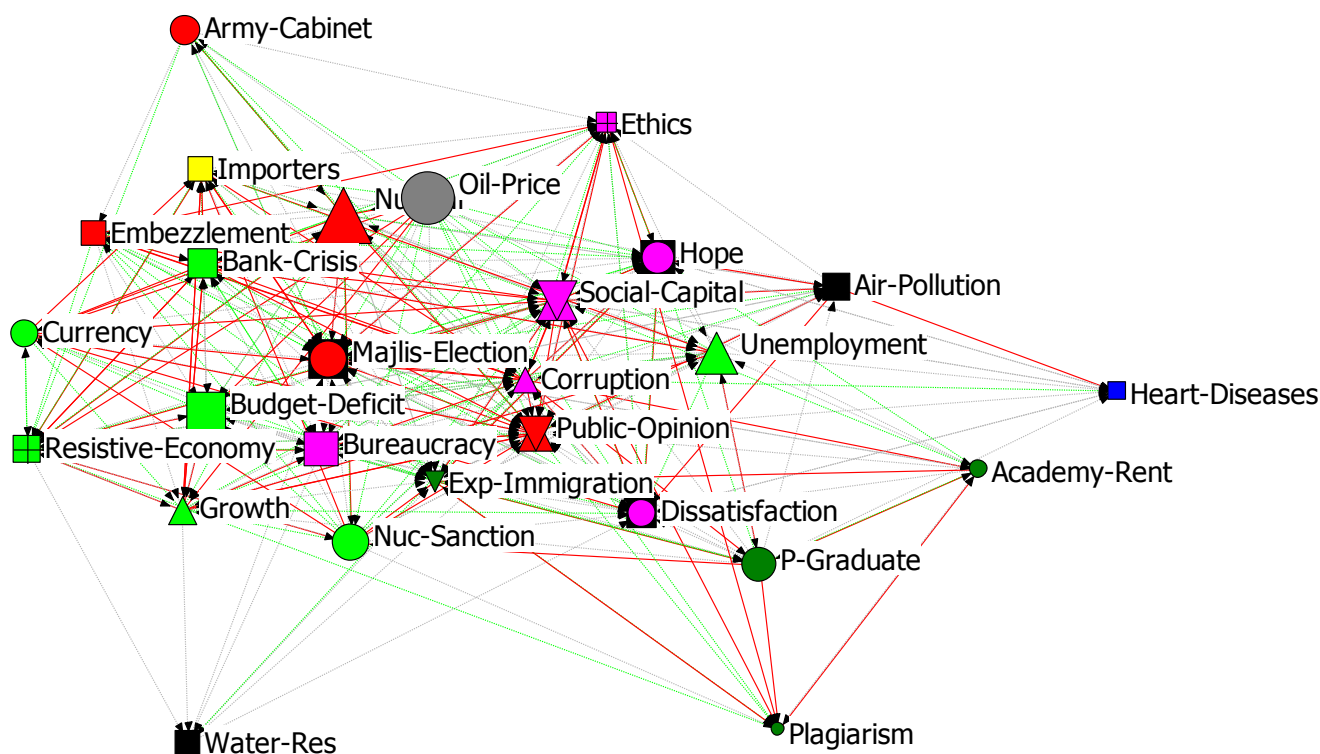
کمیت و کیفیت تحصیلات تکمیلی دانشگاهی P-Graduate

گسترش کمی تحصیلات تکمیلی هر دلیلی از سوء مدیریت، فشار اجتماعی، تقاضای اقتصادی برای

تحصیلات تکمیلی گرفته تا سیاست گذاری های کلان اقتصادی و اجتماعی در دو دهه ی گذشته داشته باشد، نتیجه اش افت غیر قابل باور کیفیت تحصیلات تکمیلی است. منتقدان می گویند در بسیاری از دانشگاه ها و رشته های تحصیلی به ویژه در پردیس های دانشگاهی و برخی واحدهای دانشگاه های آزاد، دوره های دکتری تا حد کلاس های دوره کارشناسی افول کرده است. چه دانشجو یا استاد را مقصر در نظر بگیریم، چه به دنبال ساخت های کلان تری برای تبیین این مشکل باشیم، نتیجه آن است که همزمان با رشد قارچ گونه ی تولیدات علمی بی محتوا در قالب مقالات و پایان نامه ها و پژوهش های دانشگاهی، نه تنها بقای نهادهای دانشگاهی در معرض خطر قرار گرفته است که توسعه ی بخش های مختلف کشور، و مسائلی مانند گسترش فساد و ناکارآمدی نظام بوروکراتیک، کاهش سرمایه ی اجتماعی و افول اخلاق، توسعه ی اقتصادی و اجتماعی و بسیاری دیگر از مسائل در گرو دانشگاه و به ویژه دانش آموختگان تحصیلات تکمیلی است. خواه ناخواه با سپری شدن سالیان، به کمک قانونی نوشته یا نانوشته، به تدریج کلید مدیریت ارشد کشور در دستان تحصیل کردگان تحصیلات تکمیلی قرار می گیرد و افت کیفیت در این حوزه، زنگ خطر برای آینده ی همه ی حوزه های مدیریتی است.

هرچند برای مسئله‌ی فساد مالی-اداری قدمتی طولانی به اندازه عمر نظام اداری کشور قابل تعریف است، اما از حدود سه سال قبل و پیش از روی کار آمدن دولت جدید، پرونده‌های فساد مالی و اختلاس‌ها در سطح

گسترده‌ای در رسانه‌های کشور مطرح شده است. دادستانی، دولت، رسانه‌ها و چهره‌های سیاسی مختلف هر روز گوشه‌ای از پرونده‌های جدید را افشا می‌کنند. درحالی‌که هر روز افکار عمومی با فسادهای گسترده‌تر مواجه می‌شود و افراد جدید به زندان می‌روند، مطالبات مردم در زمینه مقابله با فساد نیز افزایش می‌یابد اما کم‌تر نشانه‌ای از ارتقای سلامت اقتصادی و شفافیت مالی و اداری دیده می‌شود. سال‌هاست عده‌ای باور دارند که بدون تغییر بوروکراسی ناکارآمد و گسترش شاخص‌های شفافیت اقتصادی، سیاست افشاگرانه‌ی موجود تنها به بدبینی، کاهش سرمایه‌ی اجتماعی و بی‌اعتمادی سیاسی دامن خواهد زد. به هر حال، به نظر نمی‌رسد که در سال آینده رویه‌ای جدید مشاهده شود و مسائل فوق همچون سال‌های قبل همچنان پابرجاست.

Corruption

فساد مالی-اداری

۱۵

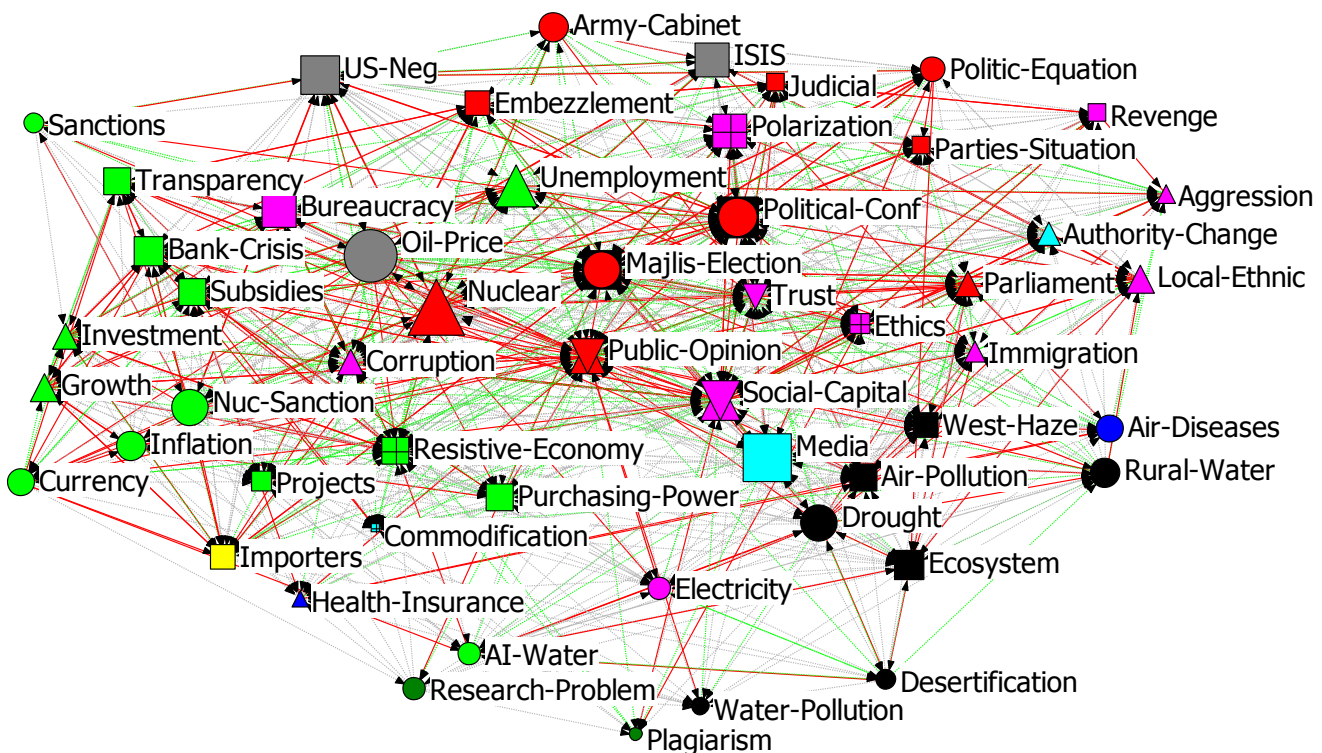
۱۶

Public-Opinion

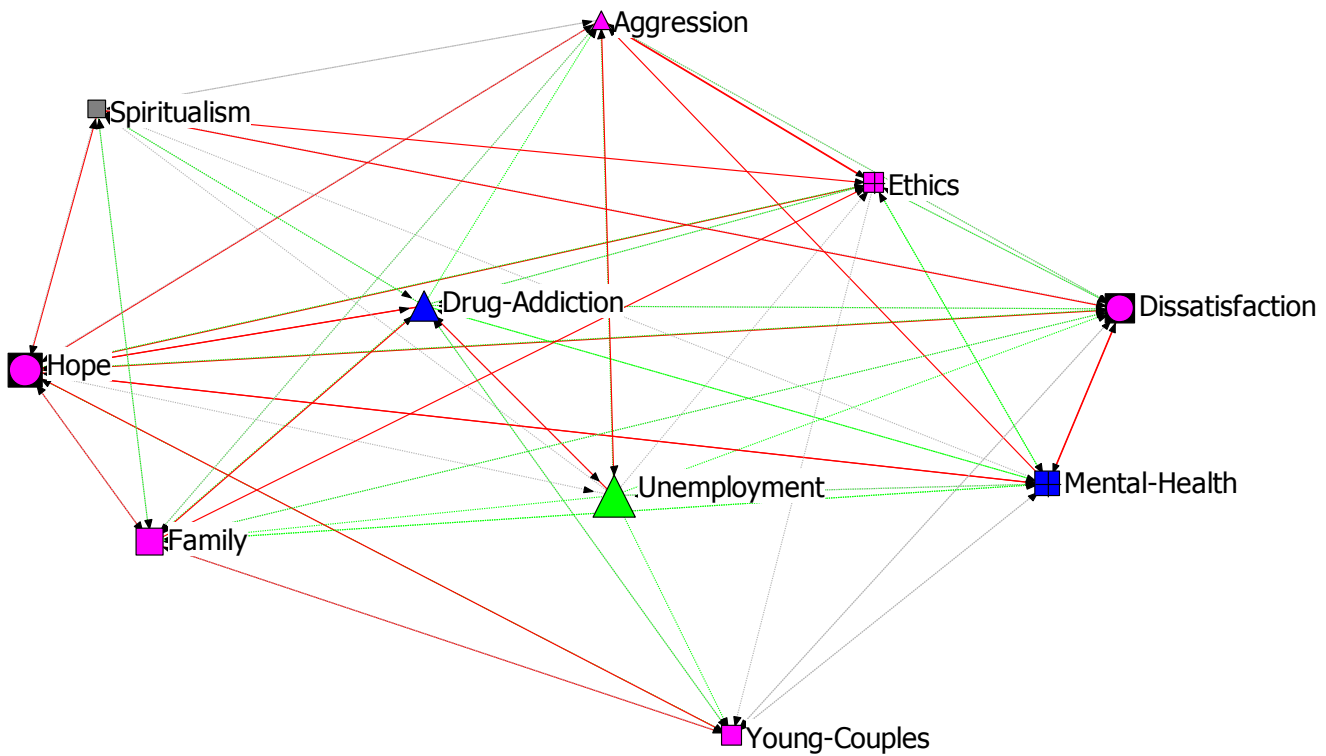
باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات

افکار عمومی معمولاً رابطه‌ی یک‌به‌یک با سطح تلاش‌ها و موفقیت‌های یک سیستم

سیاسی ندارد و به عوامل مختلفی چون رقابت گروه‌های سیاسی مختلف، سیاست‌گذاری‌های رسانه‌ای شده، بازنمایی رسانه‌ای و فعالیت روابط عمومی‌ها بستگی دارد. فارغ از آن که دولت در عمل به وعده‌های خود چه میزان موفق بوده است، باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات مختلف از نظر کارشناسان یکی از مسائل کلیدی سال آینده خواهد بود. با سپری شدن نیمی از عمر دولت یازدهم، به تدریج در سال آینده بر اساس آن چیزی که منابعی چون رسانه‌ها، گروه‌های مرجع و تجربه‌های خودشان در زندگی روزمره در اختیار مردم قرار می‌دهد، افکار عمومی در این باره قضاوت خواهد کرد که دولت در چه زمینه‌هایی توانایی حل مشکل را دارد، از ورود به چه مسائلی شانه خالی می‌کند یا توانایی و اراده‌ی حل مسائل دیگری را ندارد. این موضوع در مسیر مسائل دیگر به ویژه انتخابات‌های آینده به شدت تأثیرگذار خواهد بود. همچنین باور مثبت یا منفی افکار عمومی، خود رکنی از سرمایه‌ای اجتماعی است که تعیین‌کننده‌ی میزان همراهی و وفاق مردم بر سر مشکلات، اعتماد به دولت یا همکاری در زمینه‌ی حل پاره‌ای از مسائل از جمله هدفمندی یارانه‌ها نیز خواهد بود.

علیرضا جزینی، قائم مقام دبیر کل ستاد مبارزه با مواد مخدر، اسفندماه ۱۳۹۳ اعلام کرد که ۶۷ درصد دانش آموزان مصرف کننده ی مواد مخدر، نخستین تجربه ی خود را از مدارس آغاز می کنند. آمار مصرف در دانشگاه های وزارت علوم ۲.۶ درصد و در دانشگاه های علوم پزشکی ۱.۶ درصد است. او گفت که سند جامع پیشگیری از مواد مخدر به طور کامل به اجرا در نیامده است. تعداد زنان معتاد از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲ به میزان ۷۳ درصد افزایش داشته است. کشور در حدود یک میلیون و ۳۲۵ هزار نفر معتاد دارد و بنا به آمار، هر سال هشت میلیون ایرانی درگیر پدیده ی اعتیاد هستند. در حالی که هیچ روندی مبنی بر کاهش این آمار سرسام آور به چشم نمی خورد، باید گفت که اعتیاد همچنان یکی از مسائل ایران در سال ۱۳۹۴ نیز خواهد بود.

Drug-Addiction

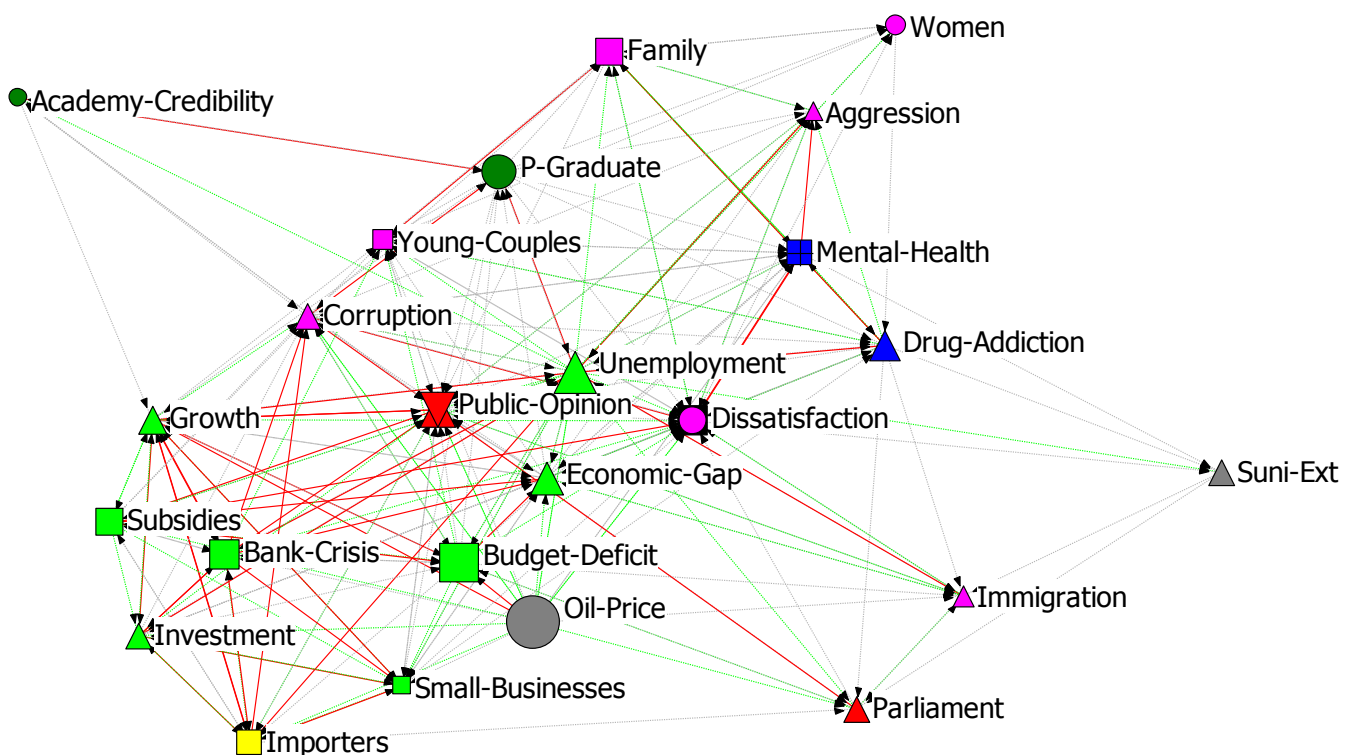
اعتیاد به مواد مخدر

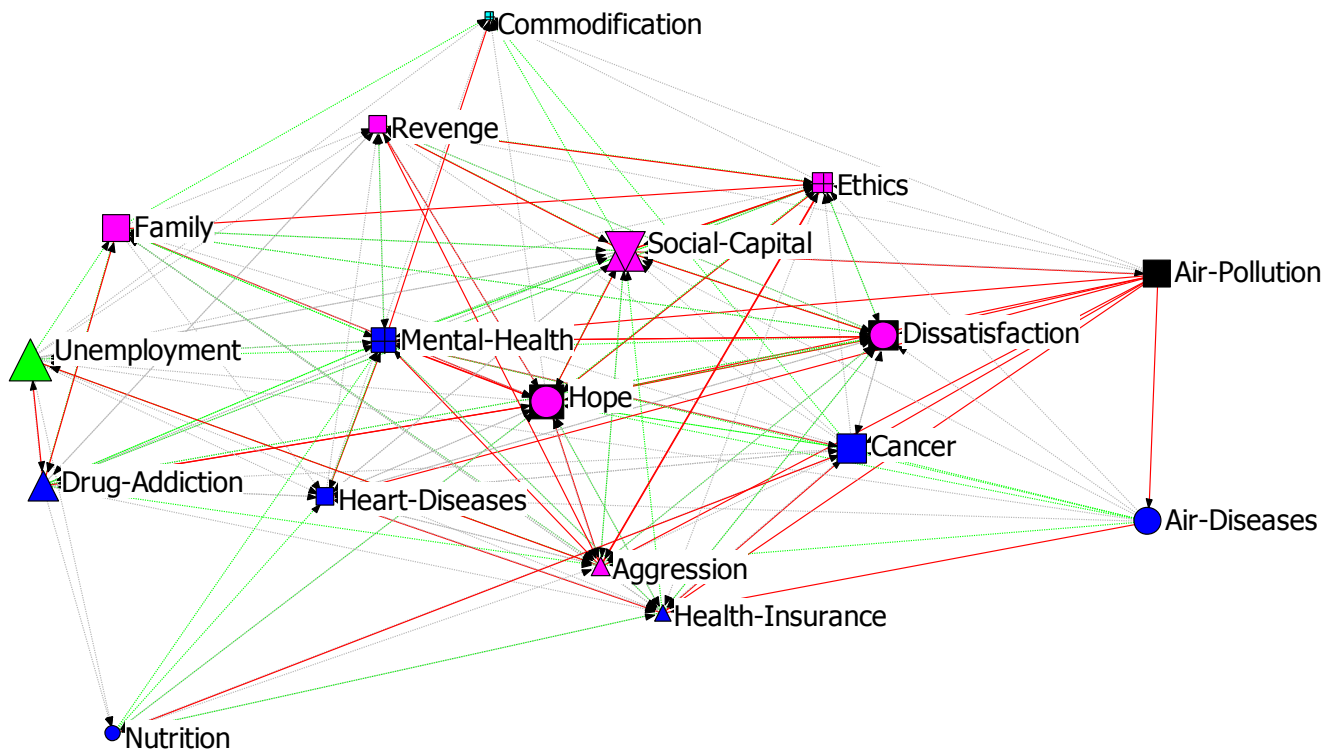

Unemployment

۱۸ بیکاری

برخی اقتصاددانان از قاعده‌ای در اقتصادهای توسعه یافته‌ی جهان سخن می‌گویند که کاهش تورم به معنای رکود و رکود به معنای افزایش بیکاری و افزایش تورم به معنای رونق اقتصادی و رونق اقتصادی به معنای کاهش بیکاری است. حتی اگر در نظر نگیریم که در شرایط رکود تورمی به سر می‌بریم، تولید، بازرگانی، سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و بهره‌وری سال‌هاست که با تنگناهای مختلفی مواجه است، همین قاعده‌ی اولیه‌ی فوق شاید نشان دهد که سیاست‌های انقباضی دولت در جهت کاهش تورم، می‌تواند نگرانی‌ها از افزایش بیکاری را دوچندان کند.

به گفته‌ی پزشکی قانونی، در ۱۰ ماه منتهی به دی‌ماه سال ۱۳۹۳، تعداد ۹۱ هزار تهرانی در دعوا مصدوم شدند که یک‌سوم آن‌ها زن بوده‌اند. این رقم در مقایسه با سال گذشته ۱.۹ درصد افزایش داشته و نزاع‌های خیابانی در حدود دو درصد افزایش یافته است. در گزارش سال گذشته‌ی آینده‌بان، این شاخص به‌عنوان یکی از شاخص‌های مشکلات سلامت روان در نظر گرفته شده بود و در سال ۱۳۹۴ نیز هم‌چنان در شمار ۱۰۰ چالش و مسئله‌ی اول ایران قرار می‌گیرد.

Mental-Health
مسائل سلامت روان

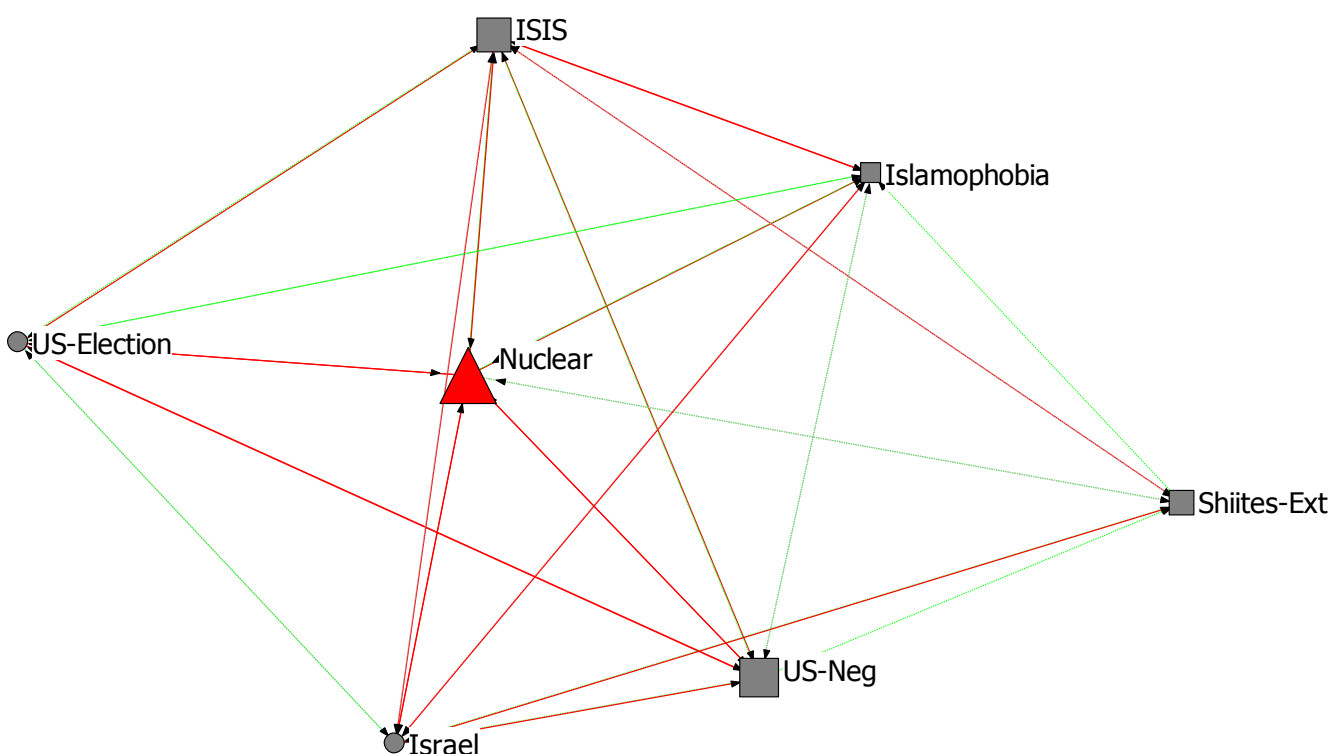
۱۹

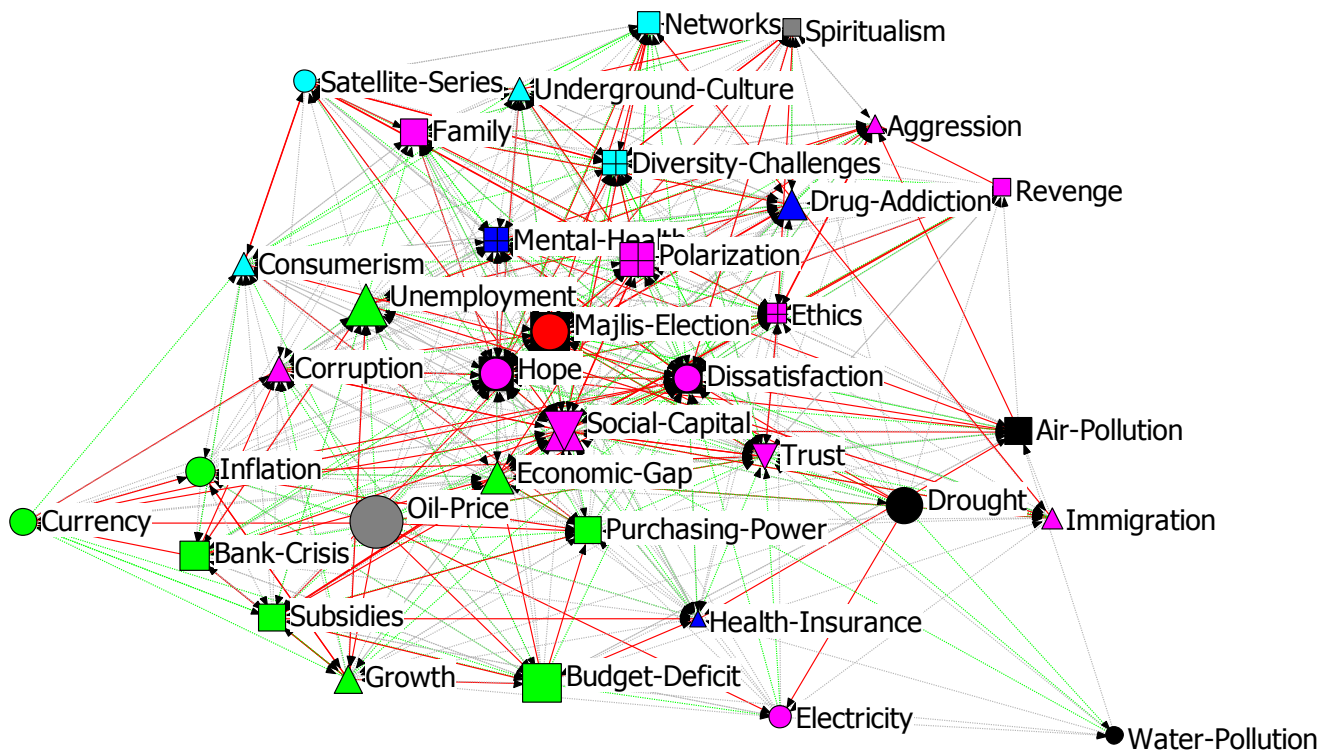
اسلام‌هراسی در جهان غرب

Islamophobia

اسلام‌هراسی سال گذشته نیز یکی از مسائل قابل توجه در گزارش آینده‌بان ۱۳۹۳ بود. همان‌گونه که پیش‌بینی می‌شد، گسترش فعالیت‌های تروریستی

داعش به عراق به همراه اعمال وحشیانه و خشونت‌های غیرقابل‌باور این گروه، حوادث تروریستی در اروپا به‌ویژه قتل کاریکاتوریست‌های روزنامه‌ی فرانسوی شارلی هبدو، بمب‌گذاری در مرکز خرید نیجریه و گروگان‌گیری دختران مدرسه‌ای توسط گروه بوکوحرام، از جمله‌ی مسائلی است که در جهت تقویت اسلام‌هراسی در جهان غرب عمل می‌کند. عده‌ای می‌گویند باید پاسخ بنیادگرایی اسلامی را در مسلمانان جست‌وجو کرد. عده‌ی دیگری اسلام‌هراسی و بنیادگرایی هردو را دست‌پخت غرب برای مبارزه با اسلام می‌دانند. برخی تروریسم را واکنش به لیبرال‌دموکراسی و اسلام‌هراسی را روینای فرهنگی غرب برای پوشاندن نقش خود در شکل‌گیری این گروه‌ها می‌دانند. به‌رحال، اسلام‌هراسی برادر دوقلوی ایران‌هراسی است و هر دو برای رابطه‌ی ما با جهان خارج مسئله‌ای جدی محسوب می‌شوند.

نارضایتی عمومی از وضع زندگی، کم و بیش و همواره در میان قشرهای مختلف اجتماعی وجود دارد. با این وجود، معمولاً بسته به میزان وعده‌ها و

Dissatisfaction

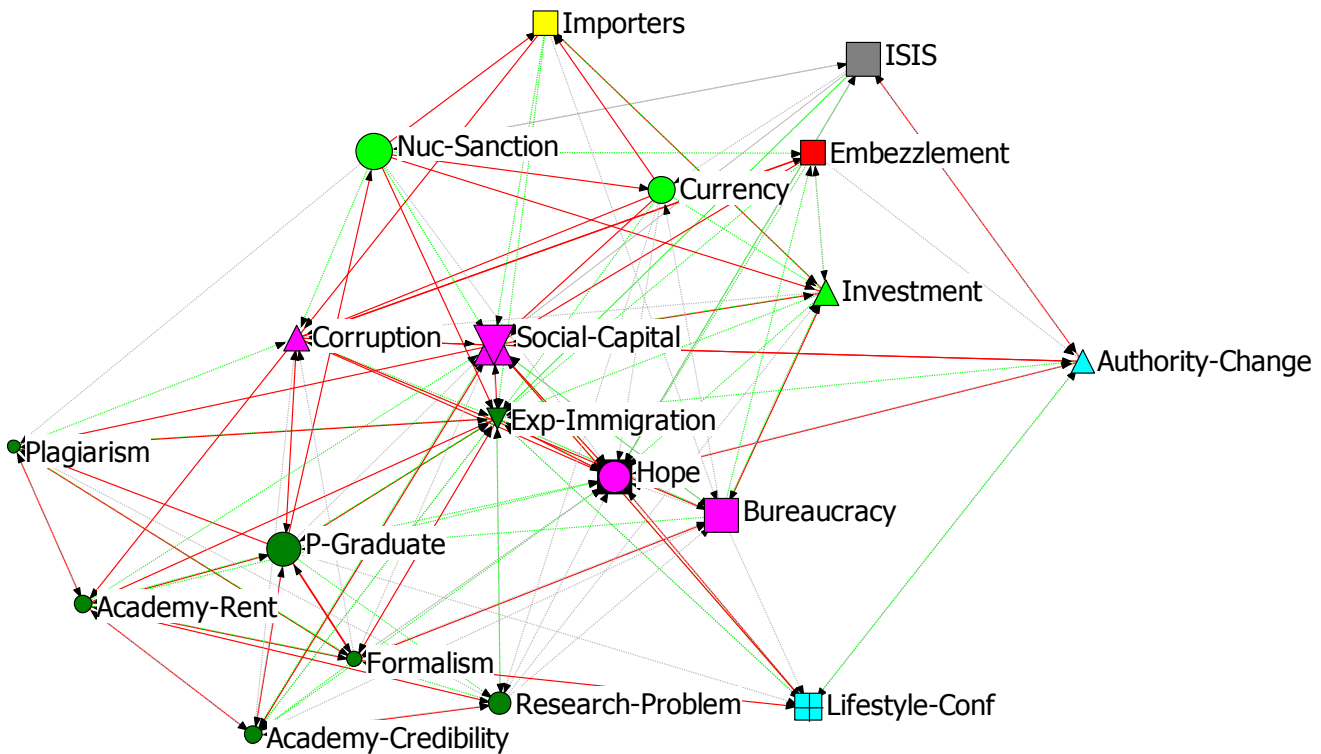
۲۱ نارضایتی عمومی از وضع زندگی

۲۱

مطالبات و انتظار گروه‌های مختلف اجتماعی از بهبود وضعیت موجود، سطح این نارضایتی تغییر می‌کند. بعد از چندین سال بد اقتصادی، بخشی از بدنه‌ی اجتماعی امیدوار و منتظر به نتیجه رسیدن تلاش‌های دوساله‌ی دولت جدید در زمینه‌ی رفع مشکلات موجود است. عده‌ای از سرنوشت پرورنده‌ی هسته‌ای و گشایش اقتصادی در این زمینه سخن می‌گویند. طبقات به لحاظ اقتصادی تحت فشارتر، امیدوار به سرنوشت نهایی طرح هدفمندی یارانه‌ها هستند و امیدوارند که بالاخره دولت راهی برای رساندن یارانه به دست نیازمندان واقعی یافته باشد. عده‌ی دیگری به‌ویژه جوانان خواهان گشایش در وضعیت فرهنگی و اجتماعی هستند در حالی که نزاع‌های سیاسی بر سر مسائل فرهنگی کماکان به شدت وجود دارد. همه‌ی این‌ها بذر افزایش بحرانی نارضایتی عمومی از وضع زندگی است که می‌تواند بر سر موضوعات گوناگون به مسئله‌ی حادث‌تری تبدیل شود. همان‌گونه که در این پژوهش، از سوی کارشناسان در میان اولویت‌ها قرار گرفته است.

مسئله‌ی مهاجرت نخبگان در سال‌های گذشته نیز کم‌وبیش در جریان بوده است و به یکی از بحث‌های نسبتاً رایج در میان مدیران و سیاست‌گذاران تبدیل شده

است؛ البته بدون آن که به‌جای بحث‌های هنجاری، نتایج پژوهش‌های دقیق از منظر خود مهاجران ارائه شود. عده‌ای معتقدند که مهاجرت به معنای خالی شدن کشور از سرمایه‌های انسانی و نیروهای متخصص است و باید برای حل آن فکری شود. عده‌ی دیگری معتقدند که مهاجران، سرمایه‌های ایران در خارج از کشور هستند و به‌واسطه‌ی شبکه‌ی اجتماعی ایرانیان خارج از کشور جریان سرمایه، دانش و تخصص قابلیت سرازیر شدن به کشور را دارد. ماجرا هرچه باشد، کارشناسان با وجود بیرون رفتن این مسئله از مدار حساسیت‌های رسانه‌ای و سخنرانی‌های رسمی، همچنان آن را برای ایران در سال ۱۳۹۴ دارای اولویت تشخیص داده‌اند.

Exp-Immigration

مهاجرت متخصصان از کشور

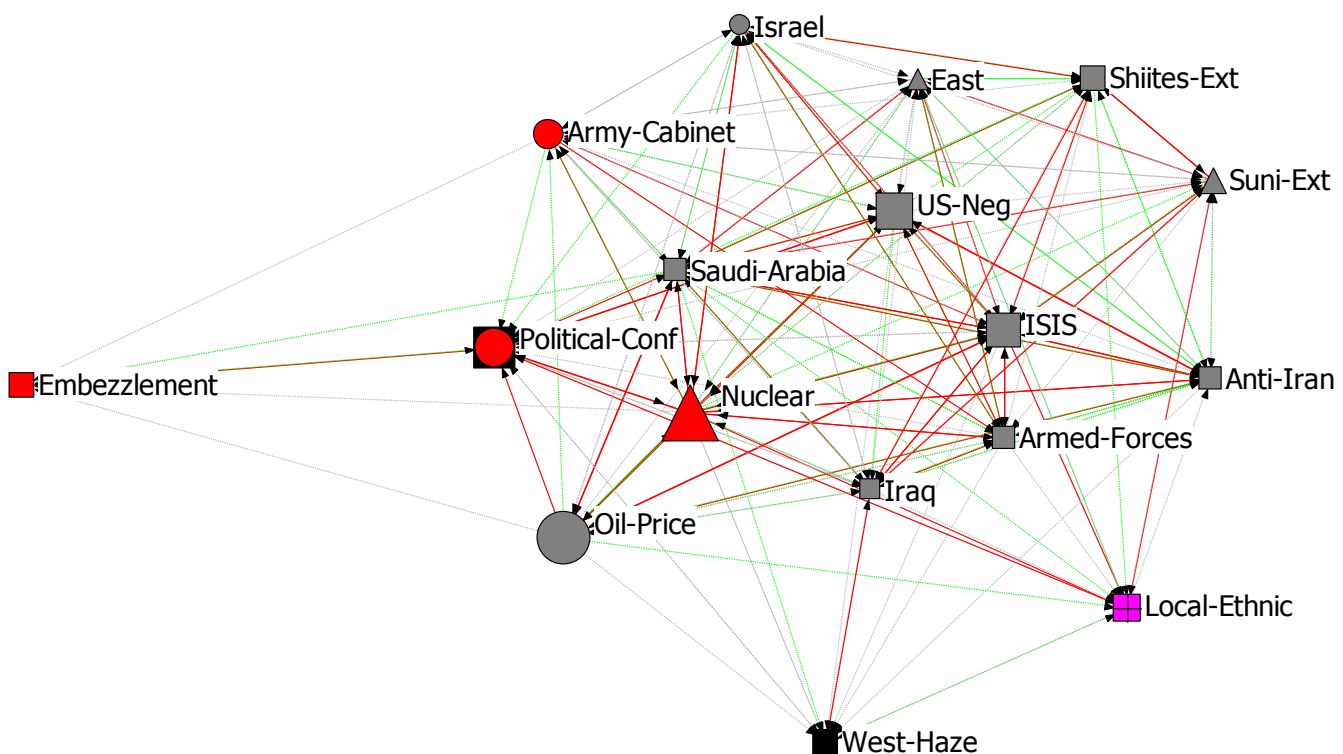
۲۳

۲۴

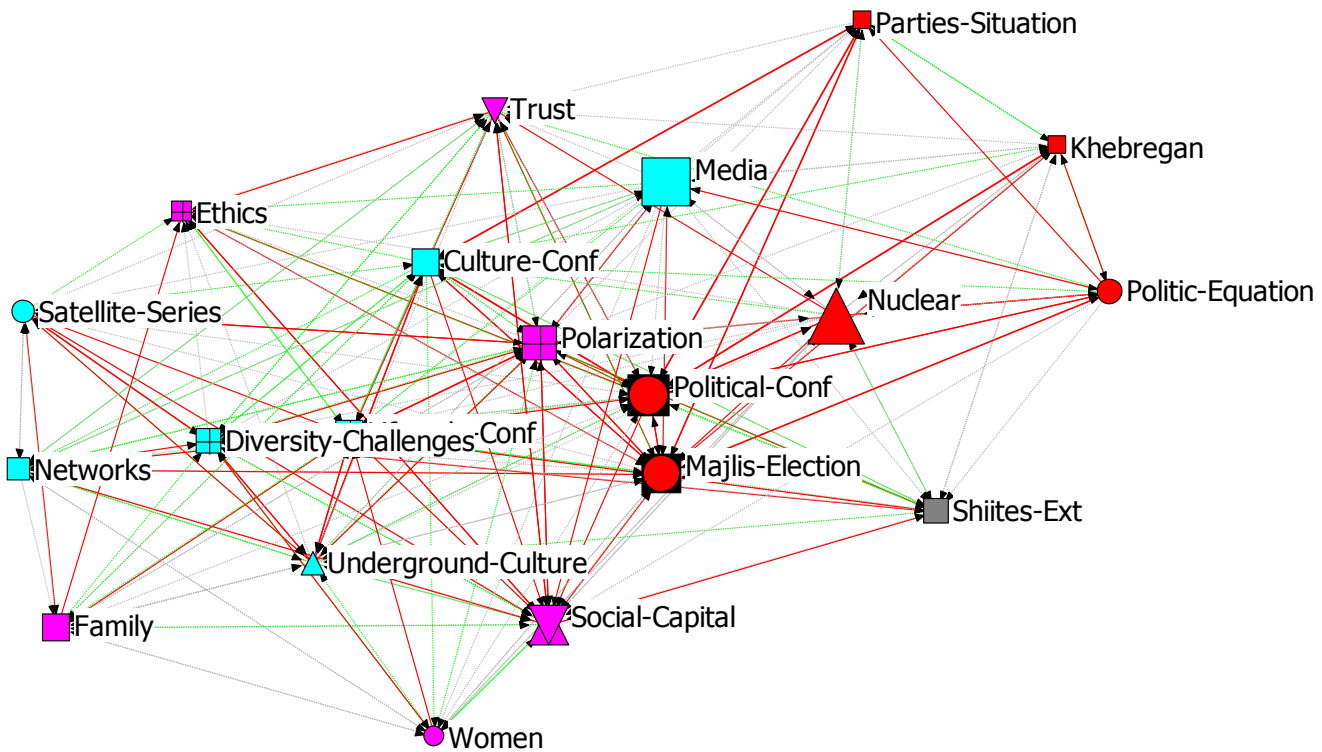
Saudi-Arabia رقابت منطقه‌ای ایران با عربستان

با روی کار آمدن دولت یازدهم و آغاز دور جدید گفت‌وگوها بر سر پرونده‌ی هسته‌ای، صحبت از رقابت منطقه‌ای ایران و

عربستان نیز ابتدا در میان نخبگان جامعه مطرح شد. بسیاری از تحلیل‌گران نتیجه‌ی گفت‌وگوهای هسته‌ای را کاهش نقش عربستان در منازعات منطقه‌ای ارزیابی می‌کنند. با گسترش فعالیت‌های سلفی و تکفیری مانند داعش در منطقه، نزاع بر سر نفت و تحولات یمن و بحرین، واقعیت رقابت منطقه‌ای ایران و عربستان جنبه‌ی عمومی تری نیز پیدا کرد. همزمان با تحولات سریع قدرت در خاورمیانه، گسترش ائتلاف بین‌المللی بر ضد داعش، ادامه‌ی جنگ‌های نیابتی در منطقه و به نتیجه رسیدن احتمالی سرنوشت پرونده‌ی هسته‌ای، به نظر می‌رسد که رقابت میان ایران و عربستان در سال ۱۳۹۴ به مسئله‌ای پررنگ‌تر تبدیل شود.

سال ۱۳۹۳ به عنوان سال اقتصاد و فرهنگ نام گذاری شده بود. هرچه که توافق کم و بیش مسلط میان

Culture-Conf

اختلافات درون حاکمیتی درباره مسائل فرهنگی

۲۵

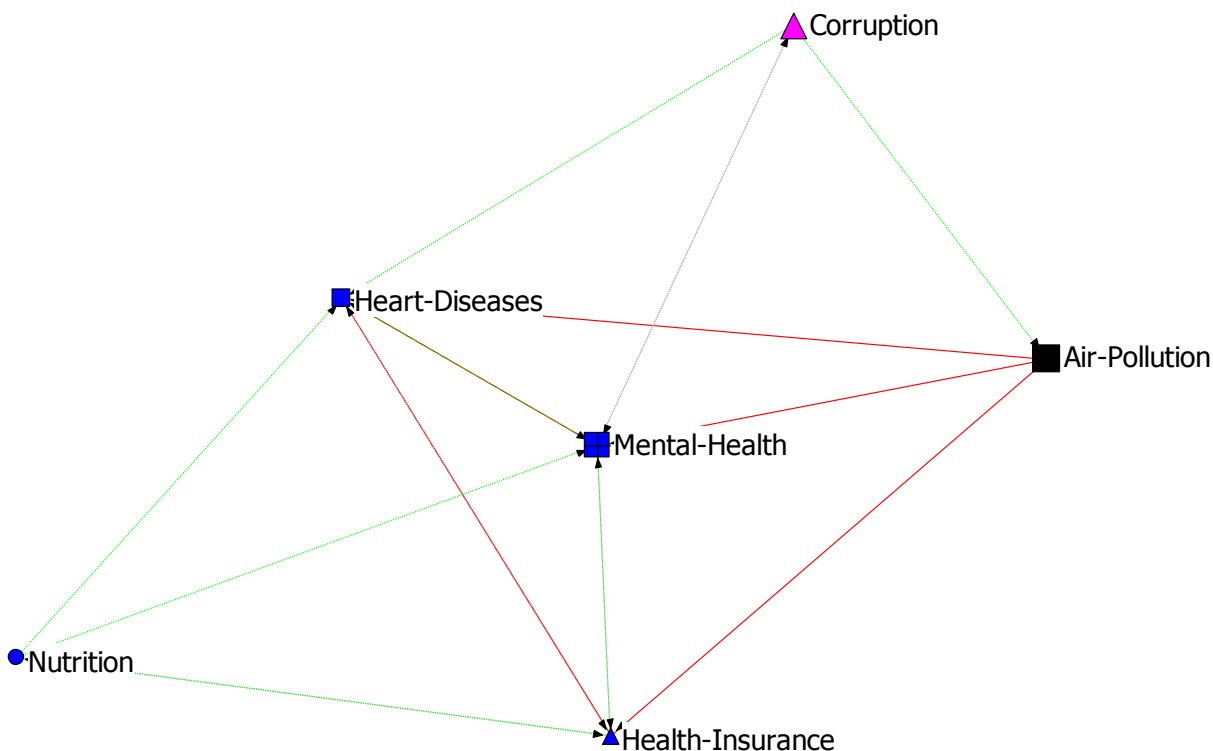
بازیگران سیاسی و تصمیم گیران و سیاست گذاران در زمینه ی اقتصاد گسترش می یابد، اختلاف نظرها در زمینه ی مسائل فرهنگی در سال جاری افزایش یافت. لغو کنسرت ها، اختار مراجع قم به دولت در زمینه ی بعضی از مسائل فرهنگی، انتقادهای بعضی از هنرمندان از سیاست گذاری های فرهنگی دولت و مسائلی از این دست، نشان می دهد که این رویدادها تازه شروع این اختلاف نظر در زمینه ی مسائل فرهنگی باشد چرا که سال ۱۳۹۴ مسائل دیگری چون انتخابات مجلس شورای اسلامی، وضعیت روابط بین الملل، وضعیت کاهش مشکلات اقتصادی و تنش های سیاسی نیز شاید نقشی تعیین کننده در توجه کانونی به این مسئله داشته باشند.

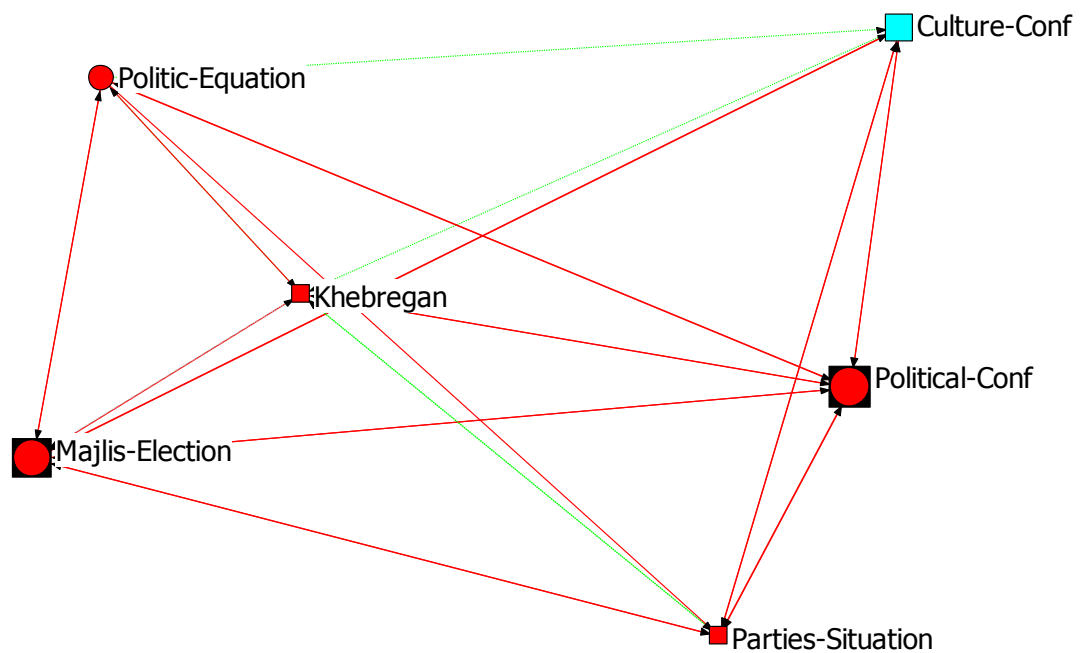
۲۶

Heart-Diseas بیماری‌های قلبی و عروقی

بنا به اعلام مدیرکل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی سازمان ثبت‌احوال، در هشت ماه نخست سال ۱۳۹۳ رتبه‌ی اول مرگ‌ومیر در کشور مربوط به بیماری‌های

قلبی و عروقی بوده و ۳۷ درصد از مرگ‌ومیرها را شامل می‌شود که تهران بیشترین آمار در این زمینه را به خود اختصاص داده است. مرگ‌های ناشی از بیماری‌های قلبی و عروقی به دلیل تغییر سبک زندگی، عادات غذایی ناسالم، پدیده‌ی شهرنشینی، پیری جمعیت و غیره، رتبه‌ی یک آمار مرگ‌ومیر در جهان است، اما در ایران گفته می‌شود که شیب افزایش مرگ‌های ناشی از شهرنشینی در مقایسه با جهان بیشتر است که بعضی آن را به پدیده‌ی توسعه‌ی نامتوازن ربط می‌دهند. علت هرچه باشد، نخستین عامل مرگ‌ومیر ناشی از بیماری، به خودی خود مسئله‌ای قابل توجه محسوب می‌شود.

انتخابات مجلس خبرگان رهبری همیشه در سایه‌ی انتخابات‌های دیگر قرار گرفته است اما با ادامه‌ی روند رخدادهای سال ۱۳۹۳ به نظر می‌رسد که

Khebregan

انتخابات مجلس خبرگان رهبری

۲۷

رقابت تنگاتنگی میان جناح‌ها و سلیقه‌های مختلف کاندیداها برای ورود به این رقابت در جریان باشد. هرچند که انتخابات خبرگان رهبری کاندیداهايش روحانيون هستند و در دوره‌های گذشته کمتر از شور و هیجان‌های انتخابات‌های دیگر برخوردار بود، اما در سال ۱۳۹۴ هم‌زمانی این انتخابات با انتخابات مجلس شورای اسلامی و برخی تحولات دیگر، بیش‌تر از گذشته آن را مورد توجه قرار خواهد داد.

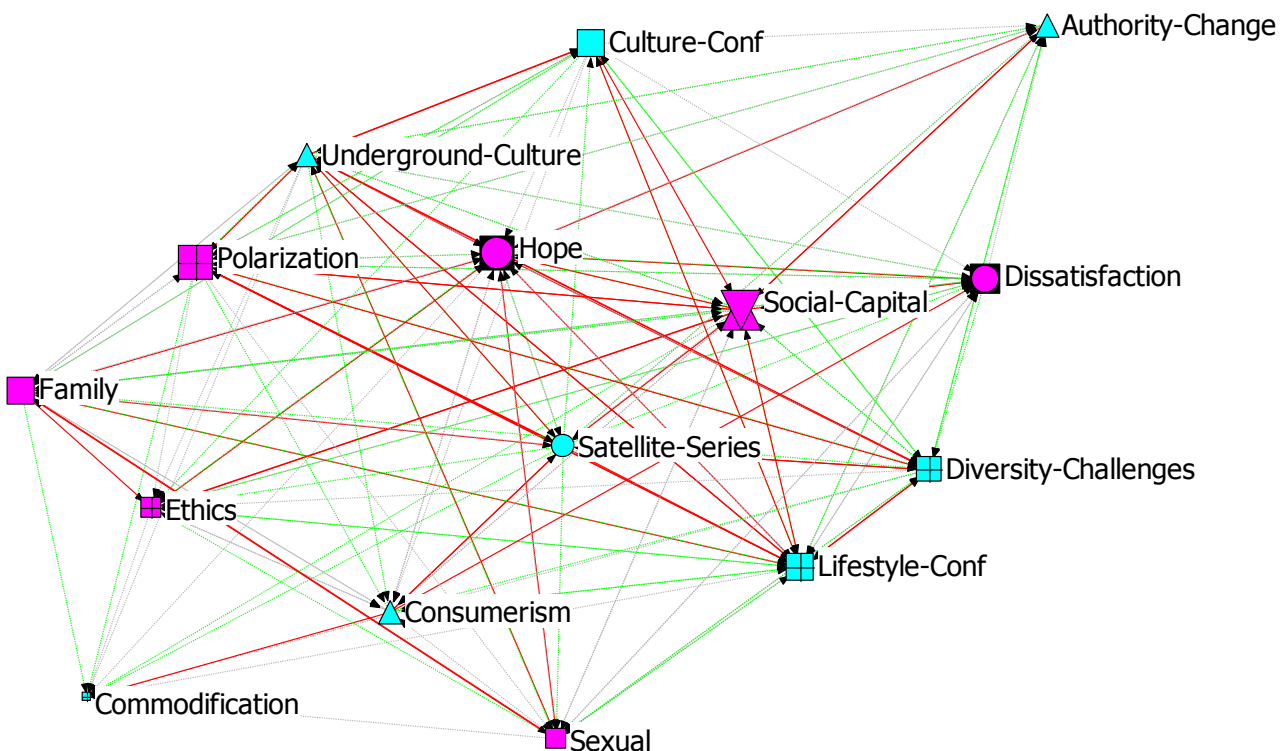
۲۸

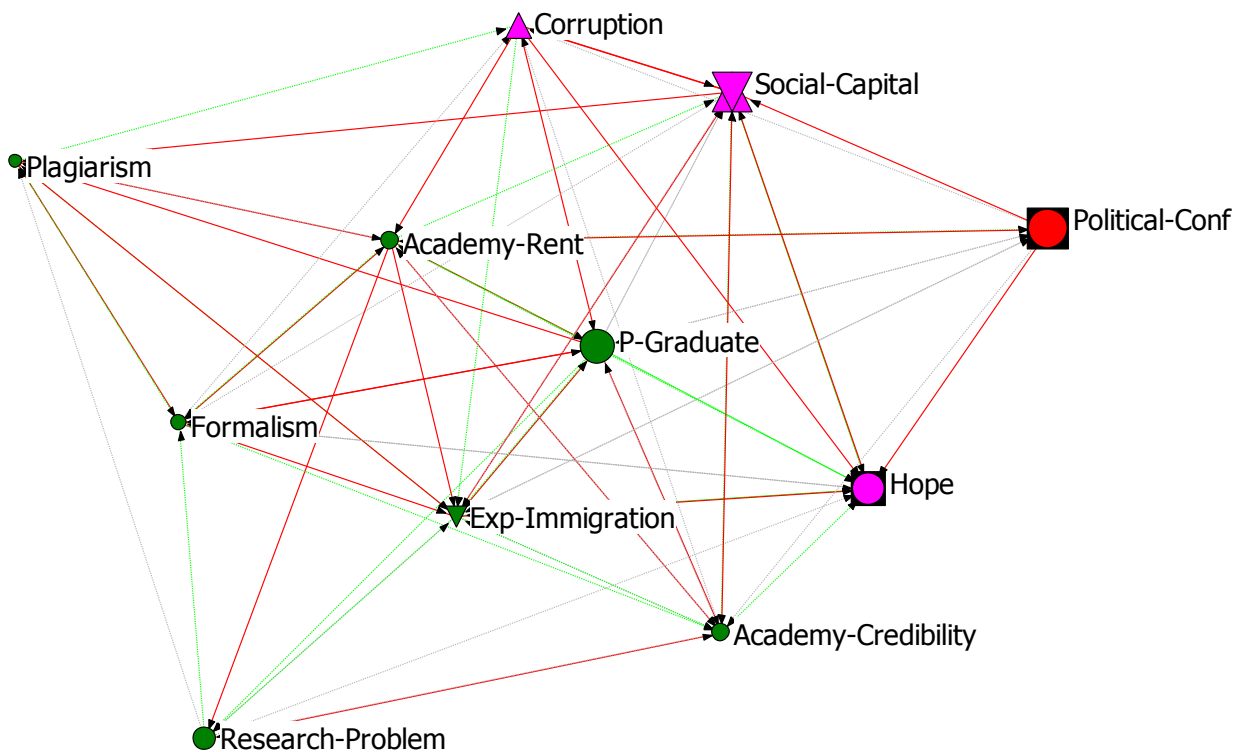
مصرف گسترده سریال‌های ماهواره‌ای

Satellite-Series

به نظر می‌رسد که مصرف ماهواره در میان مردم ایران کم‌کم به حالت تثبیت می‌رسد. با وجود آن که در شهرهای

مختلف ایران گاه‌وبیگاه برخوردهایی قانونی و انتظامی با تجهیزات دریافت از ماهواره صورت می‌گیرد، اما کم‌وبیش نمودار تعداد کسانی که تصمیم گرفته‌اند، در خانه ماهواره داشته باشند، به حالت ثابتی میل می‌کند. پس از جنجال‌های تولید و ارسال اخبار از ماهواره توسط شبکه‌هایی چون بی.بی.سی و من‌وتو، به نظر می‌رسد که دریافت اخبار از رسانه‌های بیگانه نیز به وضعیتی نسبتاً باثبات میل کرده است، بدین معنا که مردم کم‌وبیش از چندین رسانه‌ی داخلی و خارجی و اجتماعی، اخبار و اطلاعات مورد نیاز خود را دریافت می‌کنند. در این شرایط به نظر می‌رسد که بیش از هر چیز باید به تأثیرات گفتمانی ایدئولوژیک و درازمدت سریال‌های ماهواره‌ای توجه کرد که نقشی تعیین‌کننده در آموزش غیررسمی، تغییر ذائقه‌ها و سلائق اجتماعی، دگرگونی در ارزش‌ها و هنجارها و تحول سبک زندگی ایفا می‌کنند.

به تدریج با گسترش آموزش عالی، مدیران ارشد سیاسی و اداری کشور نیز از میان کسانی

Academy-Rent

بدل شدن موقعیت‌های علمی و دانشگاهی به رانت سیاسی

۲۹

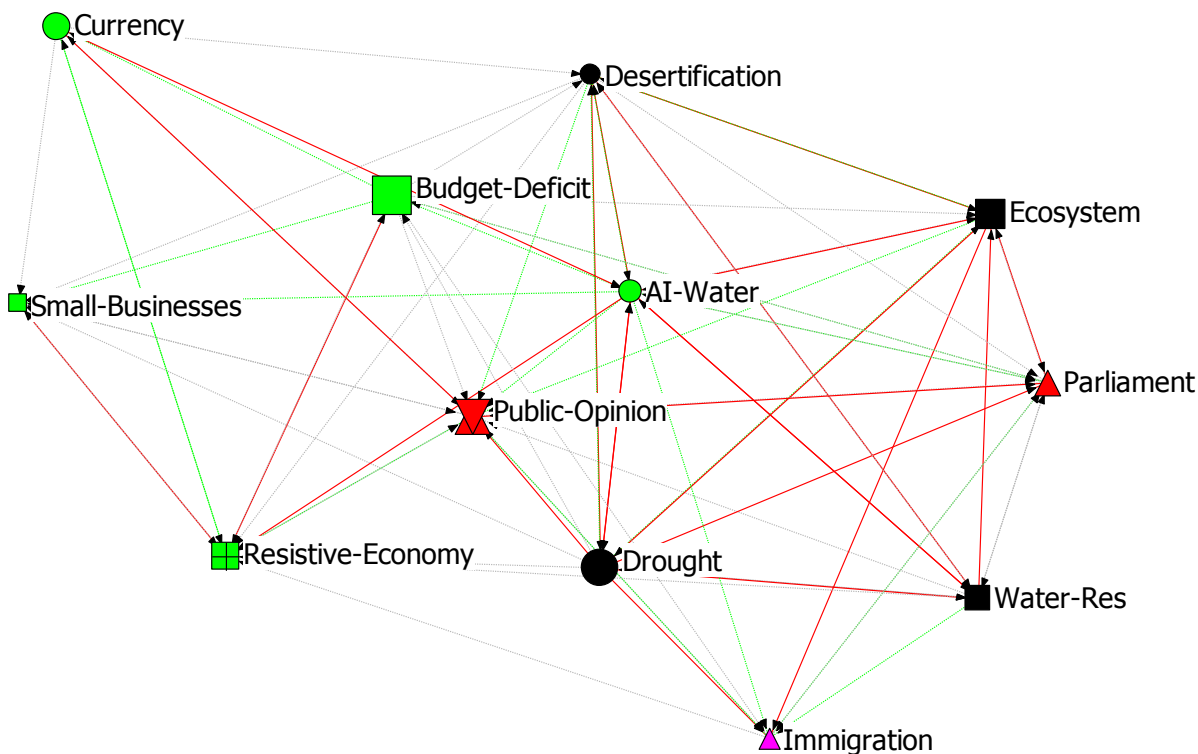
انتخاب می‌شوند که از سطوح بالای تحصیلی برخوردار باشند. درست به مانند فساد اداری و مالی، فساد جدید در همین جا اتفاق افتاده است که در آن افراد از موقعیت‌های علمی و دانشگاهی خود که عادلانه یا غیرعادلانه، باسواد و یا بی‌سواد در پست‌های مختلف دانشگاهی و در دانشگاه‌های با کیفیت یا بی‌کیفیت به دست آورده‌اند، برای تداوم وضعیت موجود آموزش عالی استفاده می‌کنند. این موضوع همانند خرج کردن سرمایه‌ی به‌دست آمده از راهی ظاهراً مشروع در کسب و کاری غیرقانونی است. مهم‌ترین نیاز امروز جدا کردن موقعیت‌های صرفاً دانشگاهی و آکادمیک از موقعیت‌های اقتصادی و سیاسی و اجتماعی دیگر است، زیرا به عالم سیاست بیش از گسترش علم و دانش معطوف به پیشرفت کشور لطمه می‌زند. هرچند انتخاب اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و سایر موقعیت‌های علمی و دانشگاهی از سالیان دور بی‌تأثیر از مناسبات سیاسی نبود، اما روند غلبه ملاحظات سیاسی بر علمی، در سال‌های آخر دولت دهم شدت گرفت و با وجود تغییر دولت همچنان ادامه دارد.

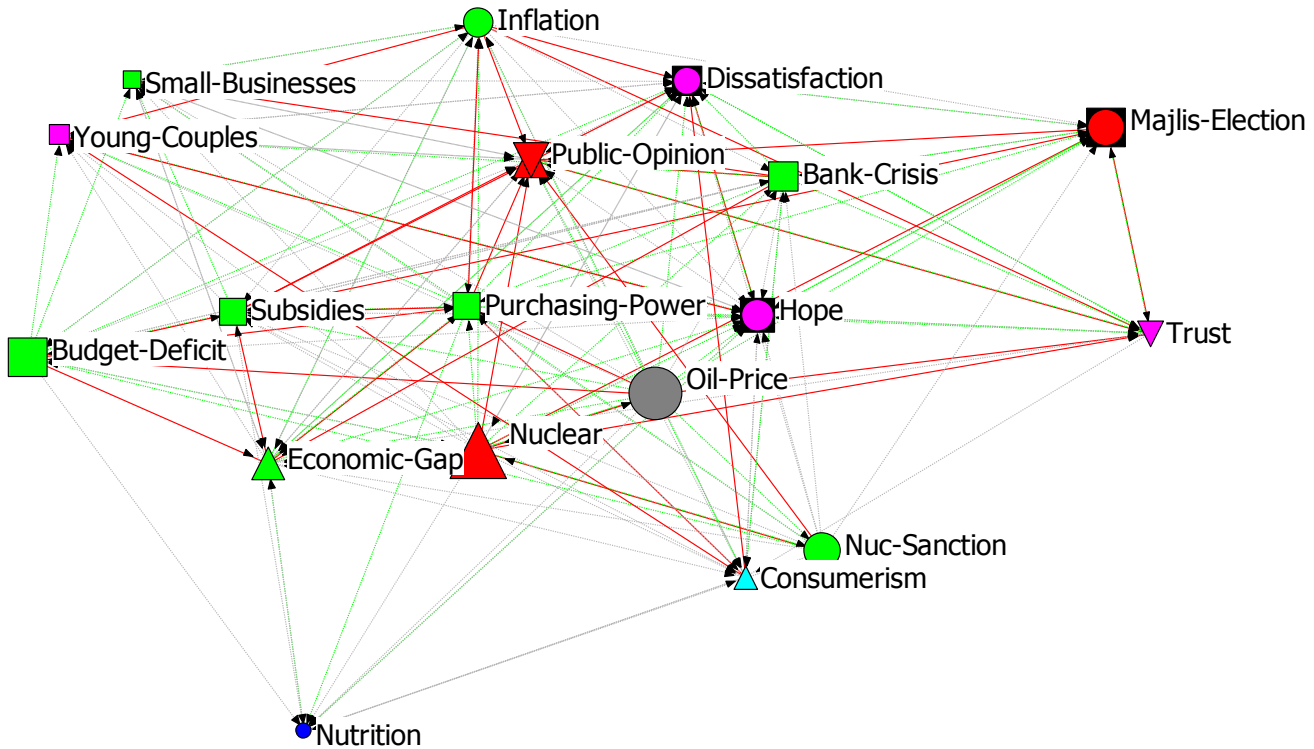
۳۰

تأمین آب جهت مصارف کشاورزی و صنعتی

AI-water

تأمین آب کشاورزی و صنعتی همزمان با کاهش سطح آب‌های سطحی و زیرزمینی و ادامه‌ی خشک‌سالی همواره موضوع بحث‌هایی جدی بوده است. این در حالی است که به نسبت میانگین جهانی، هم بخش کشاورزی هم بخش صنعتی ایران وابستگی بیشتری به آب دارد و بیشتر از متوسط جهانی به دلیل مسائل مختلفی چون بهره‌وری و سرمایه‌گذاری، از اتلاف منابع آبی رنج می‌برد. همزمان با دامنه‌دارتر شدن بحران کمبود آب در ایران، به نظر می‌رسد که پیامدهای ناخوشایند آن را در دو بخش کشاورزی و صنعت شاهد باشیم.

در معنای رایج، تورم به معنای کاهش قدرت خرید عمومی است. اما این مسئله به تورم اشاره نمی‌کند و منظور از آن احساس بهبود

Purchasing-Power

قدرت خرید عمومی و معیشت مردم

۳۱

زندگی مردم در سال پیش روست. به لحاظ اقتصادی با تورم‌های بالای ۱۰ درصد ایران در عمده‌ی سال‌های نیم‌قرن اخیر، باید گفت که هر سال مردم کاهشی از قدرت خرید عمومی به لحاظ اقتصادی تجربه کرده‌اند اما سال‌هایی بوده است که می‌پنداشتند که وضعیت در آینده بهتر خواهد شد و سال‌های دیگری احساس منفی‌تری را نسبت به وضعیت پیش رو مشاهده کرده‌ایم. در نظر گرفتن شرایط ویژه‌ی سال آینده، اهمیت چنین مسئله‌ای را بیش‌تر نشان می‌دهد. متغیرهای کلان اقتصادی و سیاسی ایران در سال آینده، این پرسش در افکار عمومی را به وجود خواهد آورد که آیا قدرت خرید عمومی و معیشت مردم در آینده‌ی میان‌مدت بهبود خواهد یافت یا نه؟ نتیجه هرچه باشد، احساس و پنداشت بهبود یا سخت‌تر شدن وضعیت اقتصادی، در ذات خود مسئله‌ای بااهمیت است.

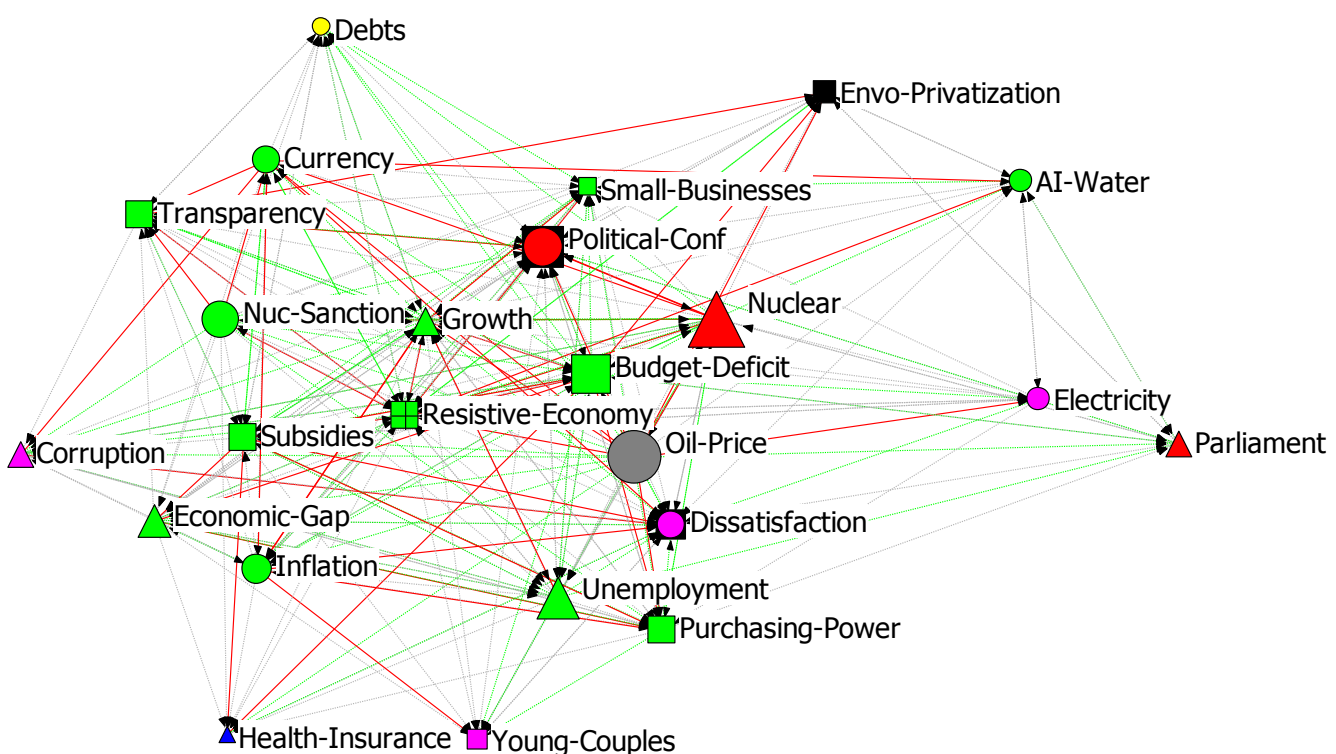

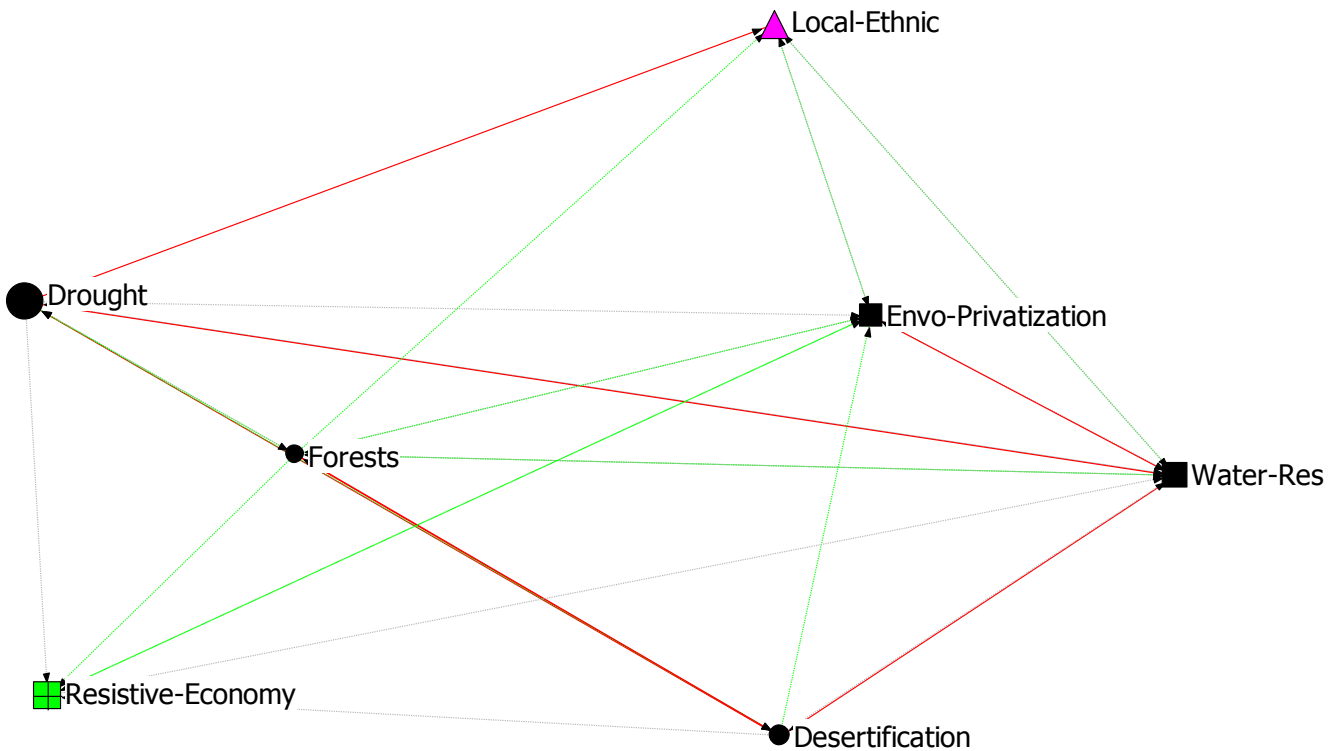
۳۲

Budget-Deficit
کسری بودجه دولت

پیش بینی می شود که در سال ۱۳۹۴ نیز دولت با خطر کسری بودجه مواجه باشد. امری که عمدتاً از کاهش قیمت نفت، تعهد ناشی از پرداخت های نقدی هدفمندی یارانه ها، سهم بالای

هزینه های جاری به نسبت هزینه های عمرانی، طرح های بی پایانی که برند همه ی دولت هاست از جمله طرح سلامت و تعهدات مختلف دیگر ناشی می شود. بنابراین، سیاست دولت ها در قبال این موضوع بیشترین اهمیت را دارد. دولت فعلی اطمینان داده است که برای جبران کسری بودجه به روش های نادرست از جمله استقراض از بانک مرکزی نخواهد پرداخت. این امر باعث شده تا سؤالاتی درباره ی منابع تأمین مالی هزینه های جاری دولت پدید آید. به ویژه آن که با گسترده شدن حجم و تعداد کارکنان دولت در سال های اخیر، دغدغه هایی برای پرداخت پایدار حقوق و مزایای کارمندان مطرح شده است. در نتیجه، کسری بودجه علاوه بر تأثیرش بر متغیرهای دیگر، تأثیری ضمنی نیز بر میزان اعتماد پذیری دولت به ویژه در میان فعالان اقتصادی دارد.

جنگل‌ها و مراتع معمولاً به دو دلیل زیست‌محیطی یا انسانی و اجتماعی تخریب می‌شوند. به گفته‌ی مقام‌های رسمی بیش‌ترین تخریب جنگل‌ها در حاشیه‌ی جنوبی دریای خزر و جنگل‌های

البرز اتفاق افتاده است که مهم‌تر از هر چیز دلایل اقتصادی و اجتماعی دارد. افزایش جمعیت، رفت و آمد توریستی گسترده به دلیل نزدیکی به تهران، گسترش ساخت و سازهای غیرمجاز، تلاش کشاورزان برای تبدیل جنگل‌ها به زمین کشاورزی و غیره از جمله مهم‌ترین مسائل تخریب جنگل‌ها و مراتع ایران عنوان شده است. تخریب جنگل‌ها به معنای تغییر نامطلوب در اکوسیستم و در نتیجه پیامدهای منفی زیست‌محیطی از جمله آلودگی هواست. نشانه‌هایی که از موج جدید فروش منابع طبیعی از جمله جنگل‌ها و مراتع در اخبار دیده می‌شود، نشان‌دهنده‌ی اهمیت این موضوع برای سال پیش رو است.

Forest

تخریب جنگل‌ها و مراتع

۳۳

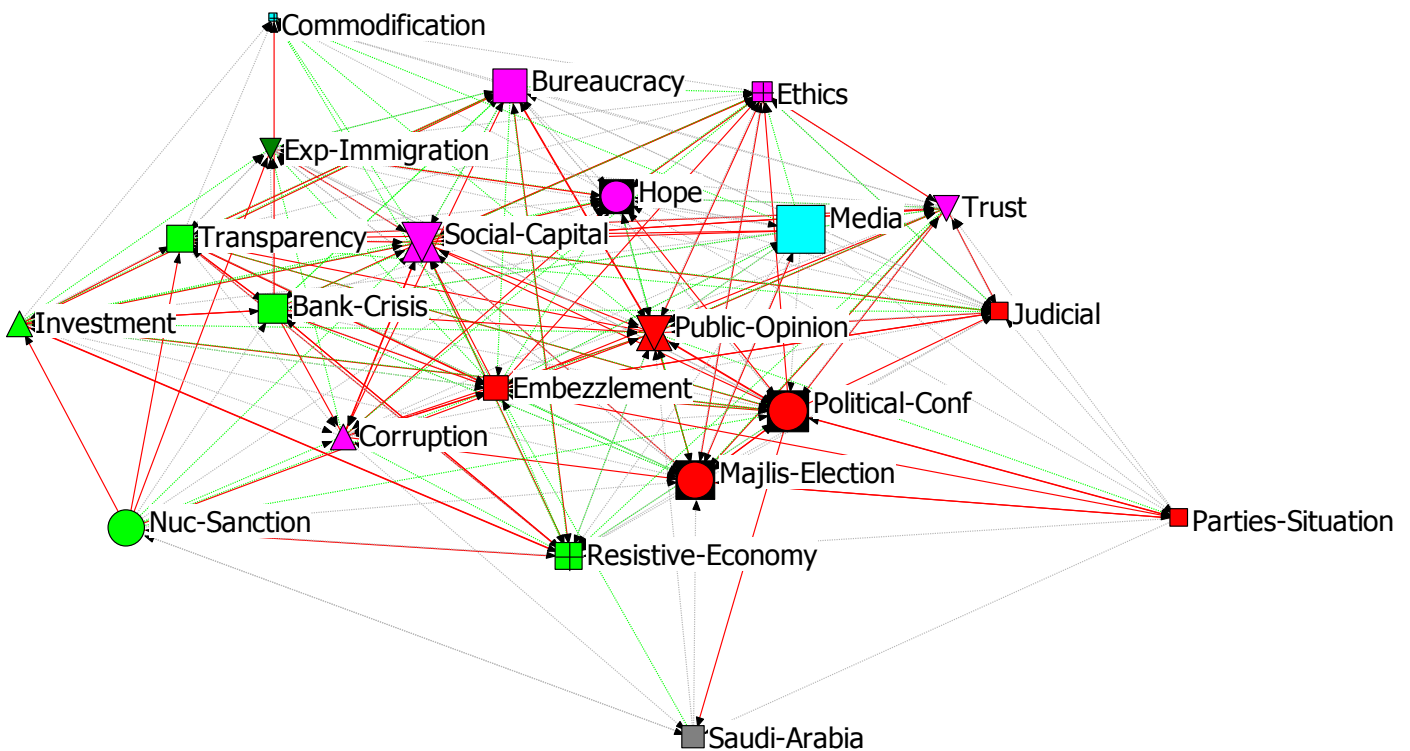
۳۴

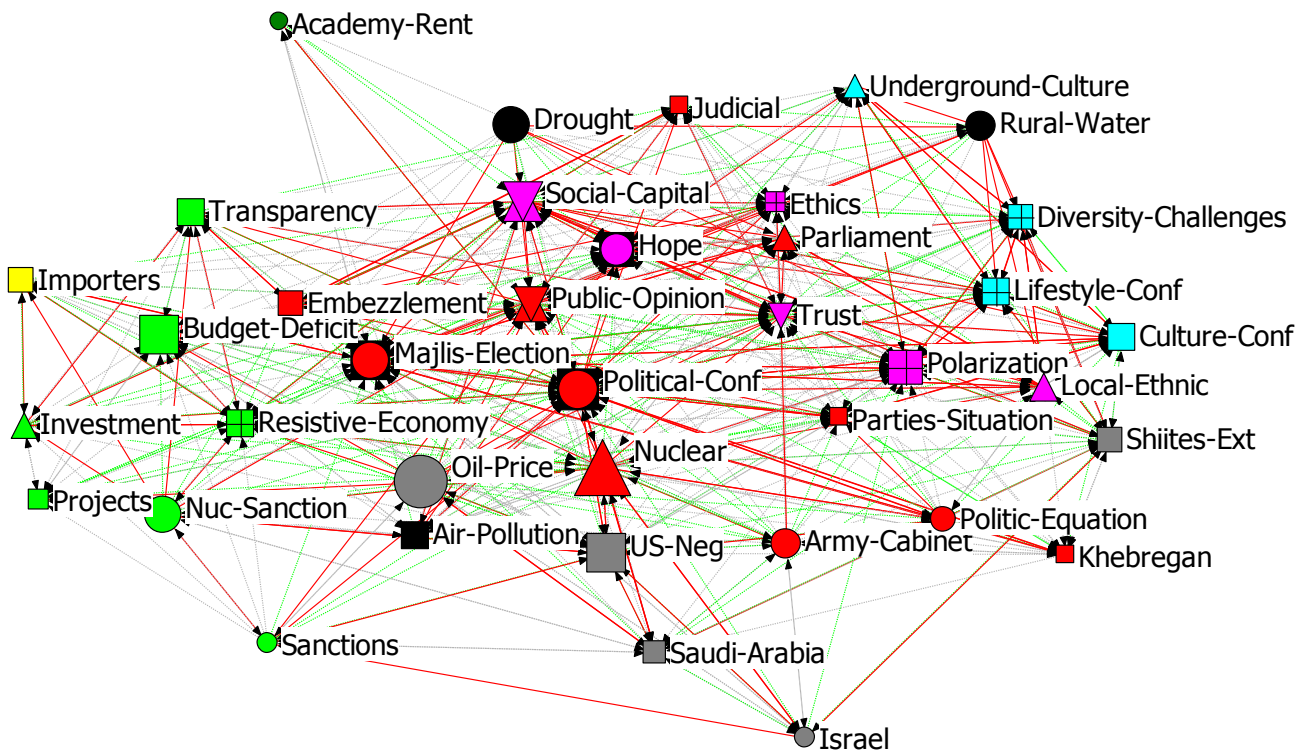
Embazzement

پرونده‌های اختلاس مسئولان حکومتی

مهم‌ترین پرونده‌های اختلاسی که در سال ۱۳۹۳ رونمایی شد، مربوط به مسئولان دولت سابق بود. این روند از

حدود یک سال پیش از پایان دولت دهم آغاز شد که مطابق قانون، در پرونده‌های رسمی معمولاً دادستانی اعلام جرم می‌کند. درباره‌ی پرونده‌ی محمدرضا رحیمی، معاون اول رئیس‌جمهور سابق، این پرونده تا آن‌جا پیش رفت که حکم نهایی به اجرا نیز گذاشته شد. با این حال، تنها مقام‌های رسمی مسئول در نظام قضایی نیستند که این روزها پرونده‌های اختلاس را پیگیری می‌کنند. به عبارت دیگر، پرونده‌های اختلاس به روندی رسانه‌ای کشیده شده است که در آن همه‌ی مقاماتی که از عنصر شهرت برخوردارند از جمله مقام‌های دولت سابق یا دولت فعلی، درباره‌ی پرونده‌های فساد اقتصادی به افشاگری می‌پردازند. همین موضوع است که پرونده‌های اختلاس مسئولان حکومتی را به موضوعی تبدیل کرده است که به‌ویژه در زمینه‌ی مسائل مرتبط با افکار عمومی و اعتماد سیاسی و اجتماعی احتمالاً تأثیری شدید خواهد داشت.

نزاع‌های سیاسی همیشه میان جناح‌های مختلف وجود دارد. اما نشانه‌های مختلفی دیده می‌شود که سطح اهمیت این مسئله در سال جاری را دوچندان

Political-Cof

نزاع‌های سیاسی جریان‌های قدرت

۳۵

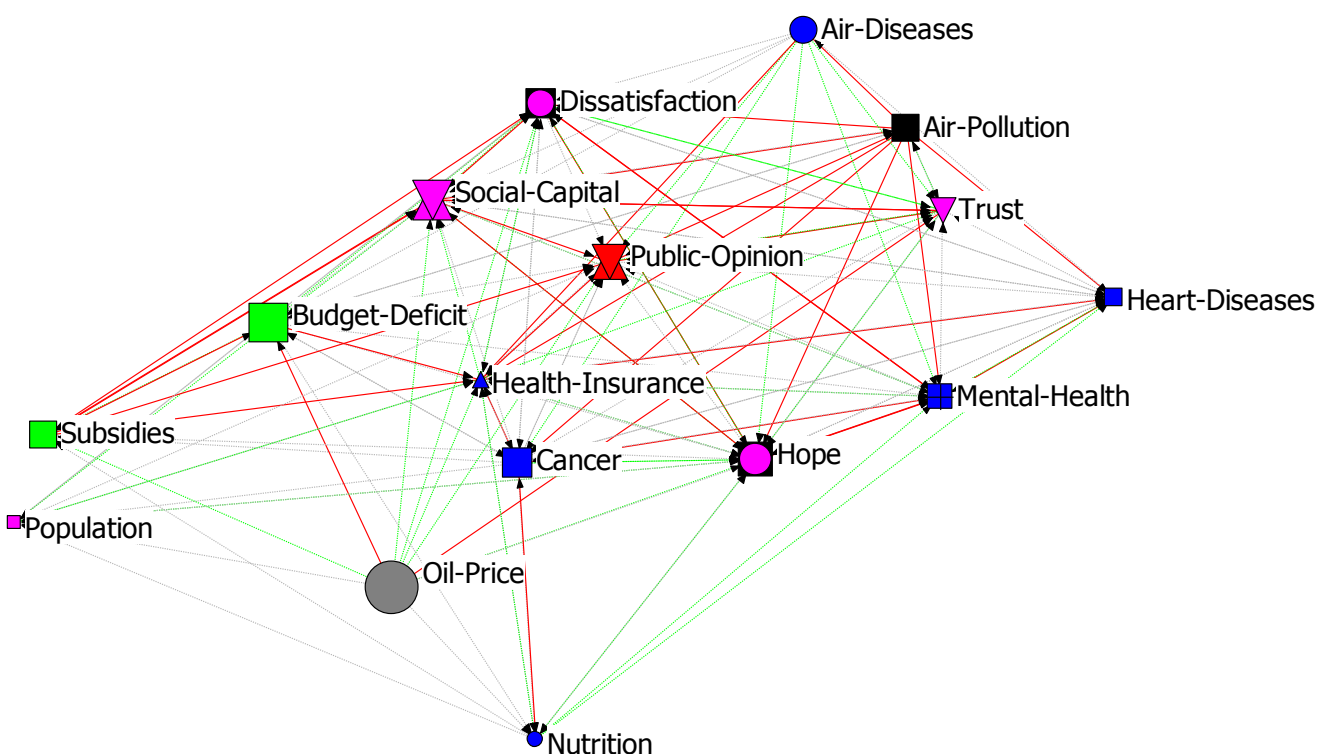
می‌کند. یک سال مانده به دو انتخابات سرنوشت‌ساز در کشور، احتمال دگرگونی عمده ساخت در سیاست داخلی و روابط بین‌الملل، امکان افزایش مطالبات سیاسی بخشی از بدنه‌ی طرفدار دولت در زمینه‌ی وعده‌های از پیش داده‌شده، چالش شدید در زمینه‌ی مسائل فرهنگی و مهم‌تر از همه امکان نسبتاً قطعی تغییر ساختارهای اصلی اقتصاد کلان و بازرگانی ایران فارغ از نتیجه‌ی گفت‌وگوهای هسته‌ای و غیره از جمله نشانه‌های موجودی است که اهمیت مسئله‌ی نزاع‌های سیاسی در جریان‌های قدرت را دوچندان می‌نمایاند. به عبارت دیگر سایه‌ی نزاع‌های سیاسی بین جریان‌های قدرت همچنان بر فضای عمومی کشور سنگینی خواهد کرد و همچون سال گذشته در این میان برخی از بحران‌ها و مسائل اصلی کشور در نتیجه‌ی این هیاهوهای سیاسی در حاشیه توجه باقی خواهد ماند.

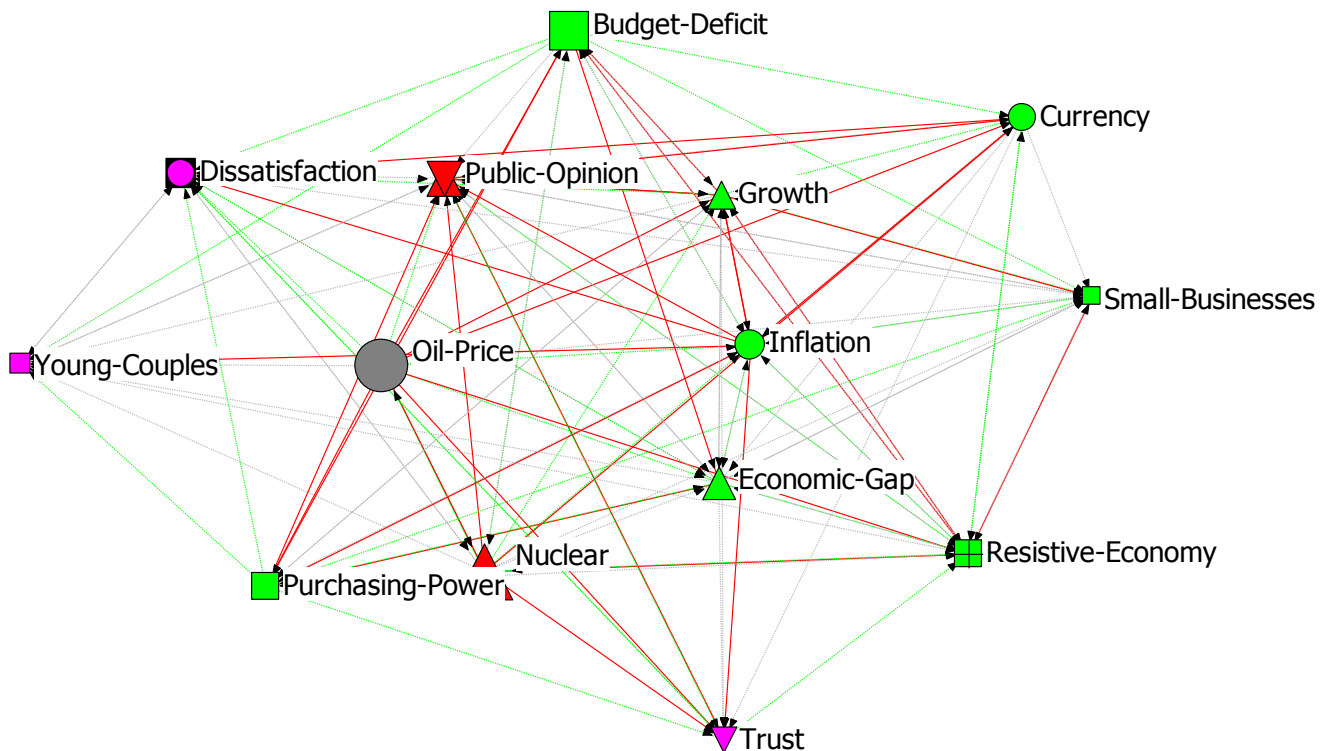
۳۶

Health-Insurance مسئله بیمه و خدمات سلامت

در سالی ۱۳۹۳ دولت به موفقیت‌های خود در بهبود نظام سلامت بالیده است. نظام خدمات بیمه‌ای توسعه یافته و هزینه‌های درمان بیماران در زمینه‌های

مختلف کاهش محسوسی پیدا کرده است. رئیس جمهوری در جشن بیمه‌ی سلامت که دی ماه ۱۳۹۳ برگزار شد، پس از اشاره به این موفقیت‌ها، اشاره کرد که این طرح نیاز به تکمیل و برطرف شدن نواقص دارد و باید به کمک مردم تکمیل شود. او همچنین از مردم درخواست کرد که همزمان با گوشزد و نقد نواقص این طرح، برای کمک به دولت در راستای بهبود این طرح به صحنه بیایند. همه‌ی این‌ها نشانه‌ی این است که از طریق این طرح، بیمه و خدمات سلامت، نه تنها جدی‌ترین طرح دولت محسوب می‌شود، بلکه کم‌وبیش دارد به معیار و سنگ محک موفقیت دولت در زمینه‌ی مسائل اجتماعی تبدیل می‌شود. در حالی که سرنوشت طرح‌های دیگری چون تصویب حقوق شهروندی در هاله‌ای از ابهام است، باید گفت که بیمه و خدمات سلامت در سال آینده صرفاً طرحی پزشکی و بهداشتی نخواهد بود. هشدارهای برخی منتقدان «طرح جامع سلامت» در مورد آشکار شدن نواقص این طرح در سال ۱۳۹۴ از جمله مسائل قابل توجه این حوزه خواهد بود.

چنانچه مقام‌های رسمی بیان کرده‌اند، به نظر می‌رسد که تورم در سال ۱۳۹۳ تا حدی مهار شده است. به گفته طیب‌نیا، وزیر امور اقتصادی و دارایی، پس از بیش از پنج سال، پایین‌ترین نرخ تورم تولیدکننده در کشور در بهمن ۱۳۹۳ ثبت شد به نحوی که این شاخص به منفی هشت درصد کاهش یافت. از آنجا که شاخص تورم تولیدکننده به نوعی پیش‌نگر تورم است، کاهش این شاخص حاکی از تداوم کاهش تورم در ماه‌های آتی است. اما مهار تورم بدین معناست که تنها تورم افسارگسیخته‌ی حدوداً ۳۶ درصدی در سال ۱۳۹۲ به تورم حدود ۱۵ درصد در ماه‌های پایانی سال ۱۳۹۳ است. در شرایط پایدارتر اقتصادی اوایل دهه ۱۳۸۰ تورم ۱۵ درصدی یکی از شاخص‌های بحران در اقتصاد ایران تلقی می‌شد. بنابراین، به نظر می‌رسد که همچنان نباید تورم از فهرست مسائل ایران حذف شود هرچند که همان‌گونه که قابل مشاهده است، از نظر کارشناسان اولویت آن نسبت به سال پیش کاهش یافته است.

Inflation

تورم ۳۷

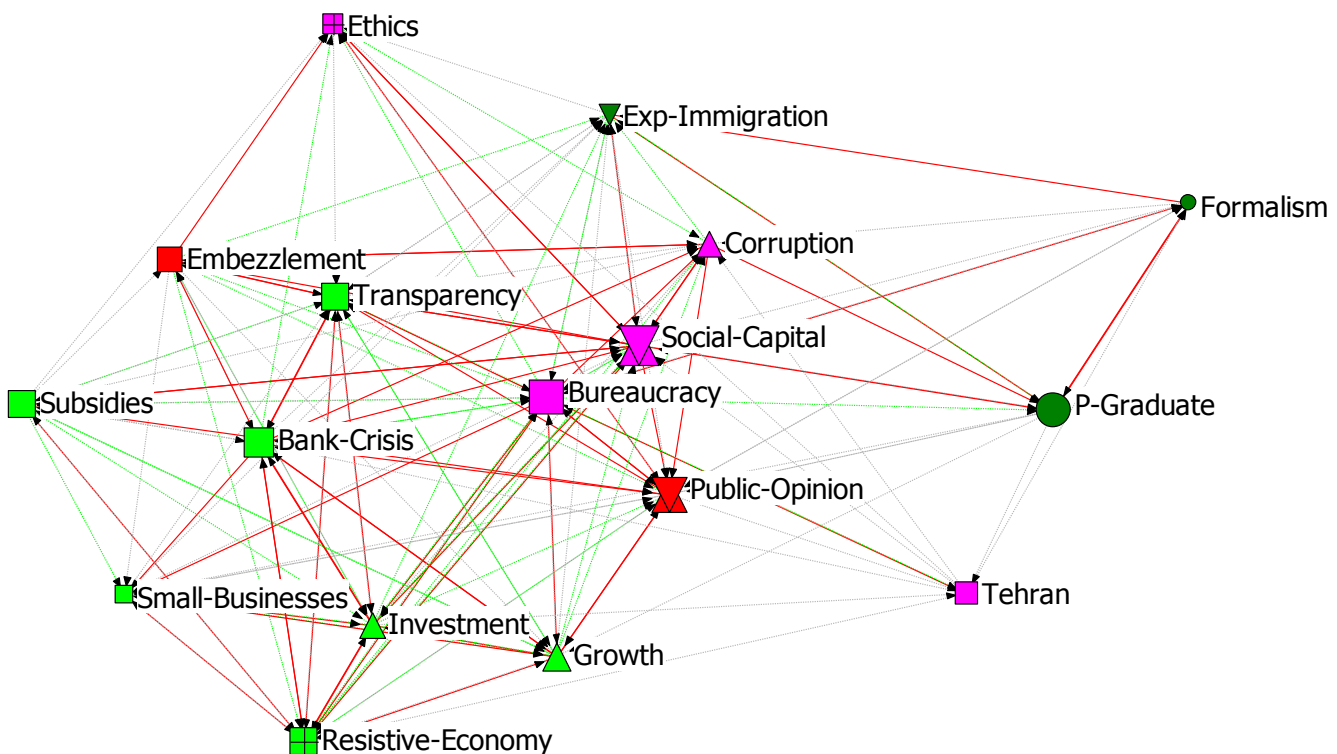
۳۸

Bureaucracy

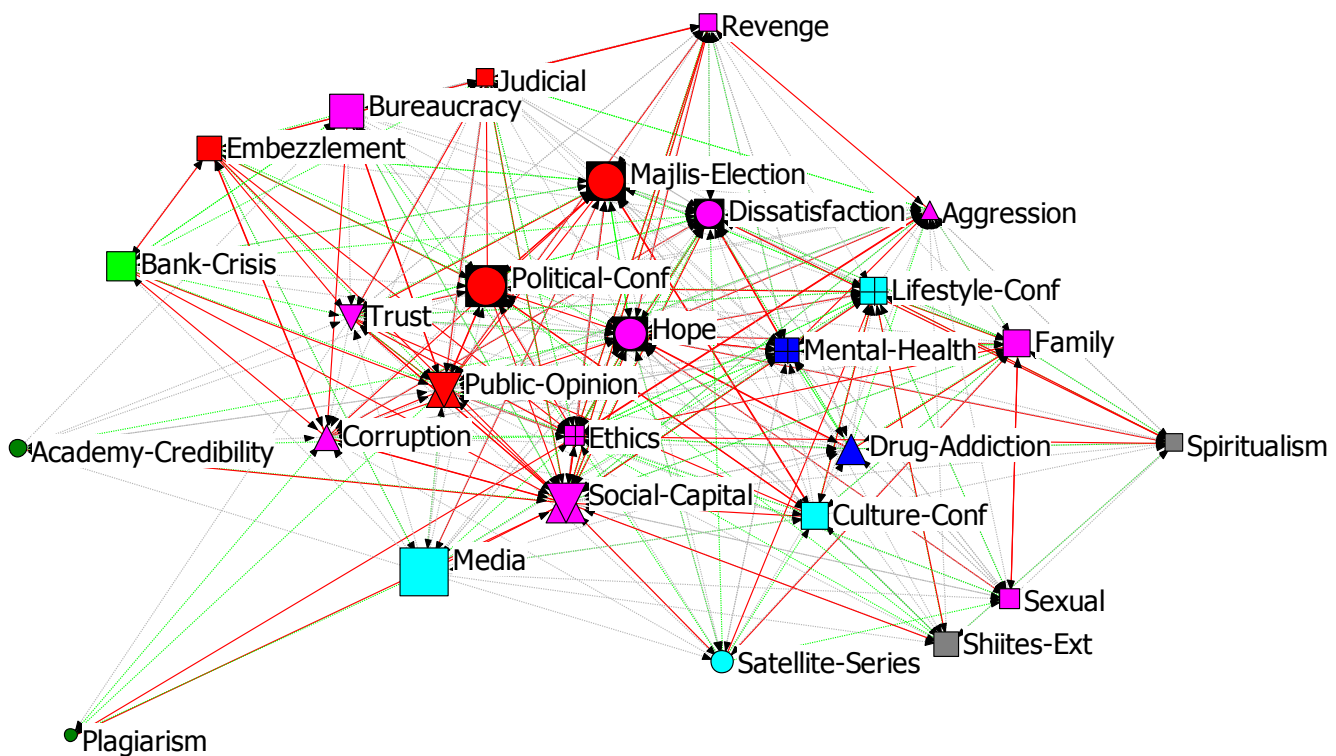
بحران نظام اداری و بوروکراسی ناکارآمد

بوروکراسی ناکارآمد نه تنها یکی از معرف‌ترین شاخص‌های بحران توسعه در ایران که شاخصی از میزان

توسعه‌یافتگی در همه‌ی کشورهای در حال توسعه است. هرچند که بحران در نظام اداری ایران سال‌هاست ادامه دارد، اما نشانه‌هایی وجود دارد که می‌توان به تغییر این شرایط امیدوار بود. در این حال با وجود تحریم‌های اقتصادی که حتی اگر برداشته شوند، نوع برقراری و تأخر زمانی برگشت آن‌ها به حالت طبیعی اهمیت دارد، مسائل دیگری نیز هست که همانند کاهش سهم بودجه‌ی دولت از منابع نفتی، تلاش‌های دولت در راستای بهبود شفافیت اقتصادی، توجه به سرمایه‌گذاری خارجی به ویژه در صنایع مادر مانند نفت و تلاش‌های ظاهراً جدی اصلاح نظام مالیاتی، نشان می‌دهد که در سال پیش رو یکی از مسائل اصلی، میزان موفقیت دولت در مقابله با بحران نظام اداری ناکارآمد است.

اخلاق عمومی فقط به معنای عمل به احکام اسلامی و اخلاق فردی نیست. اخلاق سازمانی، اخلاق حرفه‌ای، اخلاق کسب و کار، اخلاق رسانه و بسیاری دیگر از حوزه‌ها نیز در ذیل اخلاق عمومی قرار

می‌گیرد. اخلاق عمومی رابطه‌ی نزدیکی با سرمایه‌ی اجتماعی و مفهوم نهادهای اجتماعی دارد. رابطه‌ی اخلاقی میان افراد با یکدیگر به معنای رعایت حقوق دیگران بدون چشم‌داشت عمل متقابل از سوی آن‌هاست. همین موضوع درباره‌ی اخلاق حرفه‌ای و سازمانی نیز با تفاوت‌های جزئی قابل گفتن است. جامعه‌ی اخلاقی جامعه‌ای است که همه‌ی عناصر آن (فردی و سازمانی) حقوق یکدیگر را رعایت می‌کنند. وجود این موضوع به معنای آن است که افراد رسوم، آیین‌ها، عرف‌ها و قواعد مشترک و جمعی برای ارتباط با یکدیگر دارند که همچون هنجارهای اجتماعی ناخودآگاه از سوی همه‌ی عناصر اجتماعی رعایت می‌شود. در این صورت است که نهادهای اجتماعی کارا و سرمایه‌ی اجتماعی لازم برای توسعه به میزان کافی فراهم می‌شود. هرچند که همچون سرمایه‌ی اجتماعی شاخص‌های دقیقی برای سنجش وضعیت اخلاق عمومی وجود ندارد، اما به نظر می‌رسد که بر مبنای شاخص‌های دیگر، می‌توان فرض کرد که سطح اخلاق عمومی نیز از وضعیت خوبی برخوردار نیست. به همین دلیل است که از سوی کارشناسان شرکت‌کننده در این گزارش، وضعیت اخلاق عمومی در فهرست ۴۰ مسئله‌ی اول ایران در سال آینده قرار گرفته است.

Ethics

وضعیت اخلاق عمومی

۳۹

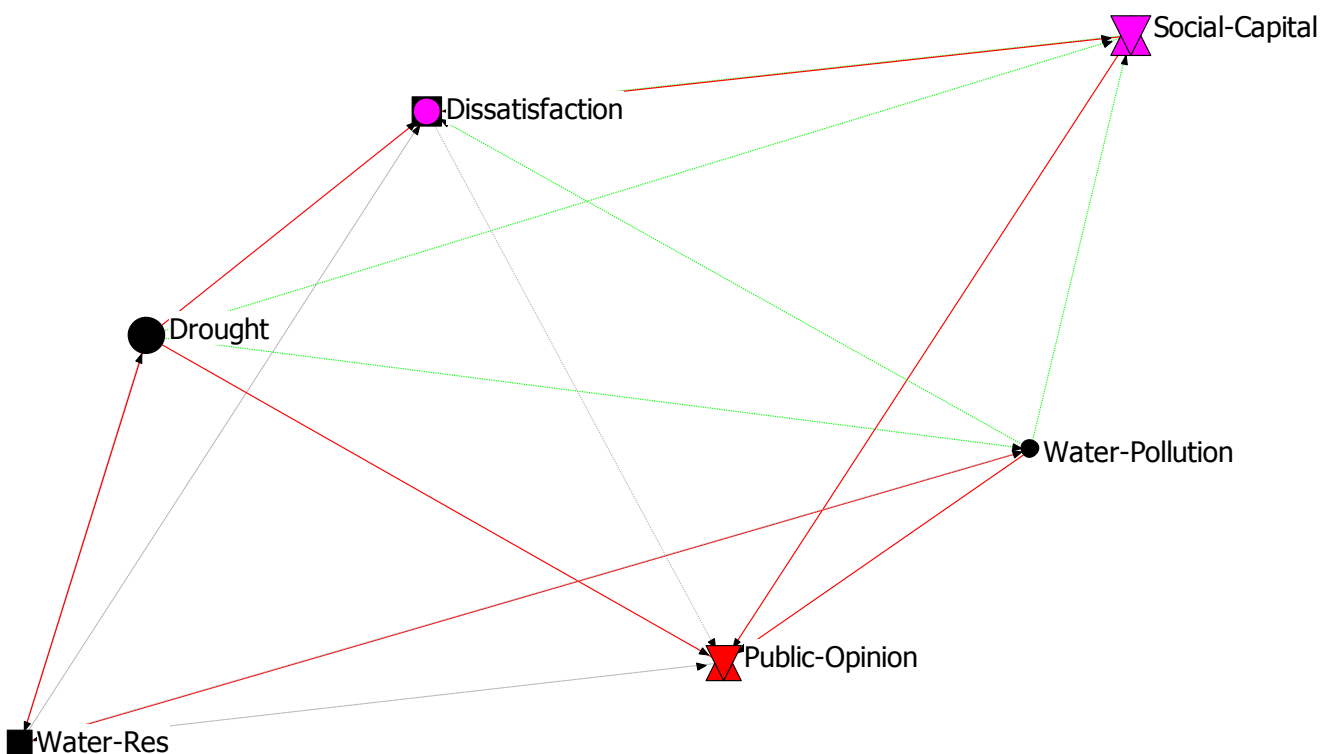
۴۰

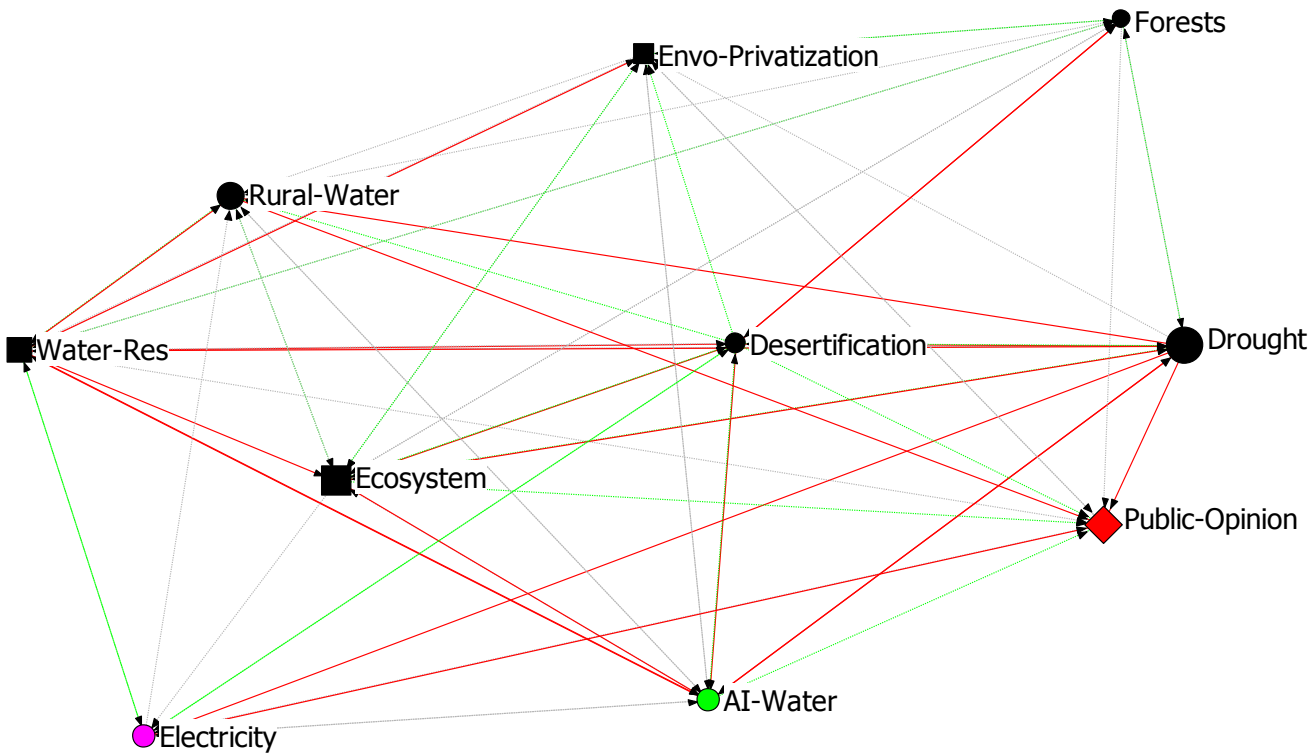
آلوده شدن آب مصرفی مردم به خصوص در شهرهای صنعتی

Water-Pollution

آلودگی آب مصرفی به دلیل مشکلات زیست محیطی از جمله

خشک سالی و نبود زیرساخت های توسعه ی شهری، سال هاست که توسط فعالان محیط زیست و منابع طبیعی مطرح می شود. آنچه به تازگی این مسئله را دوباره مطرح کرده است، آن است که به دلیل عدم تناسب تولید فاضلاب با میزان ذخایر آب زیرزمینی، بخش زیادی از آب های تصفیه نشده در چرخه های طبیعی به لایه های آبی در زمین نفوذ می کنند که برای آب آشامیدنی استفاده می شوند. این موضوع سبب آلوده شدن آب مصرفی به ویژه در شهرهای پرجمعیت یا در شهرهای صنعتی خواهد شد که میزان برداشت از سفره های زیرزمینی در آنها بالاست.

بیابان‌زایی پدیده‌ای جهانی است که زندگی ۲۵۰ میلیون نفر را در سراسر جهان به‌طور مستقیم در خطر قرار داده است. کاهش منابع آبی به دلایل مختلف زیست‌محیطی و اجتماعی به‌ویژه سوءمدیریت، یکی از عوامل اصلی گسترش بیابان در ایران تلقی می‌شود. تخریب جنگل‌ها و مراتع یکی دیگر از عوامل گسترش بیابان در ایران است. بنابراین،

نه تنها سوغات بیابان‌های کشورهای همسایه برای ما ریزگردها و آلودگی هواست، که خود ما نیز با سوءمدیریت در حال به وجود آوردن مشکلات مختلف اقتصادی و اجتماعی برای خود هستیم. هم‌راستا با بحرانی‌تر شدن وضعیت دیگر شاخص‌های زیست‌محیطی، بیابان‌زایی نیز از جمله اولویت‌های مورد نظر کارشناسان آینده‌بان در سال ۱۳۹۴ است.

Dessertification

۴۱
بیابان‌زایی

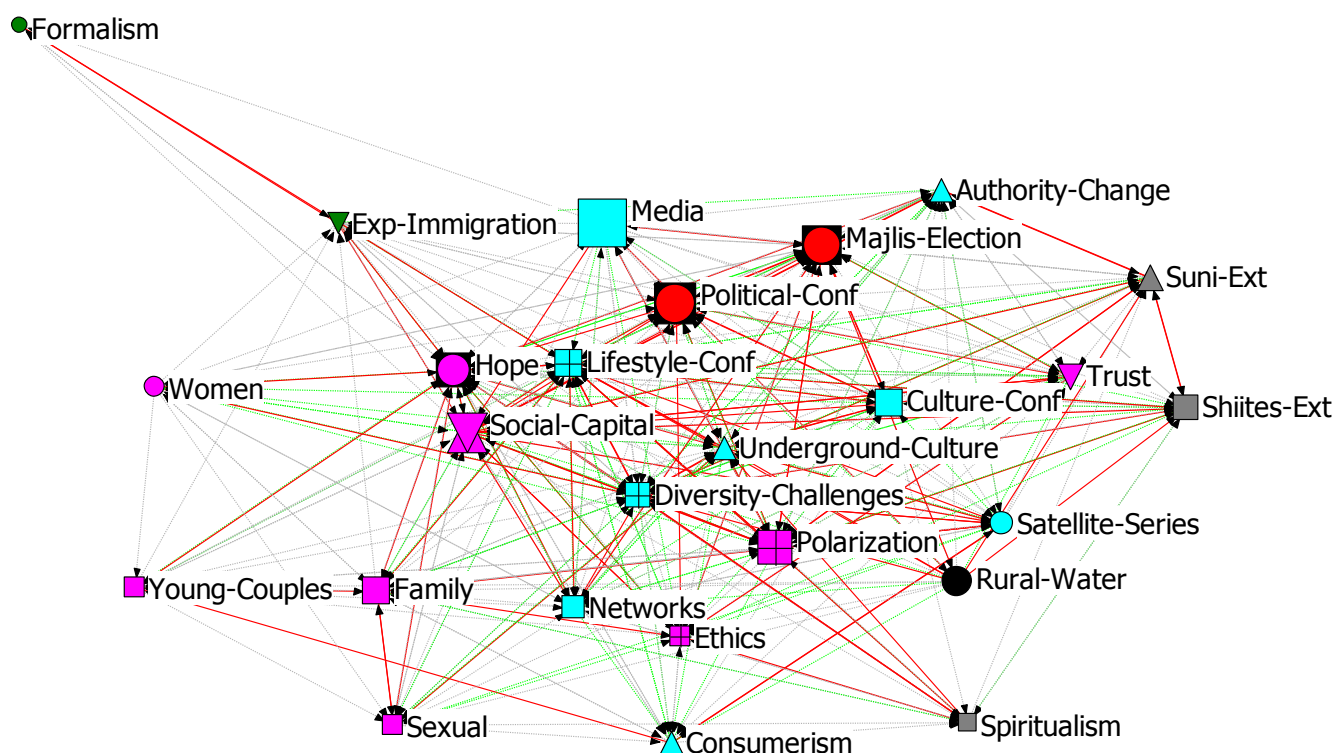
۴۲

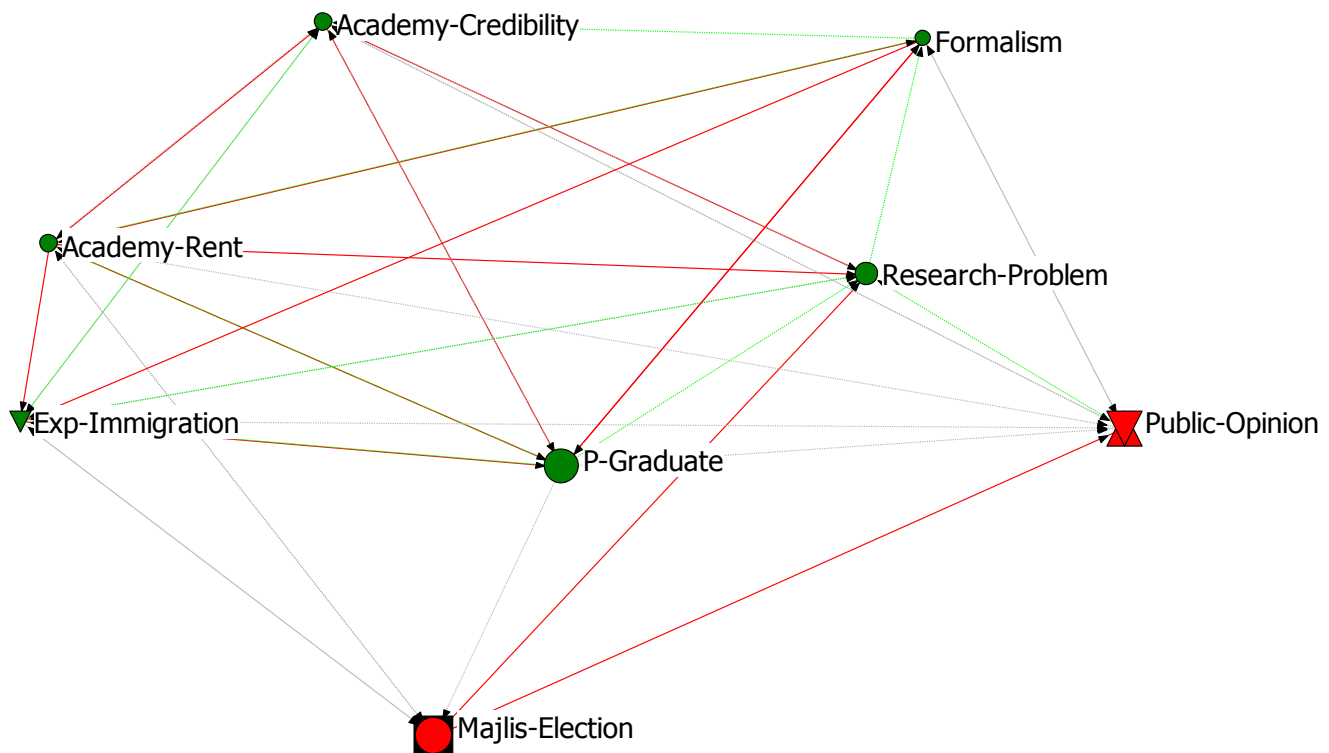
تنش میان فرهنگ رسمی و غیررسمی در حوزه سبک زندگی

Lifestyle-Conf

خرده فرهنگ‌های جوانان،
زنان و اقلیت‌های قومی به
همراه شکاف میان

خرده فرهنگ‌های درون استانی و شکاف میان خرده فرهنگ‌های استانی با خرده فرهنگ‌های پایتخت، در قالب چالش مرکزگریزی و تکثر فرهنگی، در گزارش سال گذشته‌ی آینده بان مورد توجه قرار گرفت. این در حالی است که همچنان فرهنگ رسمی یکدست و یکپارچه از مجاری رسمی از جمله صداوسیما کم‌وبیش اشاعه داده می‌شود و تکثر فرهنگی به دلایل مختلف در مظان اتهام است. کلیدواژه‌ی سبک زندگی، پذیرش تکثر و آزادی انتخاب است و تلاش‌های صورت گرفته در زمینه‌ی معرفی و ترویج الگوهای سبک زندگی اسلامی-ایرانی هرچند که اگر تبلیغ و از سوی مردم پذیرفته شود، به نوبه‌ی خود امری نیکو تلقی می‌شود، اما راه حل مناسب برای تکثر فرهنگی، برخوردی کم‌وبیش زیرزمینی و نامشروع پنداشته شده نیست. همزمان با ادامه‌ی پرشتاب روندهایی مانند خودمختاری اقتصادی و اجتماعی از سوی نهاد دولت، گسترش پدیده‌ی جهانی شدن، پذیرش روندهای اقتصادی لیبرال و غیره همراه با ادامه‌ی وضعیت موجود، به نظر می‌رسد که شکاف میان فرهنگ رسمی و غیررسمی در زمینه‌ی مسائل مختلف، این قابلیت را دارند که حتی به تنش و قطبی شدن جامعه نیز منجر شوند.

یکی از استادان دانشگاه در بیان جالبی می گوید: «مقالات پژوهشی برای نوشته شدن منتشر

Research-Problem

تناسب نداشتن نتایج پژوهش های علمی با نیازهای جامعه

۴۳

می شوند و نه برای خوانده شدن». تناسب نداشتن میان نیازهای جامعه با نتایج پژوهش های علمی را نه تنها در بی توجهی دانشگاهیان به دستاوردهای پژوهشی همکاران خود، که می توان آن را در تناسب نداشتن میان رشد ثبت مقالات آی.اس.آی با روند رشد آمار ثبت اختراع نیز مشاهده کرد. این موضوع بدین معناست که در حوزه ی علوم فنی و مهندسی، که کاربردی ترین حوزه ی علوم است، پژوهش های بی شماری صورت می گیرد بدون آن که تبدیل به کاربرد یا فعالیتی اقتصادی شود. در اقتصاد دانش بنیان امروزی معنای این پدیده در بهترین حالت پژوهش رایگان برای استفاده ی دیگران و در بدترین حالت اتلاف منابع است. در حوزه های علوم انسانی و اجتماعی نیز به باور بسیاری از کارشناسان و تحصیل کردگان تناسبی میان پژوهش و اقدام یا سیاست گذاری مشاهده نمی شود و تصمیم گیری ها عموماً بر مبنای سلیقه ی سیاست گذاران اجتماعی و فرهنگی است. این فقدان تناسب شاید مهم ترین دلیل رشد فرمالیسم علمی در محیط های دانشگاهی باشد که در جای دیگری کارشناسان به آن اشاره کرده اند و در بخش بعدی این گزارش (اثرات متقابل) به آن اشاره شده است.

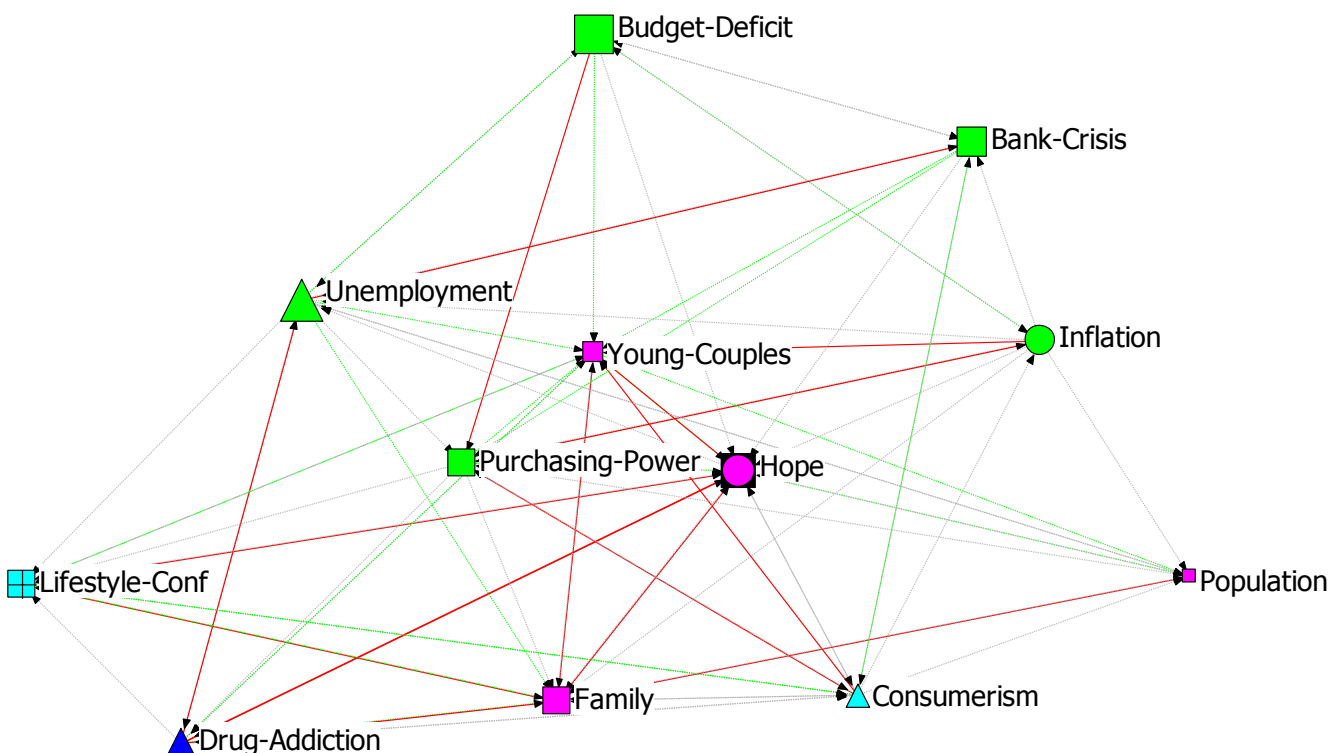
۴۴

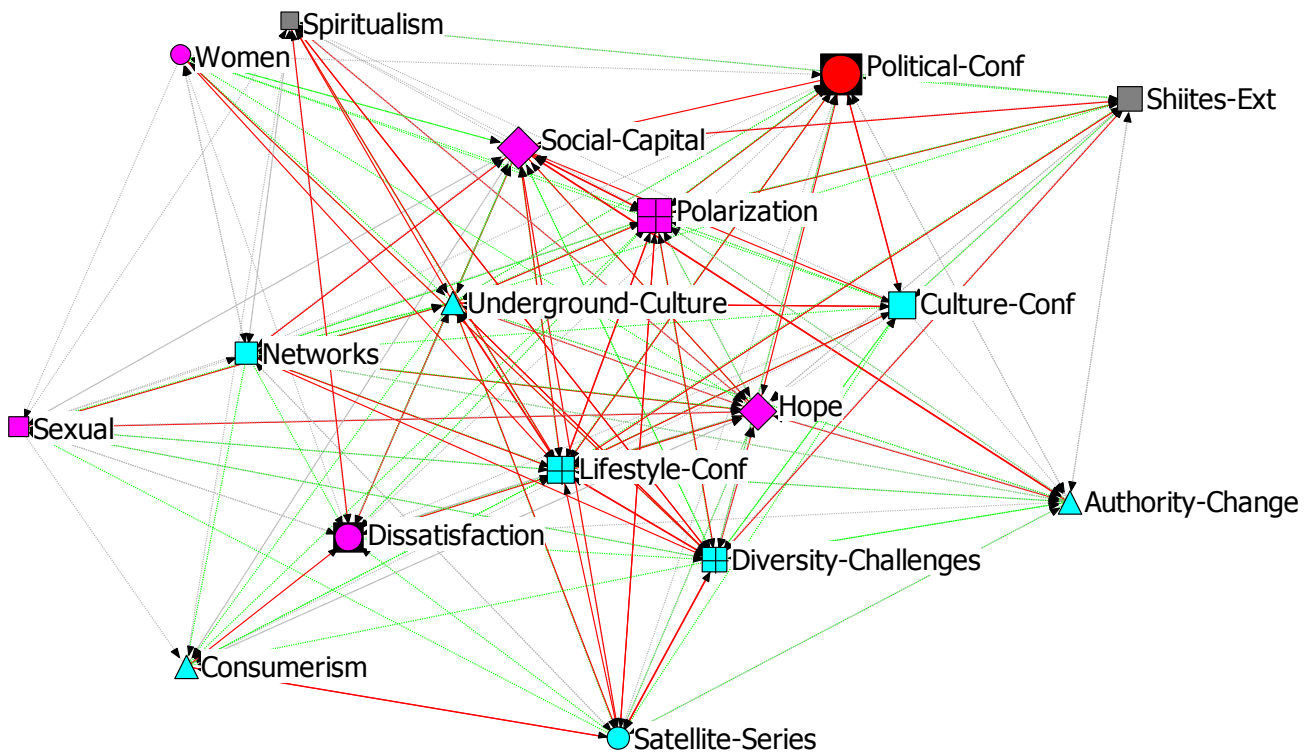
Young-Couples

دشواری‌های اقتصادی تشکیل زندگی زوج‌های جوان

در سال‌های اخیر، در ایران و به‌ویژه در کلان‌شهرها و شهرهای بزرگ، نمودار آمار

ازدواج رو به کاهش بوده است. عده‌ای معضل تأمین مسکن، بیکاری، تورم و دیگر مشکلات اقتصادی را علت اصلی این مشکل اجتماعی می‌دانند. عده‌ی دیگری نیز این مشکل را به متغیرهای دیگری چون تغییر ارزش‌ها و هنجارها، تحول در سبک زندگی، گسترش تحصیلات دانشگاهی و تحصیلات تکمیلی، ورود زنان به بازار کار و غیره ربط می‌دهند. با این وجود، کارشناسان در ذیل این مسئله نه تنها به ازدواج توجه کرده‌اند که بالاتر از آن به تشکیل زندگی زوج‌های جوان نیز توجه کرده‌اند که شامل شروع به زندگی مستقل جدا از پدر و مادر، استقلال اقتصادی از درآمدهای خانواده‌های طرفین ازدواج، هزینه‌های عقد و عروسی و مسائلی از این قبیل می‌شود. به عبارت دیگر، در ذیل این مسئله نه تنها به مسئله‌ی ازدواج که به مسائل پس از ازدواج تا تشکیل زندگی و خانواده‌ی مستقل نیز توجه شده است که به نظر می‌رسد بیش از دیگر متغیرهای اجتماعی دخیل در ازدواج (که به بعضی از آن‌ها اشاره شد) با مسائل و تنگناهای اقتصادی در ارتباط باشد.

فرهنگ زیرزمینی طیفی از سبک‌های زندگی، محصولات فرهنگی و هنری مانند موسیقی، ادبیات، فیلم، تئاتر، مد و غیره را شامل می‌شود که بر اساس قوانین

جاری کشور ممنوع و غیرقانونی تلقی می‌شوند. این در حالی است که بسیاری از این ممنوعیت‌ها (از جمله ژانرهای ممنوع موسیقی یا ویژگی‌های سانسور کتاب) هیچ‌گاه به‌طور رسمی و به‌درستی و شفافیت تعریف و تدوین نشده است. روندهایی چون جهانی شدن، رشد فزاینده‌ی فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات، جوانی جمعیت، خودمختاری فرهنگی از دولت، تکثر فرهنگی محلی-جهانی، شکاف دولت-ملت، سیاست‌گذاری‌های غلط دولتی، اعمال نفوذ کشورهای دیگر و غیره هر کدام سهمی در بروز و فراگیری پدیده‌ی فرهنگ زیرزمینی دارند. اما علت هر چه باشد، به نظر می‌رسد که فرهنگ‌های زیرزمینی به شدت در حال گسترش هستند و بر مسائل دیگری چون آسیب‌های اجتماعی و تنش‌های ناشی از سبک زندگی اثر می‌گذارند. این موضوع حتی بر اقتصاد نیز تأثیر فراوانی در سال‌های اخیر داشته است تا جایی که بسیاری از صنایع و فعالیت‌های اقتصادی سودآور دقیقاً به دلیل غیرقانونی بودن از دایره‌ی کنترل اقتصادی، اخذ مالیات و کمک به رشد اقتصادی برکنار می‌مانند. به همین دلیل است که عده‌ای معتقدند فرهنگ غیررسمی و قانونی، نه تنها زیرزمینی نیست که خود به تدریج تبدیل به صنعتی با ویژگی‌های مافیایی می‌شود.

Underground-Culture

فره‌شدن فرهنگ زیرزمینی

۴۵

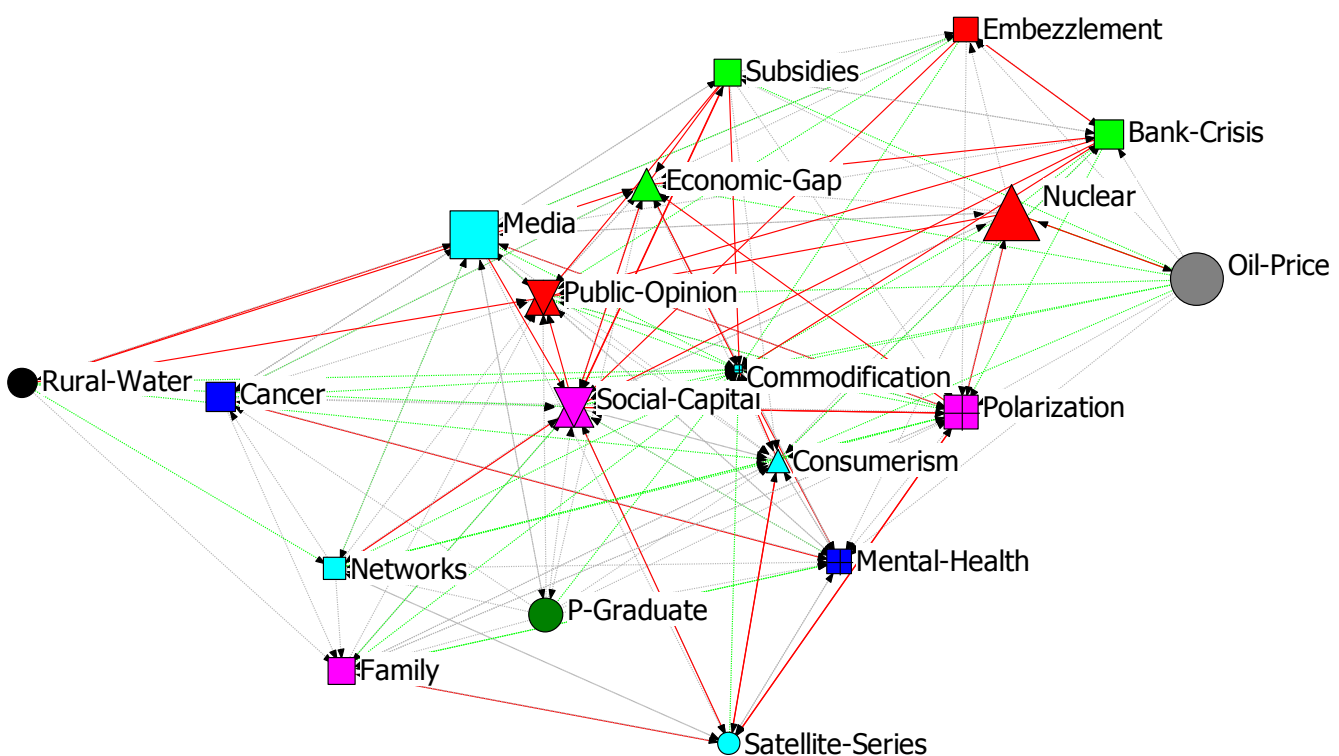

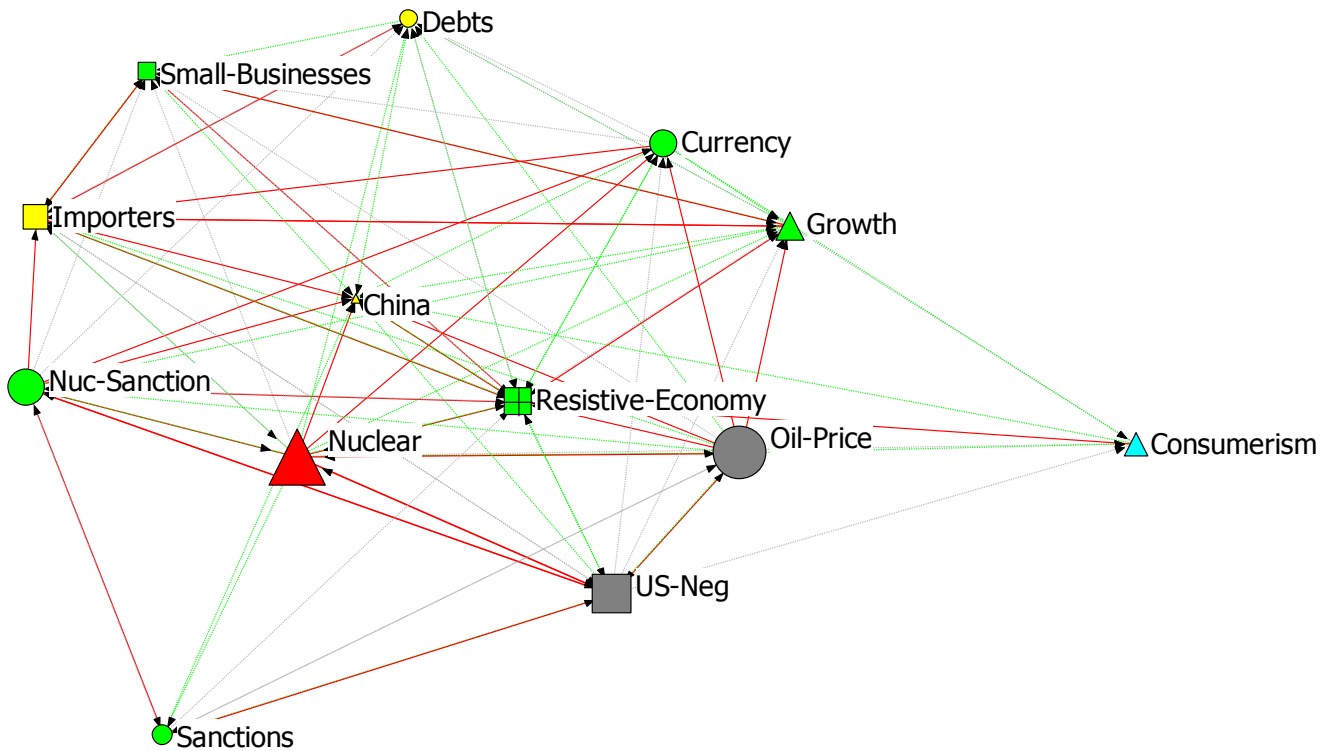
۴۶

Commodification کالایی شدن مناسبات انسانی

در سال‌های گذشته تحولاتی را در خدمات عمومی شاهد بوده‌ایم که به تدریج بسیاری از بخش‌های آن حذف شده و بسیاری از روابط پیش ازین

غیرانتفاعی به حوزه‌ی درآمدزایی برای دولت، بخش‌های عمومی یا خصوصی تبدیل شده است. گسترش سبک‌های زندگی ناشی از رشد اقتصاد نئولیبرال در کشور، چرخه‌ی دیگری است که هم‌راستا با کالایی شدن همه‌ی مناسبات عمل می‌کند. در نتیجه در ایران امروز، مصرف‌گرایی، نمایش ثروت، پولی شدن خدمات عمومی مانند بهداشت و آموزش (شعارها و تلاش‌های دولتی و سازمان‌های خیریه نه برای حذف پول و مجانی کردن بعضی از خدمات که در راستای کاهش هزینه، اعطای برخی وام‌ها مانند وام دانشجویی یا پرداخت پول بیمه و غیره جریان دارد)، و کالا در نظر گرفته شدن بیماران، دانشجویان، معتادان، گروه‌های حاشیه‌ای و غیره، جلوه‌های مختلفی از کالایی شدن روابط مختلف انسانی است که بسیاری از آن‌ها بنا به تعریف ارزش استفاده دارند نه ارزش مبادله. سال جاری تشدید کالایی شدن مناسبات انسانی را می‌توان در گفت‌وگوها و بحث‌های جدید بر سر فروش منابع طبیعی یا قیمت‌گذاری تجاری آب نیز مشاهده کرد.

کیفیت محصولات چینی سال‌هاست که یکی از مسائل اصلی افکار عمومی در ایران بوده است. فارغ از ایدئولوژی کاذب مرغوبیت محصولات غربی در برابر محصولات چینی، در این

شکی نیست که محصولات چینی با کیفیت‌های مختلف برای عرضه در بازارهای مختلف جهان عرضه می‌شود. به نظر می‌رسد که مسائل دیگری از جمله وضعیت تحریم‌های بین‌المللی بر علیه ایران، سرنوشت پرونده‌ی هسته‌ای، اصلاحات اقتصادی و غیره، تأثیری فراوان بر واردات ایران از چین به‌عنوان بزرگ‌ترین شریک تجاری ایران خواهد داشت. بنابراین، این مسئله بیش از آن که بر مسائل دیگر تأثیرگذار باشد، از آن‌ها تأثیر می‌گیرد و در نهایت، در حالی که چندان اولویت سیاسی و اجتماعی مشهودی در نظام تصمیم‌گیری خصوصی و دولتی (از جمله سازمان استاندارد) برای ارتقای کیفیت محصولات چینی مشاهده نمی‌شود، تراز بازرگانی میان ایران و چین بسته به روابط تجاری ایران با دیگران نشان‌دهنده‌ی افزایش یا کاهش واردات خواهد بود.

China

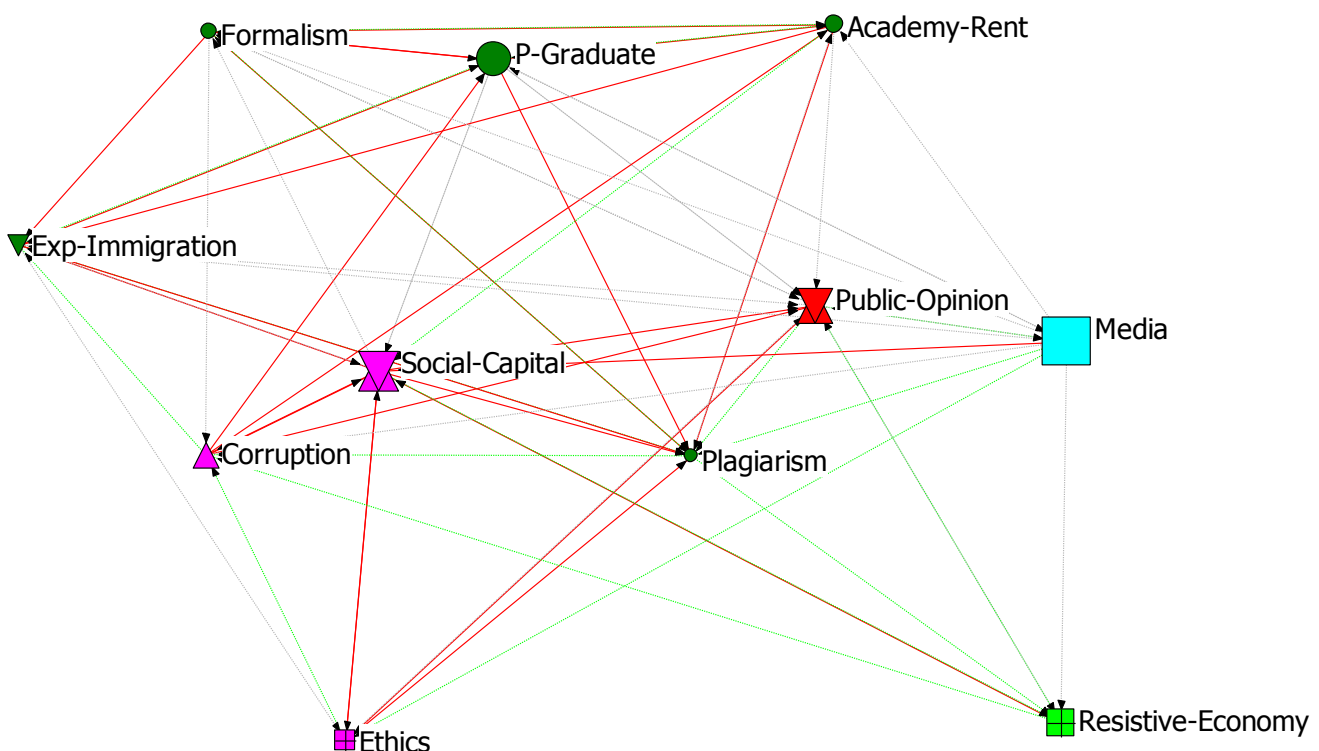
واردات محصولات چینی

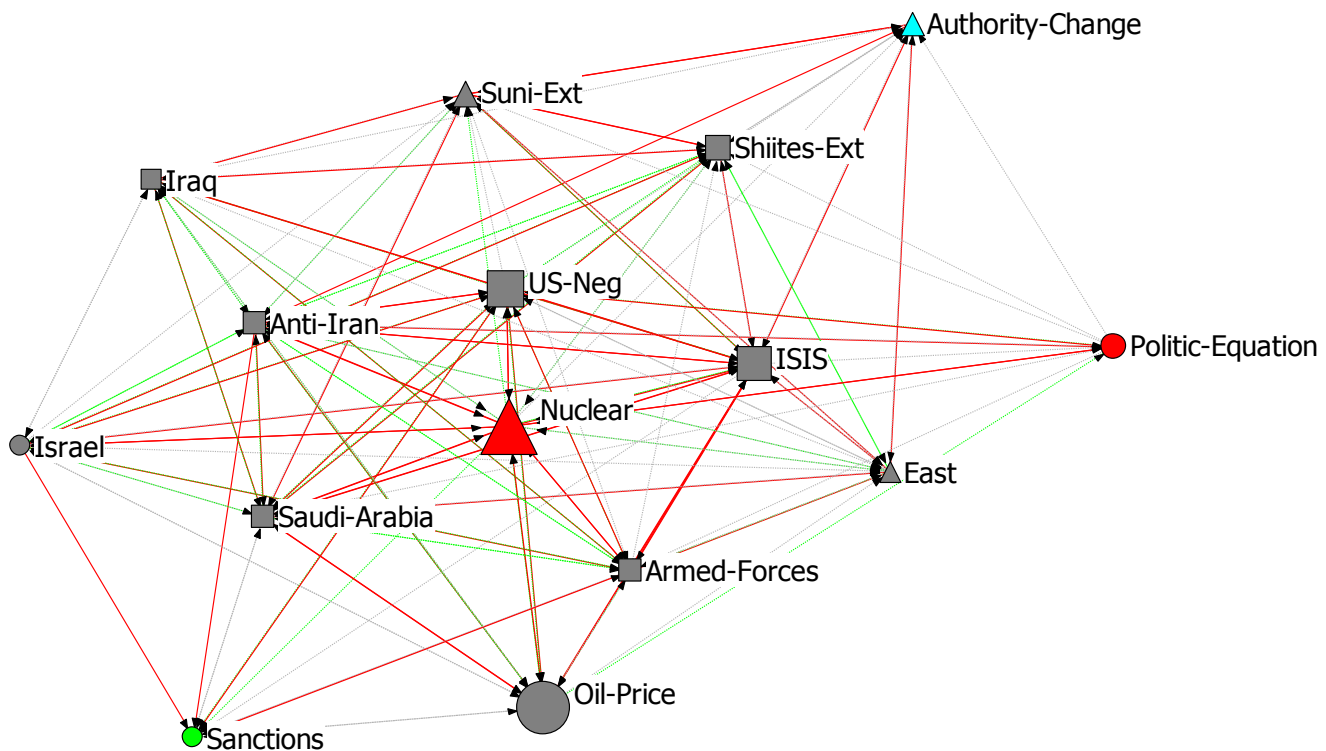
۴۷

۴۸ Plagiarism سرقت علمی

برخی روندها و رویدادها در سال‌های اخیر، منجر به ترویج هنجاری شده که سرقت علمی دیگر نشان‌دهنده بی‌اخلاقی فردی نیست و کم‌کم تبدیل به یکی از روندهای عادی و مرسوم در نظام دانشگاهی ایران می‌شود. در حالی که روبروی سر در نخستین دانشگاه ایرانی و نماد آموزش عالی در ایران، به راحتی تبلیغات گفتاری و نوشتاری درباره‌ی

خرید و فروش مقاله و پایان‌نامه دیده می‌شود، باید گفت که کم‌وبیش با موضوعی ساختاری روبرو هستیم. عده‌ای تولید انبوه و افزایش ظرفیت‌های دانشگاهی به ویژه در بخش تحصیلات تکمیلی را مقصر می‌دانند. عده‌ای دیگر از مشکل عدم احساس نیاز دستگاه اداری و بوروکراتیک به نتایج پژوهش‌های مستدل و قابل دفاع سخن می‌گویند. عده‌ی دیگری نبود نظام حقوق مالکیت فکری را اصل مشکل قلمداد می‌کنند و عده‌ی دیگری تنگناهای کارآفرینی و تولید داخلی از جمله مشکلات تشکیل سرمایه برای فناوری‌های جدید در مقابل امکان کم‌هزینه‌تر واردات آن از خارج را مشکل اصلی می‌دانند. عده‌ی دیگری نیز صنایع درون‌نگری را مقصر اصلی می‌دانند که معتاد به یارانه و وابسته به رانت هستند. این صنایع نه تنها علاقه‌ای به رقابت جهانی ندارند، بلکه نیازی نیز به بهبود و توسعه‌ی شاخص‌های بهره‌وری ندارند، در نتیجه‌ی آن شرایطی را خواهیم داشت که اثری از برنامه‌ریزی برای رشد و توسعه‌ی مبتنی بر دانش وجود ندارد. مشکل هرچه باشد، سرقت علمی به یکی از مسائل اصلی ایران، نه فقط در نظام دانشگاهی که برای کل جامعه تبدیل می‌شود زیرا اثرات آن صرفاً دانشگاهی نیست و با وجود آمار بالای تحصیل‌کردگان و نقش پررنگ و کلیدی آن‌ها در جامعه، حتی بر مسائل دیگری چون وضعیت اخلاق عمومی نیز تأثیرگذار است.

در سال ۱۳۹۳ به تدریج ائتلاف کشورهای عربی بر علیه ایران جنبه‌ی آشکارتری حتی در میان افکار عمومی پیدا کرد. ائتلاف کشورهای عربی،

Anti-Iran

ائتلاف برخی کشورهای منطقه علیه ایران

۴۹

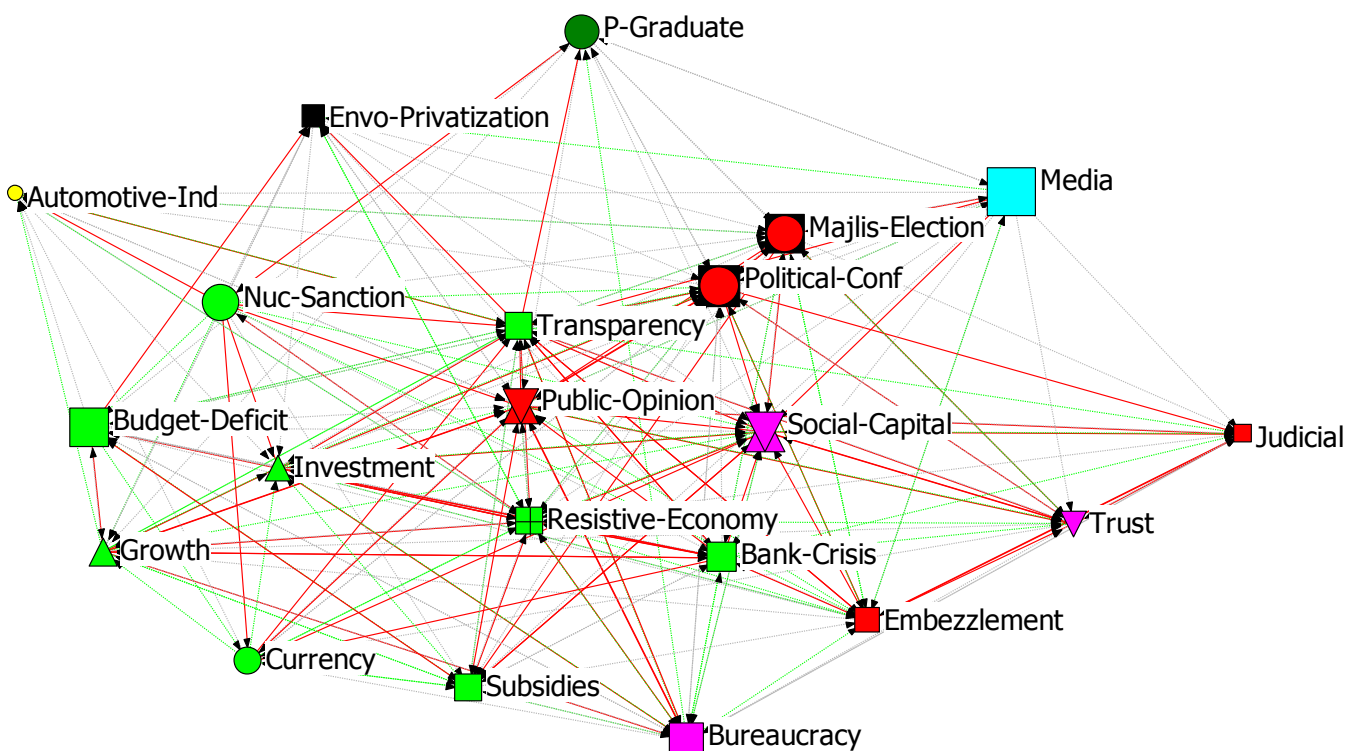
بی‌ارتباط با احساس خطر از حل پرونده‌ی هسته‌ای ایران نیست، زیرا از طرفی به قدرت‌مندتر شدن طبیعی ایران کمک می‌کند و از طرف دیگر، مسائل کشورهای عربی از جمله سطح بسیار نازل دموکراسی و حقوق بشر در این کشورها را در مقایسه با ایران در معرض دید قرار می‌دهد. همچنین در مسائل امنیتی منطقه، مانند ظهور و گسترش جریان‌های سلفی و تکفیری مانند داعش، نیز به نظر می‌رسد که رویکرد کشورهای عربی با ایران کاملاً متفاوت است. حمایت ایران از برخی تحولات منطقه‌ای معترضانه نیز احساس خطر را در میان بسیاری از رهبران انتصابی و موروثی کشورهای عربی برانگیخته است. اما به نظر می‌رسد جنبه‌هایی از این ائتلاف نانوشته شامل کشورهایی فراتر از اعراب باشد. روابط ایران با ترکیه هرچند همچون رقابت دوستانه‌ی دو برادر به نظر می‌رسد، اما اختلافی عمیق در مسائل ژئوپلیتیکی چون سوریه وجود دارد. در این شرایط به نظر می‌رسد که بسیاری از کشورهای عمدتاً با دولت‌های سنی‌مذهب منطقه به دلایل مختلف نه تنها دینی و عقیدتی، گرایش به ائتلاف بر علیه ایران داشته باشند و نفع خود را در این مسیر جست‌وجو کنند.

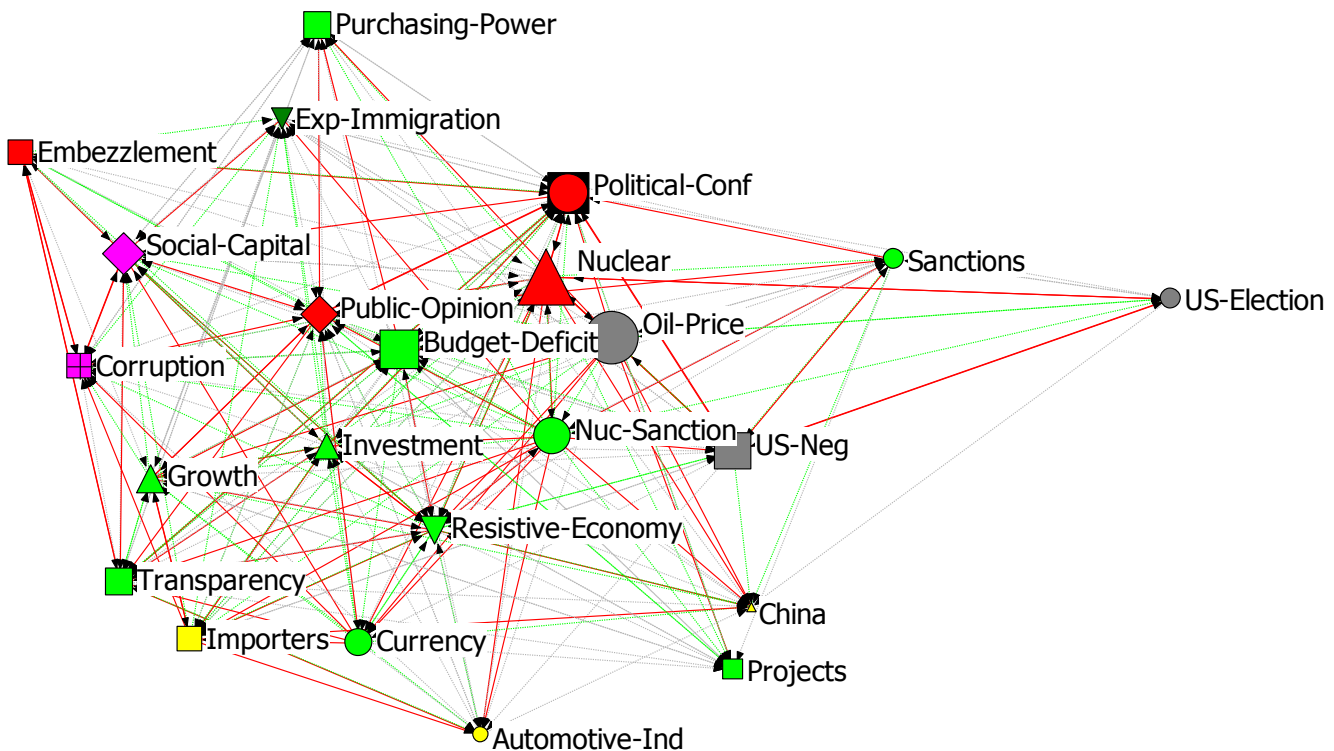

Transparency شفافیت اقتصادی

تحلیل گران اقتصادی معتقدند که شفافیت اقتصادی یکی از متغیرهای کلیدی رشد اقتصادی است. شفافیت به معنی جریان آزاد اطلاعات و قابلیت دسترسی سهل و آسان به آن برای همگان و تمامی ذی نفعان

مربوطه است. شفافیت اقتصادی نه تنها از فساد اقتصادی و مالی جلوگیری می کند که امکان جذب بادوام سرمایه گذاری (چه داخلی چه خارجی)، بهبود فضای کسب و کار و افزایش پیش بینی پذیری اقتصادی را فراهم می کند. اگر چه بر اساس آمارهای موجود، شاخص شفافیت اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۳، هشت پله صعود کرده است اما هنوز در رتبه ۱۳۶ در میان ۱۴۷ کشور جهان قرار دارد. بسیاری معتقدند که کشورهای نفتی به دلیل برخورداری از منابع مالی زیرزمینی و بادآورده، لزومی به پاسخگویی و اعمال نظارت نمی بینند و این شفافیت را در بخش های مختلف اقتصادی کاهش می دهد. بنابراین، شفافیت اقتصادی در سال آینده نیز مسئله ی مهمی است که در کلیت فضای کسب و کار مطرح می شود.

تحریم‌های ناشی از پرونده‌ی هسته‌ای، عمدتاً تحریم‌های اقتصادی بوده که به طور کلی فعالیت‌های بانکی، بیمه‌ای و فروش نفت را در

Nuc-Sanction تحریم‌های ناشی از پرونده‌ی هسته‌ای

۵۱

کانون هدف قرار داده است. از شرایط چنین بر می‌آید که در صورت ادامه و افزایش روند تحریم‌ها، گاز و صنایع مرتبط با نفت و سایر بخش‌های اقتصادی نیز به تحریم‌ها اضافه خواهد شد. هر چند که سیاست‌مداران و دولت مردان ایرانی، وجهه همت خود را بر تعامل و توافق برای دستیابی به راه حل مشکلات قرار داده اند، اما بحث اصلی بر سر این است که در صورت توافق، جزییات آن و وضعیت برداشته شدن تحریم‌ها به چه شکل خواهد بود؟ چنانچه رسماً نیز اعلام شده است، خواست اصلی ایران برچیدن یکجای تحریم‌ها است، ولی به نظر می‌رسد که غرب علاقه‌مند به برداشتن محدود و پلکانی تحریم‌ها خواهد بود و توافق جامع و برداشته شدن کامل تحریم‌ها را منوط به گذر از برهه‌هایی می‌کند که بازگشت نفت و اقتصاد ایران را به بازارهای جهانی، حداقل تا چند سال به تأخیر خواهد انداخت. هر کدام از این سناریوها که اتفاق بیفتد، تأثیری قابل توجه بر وضعیت مسائل دیگر ایران به‌ویژه در زمینه‌ی مسائل اقتصادی خواهد داشت.

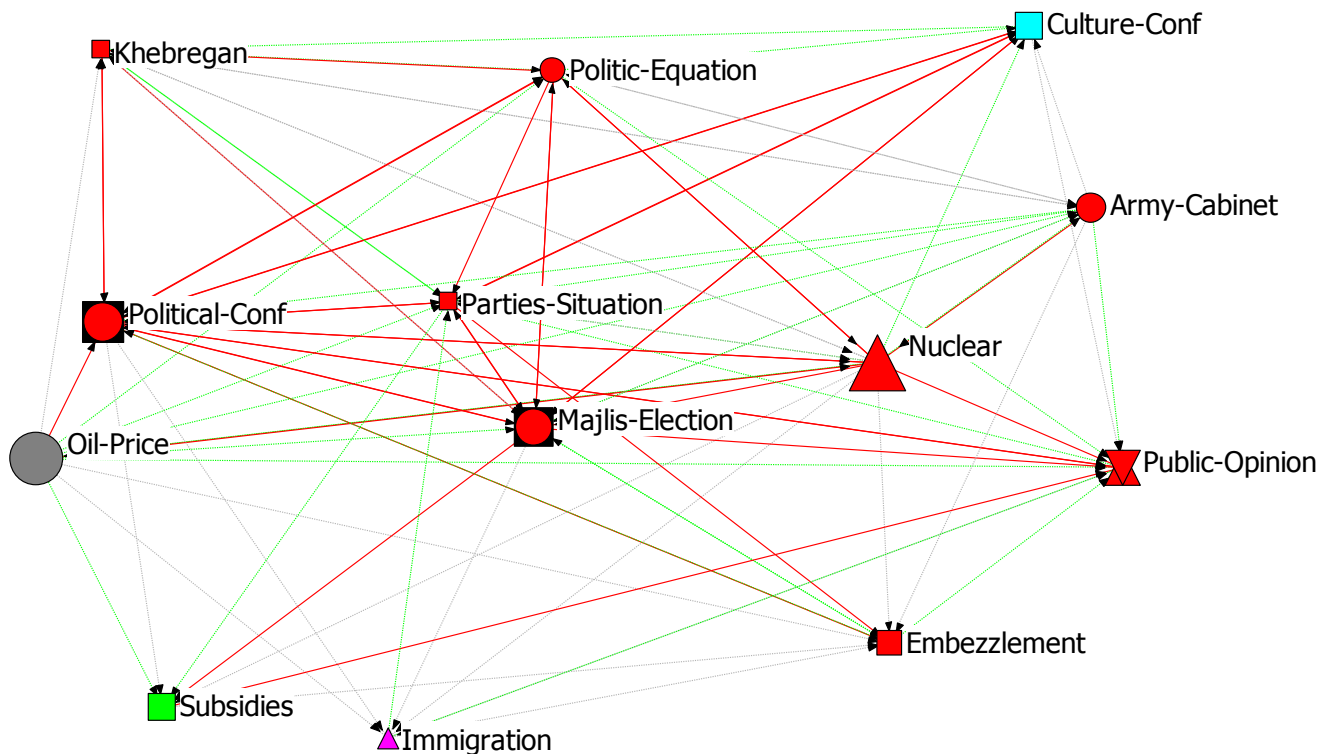
۵۲

وضعیت احزاب و تشکل‌های سیاسی در جریان انتخابات

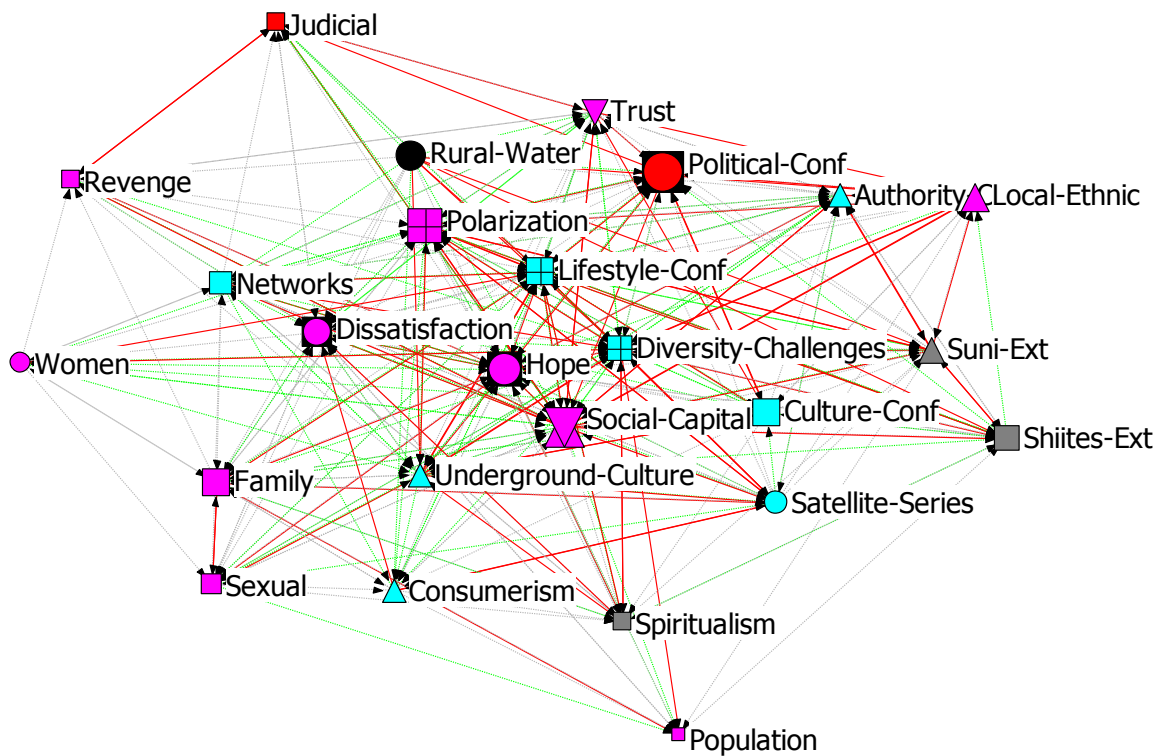
Parties-Situation

انتخابات‌ها معمولاً به دو شکل در وضعیت احزاب و تشکل‌های سیاسی تأثیر

می‌گذارد؛ در جریان انتخابات‌هاست که ائتلاف‌های جدید احزاب سیاسی، حول مسائل و اولویت‌های مختلفی شکل می‌گیرد که در یک انتخابات مطرح می‌شوند. در ایران، وضعیت احزاب و تشکل‌های سیاسی، پیش و پس از برگزاری هر انتخابات مهم تا حدودی تغییر می‌کند و آرایش نیروهای سیاسی را دگرگون می‌سازد. از طرف دیگر همچون همه‌ی کشورهای دنیا پیروزی یک حزب یا تشکل سیاسی در یک انتخابات، وضعیت و چینه‌ساز نیروها و گفتمان‌های غالب سیاسی را تا حدود زیادی تغییر می‌دهد. بنابراین، همزمان با نزدیک شدن به انتخابات مجالس شورای اسلامی و خبرگان، باید منتظر تغییر وضعیت احزاب و تشکل‌های سیاسی نیز بود که فضای کلی جامعه را متأثر خواهد کرد.

هنجارهای رسمی الزاماً به معنای
هنجارهای قانونی یا مدون سازمان‌های
دولتی و نهادهای حکومتی نیست.

Diversity-Challenges

مرکز‌گریزی از الگوهای هنجاری رسمی

۵۳

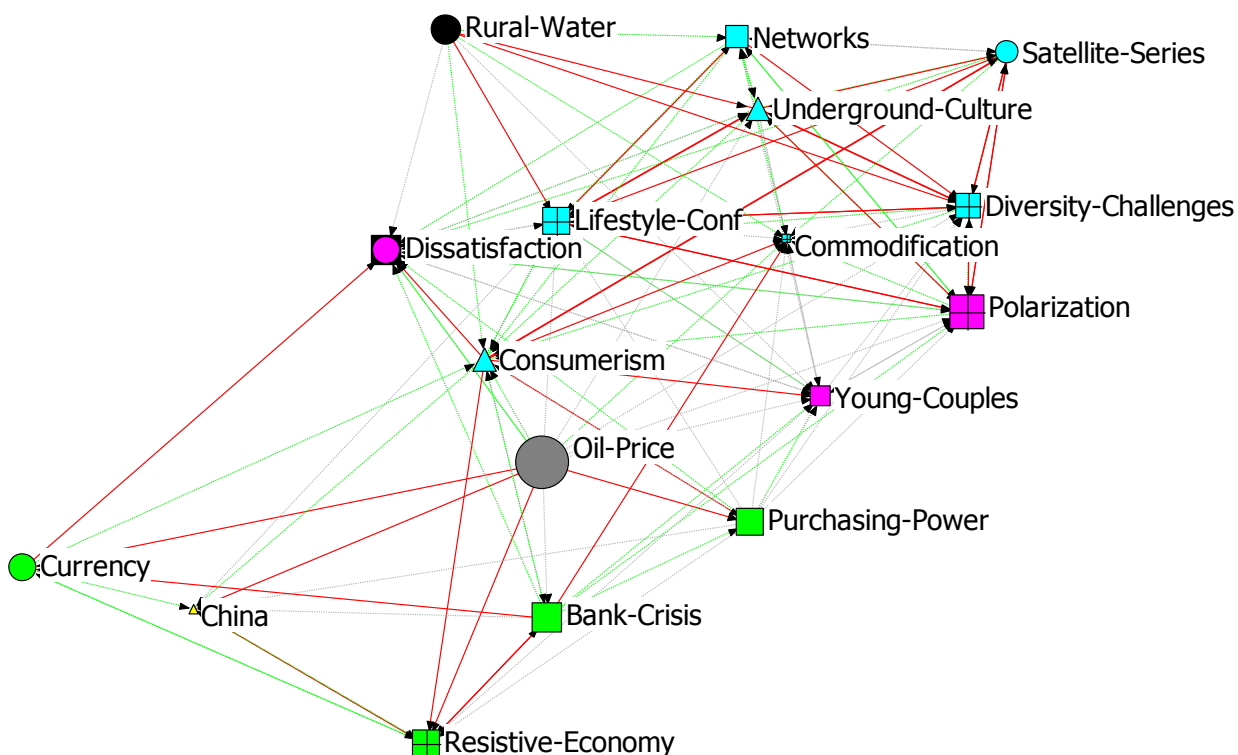
هنجارهای رسمی، آن دسته از هنجارهایی را شامل می‌شود که به صورت تاریخی در میان گروه‌های اکثریت جامعه پذیرفته شده است و کم‌وبیش قانون و گفتمان رسمی از آن حمایت می‌کند و از طریق مجاری رسمی مانند رسانه‌های رسمی و مراجع فکری وابسته به این گفتمان تبلیغ می‌شود. متغیرهای مختلفی چون مواجهه با فرایند جهانی شدن، جوانی جمعیت، دسترسی به رسانه‌های جایگزین و غیره سبب شده است که جامعه شاهد انحراف‌هایی از این الگوهای هنجاری رسمی باشد و خرده‌فرهنگ‌هایی خارج از جریان اصلی شکل بگیرد. وجود این گروه‌های اقلیتی به لحاظ فرهنگی، در وضعیتی که حقوق اقلیت‌ها تثبیت شده و نهادین نیست، پتانسیل چالش‌های مختلفی را دربردارد. مسئله‌ی مرکز‌گریزی با مسائل دیگری مانند فریه شدن فرهنگ زیرزمینی و چالش رسمی و غیررسمی در سبک زندگی رابطه‌ی مستقیم دارد و از مسائل دیگر مانند شکاف‌های اقتصادی تأثیر می‌پذیرد.

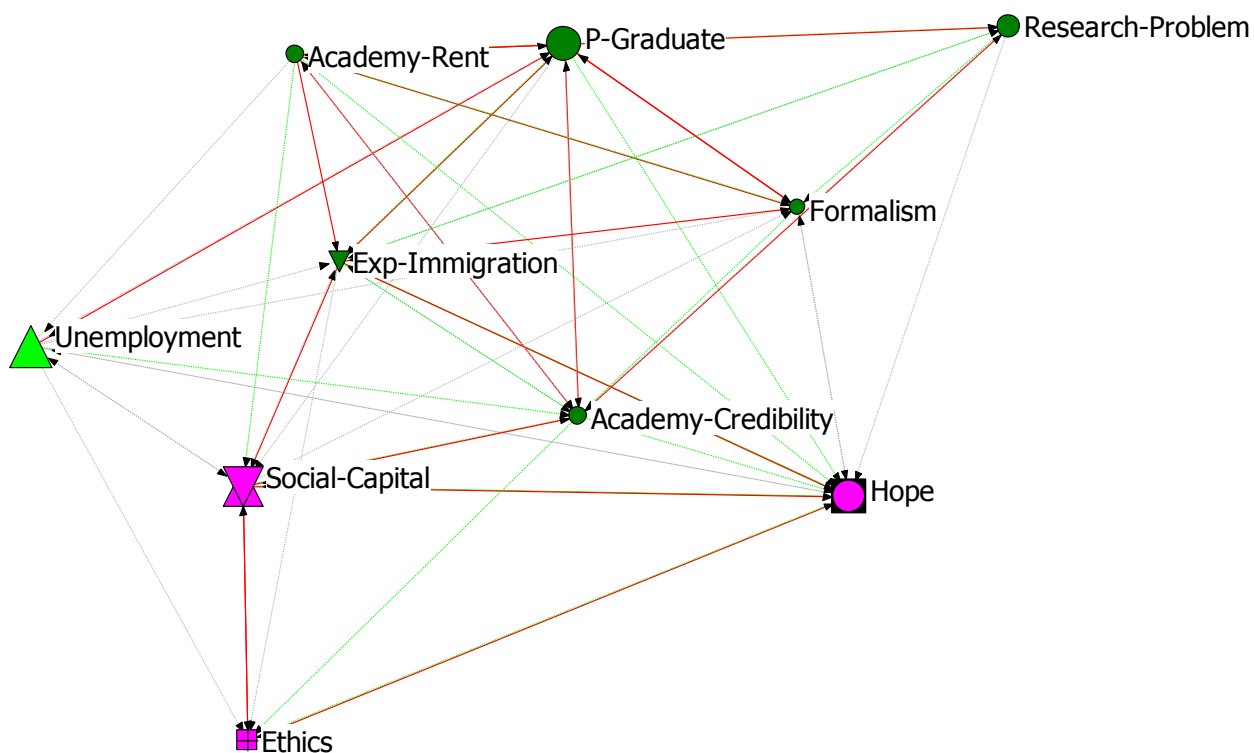
۵۴ Consumerism فرهنگ مصرف‌گرایی

چشم‌وهم‌چشمی شدید رایج میان خانواده‌ها و رقابتی زیرپوستی میان برخی طبقات اجتماعی باعث افزایش مصرف‌نمایشی و فرهنگ مصرف‌گرایی در جامعه شده است. تلاش بعضی افراد برای

خرید آخرین کالاهای لوکس و برنددار و دامن زدن به فرهنگ مصرفی در شرایطی اتفاق می‌افتد که از طرفی شکاف میان ثروت‌مندان و فقیران در حال گسترش است و کشور بیش از هر زمان دیگری به فرهنگ کار و تولید برای حل مشکلات پیش رو نیاز دارد که در قالب گفتمان «اقتصاد مقاومتی» مطرح می‌شود. مصرف‌گرایی در همه اقشار جامعه ایران رسوخ کرده و در دهک‌های بالا در قالب‌هایی مانند گروه «بچه پولدارهای تهران» و یا نمایش خودروهای لوکس و چند صد میلیون تومانی جلوه‌نمایی می‌کند و در طبقات متوسط از طرق دیگری از جمله خرید و نمایش گوشی‌های هوشمند و گجت‌های چندمیلیونی. در این شرایط به نظر می‌رسد که فرهنگ مصرف‌گرایی همچنان یکی از مسائل اصلی ایران در سال پیش رو نیز باشد.

در این میان برخی کارشناسان فرهنگی-اقتصادی بخشی از امکان‌پذیری این جریان مصرف‌گرا را در نتیجه توزیع نامتناسب درآمدهای نفتی ارزیابی می‌کنند. حال اگر در سال ۱۳۹۴ روند کاهش قیمت نفت تداوم پیدا کند و پرونده هسته‌ای به سرانجام مطلوب نرسد، باید دید طبقات اجتماعی-اقتصادی عادت کرده به فرهنگ مصرف‌گرا چطور با دشواری‌های اقتصادی محتمل کنار خواهند آمد.

چند وقتی است که زنگ هشدار برای بیکاری تعداد زیادی از فارغ التحصیلان

Academy-Credibility

اعتبار مدارک دانشگاهی و آموزش عالی در افکار عمومی

دانشگاهی، و اخیراً دانش آموختگان مقاطع تحصیلات تکمیلی، به صدا در آمده است. بعضی دلایلی را برای این وضعیت بر شمرده اند مانند تولید انبوه فارغ التحصیلان دانشگاهی، نزول کیفیت تحصیلات، نبود تناسب میان آموزش ها و نیاز جامعه، ضعف در فراگیری مهارت های کاربردی و مسائل دیگر. بر اثر این دلایل، به تدریج اعتبار مدارک دانشگاهی در میان افکار عمومی کاهش یافته است. هر چند که این موضوع، تا حدودی با تجربه های روزمره نیز تأیید می شود، عده ی دیگری معتقدند که نه تنها یگانه راه برای تأیید تخصص افراد در بازار کار مدارک دانشگاهی است که تولید انبوه، سبب افزایش منزلت فارغ التحصیلان دارای تخصص نیز می شود و پایین آمدن اعتبار مدارک تنها موضوعی در حیطه ی افکار عمومی است که الزاماً با واقعیت ها تطابق ندارد. ماجرا هر چه باشد، به نظر می رسد که علاوه بر داشتن مدرک به تدریج مسائل دیگری نیز در این زمینه در اولویت مردم و مسئولان باید قرار بگیرد.

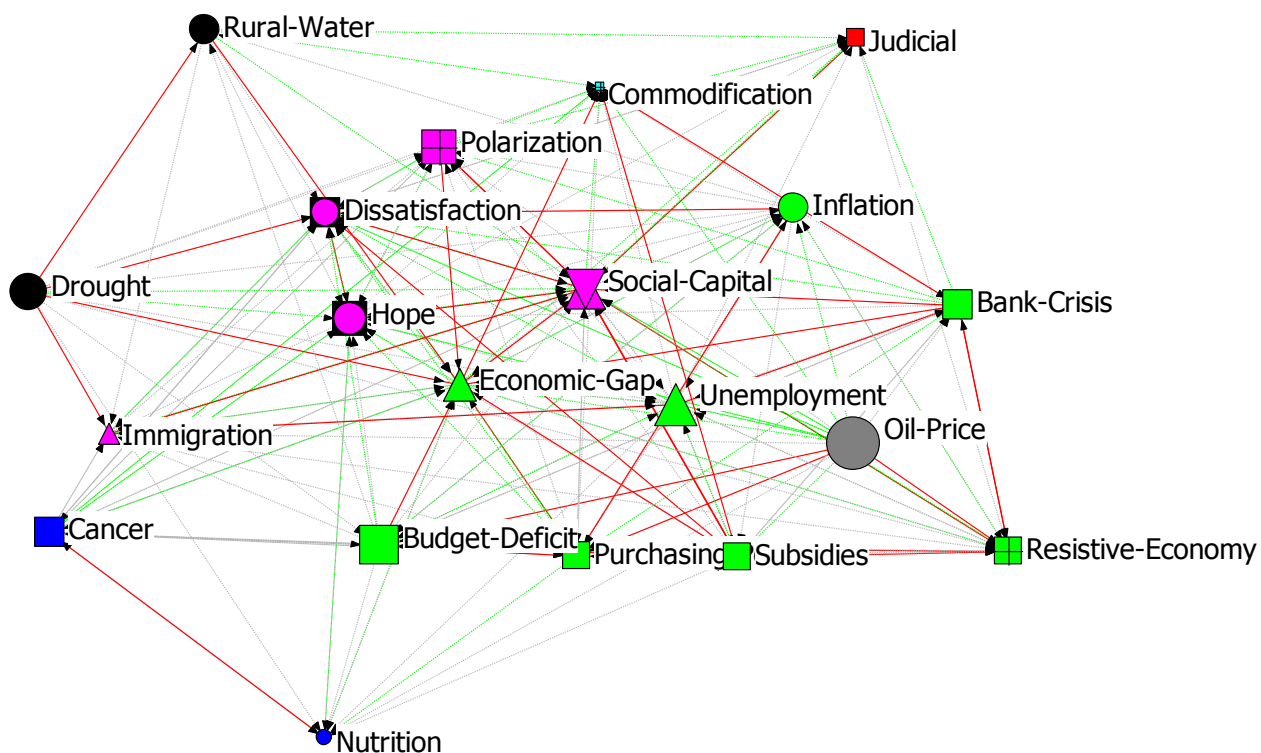
۵۶

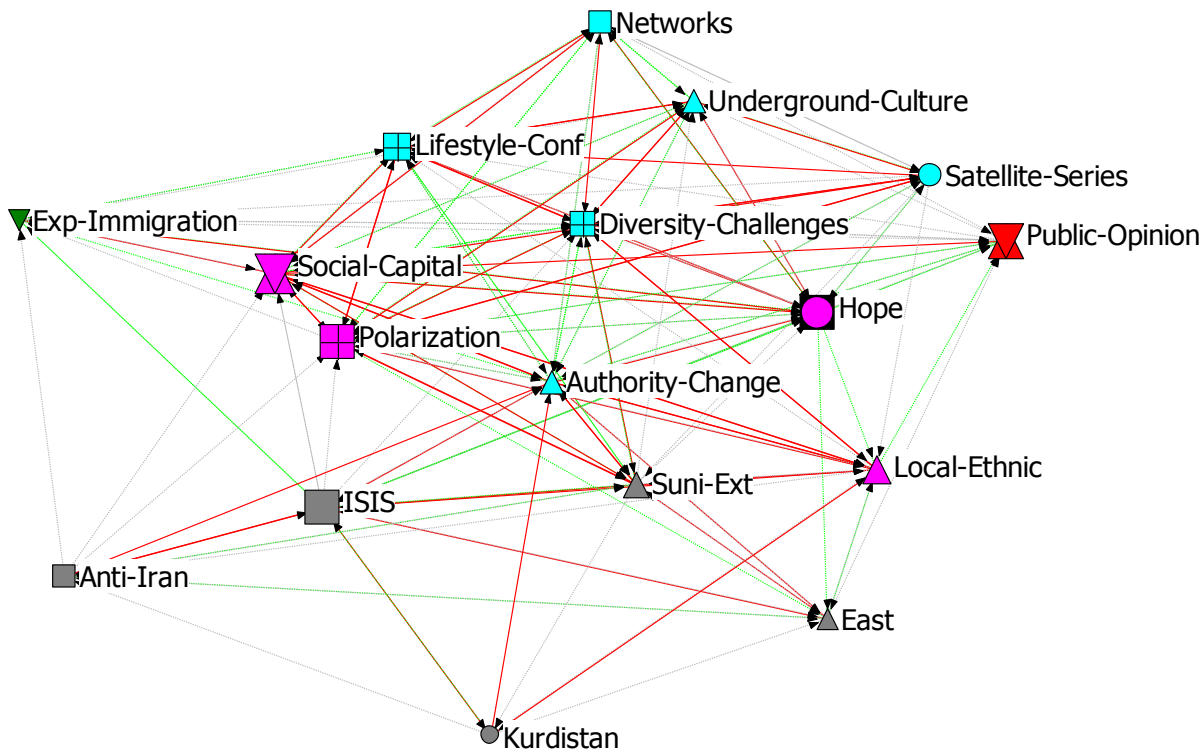
Economic-Gap

شکاف اقتصادی بین دهک‌های اول و آخر

دهک‌های اقتصادی اصطلاحی است که از زمان مطرح شدن طرح هدفمندی یارانه‌ها، از حوزه‌های نظری وارد گفت‌وگوهای رسانه‌ای شده و در میان افکار عمومی کاربرد

پیدا کرد. دولت در سال‌های اخیر بر اساس متغیرهایی مانند سطح درآمد، تعداد شاغلان خانوار و میزان دارایی‌ها، تلاش کرده است تا مردم را به گروه‌های اقتصادی مختلفی تقسیم کند تا بتواند درآمد حاصل از حذف یارانه‌های عمومی را بازتقسیم کند. به تدریج، اصطلاح دهک معمولاً معادل طبقات اقتصادی به کار رفته است. با این وجود، شاخص اقتصادی رسمی توزیع درآمد در کشور ضریب جینی است که به عنوان سطح شکاف میان طبقات ثروتمند و فقیر نیز قابل تفسیر است. به رغم تغییر سیاست‌ها و اولویت‌های اقتصادی در سه سال گذشته، ضریب جینی کم‌وبیش ثابت مانده است، در حالی که در سال‌های ابتدایی بازتوزیع پول در جامعه ذیل طرح هدفمندی یارانه‌ها، این ضریب رشد نامتعارفی را تجربه کرد. در این شرایط به نظر می‌رسد در سال آینده نیز مسئله‌ی شکاف میان ثروتمندان و فقیران هنوز مسئله‌ای قابل توجه باشد. از سوی دیگر با اجرای سیاست‌های تعدیل اقتصادی که نقطه‌ی مشترک دولت‌های پنجم تا یازدهم جمهوری اسلامی ایران بوده است، و همچنین شدت گرفتن خصوصی‌سازی‌های بی‌ضابطه و تغییرات یارانه‌های اقتصادی زیر عنوان هدفمندی - که در دولت دهم شدت گرفت - به تدریج نشانک‌های شکل‌گیری «طبقه‌ی یک‌درصدی» ثروتمند در جامعه ایران نیز دیده می‌شود.

Authority-Change

تغییر مرجعیت فرهنگی و رهبری فکری به خارج از مرزها در میان گروه‌های قومی-زبانی

۵۷

ترکیب متنوع جمعیتی از نظر گروه‌های قومی و زبانی از ویژگی‌های تاریخی کشور ایران است. این ویژگی با سیاست‌های حاکمیتی درست یا غلط می‌تواند به فرصت یا تهدیدی برای کشور تبدیل شود. این گونه به نظر می‌رسد که سیاست‌های اجتماعی، فرهنگی و رسانه‌ای نامناسب در سال‌های گذشته، باعث رویگردانی برخی از گروه‌های قومی و زبانی از سیاست مرکزی شده است. در چنین شرایطی تغییر مرجعیت فرهنگی و رهبری فکری به خارج از مرزها در میان برخی گروه‌های قومی-زبانی محتمل بوده و می‌تواند چالش‌های خاص خود را به همراه داشته باشد. از جمله مصادیق این مسئله، نشانک‌هایی است که نشان می‌دهد در برخی مناطق کردنشین مصرف شبکه‌های ماهواره‌ای کردزبان خارجی بیشتر از مصرف شبکه‌های تلویزیونی صداوسیماست. چنین وضعیتی در مورد بخشی از جمعیت مناطق عرب‌نشین، آذری‌نشین و بلوچستان نیز برقرار است.

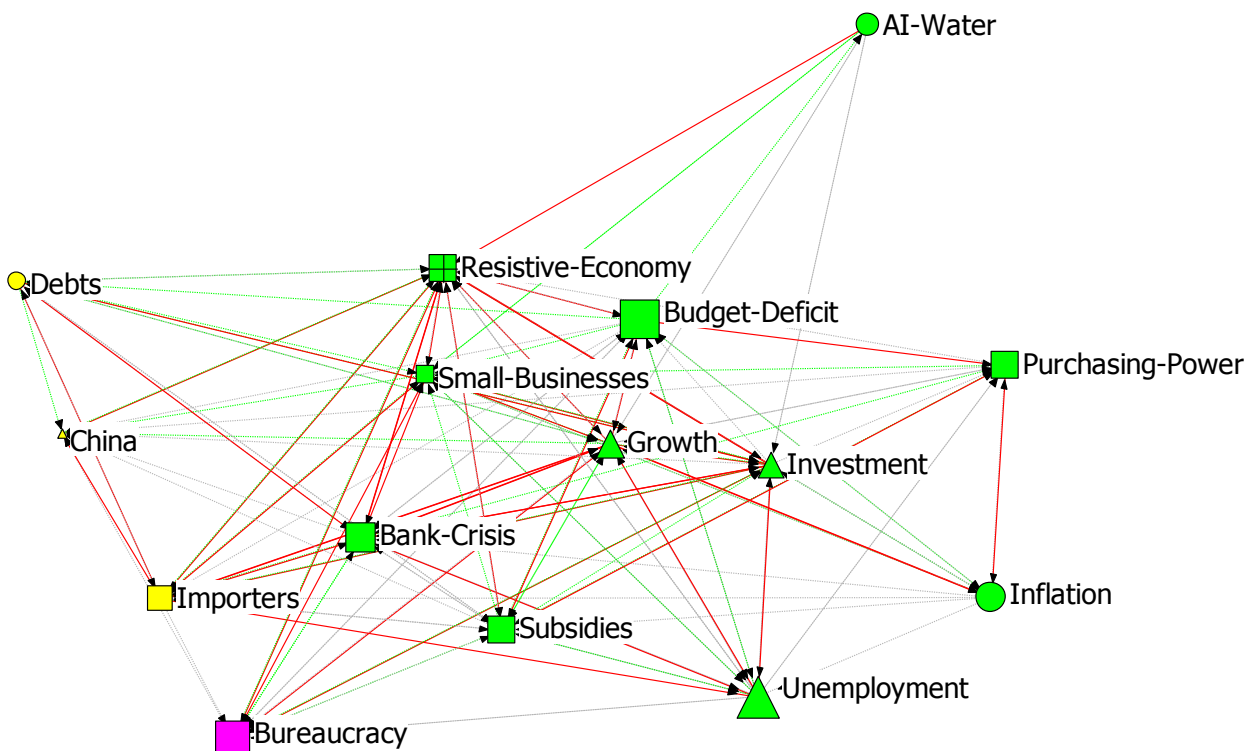
۵۱

Small-Business

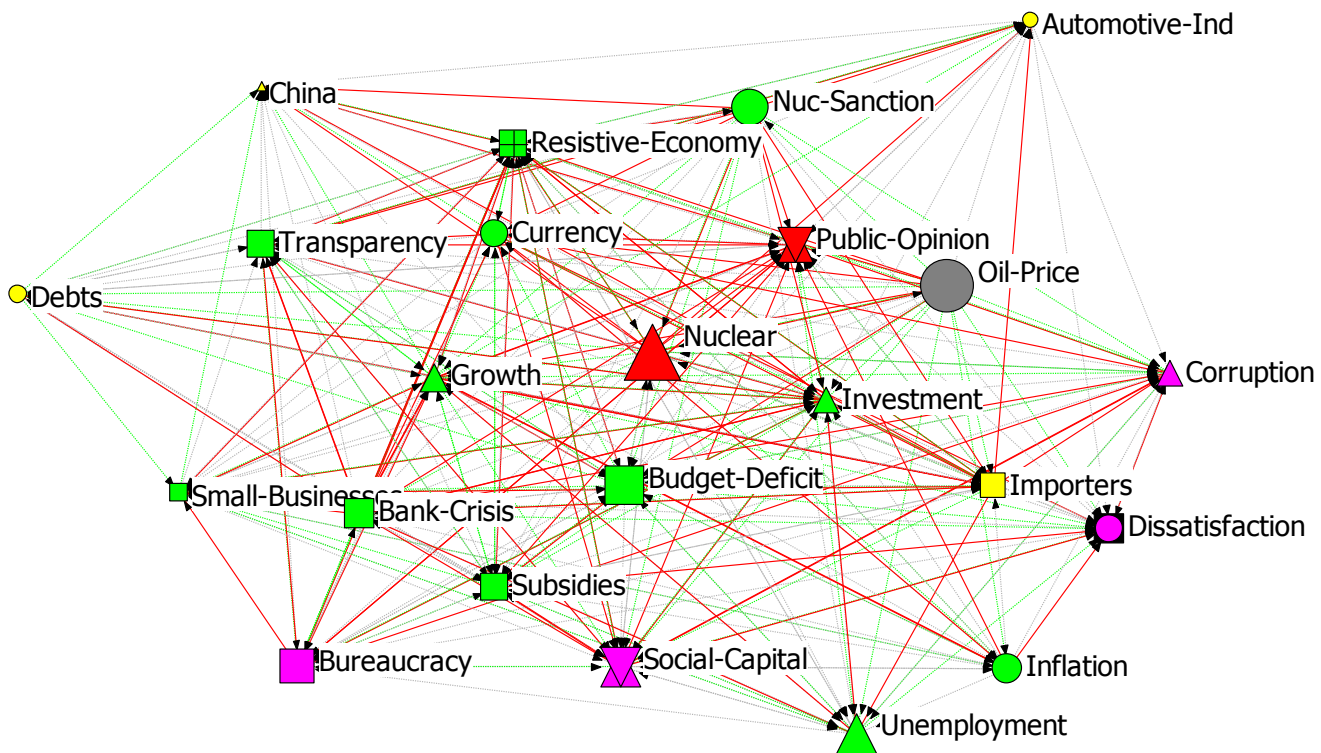
وضعیت کسب و کارهای کوچک

به گفته‌ی وزیر تعاون ۹۰ درصد اشتغال کشور در حوزه‌ی کارگاه‌های خرد و کوچک است. تعاریف کسب و کار کوچک در کشورهای

مختلف متفاوت است اما در همه‌ی کشورها آمار کسب و کارهای کوچک بالاست (به عنوان مثال ۹۹ درصد در آمریکا). سازمان‌های مختلف ایرانی نیز تعاریف‌های مختلفی از کسب و کارهای کوچک ارائه داده‌اند که از تعمیرگاه‌های خودروی خویش فرما تا کسب و کارهای معمولاً بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر را شامل می‌شود. سیاست‌های دولتی حمایت از کسب و کارهای کوچک در دولت‌های گذشته و فعلی کم‌وبیش وجود داشته است، در حالی که مشکلات اقتصادی معمولاً تأثیرهای شدیدتری بر روی این بنگاه‌ها در مقایسه با شرکت‌های متوسط و بزرگ می‌گذارد. به همین دلیل، وضعیت این کسب و کارها در مقایسه با کسب و کارهای متوسط و بزرگ، شاخصی از بهبود وضعیت اقتصادی تلقی می‌شود. همزمان باید به این موضوع توجه کرد که به دلیل آمار بالای اشتغال گسترده در این حوزه، پیامدهای اجتماعی و سیاسی ناشی از وضعیت اقتصادی این کسب و کارها بسیار محسوس‌تر است.

رشد اقتصادی منفی به معنی کوچک شدن حجم اقتصاد ایران و از بین رفتن تعدادی از کسب و کارهاست. این موضوع تأثیری منفی بر بسیاری از مسائل دیگر ایران از جمله بیکاری، فضای کسب و کار، تورم و حتی مسائل غیراقتصادی مانند

میزان امید به آینده در میان جوانان دارد. در حالی رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور از رشد ۲.۵ درصدی اقتصاد در سال ۱۳۹۴ خبر داد، اختلاف نظرهایی آماری در این خصوص در رسانه ها مطرح شده است. پشت سر گذاشتن سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ با رشد اقتصادی منفی، یکی از اولویت های دولت یازدهم را مثبت شدن و بهبود وضعیت رشد اقتصادی قرار داده است و این موضوع یکی از مسائل اصلی ایران در سال

۱۳۹۴ خواهد بود.

Growth
رشد اقتصادی ۵۹

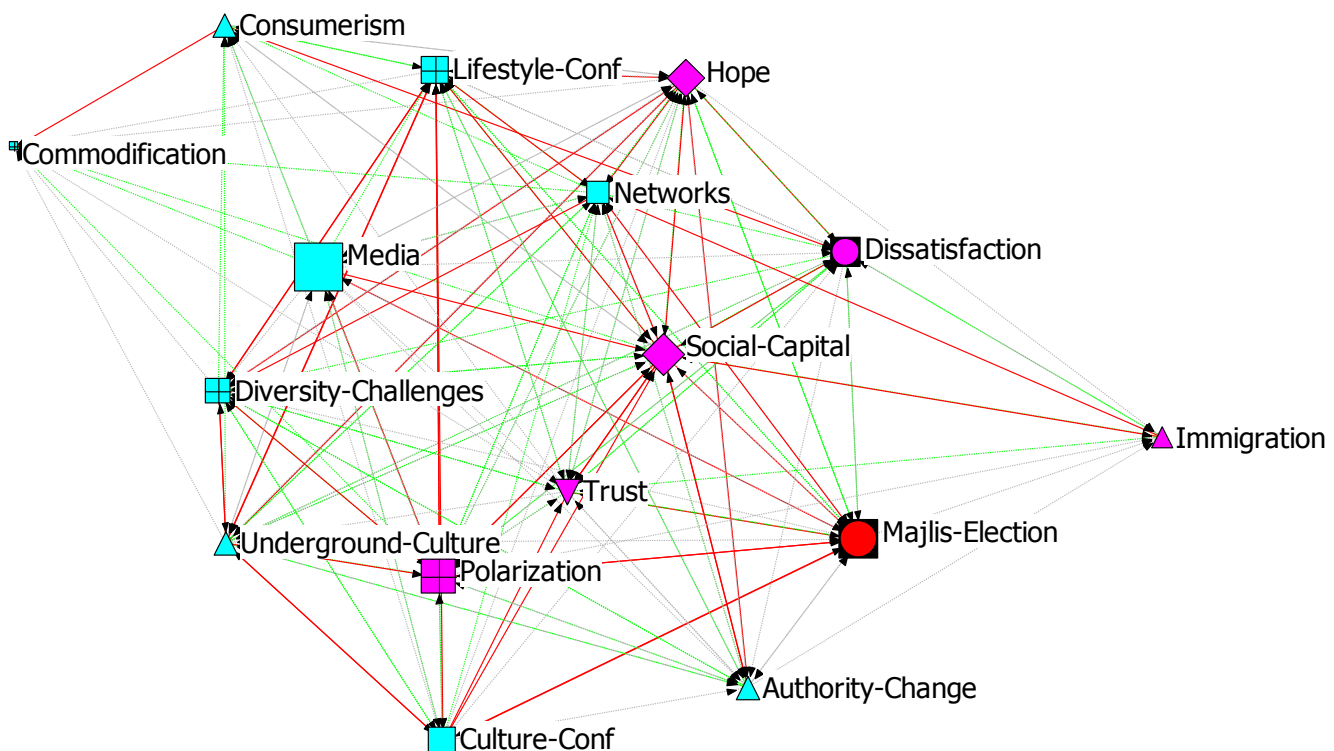
۶۰

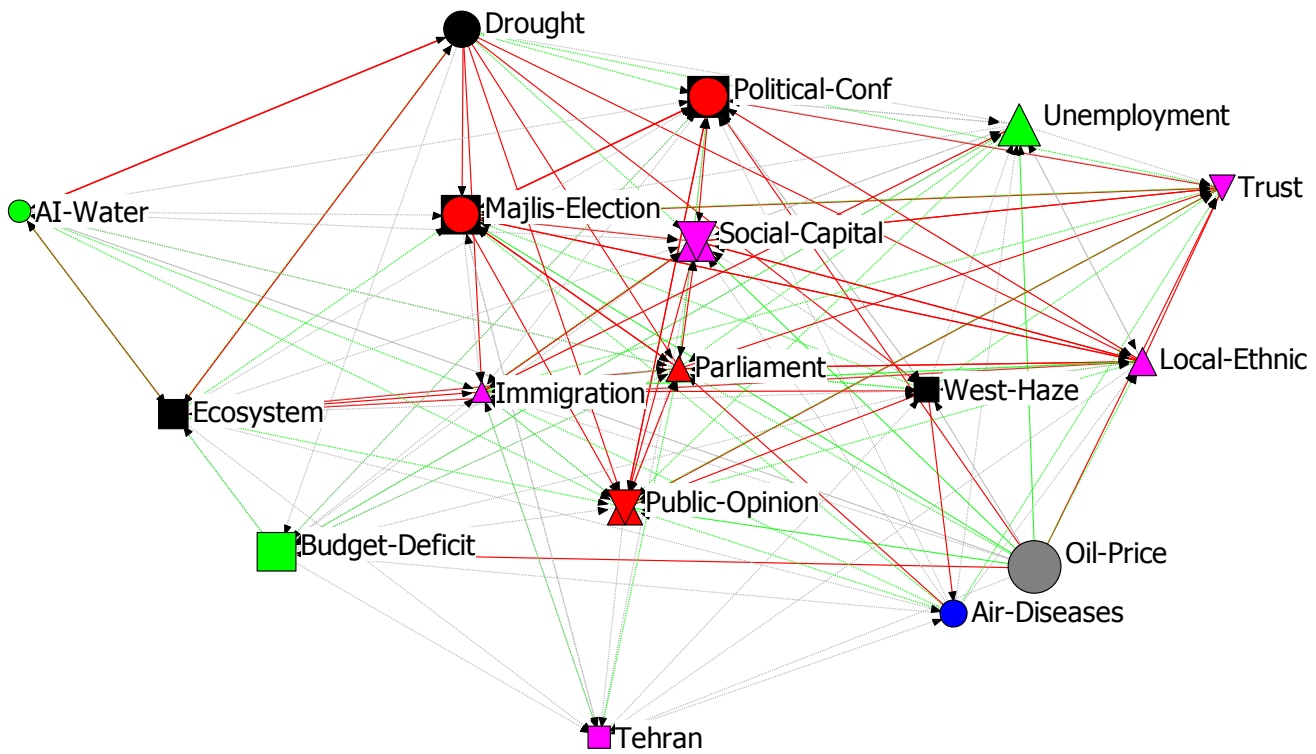
استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین در بستر اینترنت همراه

Networks

فیلترینگ ابزارهای
پیام‌رسانی آنلاین
مبتنی بر تلفن‌های

همراه مانند وایبر و واتس‌آپ، یکی از چالش‌های جدی دولت با دیگر نهادهای تصمیم‌گیر در سال ۱۳۹۳ بود. هرچند که فیلترینگ رسانه‌های مختلف اجتماعی مانند فیس‌بوک و توئیتر همچنان برقرار است، اما چالش‌ها بر سر ادامه‌ی این روند نیز همچنان ادامه دارد. به گفته‌ی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، آمار استفاده‌کنندگان از وایبر در ایران به حدود ۱۰ میلیون نفر می‌رسد که رقم قابل توجهی است. در همین حال، با وجود مقاومت‌های مختلف سالیان گذشته، خدمات اینترنت همراه روی گوشی‌های همراه به تدریج گسترش پیدا کرده و به معنای آن است که به تدریج بستر اینترنت در ایران، به بستری همه‌جایی و همه‌زمانی تبدیل می‌شود و این موضوع، مسائل مرتبط با آن از جمله استفاده از رسانه‌های اجتماعی را به مسئله‌ای درخور توجه تبدیل می‌کند. مسئله‌ای که می‌تواند برخی حوزه‌ها همانند سبک زندگی، فرهنگ زیرزمینی، تحولات اجتماعی، فضای کسب‌وکار و غیره را متحول سازد. با ابزارهای پیام‌رسان موبایلی همچون وایبر و واتس‌آپ، دیگر شبکه‌های اجتماعی ابزاری صرفاً در دسترس اقشار خاص جامعه از منظر وضعیت اقتصادی و سطح تحصیلات نیست. اپلیکیشن‌های ارتباطی موبایلی، دسترسی به شبکه‌های آنلاین را به مسئله‌ای عمومی بدل کرده‌اند که فرصت‌ها و چالش‌های آن در سال ۱۳۹۴ آشکار خواهد شد.

دو سال گذشته نشان داده است که با وجود همکاری و تعامل، اعضای دولت و مجلس

Parliament

چالش دولت با نمایندگان شهرستانها در مجلس

۶۱

دارای اختلاف نظرهای عمیقی نیز با یکدیگر هستند. به ویژه آن که مخالفان دولت توانسته اند با بسیاری از طرح ها و سؤال ها از وزیران دولت، مخالفت های گسترده ای را سازمان دهند که استیضاح و عدم رأی اعتماد به وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۱۳۹۳، مشهودترین بروز آن بود. با این وجود، چالش دولت با نمایندگان مجلس تنها بر سر طرح ها و موضوعات ملی نیست. بسیاری از مسائل محلی و استانی نیز، به ویژه با نزدیک شدن به زمان انتخابات مجلس، معمولاً بر رابطه ی دولت و نمایندگان شهرستانها اضافه می شود. تکمیل طرح های عمرانی، افزایش بودجه های مصوب و غیر مصوب استانی، گرفتن مجوزهای مربوط به طرح های مختلف محلی و چالش بر سر تعیین مدیران و شیوه مدیریت در استانها از جمله مواردی است که تأثیر قابل ملاحظه ای بر انتخاباتها می گذارد. با نزدیک شدن به انتخابات مجلس شورای اسلامی، به نظر می رسد که چالش دولت و نمایندگان بر سر مسائل محلی، اولویت پررنگ تری به نسبت مسائل عام تر پیدا کند.

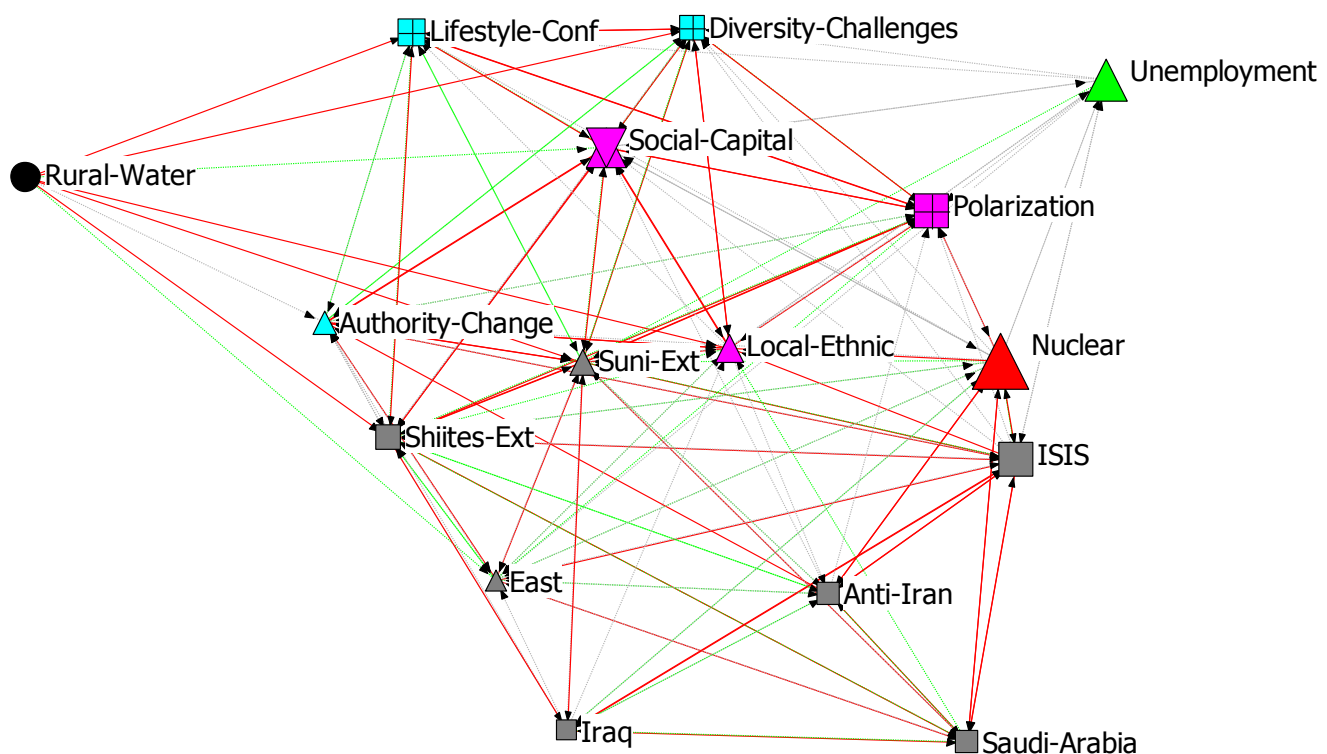
۶۲

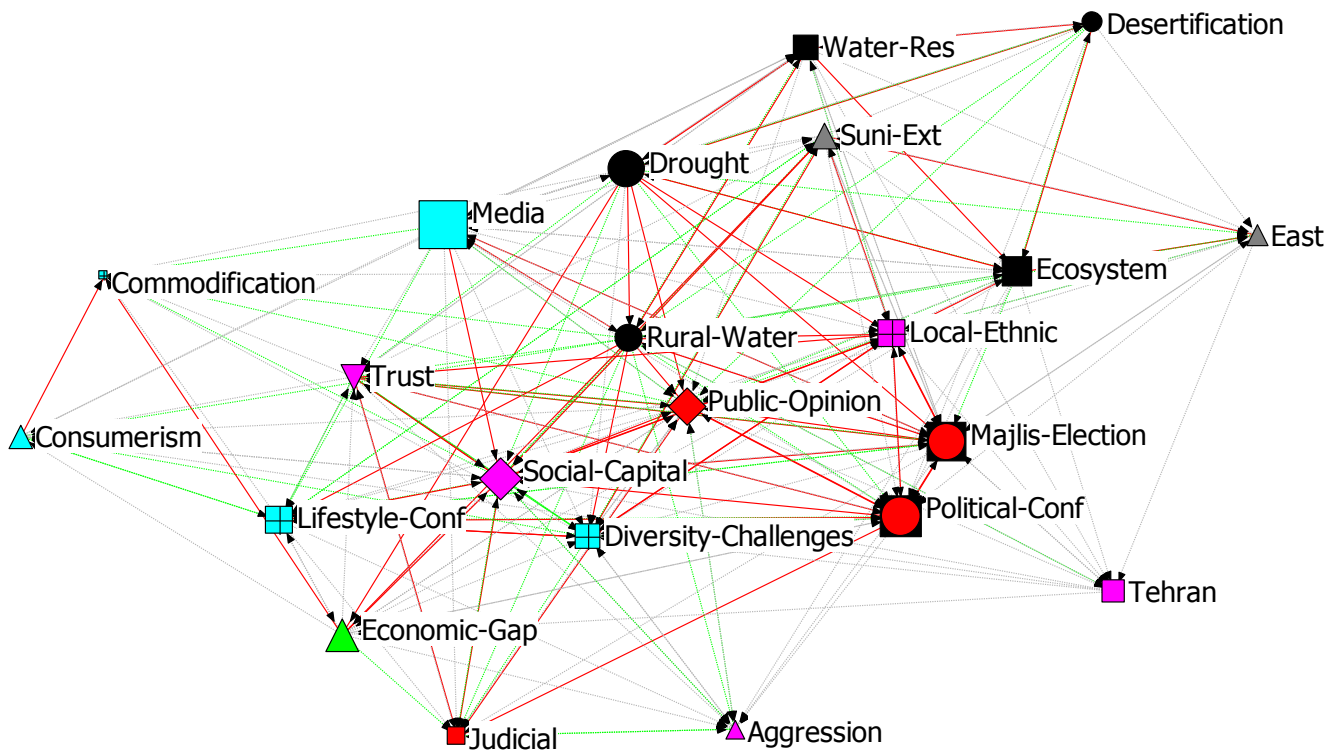
گرایش به سلفی گری در برخی جوانان اهل سنت

Suni-Ext

با صرف نظر از برخی اخبار تایید نشده، تاکنون گزارشی رسمی مبنی بر

گرایش جوانان سنی ایرانی به گروه های تندرویی مانند داعش منتشر نشده است. اوایل سال ۱۳۹۳، دادستان کل کشور گفت که «دستورات لازم به دستگاه های امنیتی داده شده تا مانع ورود تکفیری ها به کشور شود، البته در این زمینه چند نفری نیز بازداشت شده اند». در نیمه های سال نیز وزیر اطلاعات در مجلس اعلام کرد که «با دستگیری ۱۳۰ نفر از عوامل مؤثر تکفیری ها، ضربه غیر قابل جبرانی به تیم های مرتبط با آنها زده ایم». در هر صورت، عمدتاً به دلیل حمایت اقتصادی و سیاسی برخی کشورهای عربی، به ویژه عربستان سعودی از سلفی گری در منطقه، همیشه این خطر در میان برخی جوانان اهل سنت ایرانی نیز وجود دارد. بنابراین، گسترش فعالیت های داعش در سطح جهانی، رقابت های دولت های منطقه به همراه گسترش قرائت های سلفی از اسلام به همراه ادامه ی پاره ای از شکاف های قومی و توسعه ی نامتوازن اقتصادی و اجتماعی همچون سال های گذشته این مسئله را دارای اولویت می سازد و آن را به عنوان خطری بالقوه گوشزد می کند.

بعضی از کارشناسان معتقدند که کلان شهرها آخرین نقاطی خواهند بود که بحران کاهش منابع آبی را تجربه خواهند کرد زیرا به دلایل سیاسی و

Rural-Water

بحران تأمین آب آشامیدنی روستاها

۶۳

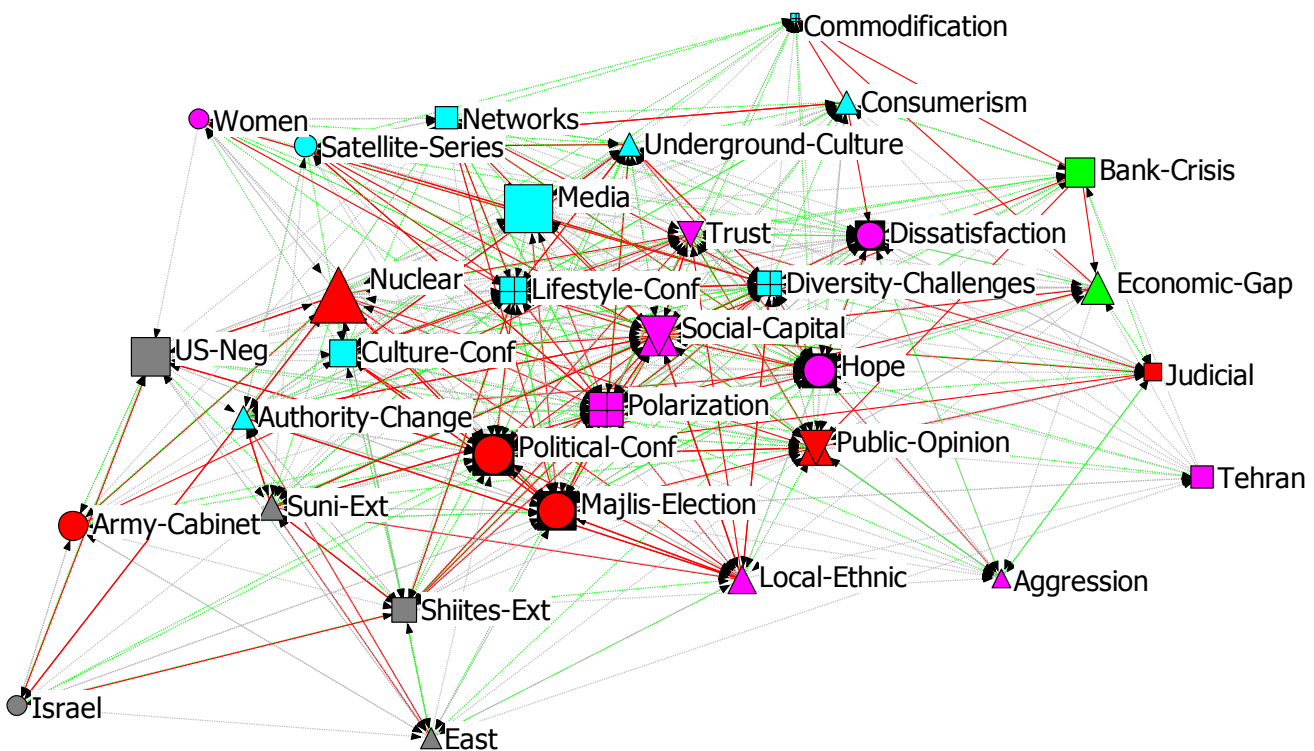
اجتماعی، ساختار اداری و تصمیم گیران درباره‌ی منابع طبیعی تلاش می کنند تا از احساس شدن این بحران در مناطق شهری - تا جایی که ممکن است - جلوگیری کنند. بنابراین، اگر بحران آب، بسته به شرایط بارندگی سال جاری، تا جایی تشدید شود که به بحران آب آشامیدنی برسد، روستاها نخستین قربانیان خواهند بود. همچنان که در سال ۱۳۹۳ آب آشامیدنی در صدها روستای استان‌های مختلف و برخی شهرهای کوچک تر از طریق تانکرهای آب شرب تأمین می شد، به نظر می رسد این بحران با ابعاد جدی تری در سال ۱۳۹۴ تداوم داشته باشد.

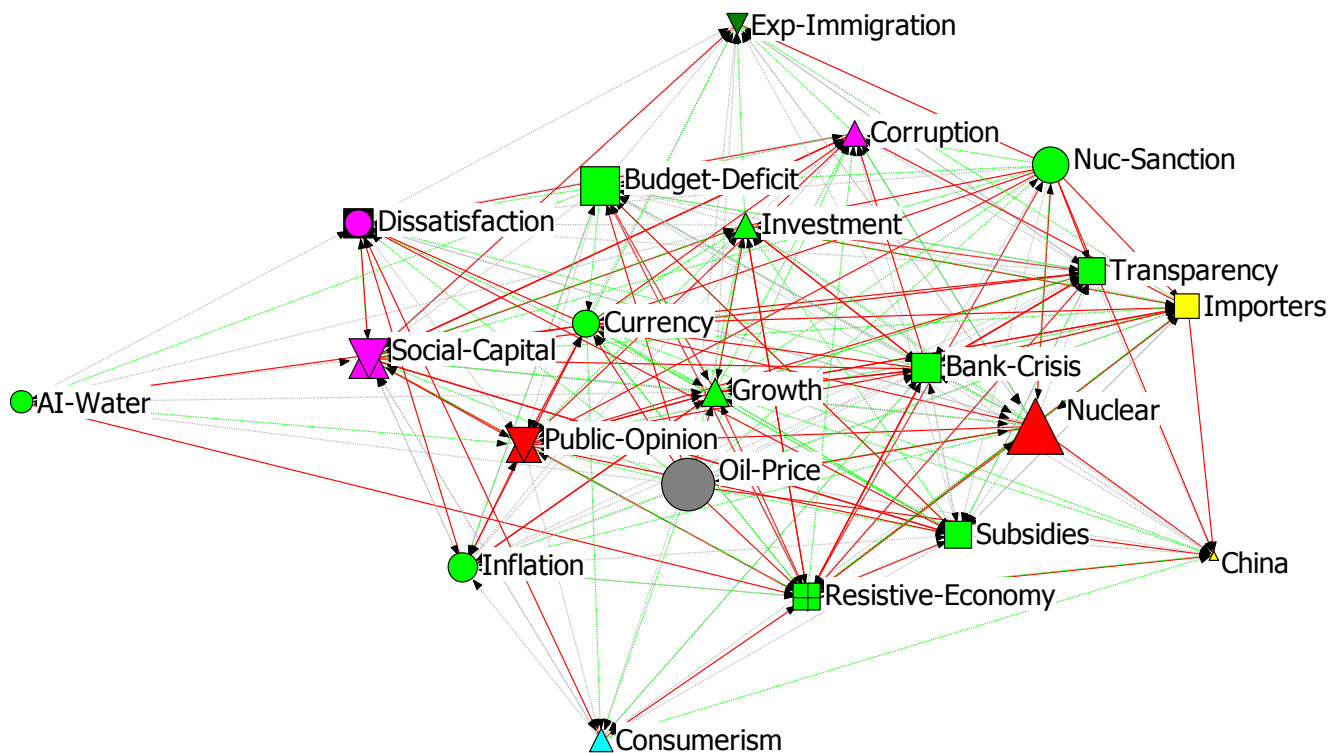
۶۴

Polarization قطبی‌شدگی جامعه

همواره پتانسیل‌های شکل‌گیری دوقطبی‌های جدید در جامعه‌ی ایران فراوان بوده است. در سال پیش رو مسائل دیگری از جمله بحران منابع آبی، نزاع‌های سیاسی، انتخابات، سرنوشت پرونده‌ی

هسته‌ای و اصلاحات ساختاری احتمالی در اقتصاد از جمله مواردی هستند که هر کدام امکان شکل دادن به دو قطبی‌های جدید را در جامعه‌ی ایران دارند. قطبی‌شدن جامعه به معنای کاهش انسجام اجتماعی است و کاهش انسجام اجتماعی، قانون‌گریزی، بروز نزاع‌ها، تشدید اختلافات و حتی شکل‌گیری بحران‌های سیاسی و امنیتی جدیدی را امکان‌پذیر می‌کند. در نتیجه این عامل به‌عنوان یکی از مسائل ایران در سال ۱۳۹۴ مطرح می‌شود.

سیاست‌های ثبات اقتصادی از طریق مهار تورم به همراه کاهش تنگناهای تجاری ایران در دو سال گذشته به‌ویژه

Currency

نوسانات ارزش پول ملی نسبت به ارزهای خارجی

۶۵

از طریق مذاکرات برای حل پرونده‌ی هسته‌ای، دولت را قادر ساخته است که نرخ برابری ارز در برابر ریال را ثابت نگه دارد. با این وجود، مسائل مختلفی از جمله سرنوشت مبهم پرونده‌ی هسته‌ای، ادامه‌ی تحریم‌ها و احتمالاً گسترش شمول آن‌ها، کسری بودجه‌ی دولت، پایین آمدن بیشتر قیمت نفت، سیاست‌های اقتصادی دولت در سال آینده، طرح مرحله جدید هدفمندی یارانه‌ها و رکود بازار به‌ویژه در بخش صنایع، مسکن و بورس هر کدام ظرفیت ایجاد بحران در نظام پولی کشور را دارند که می‌تواند نوسانات ارزش پول ملی نسبت به ارزهای خارجی را در پی داشته باشد.

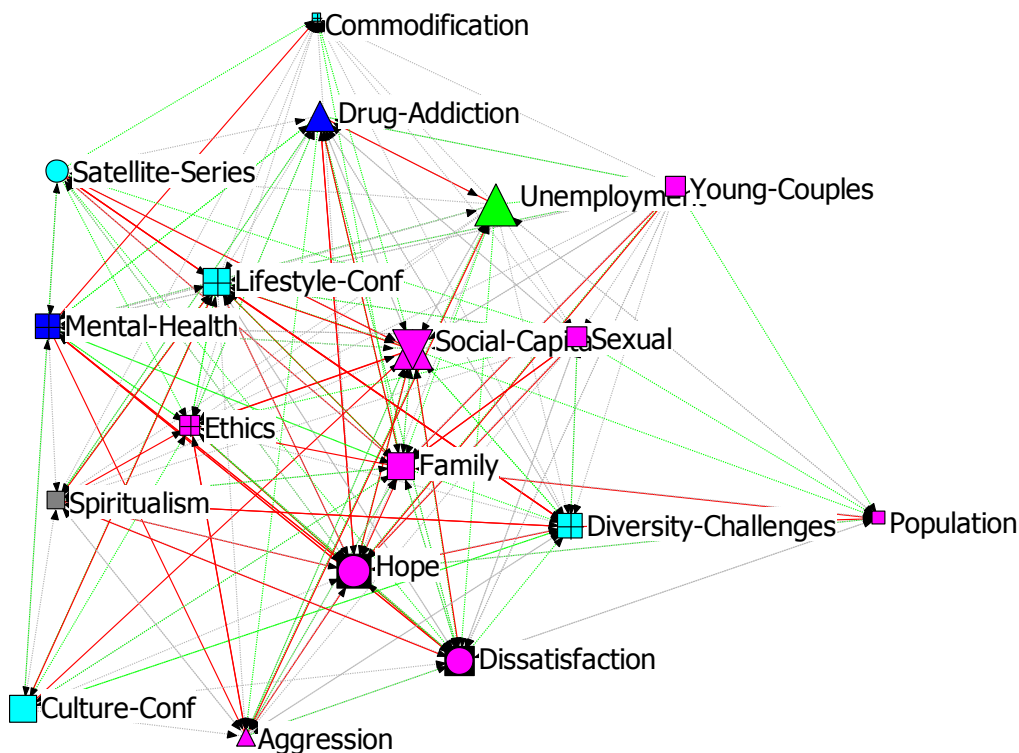

۶۶

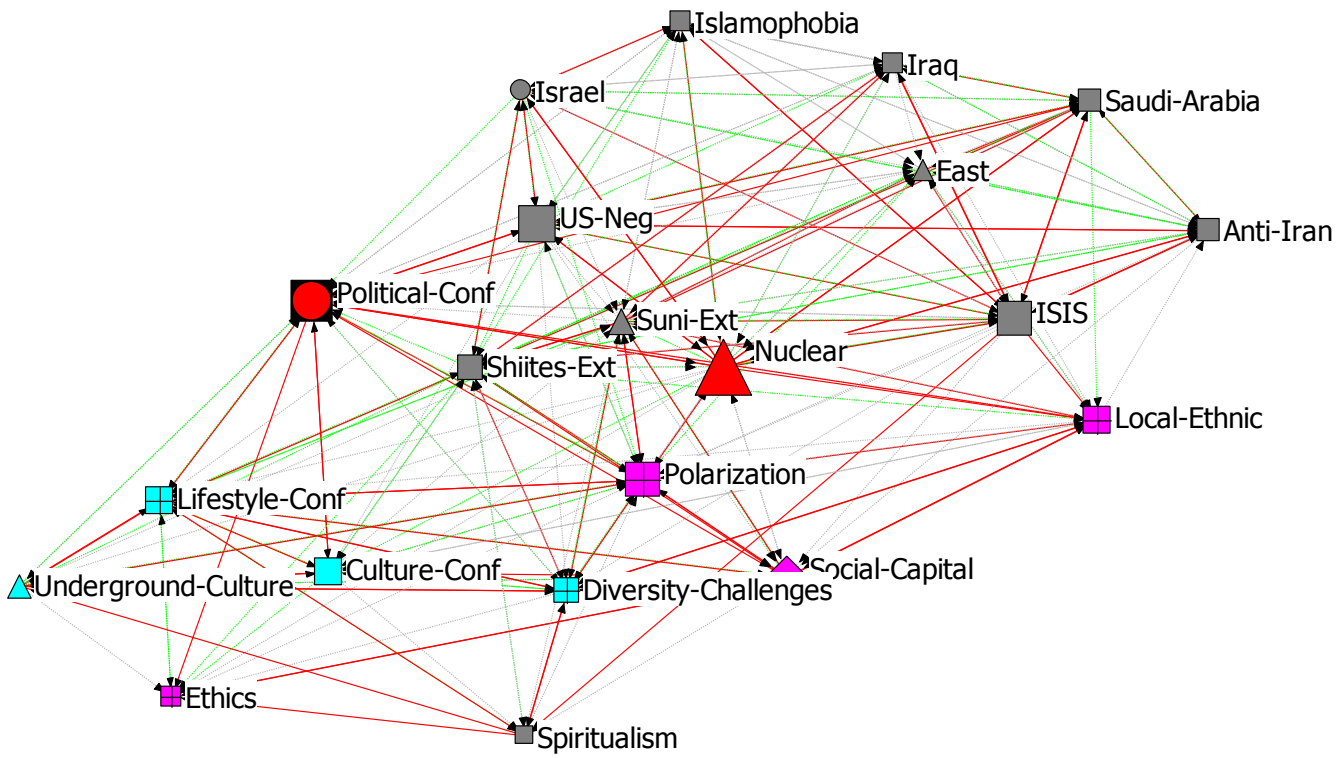
Family
تزلزل نهاد خانواده

بسیاری معتقدند که آمارهای ازدواج و طلاق به ویژه در کلان شهرها، نمایشگر وضعیت بحرانی هستند که به تزلزل بیشتر نهاد خانواده منجر خواهد شد. عدهی دیگری این آمار را روندی

غیرطبیعی در نظر نمی گیرند و معتقدند متغیرهای دیگری از جمله توسعه و شهرنشینی، گسترش آموزش عالی و ورود زنان به بازار کار سبب شده است که آمار ازدواج و طلاق به نسبت گذشته، به ترتیب با کاهش و افزایش محسوس جلوه گر شود. علت هرچه باشد، همچنان دشواریها و تنگناهای زیادی در مسیر نهاد خانواده قرار دارد؛ نهادی که در ایجاد و چگونگی بسیاری از مسائل اجتماعی نقشی مهم و تعیین کننده دارد. ادامه ی روند تزلزل نهاد خانواده، مسئله ای است که کارشناسان آینده بان در گزارش سال ۱۳۹۴ همچون سال گذشته به آن توجه کرده اند.

افراطی گری شیعی، قابل مقایسه با افراطی گری سنی در ایران و منطقه نیست. هرچند تاریخ معاصر

Shitte-Ext

گرایش به افراط گرایی شیعی در برخی جوانان اهل تشیع

۶۷

شیعه شاهد رشد جریان هایی افراطی بوده است، اما افراطی گری شیعی بیشترین فاصله را با تروریسم و جنگ طلبی منطقه ای گروه های تکفیری دارد. شیعیان، به ویژه در ایران و عراق، در خط مقدم مقابله با افراط گرایی داعش قرار دارند. اما زمینه های دیگری از جمله رواداری در زمینه ی سیاست داخلی و مسائل فرهنگی، سیاست های دولتی، بحران هویت در فرایند جهانی شدن، رابطه با غرب و آمریکا و غیره را می توان به عنوان شاخص های گرایش برخی جوانان شیعه به افراطی گری تلقی کرد.

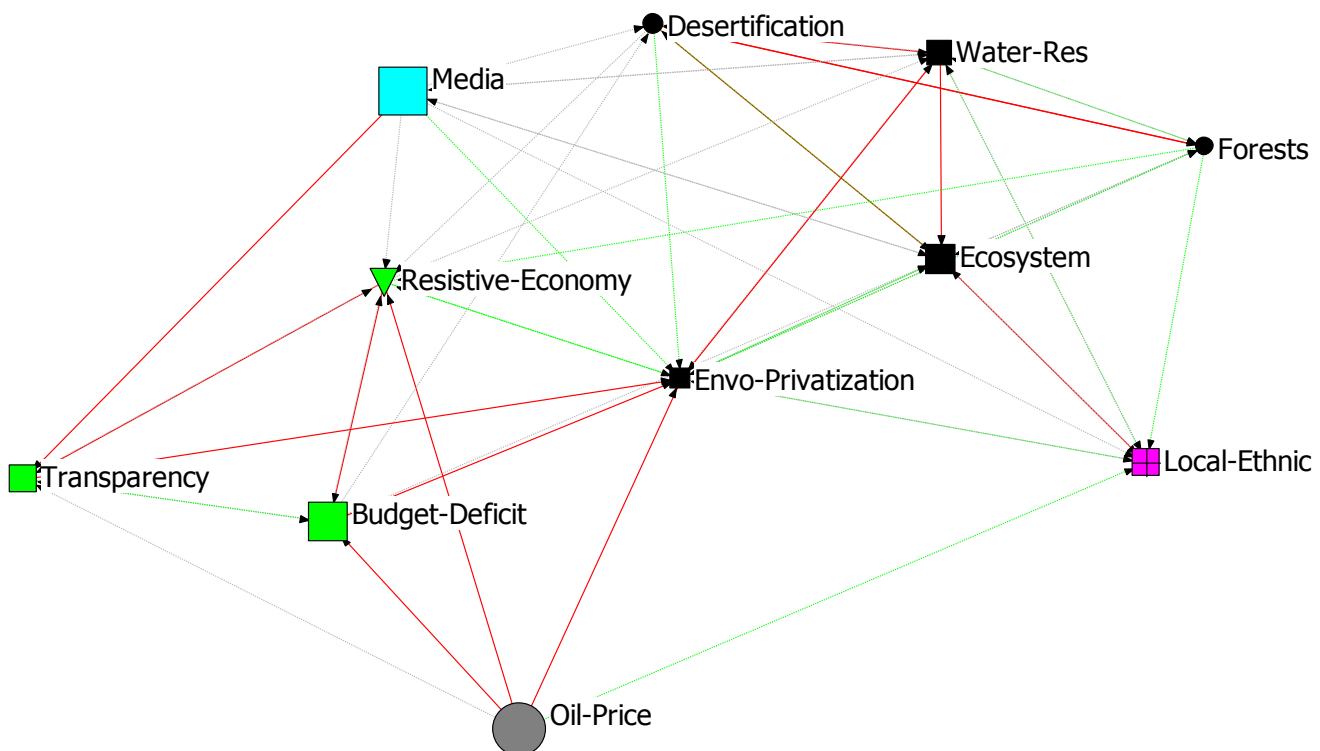
۶۸

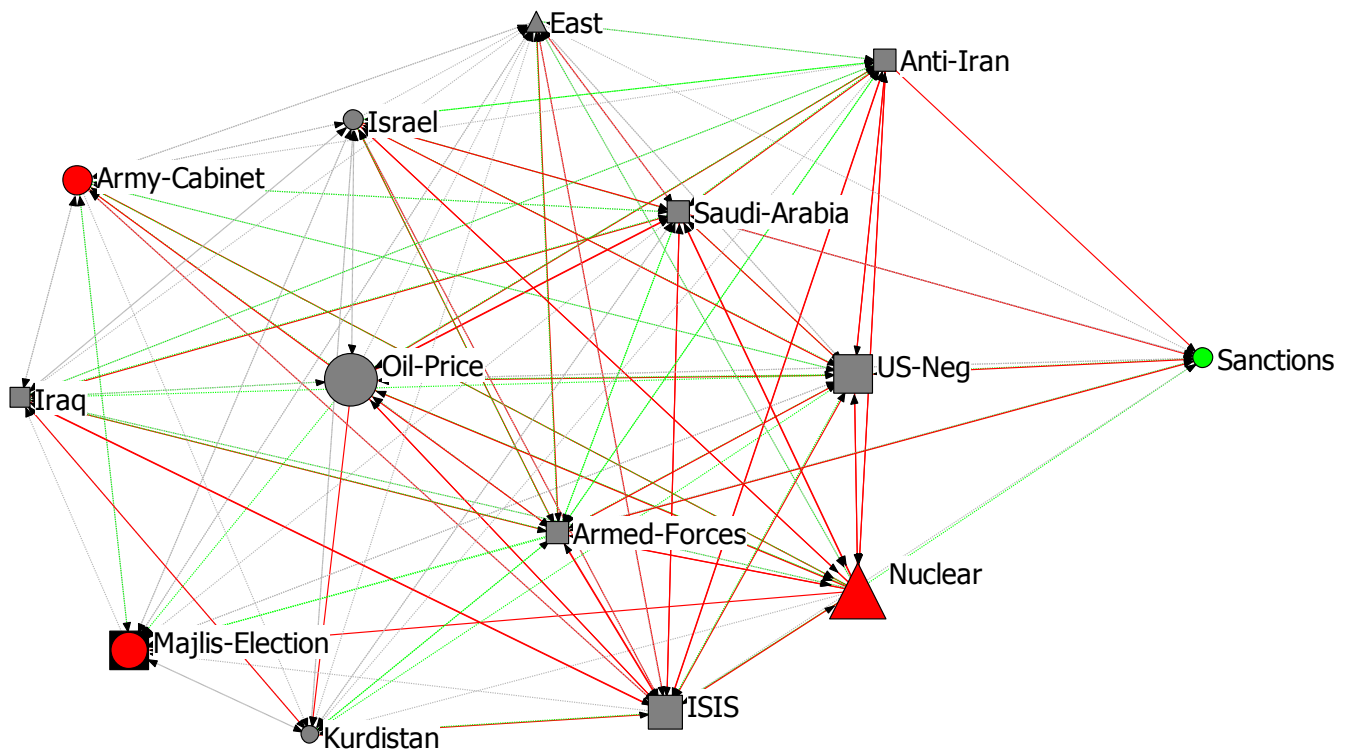
Envo-Privatization

خصوصی سازی منابع عمومی زیست محیطی

نشانه‌هایی از تلاش برای خصوصی سازی منابع عمومی طبیعی وجود دارد. خبرهایی مانند

تقاضای خرید جزیره‌ی آشوراده توسط یکی از صاحبان سرمایه از جمله خبرهای حساسیت برانگیز در سال ۱۳۹۳ بود. در اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛ معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آب‌های عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگل‌ها، نزارها، بیشه‌های طبیعی و مراتعی که حریم نیست از جمله‌ی اموال عمومی یا ثروت همگانی تلقی می‌شود. به نظر می‌رسد که وجود برخی زمینه‌های رانت خواری و تنگناهای اقتصادی دولت که ناشی از ناکارآمدی نظام بوروکراتیک دولت است، سبب شده است که ذهن‌ها به سمت خصوصی سازی این منابع حیاتی نیز کشیده شود؛ امری که عواقب منفی آن بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود.

نقش آفرینی مردان سیاسی در عرصه بین الملل، در ارتباطی تنگاتنگ با دیپلماسی نظامی است. دست کم بخشی از امنیت عراق در سال ۱۳۹۳

Armed-Forces

نقش نیروهای مسلح ایران در امنیت منطقه

۶۹

وابسته به توان و تلاش نیروهای مسلح ایران بود. همچنین ایران نقشی پررنگ در مقابله با داعش دارد و تحولات بسیاری از کشورهای دیگر از جمله سوریه، یمن و بحرین نیز متأثر از فعالیت‌ها و دانش واحدهای مختلف اطلاعاتی و عملیاتی نیروهای مسلح ایران است. بازنمایی رسانه‌ای خاص رسانه‌های غربی و ایرانی از چهره سردار قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از نقش او در تحولات منطقه از جمله مهم‌ترین رویدادهای سال ۱۳۹۳ بود. رویدادهای کمتر مورد توجه قرار گرفته از جمله دست‌یابی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به آب‌های آزاد بین‌المللی و اعلام امیدواری فرمانده این نیرو در آذرماه ۱۳۹۳ برای ورود به اقیانوس اطلس، بخش دیگری از توان و پتانسیل نیروهای مسلح در توسعه دیپلماسی کشور و ایجاد، حفظ یا تثبیت منطقه را نشان می‌دهد. از آنجا که به نظر می‌رسد سال آینده نیز با چالش‌های امنیتی و نظامی مختلفی روبرو باشیم، بنابراین، نقش نیروهای مسلح در این زمینه نیز بسیار پررنگ به نظر می‌رسد.

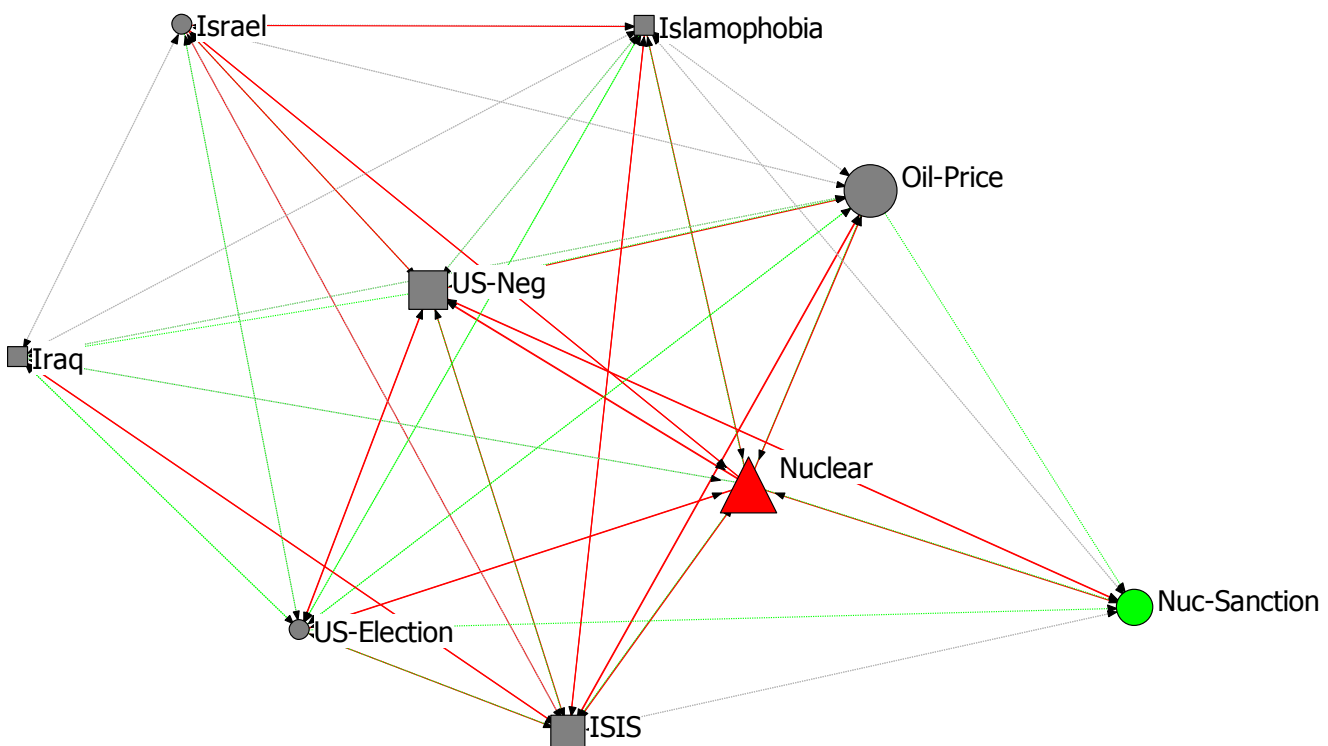

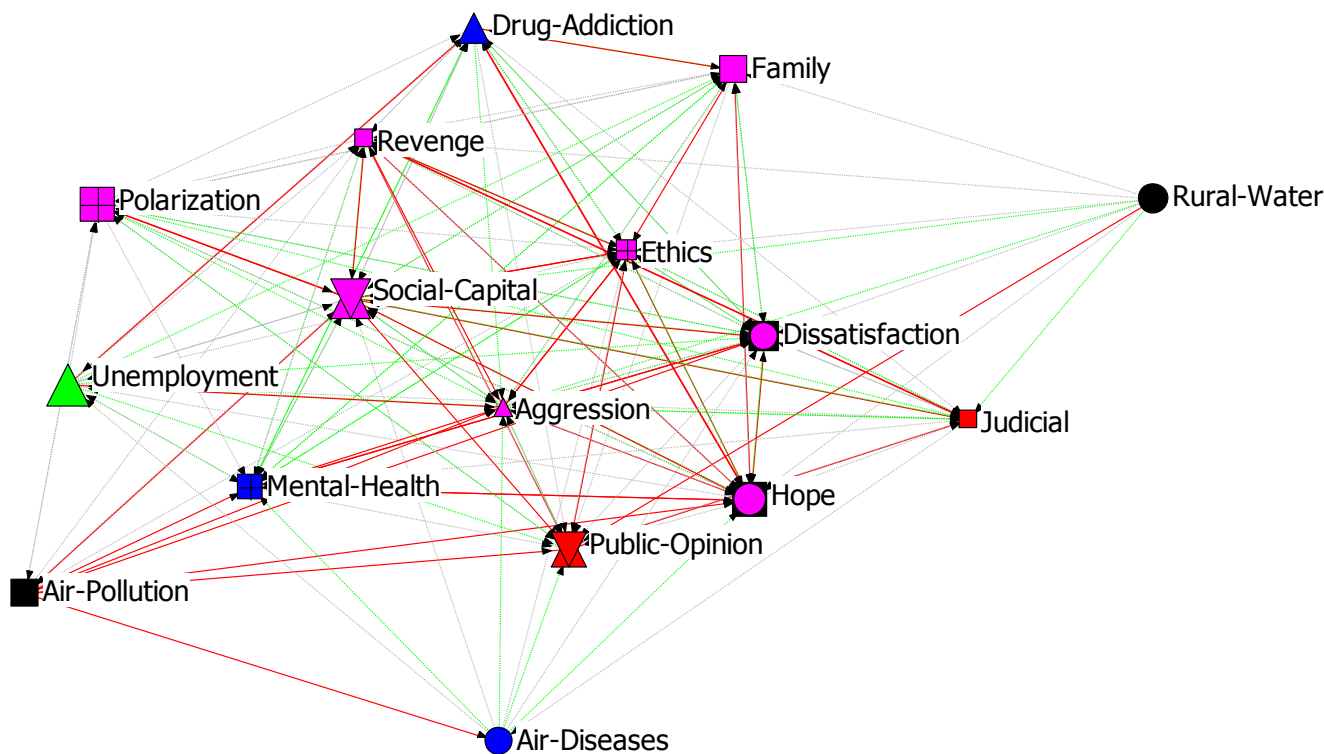
رقابت‌های انتخابات آینده امریکا

Us-Election

به اکثریت رسیدن جمهوری خواهان در کنگره‌ی آمریکا در ماه‌های اخیر، دولت دموکرات اوپاما را با چالش‌های مختلفی

روبرو کرده است. نامه ۴۷ سناتور به رهبران ایران در اواخر سال ۱۳۹۳ مبنی بر اینکه جایگاه حقوقی ریاست جمهوری در آمریکا، اختیارات فراتر از کنگره برای اجرای توافق جامع دراز مدت ندارد، هر چند از سوی وزیر خارجه ایران فاقد هیچ ارزش حقوقی و صرفاً یک ترفند تبلیغاتی دانسته شد، اما حاکی از آن است که پرونده‌ی هسته‌ای ایران و مسئله‌ی روابط ایران و آمریکا به چالش‌برانگیزترین سیاست دولت اوپاما تبدیل شده است. در حالی که در روزهای پایانی سال ۱۳۹۳ موضوع پرونده‌ی هسته‌ای ایران در صدر اخبار قرار دارد و به اولویت افکار عمومی آمریکا تبدیل شده است، به نظر می‌رسد پس از دولت کارتر، در رقابت‌های آتی انتخابات ریاست جمهوری در آمریکا در دولت اوپاما، ایران به کانون بحث‌ها و جدل‌ها تبدیل شود. آمریکا نیز مانند ایران در دوره‌ی یک‌ساله‌ی پیش از یک انتخابات بزرگ به سر می‌برد.

میزان پرخاش گری و نزاع های فردی در جامعه، معمولاً یکی از شاخص های سلامت روان و از منظری دیگر یکی از شاخص های سرمایه ی اجتماعی در نظر گرفته می شود.

Aggression

پرخاش گری و نزاع های فردی

آمار ۹۱ هزار و ۲۸۸ مجروح به علت آسیب دیدگی بر اثر نزاع و درگیری، که در ۱۰ ماهه ی اول سال در پزشکی قانونی استان تهران ثبت شده است، وضعیت نامناسبی را در این زمینه روایت می کند. پیامد این نزاع ها، خشن شدن جامعه و گرایش آن به خشونت در ساحت های مختلف است و در حالی که آمار و بسیاری از تحلیل های کارشناسانه در زمینه ی کاهش سرمایه ی اجتماعی و سلامت با یکدیگر اتفاق نظر دارند، به نظر می رسد که همچون سال گذشته پرخاش گری و نزاع های فردی همچنان یکی از مسائل ایران در سال ۱۳۹۴ باشد.

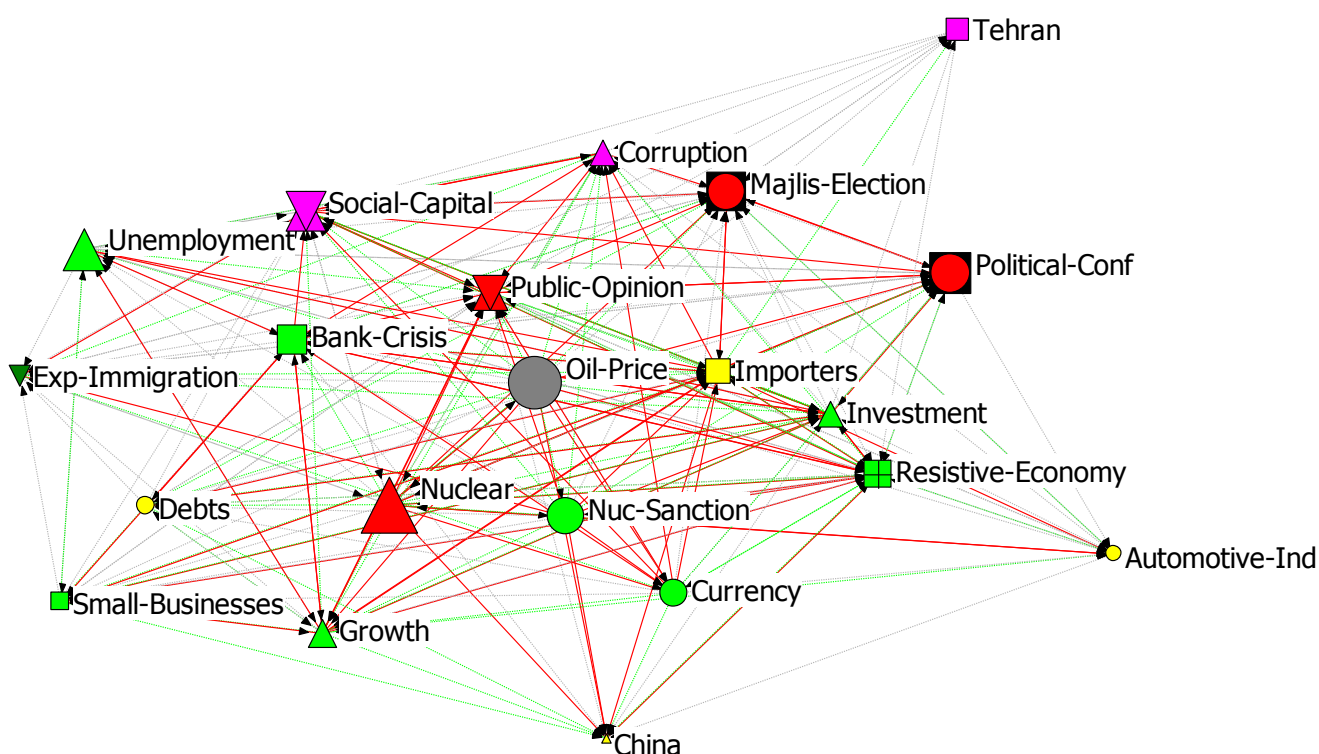
۷۲

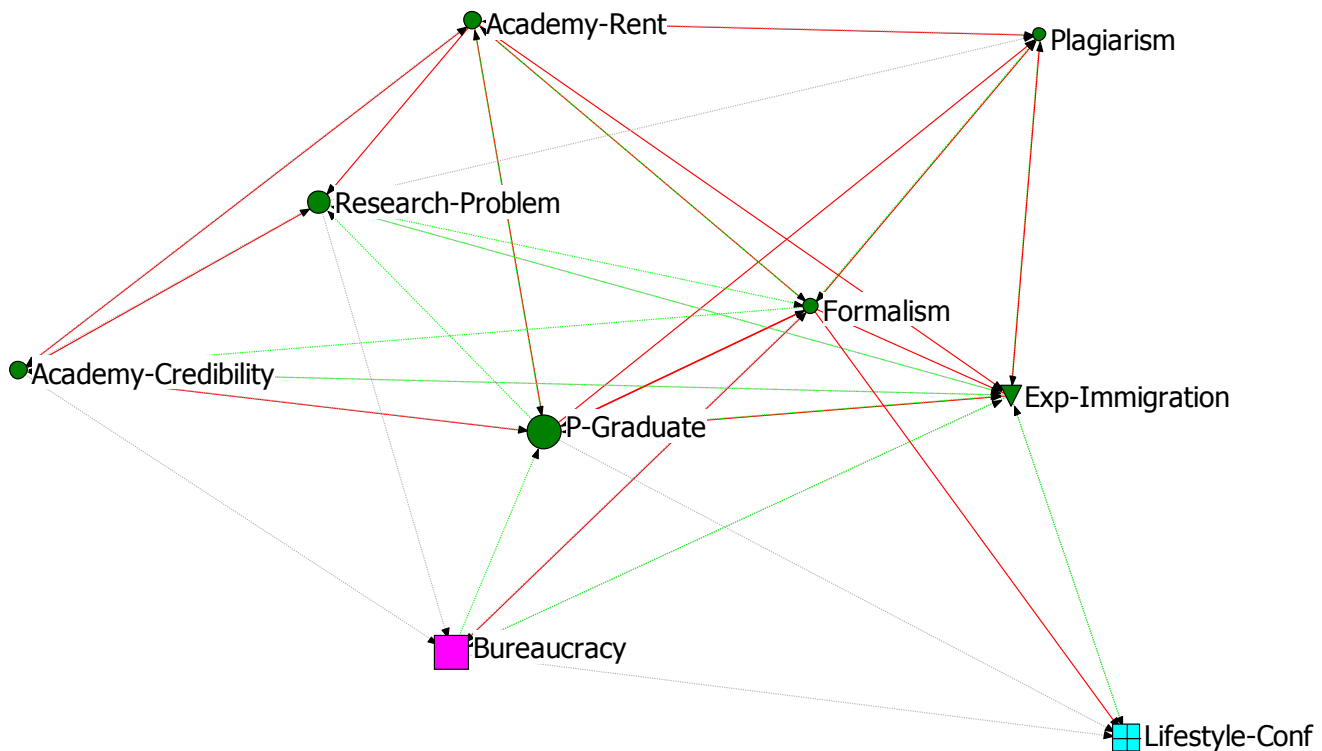
تضاد منافع واردکنندگان و تولیدکنندگان

Importers

بر اساس شواهد موجود، بسیاری معتقدند که ایران در آستانه‌ی تغییری ساختاری در اقتصاد است.

بسیاری از صنایع تولیدی در کشور همچنان دارای فناوری‌های قدیمی و منسوخ هستند، فرایند تولید آن‌ها گران و کم‌بهره است و از یارانه‌های نفتی دولتی ارتزاق می‌کنند. رکود تورمی، کاهش سرمایه‌گذاری، تنگناهای بهبود فناوری و دیگر مشکلات اقتصادی نیز در سال‌های گذشته این وضعیت را تقویت کرده است. این در حالی است که به تدریج شرایط برای بازرگانی خارجی آسان‌تر می‌شود و امکان ازسرگیری بسیاری از روابط تجاری با جهان غرب نیز به وجود می‌آید. با در نظر گرفتن این موارد به نظر می‌رسد که تضاد میان منافع تولیدکنندگان و واردکنندگان در زمینه‌ی چگونگی تأمین نیازهای کشور در سال پیش رو جدی‌تر شود.

بحران فرمالیسم در دانشگاه را دست کم می توان در حوزه ی آموزش، پژوهش و فعالیت های فوق برنامه مشاهده کرد. به باور بسیاری از استادان و دانشجویان، کیفیت

Formalism

بحران فرمالیسم دانشگاهی و تقلیل فضای علمی

۷۳

علمی کلاس های دانشگاهی به شدت افت کرده است و در بسیاری از موارد نه استاد علاقه مند به نوآوری و بهبود شیوه ها و مواد آموزشی است و نه مطالبه ای در این زمینه از سوی اکثریت دانشجویان وجود دارد. فناوری آموزشی با وجود پژوهش های مختلف و رشته های دانشگاهی مختص این حوزه، شاهد پیشرفت چشمگیری نیست. بسیاری از دانشجویان فنی و مهندسی و پزشکی از مشکلات و کمبودها در درس هایی که نیازمند آزمایشگاه، کارگاه و دیگر امکانات آموزشی است، شکایت دارند. در حوزه ی پژوهش نیز بسیاری معتقدند که فرمالیسم علمی به رشد نگارش مقاله هایی که با نیازهای جامعه متناسب نیست و تنها برای نوشته شدن نوشته می شوند، تقلیل پیدا کرده است. بسیاری از پژوهش گران آموزش عالی نیز از این موضوع سخن می گویند که کاهش فعالیت های فوق برنامه، گذران اوقات فراغت دانشجویان در خارج از محیط های علمی، غلبه فرمالیسم در آئین های دانشگاهی که منجر به جامعه پذیر شدن دانشجویان می شود و مواردی این چنینی خود به تقلیل فضای علمی منجر شده است. این مسئله و مسائل مرتبط دیگر باعث شده تا کارشناسان آینده بان، مسائل نهاد دانشگاه در ایران را بسیار بااهمیت ارزیابی کنند.

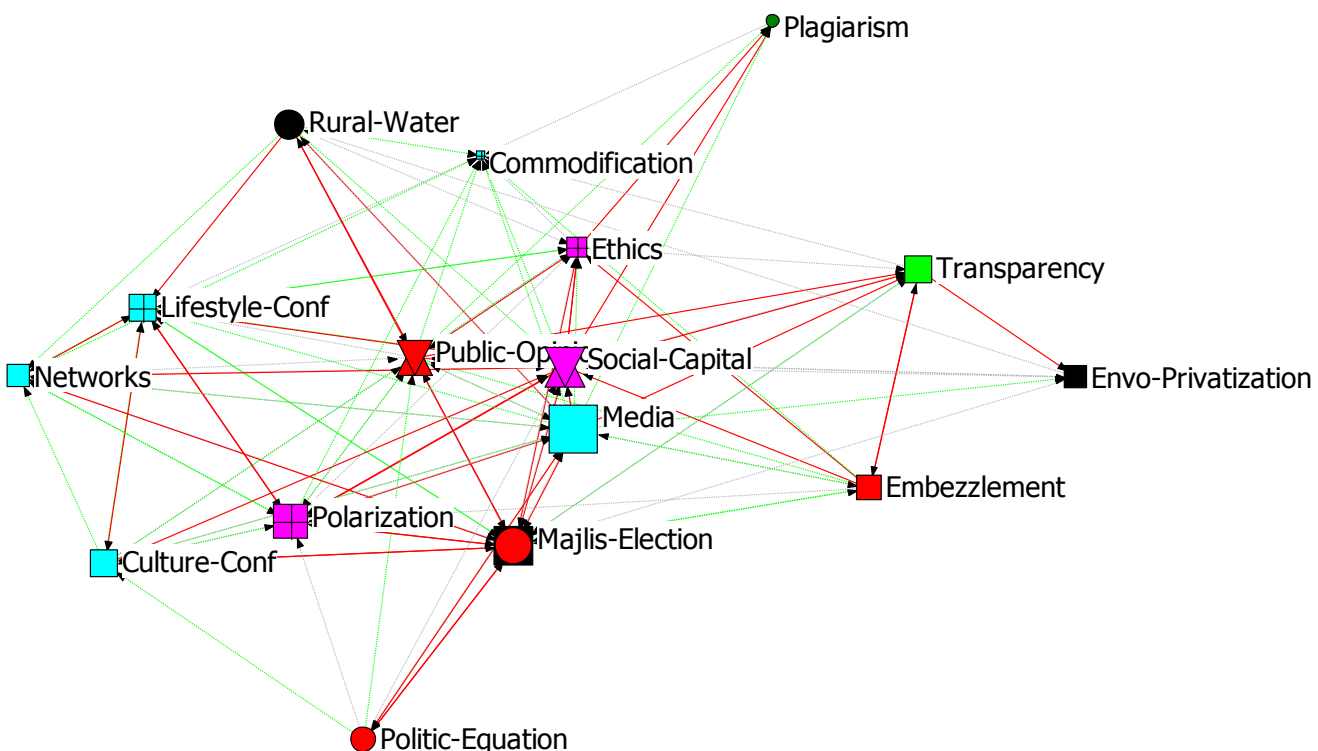
۷۴

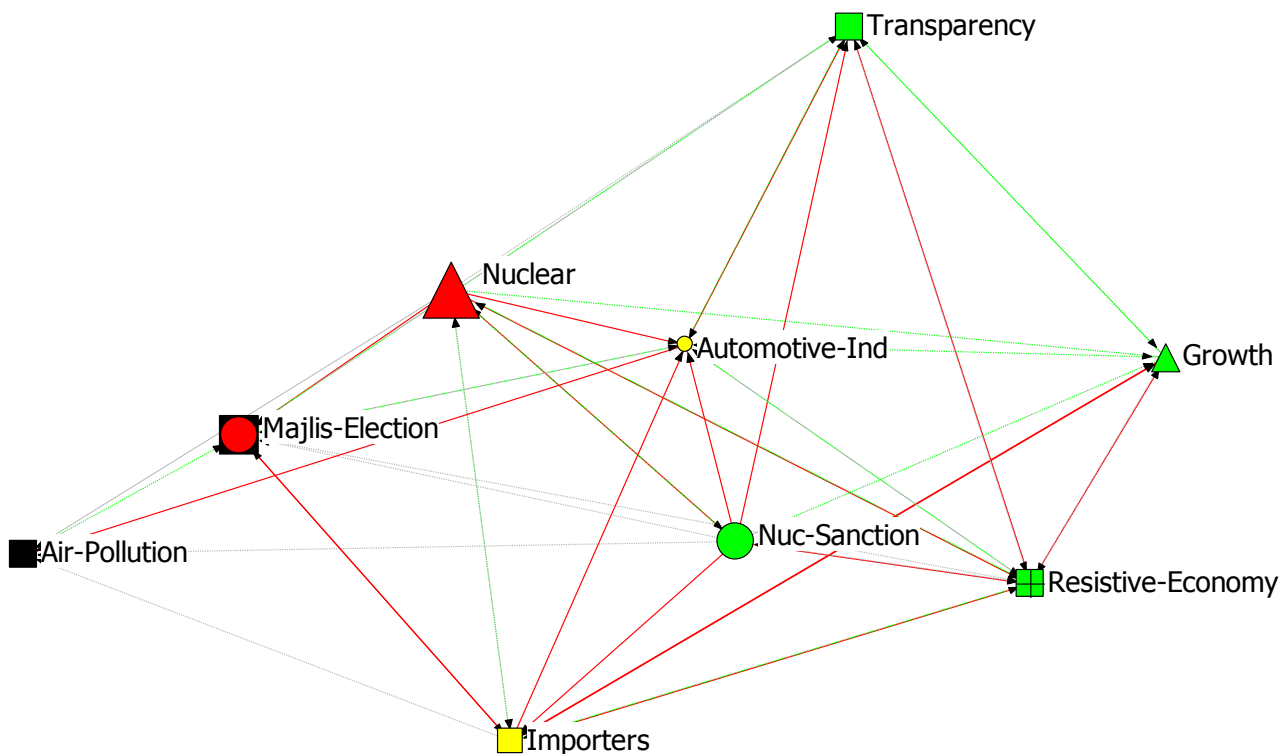
Media

جریان‌های رسانه‌های مستقل

جریان‌های رسانه‌های مستقل در این گزارش، با آنچه در گفتمان جریان‌های مختلف سیاسی «مستقل» نامیده می‌شود، متفاوت است.

رسانه‌های مستقل، شبکه‌های رسانه‌ای شکننده، غیرانتفاعی و معمولاً کنشگری در زمینه‌هایی مانند محیط زیست، فرهنگ، نقد اقتصاد و سیاست، میراث فرهنگی و زنان هستند که تلاش می‌کنند تا بدون وابستگی مالی و اقتصادی به دولت و بخش خصوصی و کشورهای خارجی، با مردم ارتباط برقرار کنند. هرچند که وجود رسانه‌های اجتماعی، فعالیت این رسانه‌ها را تسهیل کرده است اما همچنان این رسانه‌ها از فشارهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی و حتی رسانه‌ای رنج می‌برند. تشدید تنگناهایی مانند ادامه‌ی وضعیت موجود سیاست‌گذاری رسانه‌ها، گسترش مشکلات مالی، تسخیر فضای رسانه‌ای کشور توسط رسانه‌های وابسته به جریان‌های سیاسی، درهم‌شکستن مرز محتوا و آگهی در رسانه‌های تجاری و کاهش اعتماد رسانه‌ای در میان عامه مردم، و غیره، فعالیت این رسانه‌ها را به مسئله‌ای بغرنج‌تر تبدیل کرده است. در شرایطی که کشور نیاز به رسانه‌های مستقل دارد تا فراتر از رقابت‌های سیاسی و کاسب‌کاری‌های تجاری، صداهای مسئولانه در حوزه‌های مختلف را مطرح کنند، به نظر می‌رسد که جریان رسانه‌های مستقل در سال ۱۳۹۴ نحیف‌تر از گذشته شود.

انحصار صنایع خودروسازی چندجانبه است. بدین معنا که برعکس تصور رایج، این تنها یک شرکت نیست که بر بازار مسلط است؛ بلکه دو یا چند خودروساز برتر بر

بخش‌های مختلف بازار تسلط دارند و تعیین‌کننده‌ی کیفیت، قیمت، خدمات پس از فروش و جنبه‌های دیگر این صنعت هستند. درحالی‌که این موضوع بیش‌ازپیش به وضعیت نابه‌سامان بازار و تضييع حقوق مصرف‌کنندگان منجر شده است، خود این چند شرکت نیز اوضاع مناسبی نداشته و با مشکلات مالی، صنعتی، روزآمدی و اقتصادی مختلفی نیز دست‌به‌گریبان هستند. تغییرات ساختاری در وضعیت اقتصادی ایران، به‌طور بالقوه امکان تغییر این شرایط را به وجود آورده است، اما تا اطلاع ثانوی و مشاهده‌ی عینی نشانک‌های مثبت، این مسئله در سال آینده نیز کماکان به قوت خود باقی است.

Automotive-Ind انحصار در صنایع خودروسازی

۷۵

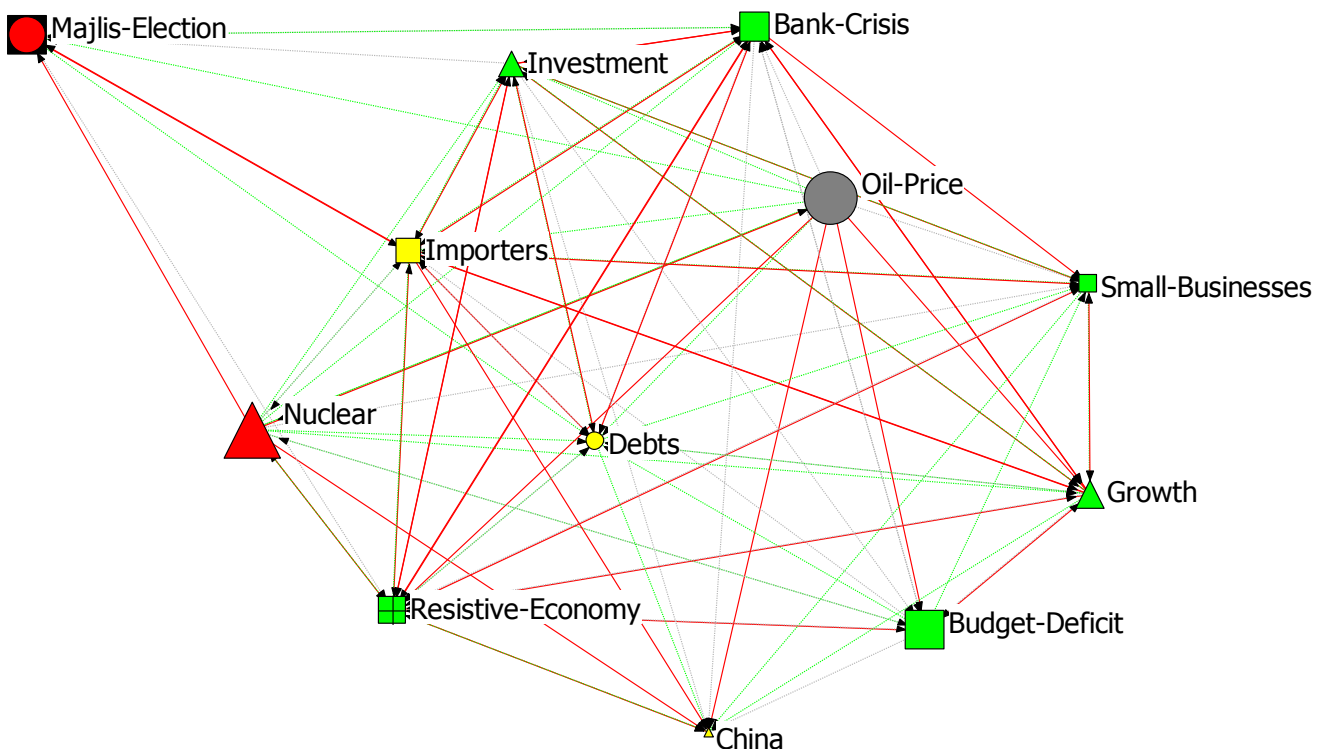
۷۶

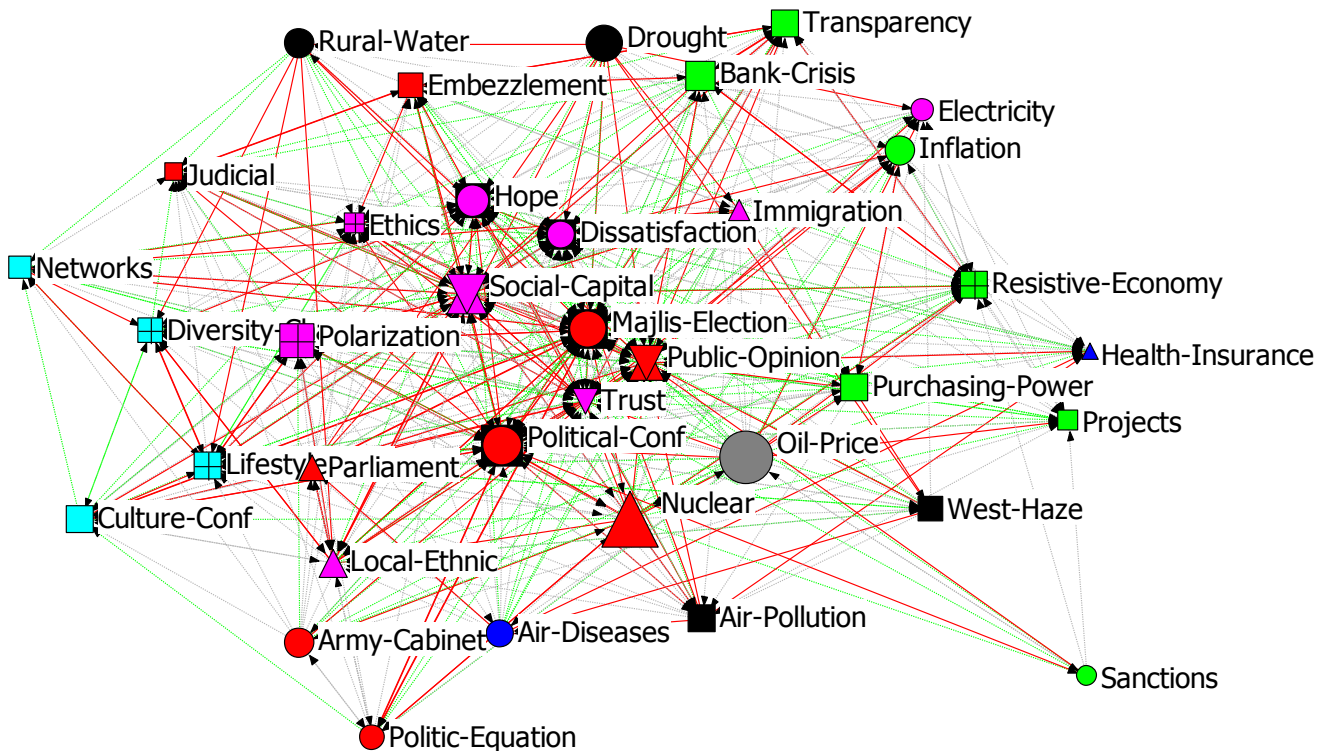
Debts

بدهی‌های بانکی صنعت گران

بسیاری از صاحبان صنایع کشور به دلیل مشکلات ناشی از تحریم و سوءمدیریت اقتصادی که به تورم افسارگسیخته و رکود منجر شد، تنها با استقراض و

گرفتن وام از بانک‌ها به حیات خود ادامه داده‌اند. امری که معضلات و گرفتاری‌هایی را نیز در پی داشته است. خبر خودسوزی صنعت گر ایلامی در مقابل ساختمان مرکزی بانک صنعت و معدن در تابستان ۱۳۹۳، تنها یکی از موارد ناگواری است که در این زمینه رسانه‌ای شده است. به دلیل تبعات سیاسی و اجتماعی ناشی از تعطیلی بسیاری از این صنایع از جمله خودروسازی، وام‌ها صرف افزایش بهره‌وری، به‌روز کردن فناوری، سرمایه‌گذاری در گسترش خدمات و فعالیت‌های شرکتی و مواردی از این قبیل منجر نشده است. بنابراین، به نظر می‌رسد ارزش افزوده‌ی اندکی به نسبت این بدهی‌ها به دست آمده باشد. از طرف دیگر، بانک‌ها برای پاسخ به تعهدات خود نیازمند دریافت معوقات بانکی خود هستند. همه‌ی این‌ها سبب می‌شود که بدهی‌های بانکی صاحبان صنایع به مسئله‌ای درخور توجه تبدیل شود. زندانی شدن برخی فعالان حوزه صنعت بر اثر این بدهی‌ها، اتفاقی است که حالا روالی عجیب قلمداد نمی‌شود. یک نماینده مجلس شورای اسلامی در انتقاد از برخی سیاست‌های بانکی گفته «به جای دست‌گیری از صنعت گران آنان را دستگیر و روانه زندان می‌کنند». از همین روی این موضوع در میان مسائل قابل توجه ایران در سال ۱۳۹۴ قرار گرفته است.

اعتماد به حاکمیت یکی از مهم‌ترین شاخص‌های سرمایه‌ی اجتماعی است که نقشی اساسی در توسعه‌ی سیاسی و اجتماعی

Trust

باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی

هر کشوری دارد. باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی یکی از معیارهای اعتماد به رسانه‌ها و سیاست‌مداران نیز هست. به دلیل سیاست‌های نادرست رسانه‌ای و اغراق‌های معمول بین سیاست‌مداران ایرانی، در سال‌های گذشته به تدریج اعتماد مردم به سخنان مسئولان حکومتی کاهش یافته است. این موضوع از آنجا اهمیت دارد که با گذشت دو سال از عمر دولت یازدهم، به تدریج موعد داوری مردم درباره‌ی تحقق بسیاری از وعده‌های دولت از جمله حل پرونده‌ی هسته‌ای نزدیک می‌شود و نقشی بسیار تأثیرگذار را در افزایش یا کاهش این شاخص در میان مردم خواهد گذاشت.

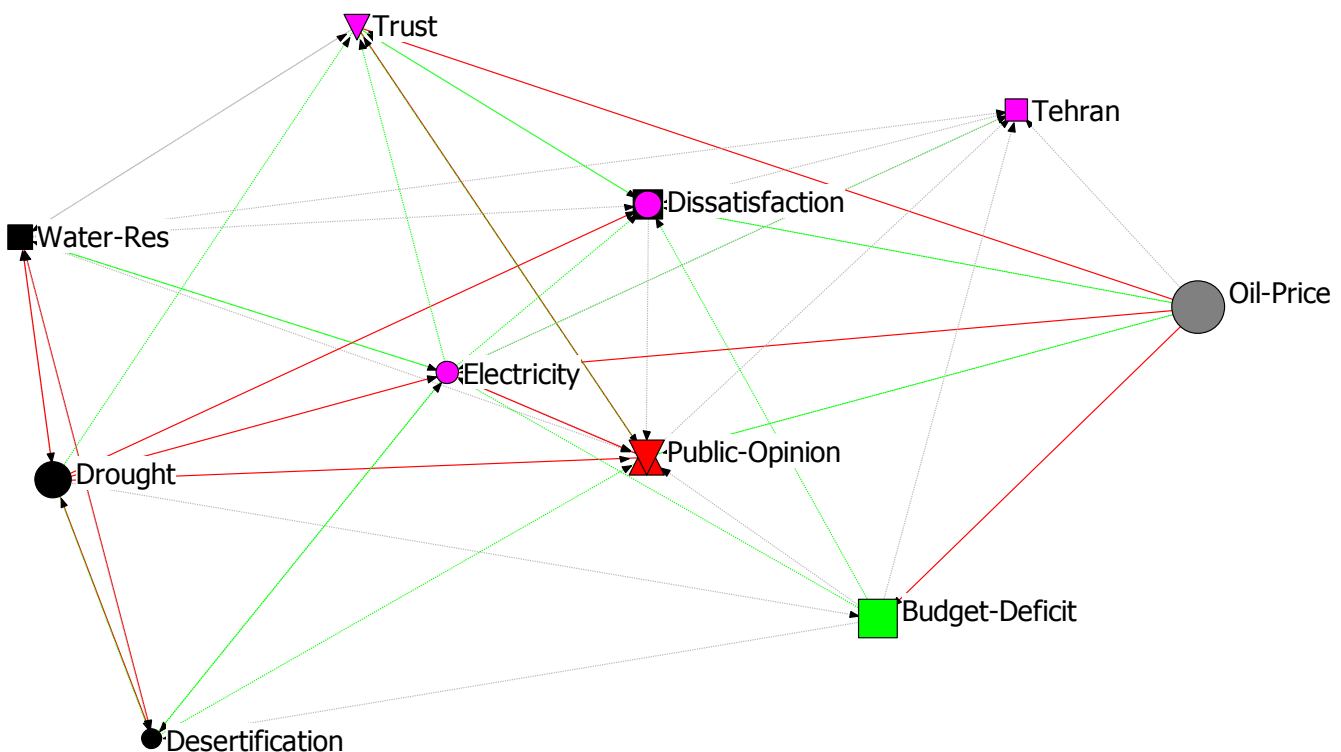
۷۸

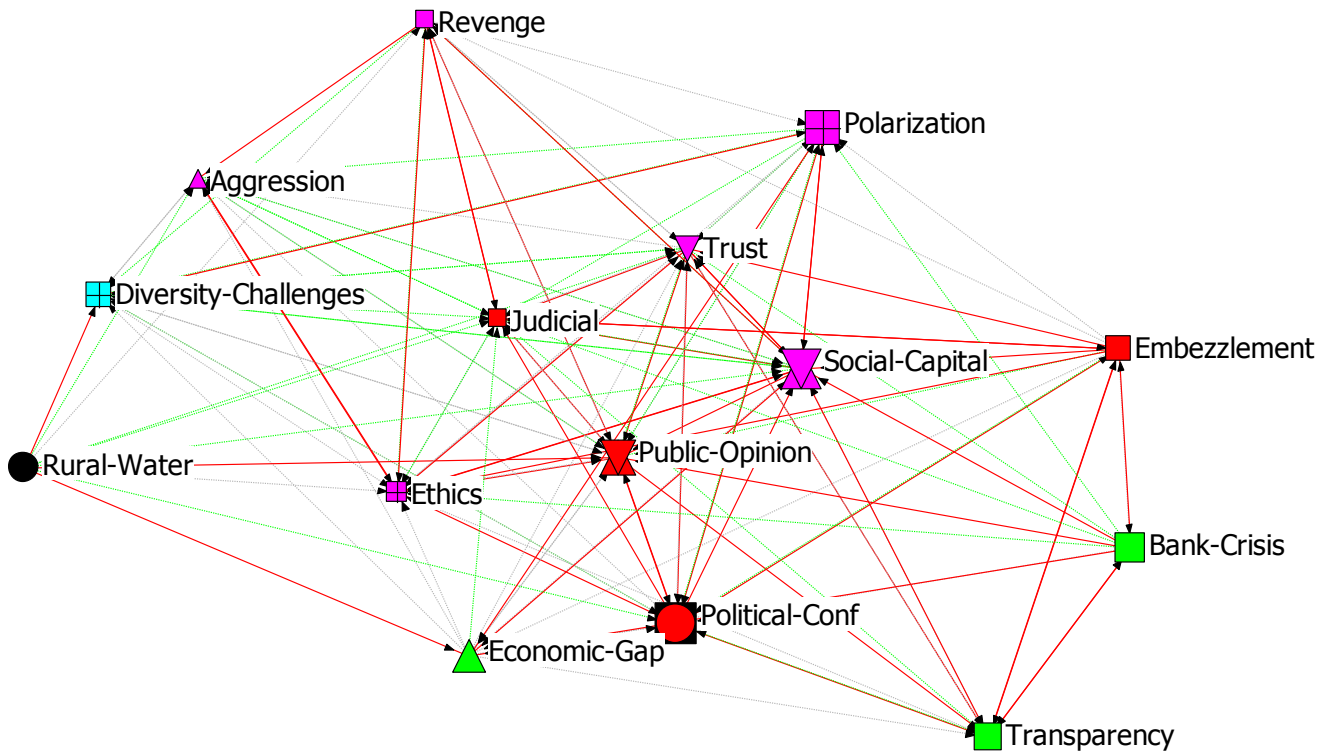
قطعی گسترده برق و آب در برخی شهرها

Electricity

تابستان سال ۱۳۹۳ بسیاری از استان‌ها و شهرهای کشور با قطعی محدود آب به دلیل کمبود منابع مواجه بودند. کاهش ذخائر آب

پشت سدها، نقشی مهم در کاهش مجموع برق تولیدی کشور نیز دارد. هرچند که وابستگی ایران به برق آبی بسیار کمتر از نیروگاه‌های گازی یا سیکل ترکیبی است، اما خود فرآیندهای کاری این نیروگاه‌ها نیز وابستگی زیادی به آب دارد. روی دیگر مسئله‌ی تأمین برق و آب شهرها نیز، بدهی وزارت نیرو به پیمانکاران صنعت آب و برق و بانک‌ها است که از سوی مدیرعامل توانیر حدود ۳۰۰ هزار میلیارد ریال اعلام شده است. به گفته‌ی دبیر سندیکای صنعت برق، اقدام نهاد دولت در سال‌های گذشته در واگذاری نیروگاه‌های برق در قبال پرداخت بدهی خود به سایر ارگان‌های دولتی، پیمانکاران صنعت برق را در وضعیت مبهمی قرار داده است. از سوی دیگر، اگر این آمار وزارت نیرو را بپذیریم که «بیش از ۹۲ درصد آب مصرفی در کشور در بخش کشاورزی مصرف می‌شود» و «هدر رفت حدود ۳۰ تا ۴۰ درصدی آب را از منابع تولید (سدها) تا مزارع» که مسئولان کشاورزی اعلام می‌کنند، ابعاد این مسئله روشن‌تر می‌شود. مشاهده‌ی همه‌ی این‌ها و توجه به هشدارهای رسمی در سال ۱۳۹۳، ما را با این پرسش مواجه می‌کند که آیا آب و برق کافی در ماه‌های پرمصرف سال ۱۳۹۴ وجود خواهد داشت یا نه؟

نظام قضایی ایران در سال
۱۳۹۳ به ویژه با روند
پیگیری جدی پرونده‌های

Judical

داوری افکار عمومی درباره‌ی عملکرد عادلانه نظام قضایی

۷۹

حساس اختلاس و فساد مالی، در معرض انتقادها از جانب جناح‌های مختلف روبرو بود. در سال‌های گذشته، با شدت و وسعتی کم‌تر و بیش‌تر، دستگاه قضایی همواره با اتهام‌های حقوق بشری سازمان‌های بین‌المللی و بعضی از لایه‌های اجتماعی و سیاسی در ایران هم مواجه بوده است. با این وجود به نظر می‌رسد که همچنان بسته به میزان عزم و اراده کشور در برخورد با پرونده‌های فساد مالی، افکار عمومی درباره‌ی نظام قضایی در سال آینده نیز قضاوت خواهد کرد. و البته داوری مثبت افکار عمومی درباره‌ی عملکرد عادلانه نظام قضایی، تأثیری مثبت در شاخص‌های رشد سرمایه‌ی اجتماعی، سلامت مالی و اداری و حتی شاخص توسعه‌ی مردم‌سالاری خواهد داشت.

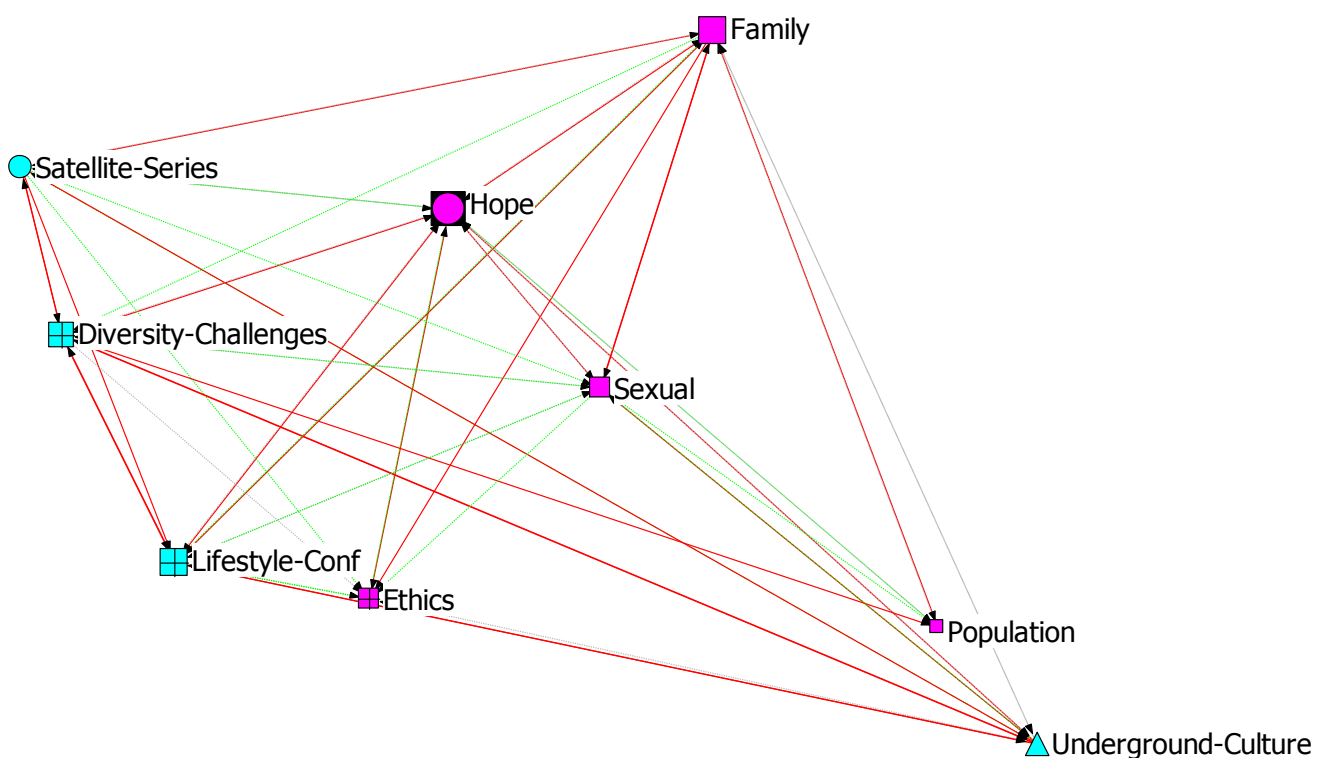

بحران مسائل جنسی

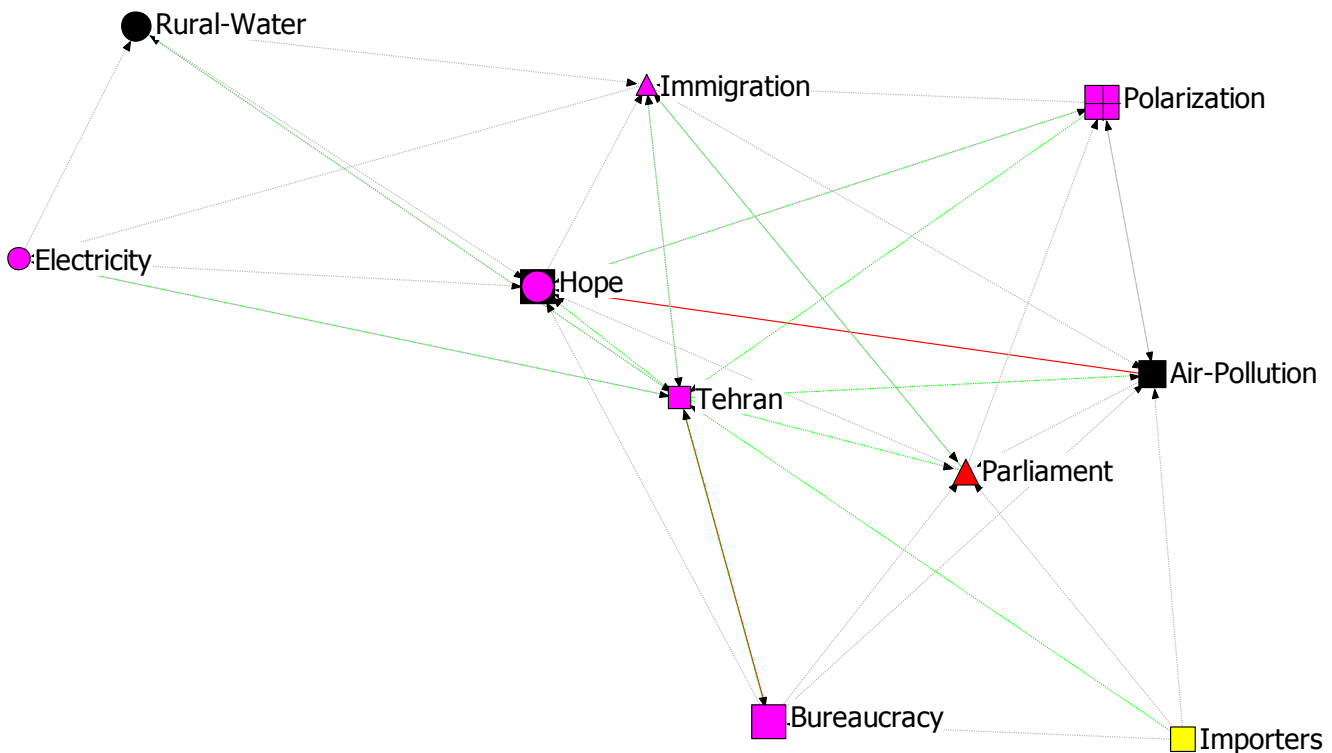
Sexual

تصویر چندان دقیقی از سیمای مسائل جنسی شایع در ایران وجود ندارد. تنها از طریق آمارها و پژوهش های پراکنده و گزارش های توصیفی و خرد متعارف می توان درباره این مسائل

تا حدودی قضاوت کرد. با این وجود بر اساس نشانک هایی مانند کاهش سن فحشا، وفور اخبار صفحات حوادث درباره جرائم جنسی مانند تجاوز، گسترش مصرف پورنوگرافی نامتعارف به خصوص روی تلفن ها و دستگاه های همراه، افزایش سن ازدواج و افزایش نرخ طلاق، افزایش خیانت های زناشویی، رواج شکل های جدید روابط جنسی، و اخباری مانند پدیده ی هم خانگی یا پدیده ای که به «ازدواج سفید» معروف شده و در میانه ی سال ۱۳۹۳ سروصدای زیادی در رسانه ها به پا کرد، بسیاری از کارشناسان را مجاب کرده است که بحرانی پنهان در مسائل جنسی وجود دارد.

مهم ترین شاخص توسعه‌ی نامتوازن کشور، تمرکز فرصت‌ها و امکانات در کلان‌شهرها و به‌ویژه پایتخت است. این موضوع عوارض نامطلوب

Tehran

تمرکز فرصت‌ها و امکانات در پایتخت

دیگری را به نمایش می‌گذارد که عده‌ی بسیاری از آن با عنوان توسعه‌ی ناپایدار یا توسعه‌ی نامتناسب یا مخرب محیط‌زیست یاد می‌کنند. بنابراین، چالش اصلی پایتخت در سال آینده و سال‌های آتی این است که از طرفی فرصت‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی دست‌ساخت بشر در چرخه‌ای مثبت گرایش به تمرکز در پایتخت دارد و از طرف دیگر، کاهش یا حتی اتمام منابع طبیعی مانند زمین و آب، چرخه‌ای منفی در جهت خروج یا سرازیر نشدن امکانات و فرصت‌ها به سمت پایتخت به وجود آورده است. نتیجه هر چه باشد، مسئله‌ی نابرابری مرکز-پیرامون میان پایتخت (و شاید کلان‌شهرها) و دیگر مناطق در سطحی ملی همچنان مسئله‌ای قابل توجه است.

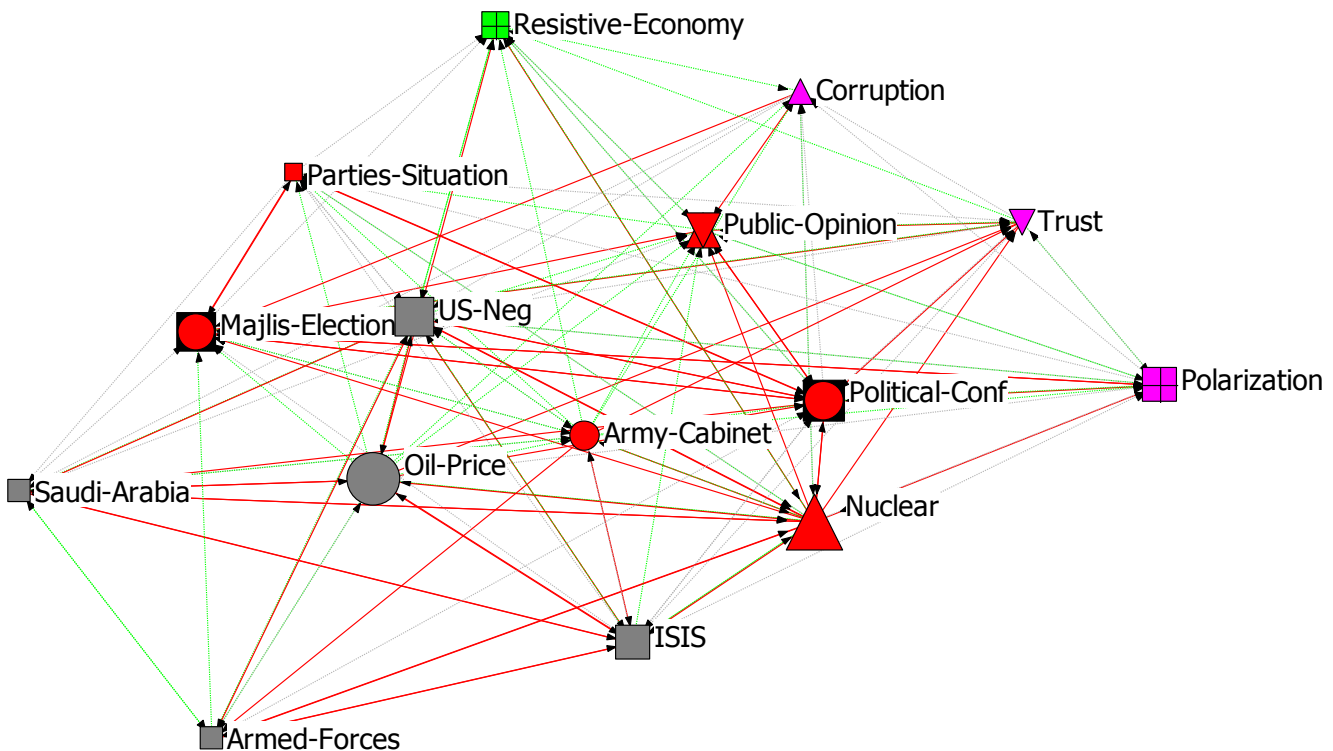
۸۲

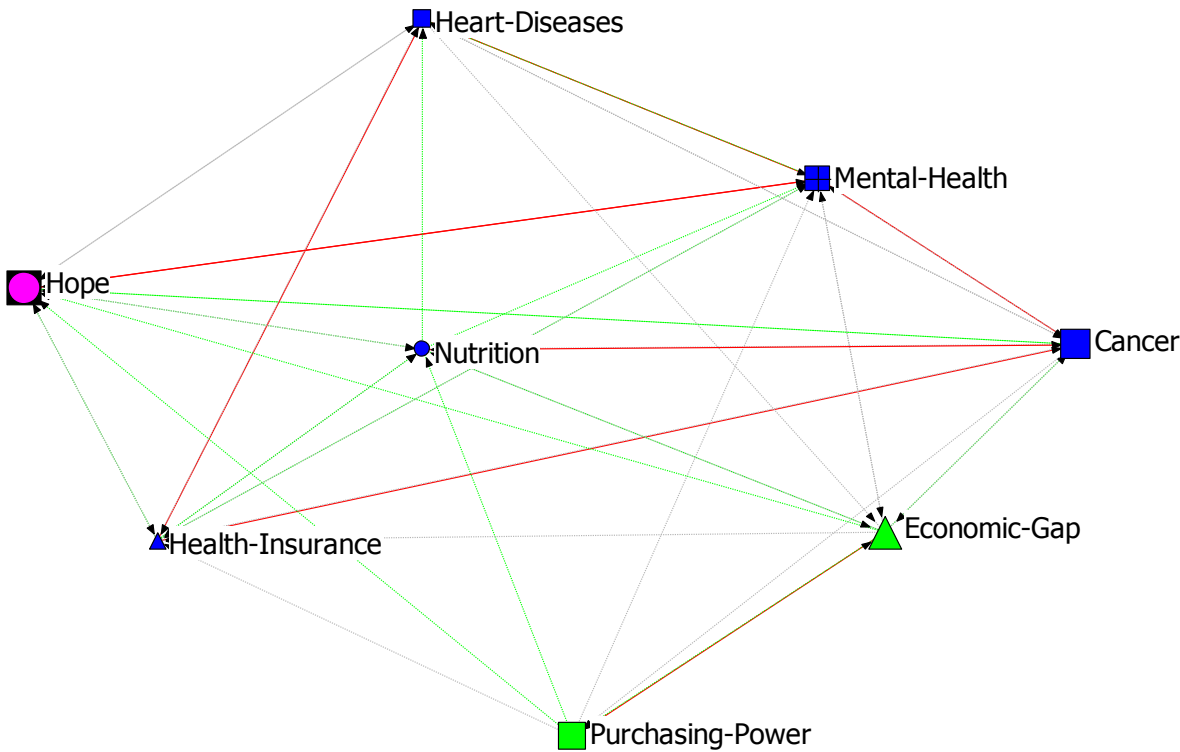
تعامل دولت و نیروهای مسلح

Army-Cabinet

چالش‌های محتمل میان دولت و نیروهای مسلح تاکنون گاهی در کنایه‌ها و جدل‌های لفظی میان رئیس‌جمهور و برخی فرماندهان ارشد بروز پیدا

کرده است. از طرف دیگر اخبار مرتبط با تعامل بر سر مسائل اقتصادی نیز کم‌وبیش شنیده می‌شود. دولت در بودجه‌های دو سال گذشته، ردیف بودجه‌ی بعضی از نیروهای مسلح را تغییر داده در حالی که بودجه‌های بخش‌های دیگر را ثابت نگاه داشته است. همچنین اواخر سال ۱۳۹۳ قانونی در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد که در آن نیروهای مسلح برای فعالیت‌های اقتصادی خود ملزم به دادن مالیات شده‌اند. از طرف دیگر، نیروهای مسلح همواره تأکید کرده‌اند که تنها در فعالیت‌های کلانی وارد شده‌اند که یا متقاضی وجود نداشته یا اهمیتی حیاتی در سطح ملی داشته است. بنابراین، فارغ از موضع‌گیری‌های رسانه‌ای به نظر می‌رسد یکی از مسائل اصلی بر سر تعامل دولت و نیروهای مسلح در سال پیش رو بازتنظیم روابط اقتصادی و مالی میان آنها باشد.

مشکلات تغذیه‌ای، متفاوت با موضوع امنیت غذایی است که به نظر نمی‌رسد در آینده‌ای نزدیک، یکی از مسائل ایران باشد. امنیت غذایی به معنی آمادگی کشور در برابر بحران‌های مختلفی است که می‌تواند روند

تولید و توزیع و مصرف مواد خوراکی اساسی را با خطر مواجه کنند. اما مشکلات تغذیه‌ای که در اینجا کارشناسان بدان اشاره کرده‌اند، به معنای مشکلات ناشی از تغذیه ناصحیح به‌خصوص در جوامع شهری است. مشکلات تغذیه به معنای مشکلاتی است که به دلیل سوءتغذیه ناشی از کمبود مصرف شیر، مصرف مواد پرچرب، مصرف گسترده فست‌فودها و مواد غذایی فرآوری‌شده، مصرف میوه‌ها و سبزی‌های آلوده، مصرف مواد مضر مانند روغن‌ها و لبنیات حاوی پالم و مسائلی از این قبیل به وجود می‌آید. این مشکلات می‌تواند تأثیری اساسی در وضعیت نظام سلامت و درمان و همچنین ویژگی‌های نسل آینده داشته باشد.

Nutrition

مشکلات تغذیه‌ای

۸۳

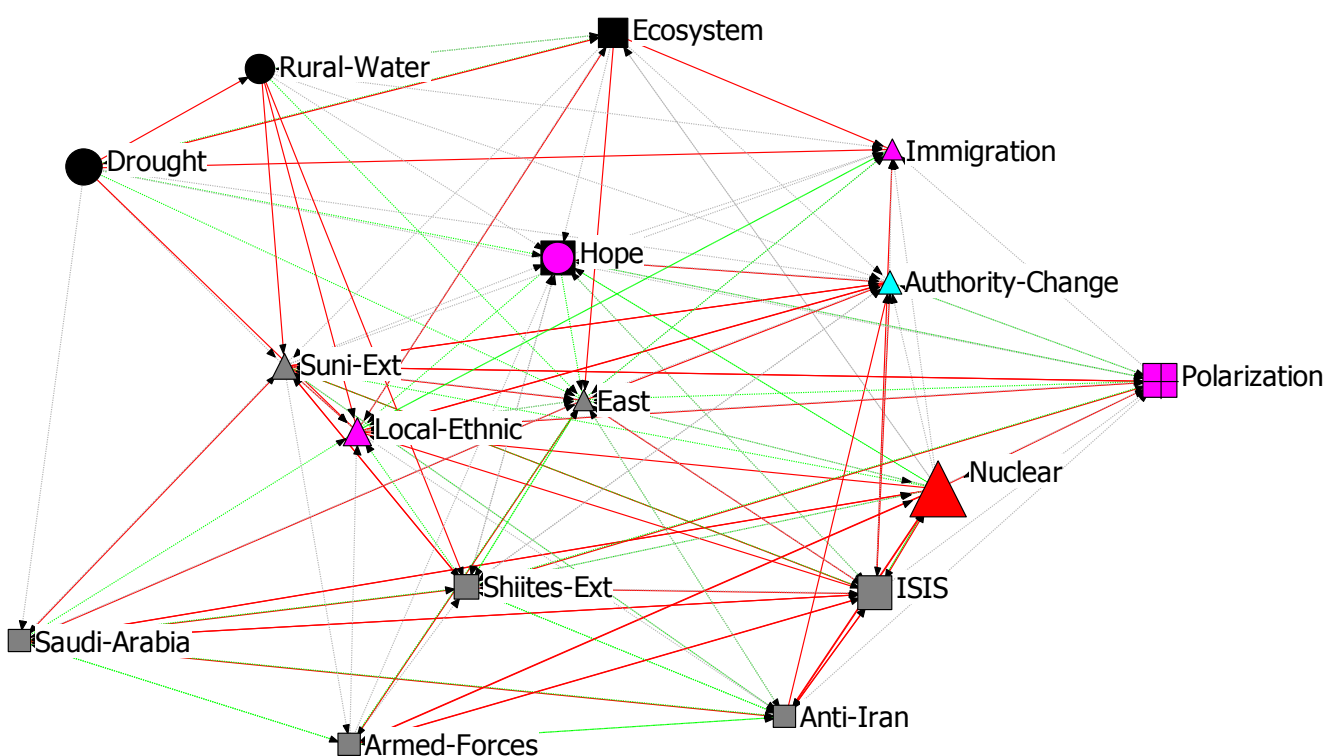
۸۴

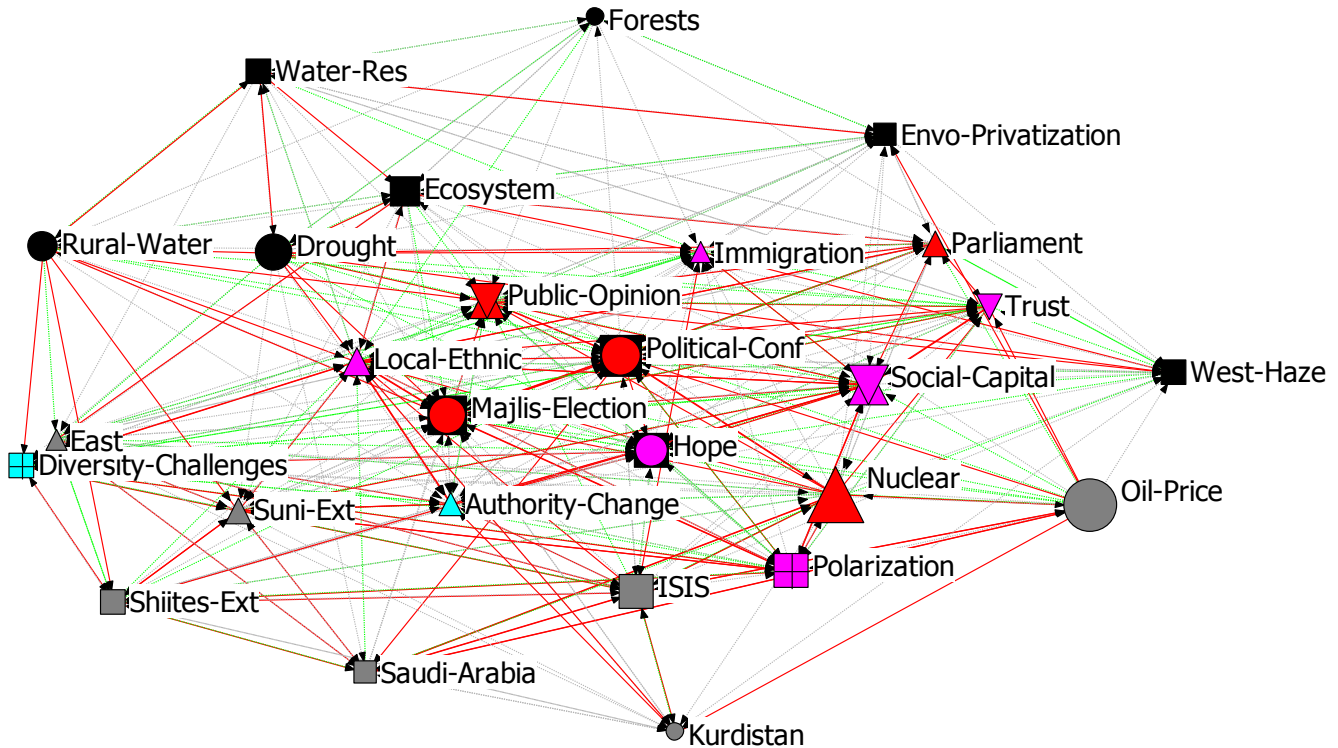
گروه‌های تروریستی مستقر در شرق کشور

East

در سال‌های اخیر اخباری از فعالیت گروه‌های تروریستی مستقر در شرق کشور و دستگیری برخی از آنان منتشر شده است.

برای نمونه در دی‌ماه ۱۳۹۳، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از دستگیری اعضای یک تیم تروریستی در جنوب شرق ایران خبر داد و یک‌ماه بعد وزیر اطلاعات اعلام کرد که «موفق شدیم بخشی از یک گروه تروریستی را که قصد اقدامات خرابکارانه در کشور داشتند شناسایی و منهدم کنیم.» با مروری بر این اخبار و حوادث ناگواری مانند ترور چندین نفر از هم‌میهنان در چهار عملیات تروریستی در سیستان و بلوچستان که در نیمه‌های سال ۱۳۹۳ و تنها طی چند روز اتفاق افتاد، نشان‌دهنده وجود حفره امنیتی در مرزهای شرقی است. به دلیل مسائل مختلف و بافت جغرافیایی، قومی، مذهبی و سیاسی، همیشه مناطق مرزی شرق کشور با تهدید گروه‌های تروریستی و باندهای قاچاق مواد مخدر مواجه بوده است. نابه‌سامانی در وضعیت امنیتی و اقتصادی همسایگان شرقی، با توجه به چالش‌های امنیتی موجود در غرب کشور به دلیل شرایط امنیتی عراق و فعالیت‌های داعش، به نظر می‌رسد که شرایطی مساعد برای فعال شدن تروریست‌های شرق کشور همزمان با احتمال غفلت از مسائل مرزهای شرقی وجود دارد.

در گزارش سال گذشته‌ی آینده‌بان در ذیل مسئله‌ی چالش مرکز‌گریزی و تکثر فرهنگی به بعضی از مسائل مرتبط با اقوام و چالش‌های محلی، به‌ویژه در مناطقی که اقلیت‌های قومی

زندگی می‌کنند، اشاره شد. با وجود خبرهای قابل توجهی که در سال ۱۳۹۳ منتشر شد (مانند تدریس زبان کردی در یکی از دانشگاه‌های کردستان)، همان‌گونه که سال گذشته نیز اشاره شد، مهم‌ترین چالش معاونت تشکیلات تازه‌تأسیس امور اقوام و اقلیت‌های دینی و مذهبی در ریاست‌جمهوری این خواهد بود که هویت‌های قومیتی و محلی را از هویت‌های مقاومت‌کننده در برابر برنامه‌های توسعه یا در بدترین شرایط مقاومت در برابر حکومت مرکزی، آن‌ها را به هویت‌های قومیتی برنامه‌داری تبدیل کند که با گفت‌وگو و طراحی برنامه‌های عمل مشترک در چارچوبی مورد قبول و میانه به همکاری با دیگر بخش‌های این سرزمین بپردازند. البته با این وجود موضوع چالش‌های قومی-محلی همچنان مسئله‌ی ایران در سال ۱۳۹۴ نیز خواهد بود چون شکاف‌های توسعه‌ی مرکز و پیرامون به همراه سوء تفاهم‌های قومیتی همچنان با قوت به حیات خود

ادامه می‌دهند.

Local – Ethnic

چالش‌های قومی – محلی

۸۶

درگیری اسرائیل با حزب الله و حماس

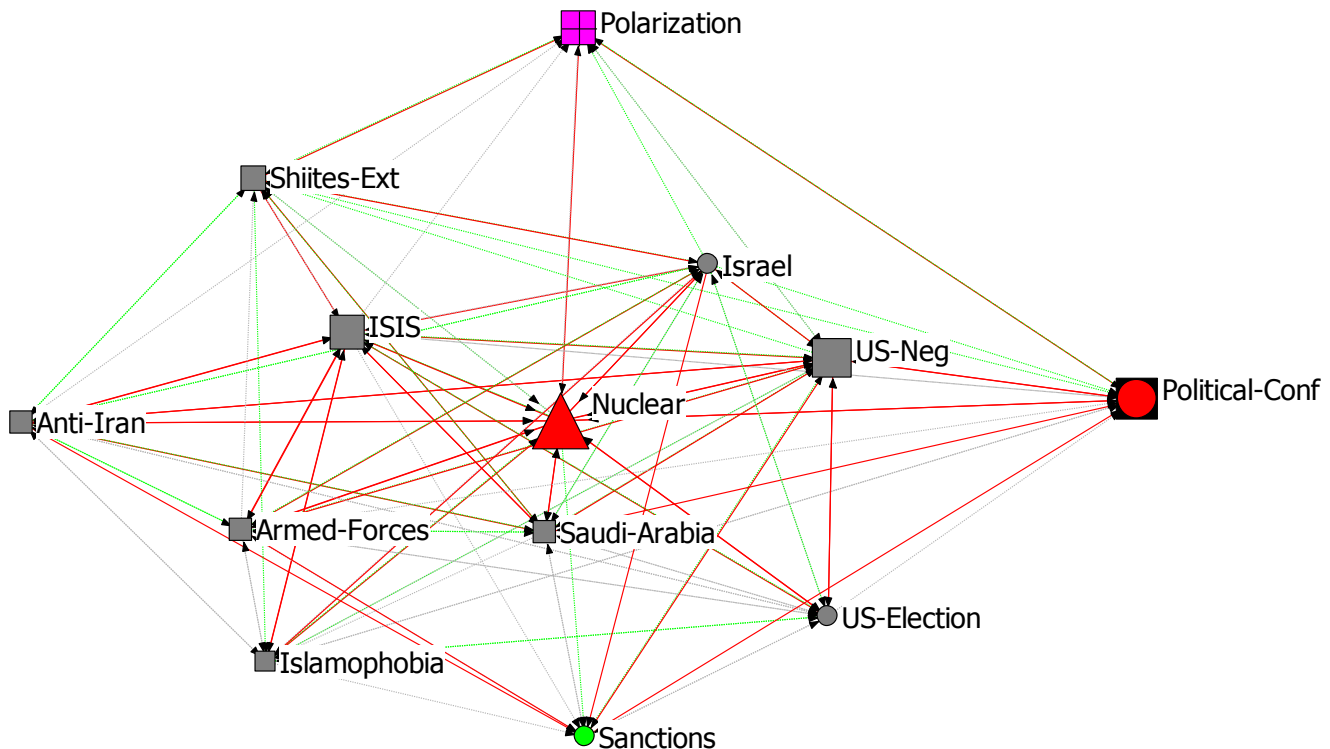
Israel

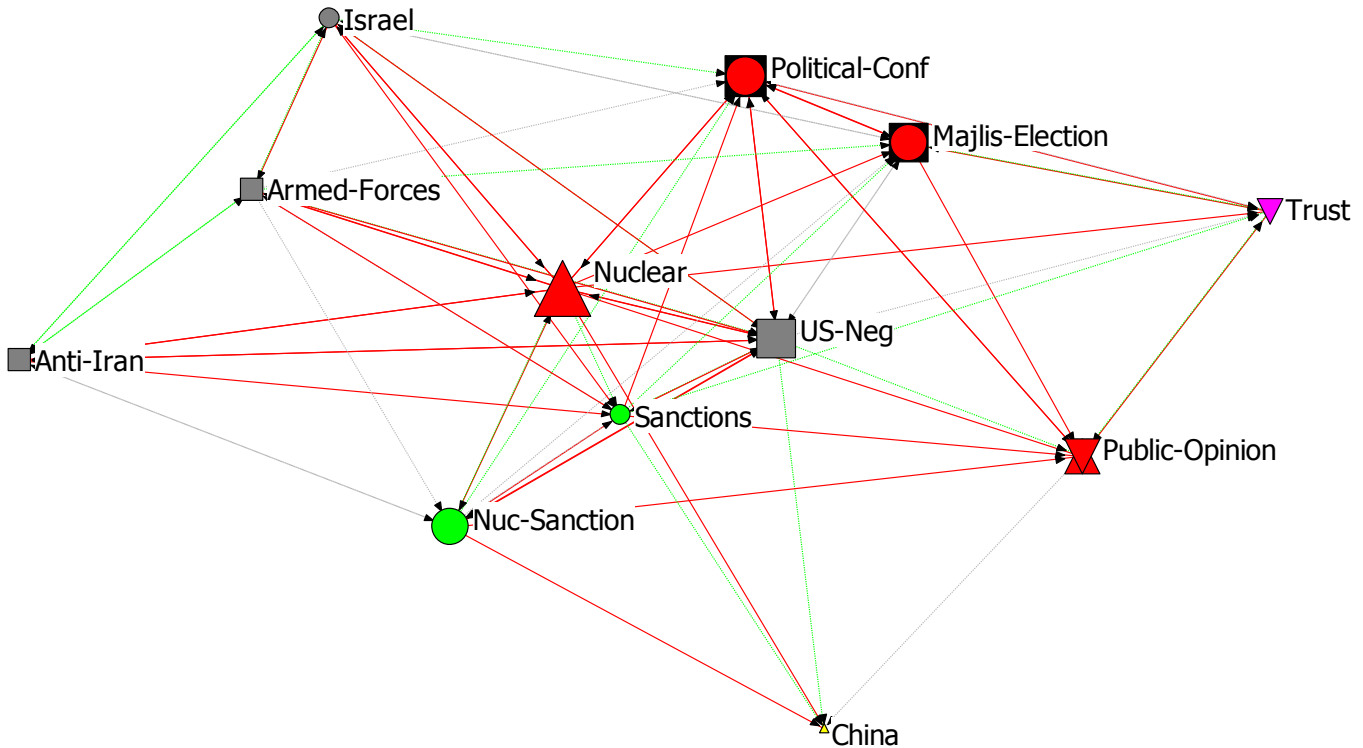
بسیاری از کارشناسان نظامی

معتقدند که همچنان توازن قوا میان

رژیم اسرائیل و حزب الله و حماس

وجود ندارد و امکان جنگ دیگری در جنوب لبنان یا نوار غزه دور از انتظار نیست. از سویی رقابت های فزاینده در عرصه سیاست داخلی اسرائیل نیاز به عملیات روانی و تبلیغاتی را ایجاد می کند، و از طرف دیگر، سیاست خارجی خود اسرائیل نیز کم و بیش با بحران سردی روابط با آمریکا بر سر مسائل مختلفی چون ایران نیز پتانسیل آغاز جنگی دیگر از سوی اسرائیل را بعید نمی سازد. بنابراین، هر چند که همیشه امکان جنگ افروزی اسرائیل در منطقه وجود دارد، اما احتمال اقدام های جنگ افروزانه ی اسرائیل در سال آینده کمی بیشتر به نظر می رسد.

ایران از ابتدای انقلاب کم و بیش در مسائل مختلفی با تحریم مواجه بوده است. علاوه بر فناوری های هسته ای، صنایع پیشرفته ی نظامی، قطعات یدکی

هوایماهای نظامی و غیرنظامی و دیگر فناوری های پیشرفته با تحریم های مختلف یک جانبه آمریکا، تحریم های مورد توافق آمریکا و عده ای از متحدانش و تحریم های ثبت شده در سازمان ملل مواجه بوده است. اگر توافقی بر سر پرونده ی هسته ای به دست آید و مسیری برای برداشته شدن تحریم های وضع شده بر علیه ایران بر سر پرونده ی هسته ای ایجاد شود، تحریم های مستقل از پرونده ی هسته ای که عمدتاً پیش از سال ۲۰۰۹ وضع شده است، احتمالاً به مسئله ای جدید تبدیل می شود که با مسائل دیگری از جمله رابطه ی دوجانبه ی ایران و آمریکا در ارتباط قرار خواهد گرفت. در صورت گذر از پرونده هسته ای، «وضعیت حقوق بشر در ایران»، «حمایت ایران از تروریسم» و «دخالت ایران در کشورهای منطقه» کلیدواژه های

اصلی کشورهای غربی برای وضع تحریم های جدید علیه ایران خواهند بود.

Sanctions

تحریم های مربوط به مسائل غیر هسته ای

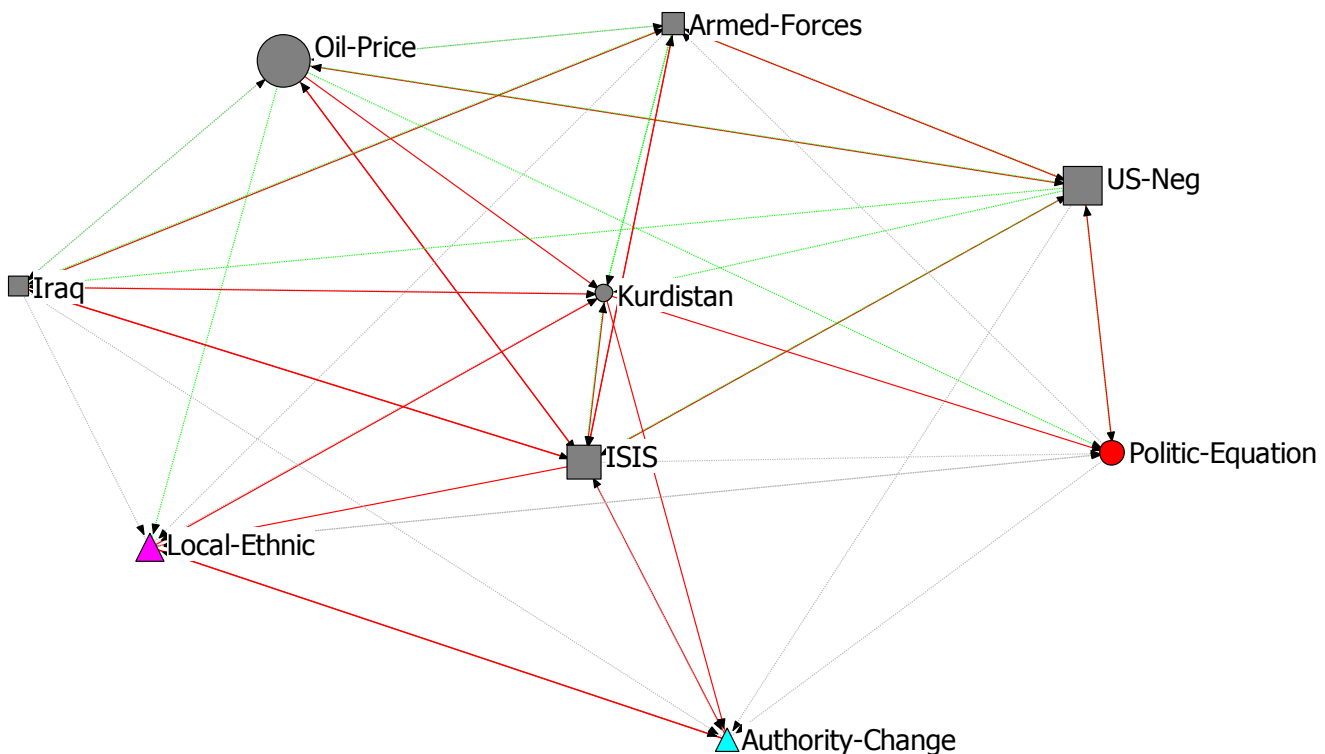

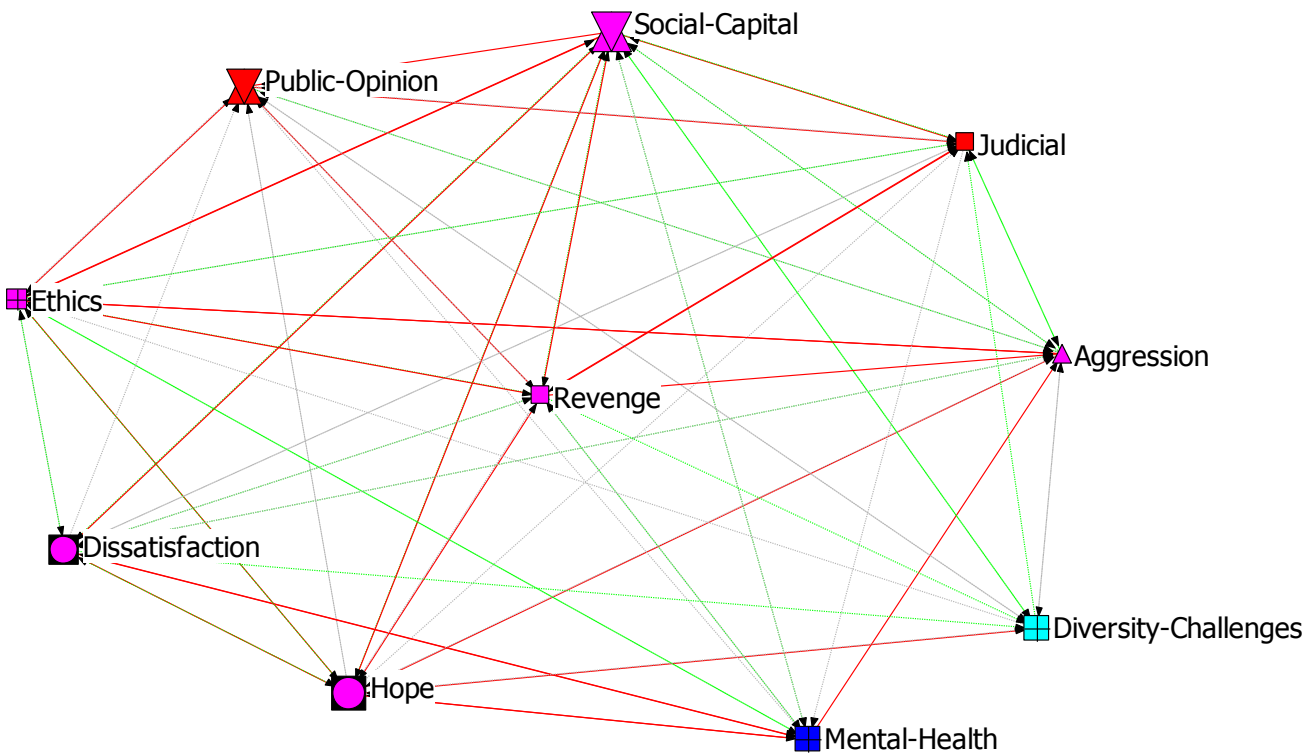
Kurdistan

تحولات کردستان عراق

کردستان عراق درگیر جنگی تمام‌عیار با داعش در عراق است. پس از ثبات نسبی سالیان گذشته در عراق که منجر به خودمختاری نسبی کردستان عراق از دولت مرکزی شد، این

منازعه‌ی نظامی سنگ محکی جدید برای توان اداره‌ی خودمختار اقلیم کردستان فراهم کرد. به‌ویژه سرنوشت این جنگ و تحولات سیاسی و دیپلماتیک پیرامون آن نقشی عمده در تحولات آتی کردستان عراق و رابطه‌اش با کشورهای همسایه از جمله ایران و ترکیه خواهد داشت. سازمان‌دهی یگان‌های مدافع خلق در نبرد کوبانی، باعث شکل‌گیری مقاومتی ایدئولوژیک با محوریت کردها در این منطقه شد که امکان تبلیغی کم‌نظیری را برای آنان فراهم کرد. همچنین کردهای ساکن ایران نیز که گوشه‌چشمی به تحولات کردستان عراق دارند، سال آینده احتمالاً با مسائل مختلفی روبرو خواهند شد که تأثیر زیادی بر سیاست خارجی ایران و همچنین مسائل امنیتی مورد توجه ایران خواهد داشت. به‌ویژه مطالبه‌ی استقلال کردستان عراق به‌عنوان کشوری مستقل که مورد نظر بخشی از نیروهای سیاسی کردستان عراق است و گاه‌وبیگاه به بهانه‌های مختلف مطرح می‌شود، دارای موضوعیت اساسی برای ایران است.

آمارهای مختلف، از روند صعودی خشونت‌های فردی و نزاع‌های خیابانی حکایت دارند که نوعی فشار روانی و روحی را به افراد و جامعه وارد می‌کند. اما علاوه بر

Revenge

انتقام‌ها و تسویه حساب‌های خودسرانه

۸۹

این به نظر می‌رسد که انتقام‌ها و تسویه حساب‌های خودسرانه نیز در حال گسترش است که نمونه‌هایی از آن در سال ۱۳۹۳ با مطالعه‌ی صفحه‌ی حوادث روزنامه‌ها قابل شناسایی بود. انتشار تصاویر غیراخلاقی و تجاوز به حریم خصوصی افراد در فضای مجازی با انگیزه‌ی انتقام‌جویی، یکی از وقایعی بود که در سال اخیر بارها تکرار شد. عوامل مختلفی مانند وضعیت نظام قضایی، بی‌اعتمادی به دولت، کاهش سرمایه‌ی اجتماعی و غیره را می‌توان برای این پدیده در نظر گرفت. در حالی که در گذشته تنها در زمینه‌ی مسائل غیرقانونی مانند معامله‌ی مواد مخدر و یا موارد ناموسی بود که انتقام‌ها و تسویه حساب‌ها بدون مراجعه به دادگاه‌های قانونی یا ریش سفیدان انجام می‌گرفت، اما با کاهش نقش گروه‌های مرجع به نظر می‌رسد که اهمیت این موضوع کم‌کم بیشتر می‌شود و این امر بر اهمیت اصلاحات جدید در نظام قضایی برای افزایش نرخ دسترسی آسان و سریع و همه‌جایی به دادرسی تأکید می‌کند.

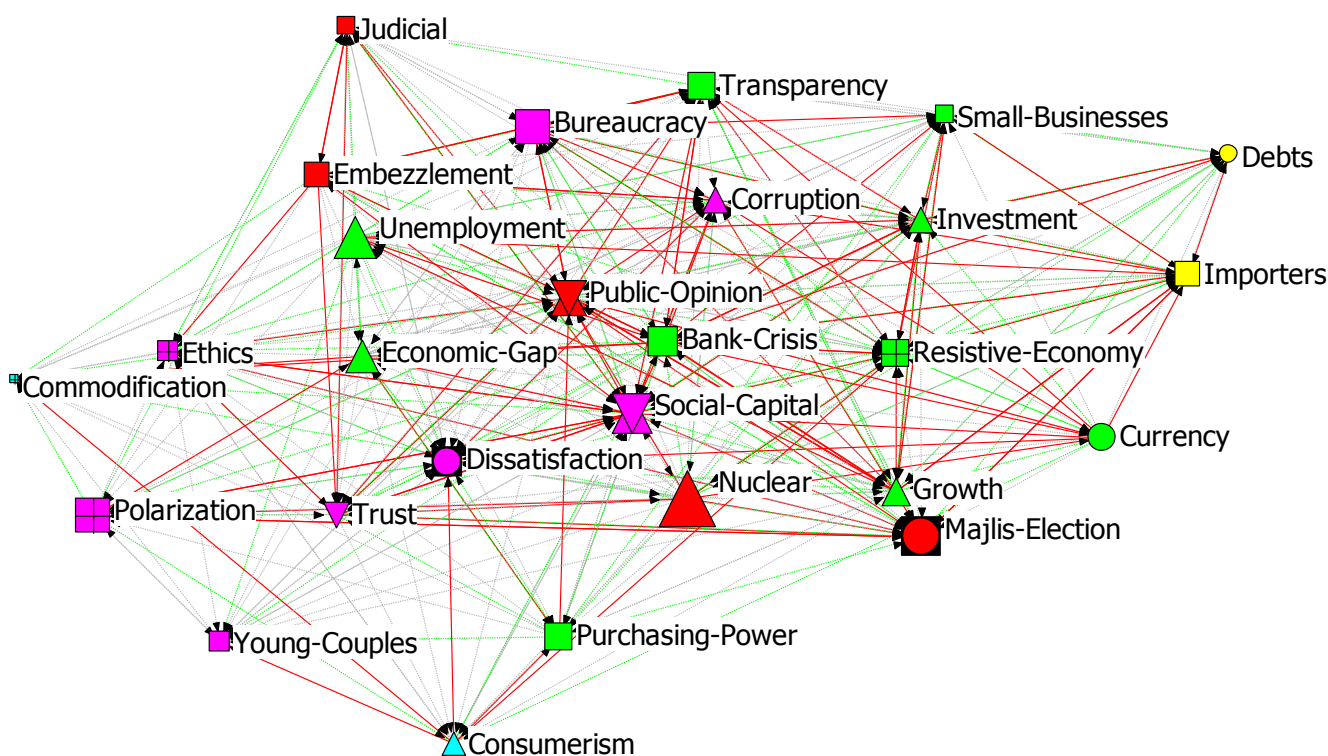
بحران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری

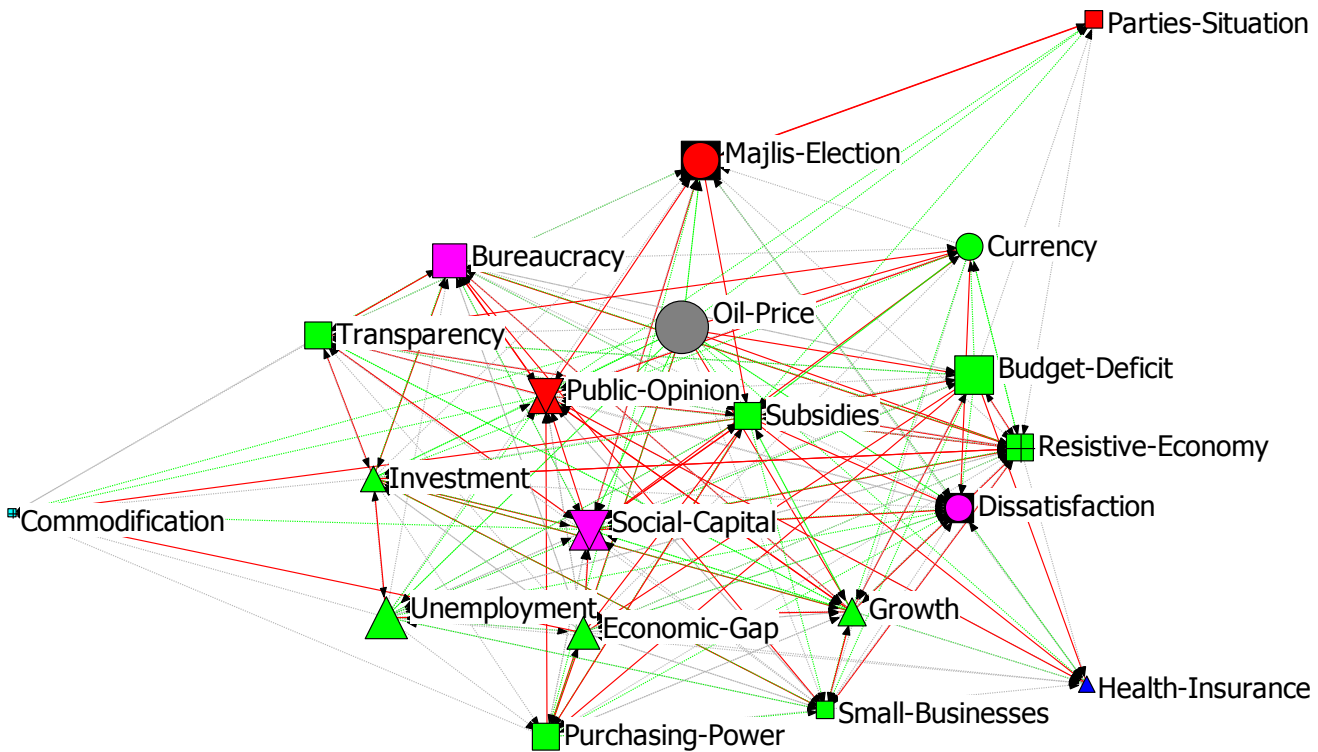
Bank-Crisis

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور هم از طرفی با بحران‌های ناشی از مسائلی مانند کمبود نقدینگی، معوقات بانکی و غیره درگیرند، هم از طرف دیگر به تشدید بحران‌های پولی و مالی در کشور

دامن می‌زنند. به گفته‌ی برخی‌ها پول‌شویی از طریق مؤسسات اعتباری به اقتصاد آسیب زده است. فعالیت‌های دلالانه‌ی بعضی دیگر از این مؤسسات به افزایش تورم و خروج پول از بخش تولید دامن می‌زند. عده‌ی دیگری با وجود پیشرفت‌ها به ناکارآمدی نظام بانکی و نبود فناوری‌های پیشرفته‌ی بانکی و پولی نیز اشاره می‌کنند. همچنین با افول تولید در کشور بانک‌ها به تدریج به بنگاه‌هایی برای ایجاد گردش پولی تبدیل شدند که بیش از آن که به سرمایه‌گذاری مولد دامن بزنند، سرمایه‌گذاری مصرفی و غیرمولد را گسترش می‌دادند.

بانک مرکزی و مقام‌های مسئول دیگر گاه‌وبیگاه به‌ویژه از مشکلاتی انتقاد می‌کنند که مؤسسات مالی غیرمجاز به وجود می‌آورند تا جایی که معاون نظارتی بانک مرکزی در اواسط سال ۱۳۹۳ گفت که «مردم اگر بدانند در ترازنامه‌ی مؤسسات غیرمجاز چه می‌گذرد، وحشت خواهند کرد». در اواخر سال ۱۳۹۳ نیز گسترش دامنه‌ی بحران مؤسسات اعتباری که از مؤسسه‌ی میزان در مشهد شروع شده بود، تقریباً به اکثر مؤسسات اعتباری در شهرهای خراسان رضوی و شمالی و سایر شهرهای مجاور رسید و برآورد می‌شود که همچنان این بحران در سال ۱۳۹۴ نیز وجود داشته باشد.

موضوع هدفمندی یارانه‌ها که عمدتاً پیرامون حذف گروه‌های پردرآمدتر از فهرست پرداخت‌های نقدی دور می‌زند، با تمرکز رسانه‌ای کمتر در سال ۱۳۹۳ نیز

Subsidies

ادامه اجرای هدفمندی یارانه‌ها

۹۱

ادامه یافت. جان‌مایه و سرجمع موضع‌گیری‌های دولت در این رابطه را می‌توان در سخنان رئیس‌جمهوری خلاصه کرد که چندی پیش گفت که «پرداخت یارانه‌ی نقدی تا ابد ادامه نخواهد یافت». همچنین به نظر می‌رسد که کسری بودجه‌ی دولت به‌ناچار سبب کوچک‌تر کردن فهرست دریافت‌کنندگان یارانه خواهد شد. علاوه بر این چالش بر سر شیوه‌ی بازتخصیص درآمدهای حاصل از هدفمندی یارانه‌ها همچنان وجود دارد. ضمن این که مجلس شورای اسلامی با تصویب قانونی، تکلیفی را در این باره بر دوش دولت گذاشته است. بنابراین، هرچند که احتمالاً این طرح سال ۱۳۹۴ زوایای پنهان و اهمیت رسانه‌ای کمتری خواهد داشت، اما همچون سال ۱۳۹۳ از نظر کارشناسان شرکت‌کننده در طرح آینده‌بان یکی از ۱۰۰ مسئله‌ی مورد توجه ایران خواهد بود.

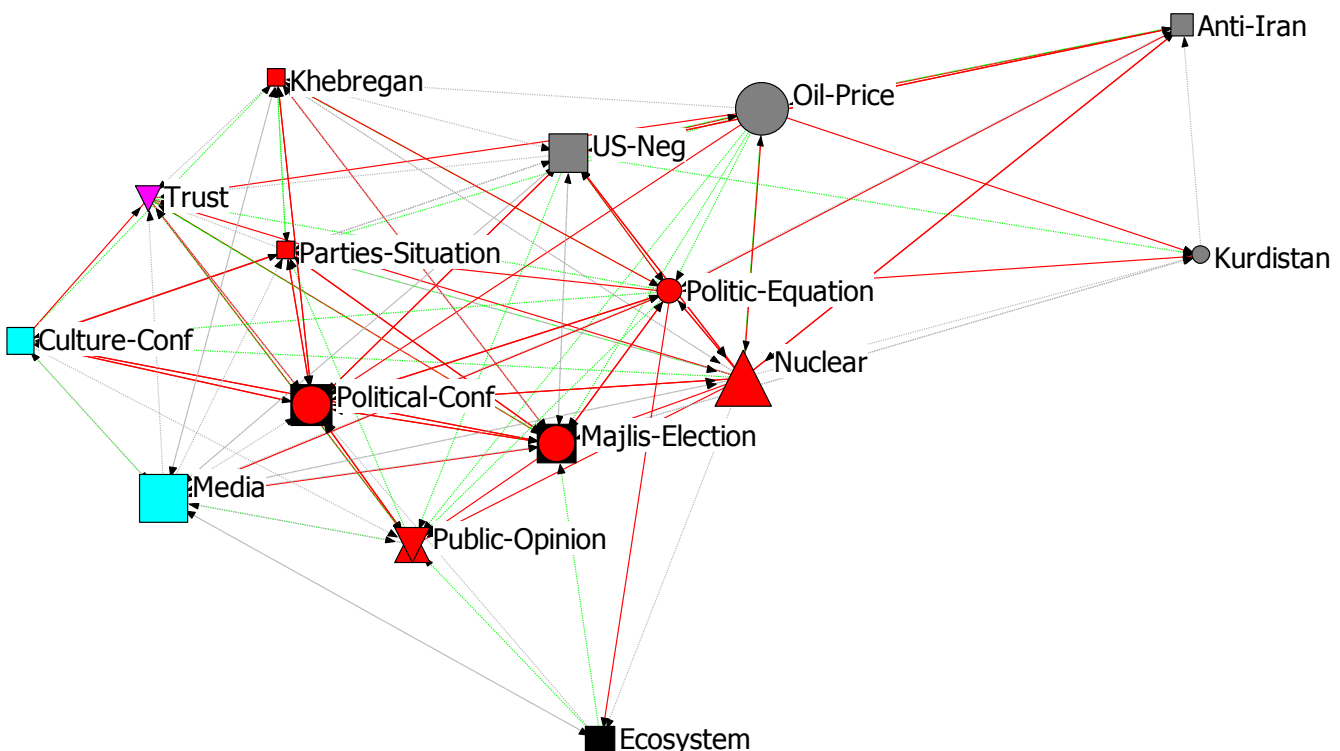
۹۲

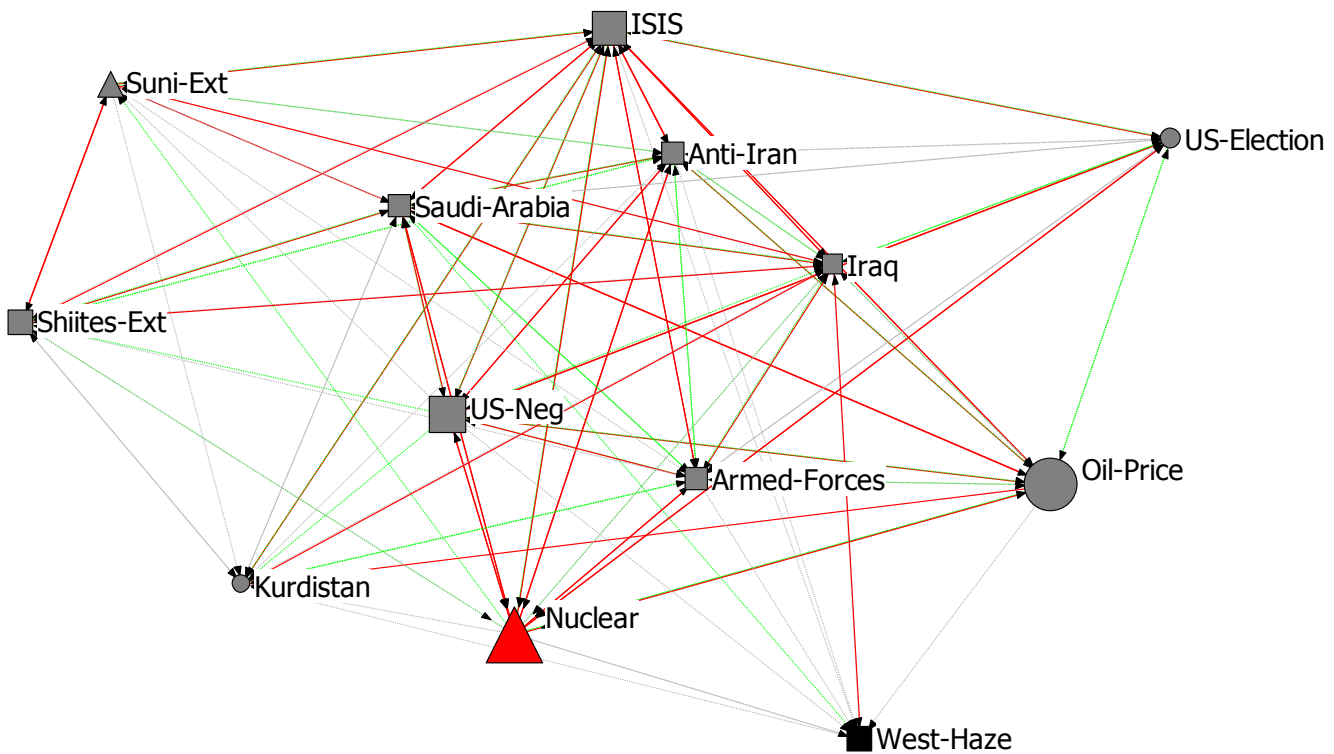
Political-Equation

تغییر آرایش سیاسی در کشور

تحولات احتمالی ساختاری به لحاظ اقتصادی، تغییر عمده در روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی ایران و سیاست خارجی آن، امیدها نسبت به

حرکت به سمت اصلاح بوروکراسی اداری از جمله مسائلی است که می‌تواند به تغییر آرایش سیاسی کشور منجر شود. علاوه بر این، مسائل عینی و عملی سال پیش‌رو از جمله نزدیک بودن انتخابات مجلس، مسائل و چالش‌های فرهنگی، طرح هدفمندی یارانه‌ها، مطالبات سیاسی و اقتصادی عینی طبقات مختلف اجتماعی و غیره نیز هر کدام پتانسیل تغییر آرایش سیاسی کشور را دارند. همچنین گفتمان سیاسی اعتدال در مسیر تثبیت خود به دوگانه‌ی افراطی و میانه‌رو چه در اردوگاه اصول‌گرایی چه در اردوگاه اصلاح‌طلبی دامن می‌زند که این موضوع نیز یکی از مسائل کلیدی معطوف به تغییر آرایش سیاسی خواهد بود.

جمهوری اسلامی ایران رابطه‌ی نزدیکی با اغلب گروه‌های درگیر در جنگ عراق از جمله شیعیان، برخی سنی‌های میانه‌رو و کردها دارد. به نظر می‌رسد که

Iraq

تثبیت حاکمیت و یکپارچگی عراق

۹۳

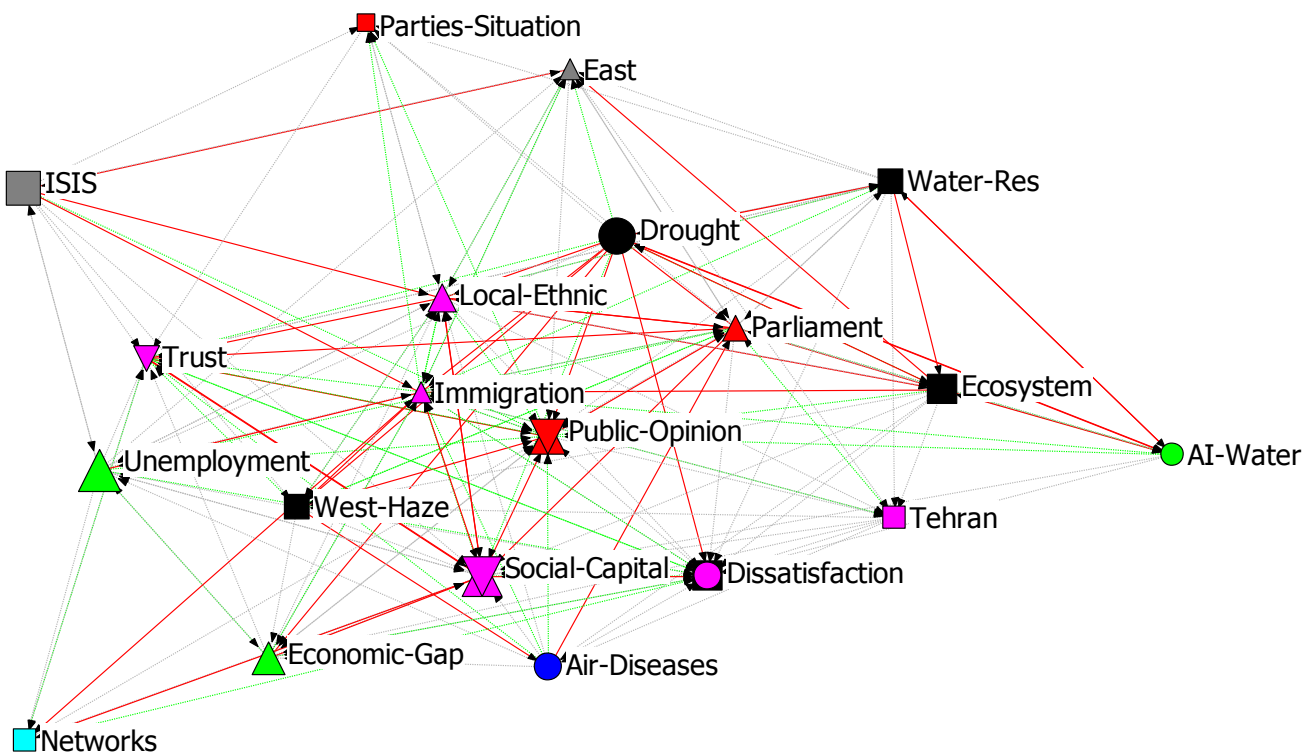
تاکنون دستگاه دیپلماسی کشور - به مفهوم کلان آن - توانسته است با تنظیم هرم سیاسی در عراق گروه‌های مختلف سیاسی را با یکدیگر متحد کند و در زمینه‌ی مسائل سیاسی و نظامی، با حمایت‌های مالی و لجستیک به شیعیان و کردها در مقابله با داعش کمک کند تا زمینه‌ی تثبیت حاکمیت و یکپارچگی عراق فراهم شود. با این وجود، رقابت فزاینده از جانب بازیگران منطقه‌ای و جهانی نیز کماکان وجود دارد و هنوز آرامش سیاسی و امنیتی در عراق برقرار نشده است. مسئله‌ی تثبیت یکپارچگی و ثبات عراق در سال آینده به هر سمتی که بروند، تأثیری عمده بر بسیاری از مسائل ایران نیز خواهد گذاشت.

۹۴

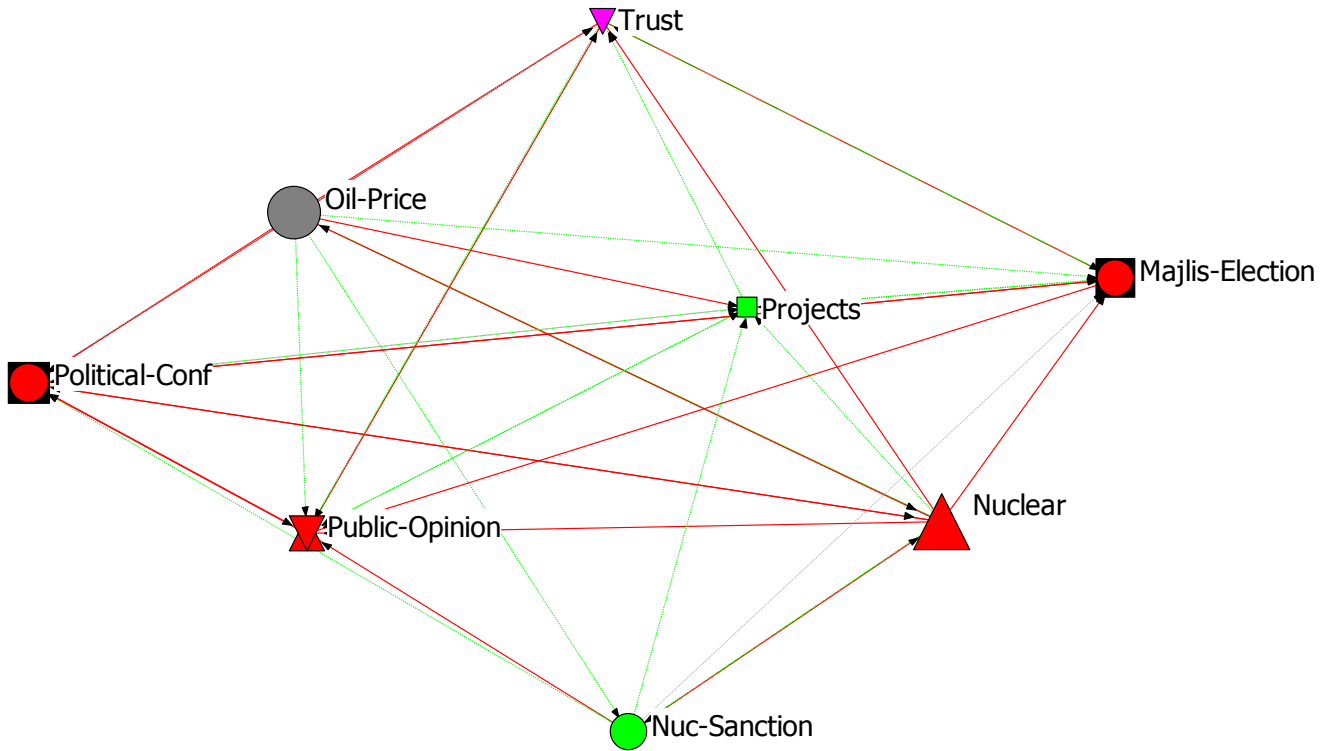
Immigration
مهاجرت از استان های مرزی

مسائل زیست محیطی از جمله خشک سالی، توسعه ای ناپایدار، وضعیت نامطلوب اقتصادی از جمله بیکاری و تلاش برای به دست آوردن فرصت ها و امکانات بهتر،

همان گونه که در سال های گذشته به مهاجرت از دیگر استان ها به پایتخت دامن زده است، کم کم به مهاجرت گسترده از شهرستان های پیرامونی به مراکز استان ها نیز دامن می زند. با گسترده شدن این مسائل و شکاف ها به ویژه در زمینه ی مسائل زیست محیطی و اقتصادی، به نظر می رسد که مهاجرت از استان های مرزی به مسئله ای تبدیل می شود که پیامدهای امنیتی، اقتصادی و اجتماعی مختلفی خواهد داشت. به طور خاص مهاجرت از استان های ایلام و خوزستان به دلیل موج فزاینده ریزگردها در غرب کشور و اختلال در زندگی روزمره و مهاجرت از سیستان و بلوچستان به دلیل تداوم خشک سالی و سایر بحران های منطقه ای در سال ۱۳۹۴ قابل توجه خواهد بود.

کاهش قیمت نفت و تحریم‌ها به همراه ناکارآمدی نظام بوروکراتیک دولت از جمله‌ی مهم‌ترین دلیل‌های کاهش سرعت انجام پروژه‌های عمرانی به‌ویژه در سال جاری عنوان

شده است. همزمان با ادامه‌ی این وضعیت، رقم بودجه‌ی عمرانی امسال نیز به نسبت سال‌های قبل با کاهش مواجه است. از رونق افتادن پروژه‌های عمرانی، باعث وخیم شدن وضعیت بخشی از اقتصاد تولیدی و خدماتی می‌شود که میدان فعالیت‌شان در حوزه‌ی طرح‌های عمرانی است. از نگاهی دیگر، کاهش بودجه‌ها و به تبع آن پروژه‌های عمرانی، به معنای کم‌رنگ شدن نقش دولت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بازیگران توسعه در ایران است که می‌تواند بر مسائل دیگری از جمله رونق اقتصادی، توسعه‌ی اجتماعی، محرومیت‌زدایی و مسائل دیگر تأثیرات قابل ملاحظه‌ای داشته باشد.

Projects

وضعیت پروژه‌های عمرانی

۹۵

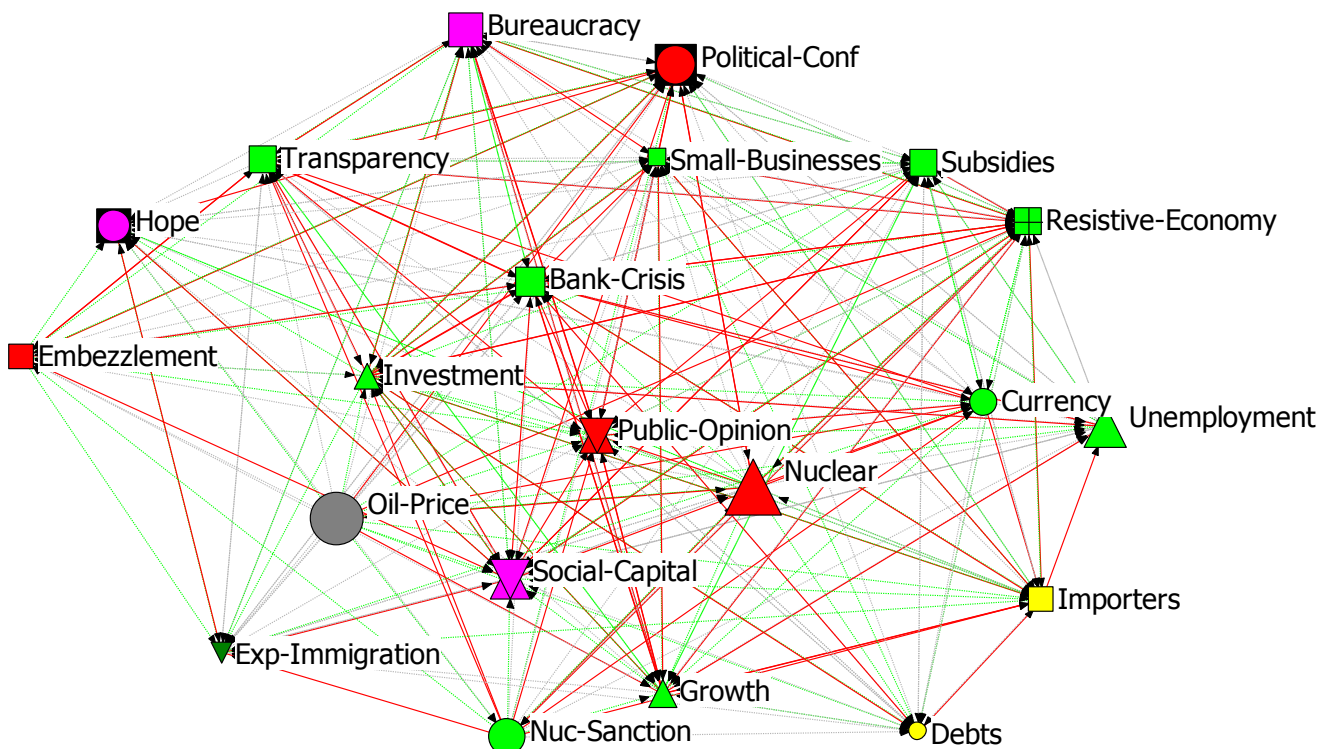
۹۶

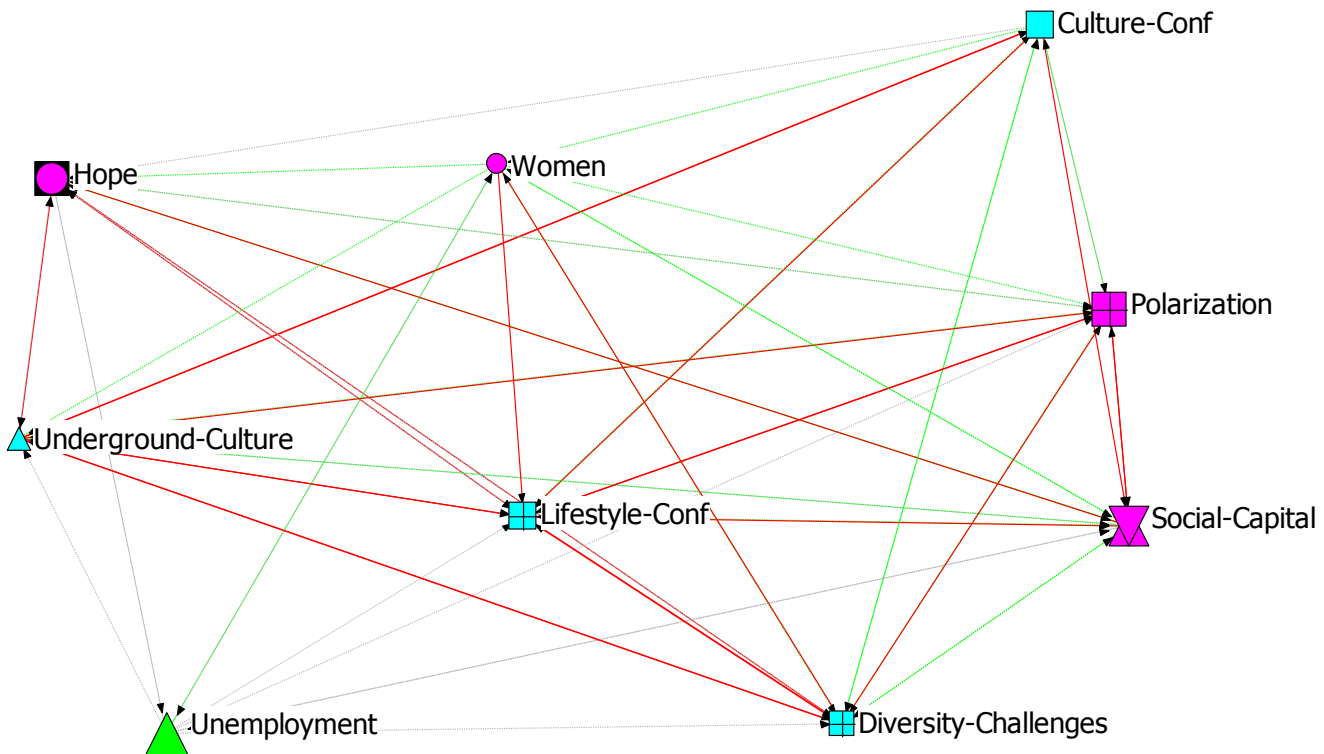
Investment

بازتنظیم رابطه سرمایه گذاری غیرمولد و مولد

سرمایه گذاری مولد به آن دسته از سرمایه گذاری هایی گفته می شود که به انباشت سرمایه، اشتغال و در ادامه

تولید ثروت بیشتر منجر می شود. در مقابل، سرمایه گذاری غیرمولد نه تنها اشتغال ایجاد نمی کند که از اساس نوعی فعالیت پولی است. به عبارت دیگر، با پول، پول یا اعتبار می خرید اما این پول، ثروت و ارزش افزوده ای تولید نمی کند و معمولاً صرف خرید کالاهای مصرفی و فیزیکی می شود. به عبارت ساده، سرمایه گذاری مولد شبیه به تولید نفت است، اما سرمایه گذاری غیرمولد شبیه خرید نفت است با این امید که گران خواهد شد. نشانه های زیادی وجود دارد که امکان جذب سرمایه در سال ۱۳۹۴ را فراهم می کند. دستیابی به توافق و راه حل پرونده هسته ای، سیاست های مالی و پولی بانک مرکزی، ثبات بازار و شاخص های اقتصادی، رکود در بازارهای مصرفی مانند مسکن و غیره، همه امکان سرمایه گذاری را افزایش می دهند اما مولد یا غیرمولد بودن این سرمایه گذاری هاست که در نهایت میزان حرکت در جهت رشد و توسعه ی اقتصادی را معین می کنند.

در سال‌های گذشته همواره یکی از اولویت‌های جنبش زنان، مسائل مربوط به حقوق زنان بوده است. سال پیش جامعه‌ی ایران درگیر مسائل مختلفی در این حوزه بود

که از کارزار مجازی «آزادی یواشکی» تا مسئله‌ی ورود زنان به ورزشگاه‌ها را در بر می‌گرفت. پاره‌ای از این مسائل حقوقی با چالش‌های اسلامی مواجه است، اما پاره‌ای دیگر بر اساس برخی از فتوای‌های مراجع مختلف، قابل دستیابی است. همچنین درباره‌ی پاره‌ی دیگری از این حقوق هیچ منع قانونی و شرعی وجود ندارد و تنها نیازمند اراده‌ی سازمان سیاسی برای عمل است. به نظر می‌رسد که دو موضوع در سال آینده می‌تواند مسائل زنان را به اولویت کشور تبدیل کند. در صورت حل پرونده‌ی هسته‌ای، کم‌وبیش مسائل حقوق بشری به اولویت اصلی نظام روابط بین‌الملل در گفت‌وگوها با ایران تبدیل می‌شود و از سوی دیگر از نگاه برخی قشرهای جامعه‌ی ایرانی، شاید زمان پرسش از عمل به وعده‌های دولت روحانی در زمینه‌ی مسائل زنان کم فرارسیده باشد و مسائل فرهنگی مختلف مربوط به زنان کم‌کم به یکی از موضوع‌های اصلی رقابت‌های سیاسی تبدیل می‌شود. علاوه بر این، نه تنها مسائل دیگر بر مسائل زنان تأثیر خواهد گذاشت که گشایش‌ها یا ناکامی‌ها در زمینه‌ی مسائل مربوط به حقوق زنان بر مسائل دیگری مانند سلامت اجتماعی و روانی و یأس و سرخوردگی زنان جوان تأثیرگذار خواهد بود.

Women

مسائل مربوط به حقوق زنان

۹۷

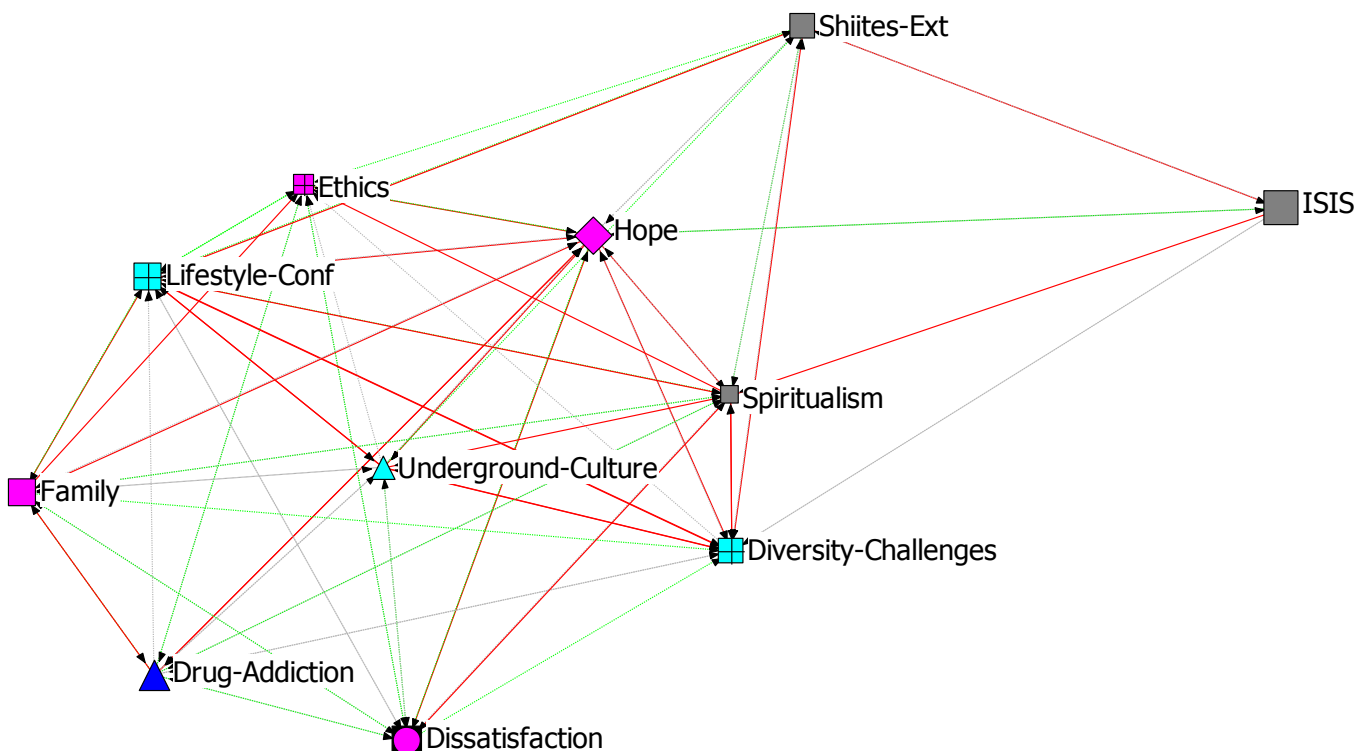
۹۸

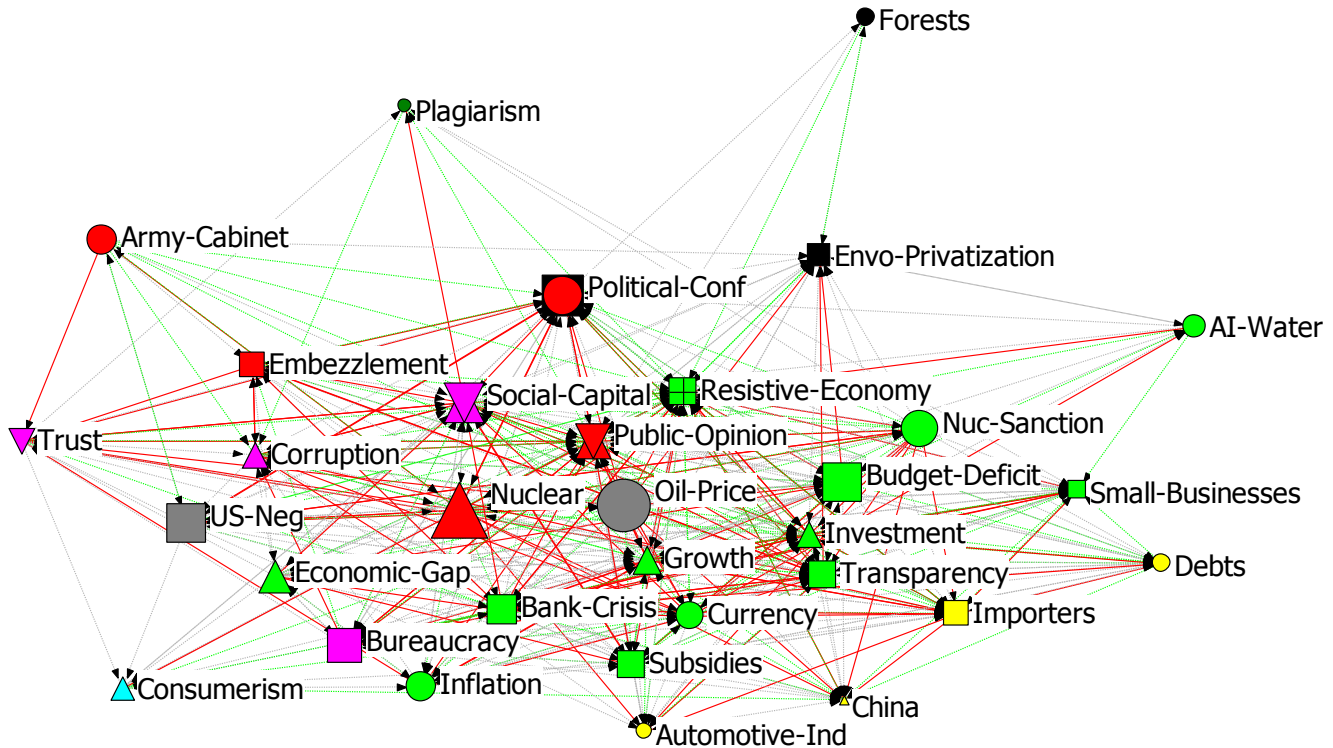
Spiritualism

معنویت‌گرایی‌های نوظهور و غیردینی

بسیاری از پژوهش‌گران مطالعات دینی پذیرفته‌اند که انواعی از دین‌داری وجود دارد که با وجود وحدت در اصول اصلی

دین‌داری (هسته‌ی دین‌داری) ممکن است با تأکید بر یکی از ابعاد فرعی دین (برونه‌ی دین) با یکدیگر تفاوت داشته باشند. معنویت‌گرایی‌های جدید به تعبیری یکی از انواع نوظهور دین‌داری است که به واسطه‌ی مسائل مختلفی مانند ناخرسندی بعضی از اقشار اجتماعی از اسلام سیاسی، جریان جهانی معنویت‌گرایی در مقابله با جریان جهانی بنیادگرایی، خاص‌گرایانه‌تر شدن سبک زندگی افراد، شکاف مرکز-پیرامون و غیره رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است. شکل حادث‌تر این جریان، ظهور و رشد حلقه‌های جدید معنویت‌گرایی در قالب فرقه‌گرایی است که از منظر برخی دین‌پژوهان، غیردینی و حتی ضددینی تفسیر می‌شود. در ذیل مسئله‌ی چالش تکثر فرهنگی در گزارش آینده‌بان ۱۳۹۳ به این موضوع نیز پرداخته شده بود و به نظر می‌رسد به دلیل دینی بودن شئون مختلف سیاسی و اجتماعی جامعه‌ی ایران، همچنان یکی از مسائل قابل توجه باشد.

در آینده‌بان سال ۱۳۹۳ در ذیل عنوان فضاهای سناریوی پرونده‌ی هسته‌ی ایران گفته شد که تسریع در اقتصاد مقاومتی می‌تواند یکی از سناریوهای ایران برای پاسخ به

سناریوهای اقدام غرب علیه ایران باشد. فارغ از آن که سرنوشت پرونده‌ی هسته‌ای چه تأثیری بر رابطه‌ی ایران و غرب دارد، آن‌گونه که ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در سال جاری نشان می‌دهد، سرفصل‌های این سند تعیین‌کننده‌ی اولویت‌های اقتصادی ایران در سال‌های آینده است. حتی اگر ائتلاف‌های جدیدی بین ایران و بعضی از کشورهای غربی نیز شکل بگیرد. به همین دلیل، در سال ۱۳۹۴ نیز اقتصاد مقاومتی همچنان از جمله‌ی مسائل اصلی ایران است.

Resistive-Economy

عملیاتی‌سازی اقتصاد مقاومتی

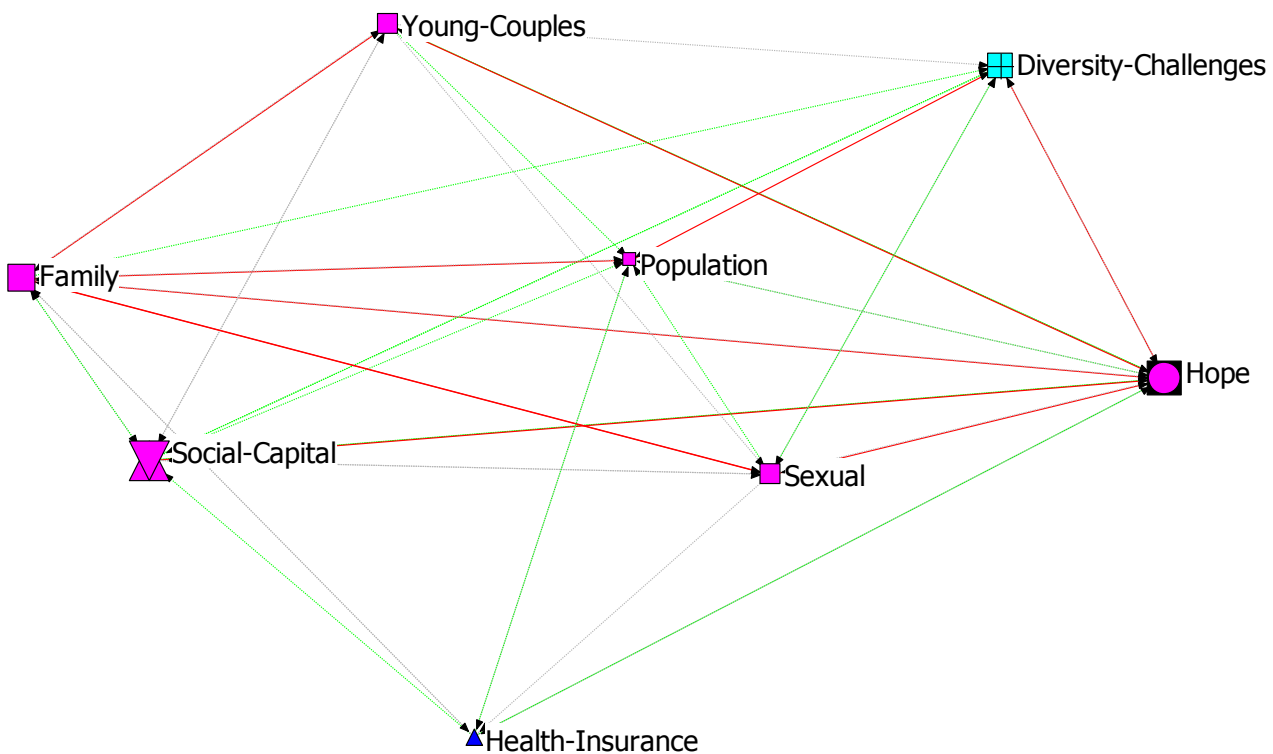
۹۹

نرخ رشد جمعیت

Population

درباره‌ی نرخ رشد جمعیت کشور نظرات متفاوتی وجود دارد. بعضی معتقدند که نرخ رشد جمعیت فعلی سبب پیری جمعیت ایران در سال‌های آینده خواهد شد. در مقابل، عده‌ی دیگری

معتقدند که پنجره‌ی جمعیتی ایران تا سال ۲۰۲۰ همچنان باز است و با همین نرخ رشد جمعیت، کشور ایران به مشکل پیری جمعیت دچار نخواهد شد. با وجود آن که اختلاف نظرها در این زمینه همچنان ادامه دارد، اما به نظر نمی‌رسد که سیاست افزایش جمعیت که دست کم از سه سال گذشته در اولویت سیاست‌گذاران ارشد قرار گرفته است، در سال ۱۳۹۳ اثرات محسوسی گذاشته باشد. بنابراین، در سال ۱۳۹۴ نیز همچون سال پیش، تصمیم‌گیران ارشد سیاسی با این چالش مواجه هستند که چگونه می‌توان سیاست‌ها و برنامه‌های اجرای اثربخشی را برای افزایش نرخ رشد جمعیت طراحی و اجرا کرد.

در بخش قبلی، ۱۰۰ گراف شبکه‌ای را مشاهده کردید که بر مبنای اثرات متقابل ۱۰۰ متغیر تنظیم شده بودند. هدف این بخش تحلیل هم‌زمان تمامی این متغیرها در کنار یکدیگر است. بدین جهت، از روش تحلیل ساختاری استفاده خواهیم کرد که از روش‌های پیشرفته آینده‌پژوهی محسوب می‌شود. اگرچه سابقه استفاده از این روش به دهه‌ی ۱۹۶۰ برمی‌گردد، اما در سال‌های اخیر یک آینده‌پژوه برجسته‌ی فرانسوی با نام گوده (Guido)، پیشگام استفاده و معرفی از این روش در آینده‌پژوهی بوده و از این روش به صورت کاربردی در شناسایی، طبقه‌بندی و رتبه‌بندی عناصر تأثیرگذار بر آینده‌ی سیستم‌های مختلف استفاده کرده است. گوده و همکارانش زیرعنوان «آینده‌نگاری راهبردی» روش‌های تحلیل و مجموع نرم‌افزارهایی را به دانش آینده‌پژوهی افزوده‌اند که ما در این بخش این گزارش از نرم‌افزار «میک‌مک» آن‌ها بهره برده‌ایم.

نقشه‌های اثرات

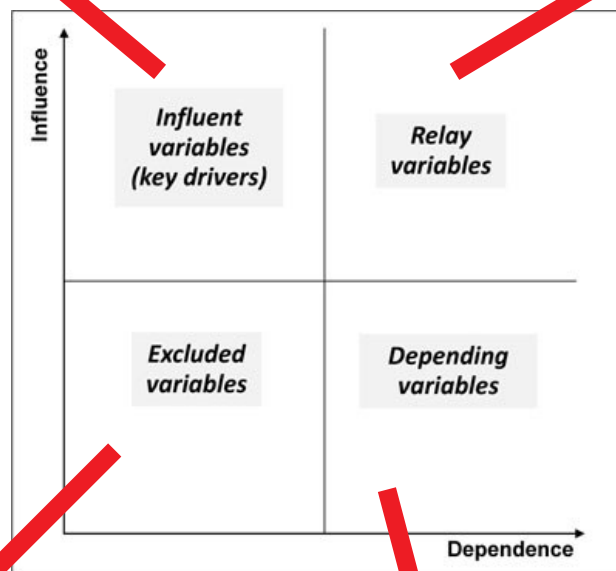
هر آرایه از ماتریس تحلیل ساختاری را می‌توان در محوری دوبعدی ترسیم کرد. محور افقی این نمودار دوبعدی، مشخص‌کننده‌ی جمع امتیازهای سطری یک متغیر است. محور عمودی این نمودار، مشخص‌کننده‌ی جمع امتیازهای ستونی یک متغیر است. ماتریس تحلیل ساختاری در واقع ماتریسی متقارن است که شناسه‌ی I, J آن مترادف با شناسه‌ی I, J است. به بیان ساده، اگر شناسه‌ی سطر چهارم این ماتریس معرف متغیر هسته‌ای باشد، شناسه‌ی ستون چهارم این ماتریس نیز معرف همین متغیر است. بنابراین، با جمع کردن سطری و ستونی و مقیاس‌بندی محورهای مختصات، به هر متغیری می‌توان امتیازی سطری و ستونی اختصاص داد و آن را در فضای دوبعدی مکان‌یابی کرد. جمع سطری معرف تأثیرگذاری یک متغیر بر همه‌ی متغیرهای دیگر و جمع ستونی معرف میزان تأثیرپذیری یا وابستگی متغیر به همه‌ی متغیرهای دیگر است. بنابراین، هر یک از مسائل یا متغیرها در فضای دوبعدی در نموداری همچون شکل صفحه بعد قابل مکان‌یابی خواهند بود.

خروجی‌های روش تحلیل ساختاری را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد. نخست بر اساس ماتریس اثرات مستقیم؛ مهم‌ترین متغیرهای اثرگذار و وابسته شناسایی می‌شود. دوم بر اساس محاسبه‌ی فواصل درجه‌ی اول متغیرها با یکدیگر؛ مهم‌ترین متغیرهایی که اثرگذاری و وابستگی غیرمستقیم دارند، شناسایی می‌شود و در مرحله‌ی آخر؛ با اضافه کردن داده‌های مربوط به تأثیر احتمالی، اثرگذاری و وابستگی‌های مستقیم و غیرمستقیم شناسایی می‌شود. در بخش قبل، ضمن معرفی ۱۰۰ مسئله‌ی اصلی، در قالب گراف‌های تأثیرات متقابل که بر اساس رابطه‌ی یک مسئله‌ی خاص با دیگر مسائل دارای تأثیر با شدت قوی، ترسیم شده بود، بخشی از تأثیرات متقابل ارائه شد. در این بخش، با استفاده از روش شناسی تحلیل ساختاری، نقشه‌ها و گراف‌های اثرات ارائه خواهد شد. نرم‌افزار میک‌مک نرم‌افزاری تخصصی برای تحلیل ساختاری است اما از جذابیت‌های بصری چندانی برخوردار نیست. بر همین اساس، ضمن رعایت اصول روشی تحلیل ساختاری، در این بخش تنها برای انجام محاسبات مربوطه به ماتریس‌ها از منطق این نرم‌افزار استفاده شده است.

همان گونه که شکل زیر نشان می دهد، بسته به این که جمع مقادیر ماتریسی در کدام ناحیه ی نمودار زیر قرار بگیرند، می توان چهار دسته متغیر را شناسایی کرد. این نقشه را می توان برای ماتریس اثرات مستقیم، اثرات غیرمستقیم و اثرات احتمالی با همین رویکرد ترسیم کرد. نقشه ی هر سه نوع اثرگذاری برای ایران ۱۳۹۴ ترسیم شده است که در صفحات آینده می بینید.

متغیرهای با کمترین وابستگی و بیشترین تأثیر (گوشه ی سمت چپ بالا) پیشران های اثرگذار یک سیستم هستند. به این متغیرها، متغیرهای نافذ یا پیشران می گویند.

متغیرهایی که در گوشه ی سمت راست بالای نمودار قرار می گیرند، بیشترین تأثیرپذیری یا وابستگی به دیگر متغیرها و نیز بیشترین تأثیرگذاری را بر متغیرهای دیگر دارند. به این متغیرها، متغیرهای اعتماد گفته می شود. این متغیرها در واقع شاخص ناپایداری در یک سیستم هستند زیرا به دلیل وابستگی به متغیرهای دیگر به سرعت تأثیرات را جذب می کنند و به دلیل تأثیرگذاری به سرعت تأثیرات را انتقال می دهند. به بیان دیگر، سرعت تأثیرگذاری و تأثیرپذیری این متغیرها، سبب می شود که قابلیت بالایی برای برهم زدن ناپایداری سیستم داشته باشند.

متغیرهایی که در سمت چپ پایین نمودار قرار می گیرند، هم تأثیرگذاری کمی دارند هم وابستگی کمی به دیگر متغیرها دارند. این دسته از متغیرها کمترین اهمیت را در یک سیستم دارند و می توان آن ها را حذف کرد.

متغیرهای با کمترین تأثیرگذاری و بیشترین وابستگی یا تأثیرپذیری (گوشه ی سمت راست پایین) آن هایی هستند که بیشترین تأثیر را از تغییر در شرایط یک سیستم می پذیرند. به این متغیرها، متغیرهای وابسته می گویند. تغییر در این متغیرها گاه در نتیجه ی تأثیر متغیرهای پیشران است و گاهی این تأثیرپذیری در واقع تأثیر غیرمستقیم اثر پیشران ها بر متغیرهای اعتماد (گوشه ی سمت راست بالا) است.

اثرات مستقیم

از گراف شبکه‌ی اثرات متغیرها بر یکدیگر می‌توان برای ترسیم روابط میان متغیرها استفاده کرد. در این روش هر یک از متغیرهای معرف یک گره شبکه و تأثیر این گره بر همه‌ی دیگر متغیرها (گره) با یک یال جهت‌دار ترسیم می‌شود. از طرف دیگر، تأثیر متغیرهای دیگر بر یک گره‌ی خاص نیز با یال‌های جهت‌دار مشخص می‌شوند. بنابراین، به زبان تحلیل شبکه، گراف مشخص‌کننده‌ی تأثیرات متقابل، شبکه‌ای نامتقارن و جهت‌دار است و خط قطری آن صفر در نظر گرفته می‌شود (زیرا هیچ متغیری بر خودش تأثیر ندارد). همچنین باید توجه کرد که یال‌های پیونددهنده متغیرها باینری نیستند و وزن‌دار هستند، زیرا شدت تأثیر یک متغیر بر متغیر دیگر با اعداد ۱ و ۲ و ۳ امتیاز داده شده است. نرم‌افزار ترسیم گراف از همین وزن‌ها برای مشخص کردن تأثیرات قوی (یال‌های قرمز) و حذف یال‌های بی‌اهمیت استفاده می‌کند.

اثرات غیرمستقیم

گراف محاسبه‌ی اثرات غیرمستقیم متغیرها بر یکدیگر پیچیده‌تر است. اثرات غیرمستقیم مترادف با مفهوم مسیر در نظریه‌ی گراف است. مسیر در نظریه‌ی گراف به تعداد یال‌هایی گفته می‌شود که برای رسیدن از یک گره به گره‌ی دیگر لازم است. کمترین مسیر ممکن، وجود یک یال بین دو نقطه است. این مترادف با اثرات مستقیم در تحلیل ساختاری است. اما می‌توان با عبور از چندین گره‌ی مجاور به گره‌ی دیگری رسید. به عنوان مثال، ممکن است تأثیر متغیر پرونده‌ی هسته‌ای بر سرمایه‌گذاری، علاوه بر تأثیر مستقیم به صورت غیرمستقیم از طریق کاهش تنش سیاسی اعمال شود. در این حالت باید مسیرهای از درجه‌ی ۲ یا بیشتر میان متغیرها را محاسبه کرد. با روش جمع سطری و ستونی، می‌توان مجموع مسیرها (اثرات) غیرمستقیم یک متغیر بر همه‌ی متغیرهای دیگر را محاسبه و به کمک نمودارهای دوبعدی ترسیم کرد.

اثرات احتمالی

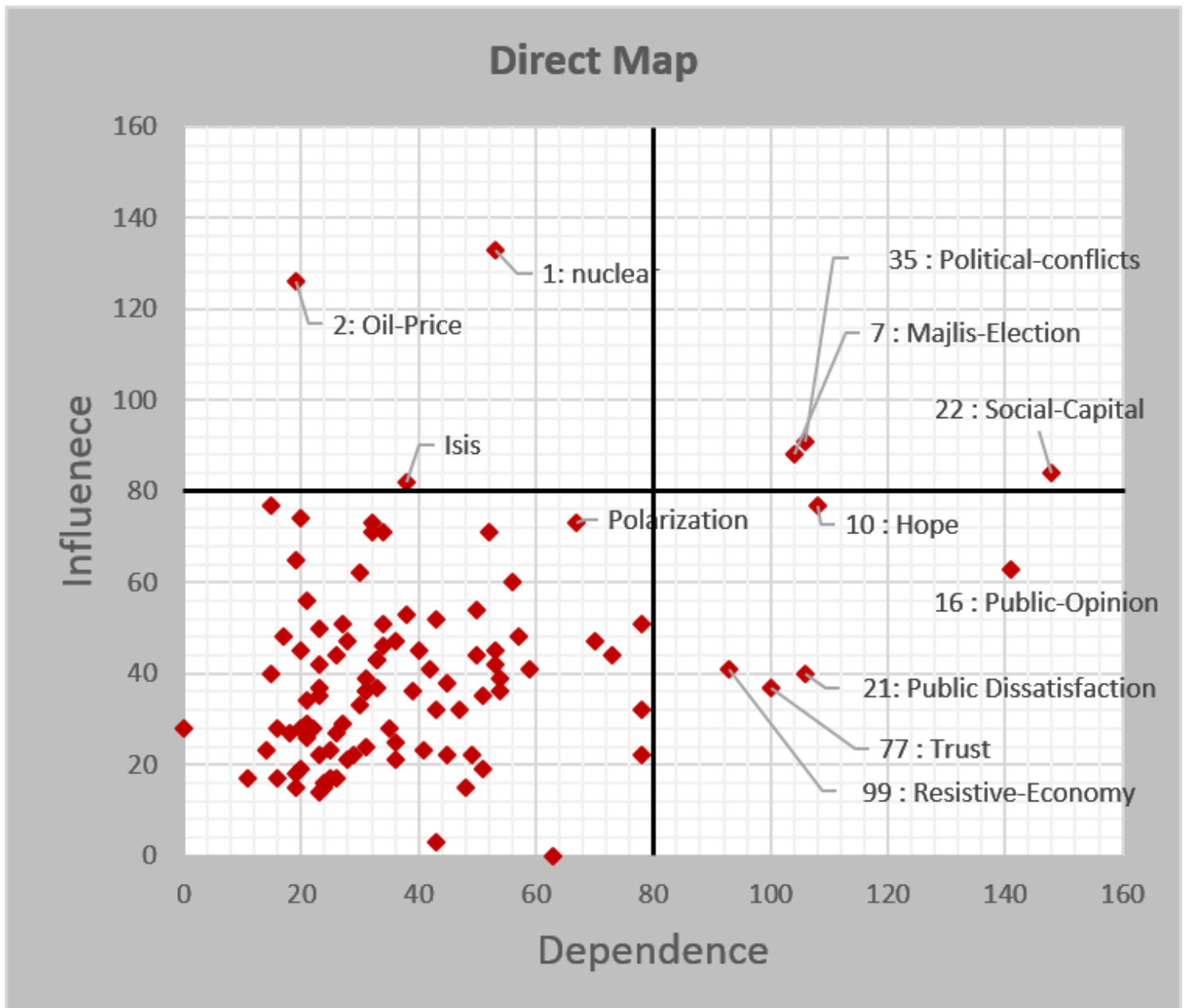
هنگام ساخت ماتریس تحلیل ساختاری اولیه، کارشناسان می‌توانند آرایه‌ی مربوط به تأثیر یک متغیر بر متغیر دیگر را به با حرف انگلیسی P پر کنند. این نماد معرف تأثیری احتمالی است. هنگام محاسبه‌ی اثرات مستقیم و غیرمستقیم، این خانه‌ها معادل صفر در نظر گرفته می‌شود. در مرحله‌ی سوم برای رسم نقشه‌ی اثرات احتمالی، همه‌ی کدهای ماتریس تغییر می‌کند و ماتریس جدیدی ساخته می‌شود که در نرم افزار به آن ماتریس اثرات احتمالی گفته می‌شود. به عبارت دیگر، برای ساخت ماتریس اثرات احتمالی، نرم‌افزار از فرآیند تغییر کد بسته به انتخاب کاربر استفاده می‌کند. بنا به اجماع خبرگان و کارشناسان حاضر در مرحله‌ی مشارکتی آینده‌پژوهی ایران، در مرحله‌ی کدگذاری مجدد، ضریب ۱ برای همه‌ی تأثیرات احتمالی در نظر گرفته شده است و بدون تغییر آرایه‌های دیگر، ماتریس اثرات احتمالی ساخته شده است.

در جدول زیر خلاصه‌ی نتایج تحلیل ساختاری ارائه شده است:

مقدار	شاخص
۱۰۰	اندازه ماتریس
۷۴۶۵	تعداد نبود اثر (کد ۰)
۱۴۵۹	تعداد تأثیرات ضعیف (کد ۱)
۵۵۷	تعداد تأثیرات متوسط (کد ۲)
۵۱۳	تعداد تأثیرات قوی (کد ۳)
۲۵۳۵	مجموع
۲۵.۳	درصد خانه‌های پر شده با غیر صفر

تحلیل اثرات مستقیم

همان‌طور که نقشه نشان می‌دهد؛ با انجام تحلیل اثرات مستقیم، مشخص شد که سه متغیر انتخابات مجلس، نزاع‌های سیاسی و سرمایه‌های اجتماعی دارای بیشترین تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در سیستم ایران ۱۳۹۴ هستند و مهم‌ترین متغیرها محسوب می‌شوند. سه متغیر پرونده‌ی هسته‌ای، قیمت جهانی نفت و داعش دارای اثرگذاری بیشتر نسبت به اثرپذیری بوده و در ناحیه بالا سمت چپ نقشه قرار می‌گیرند و متغیرهای پیشران سیستم هستند. متغیرهای یأس و سرخوردگی جوانان، باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات، پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی، نارضایتی عمومی از وضع زندگی و باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی در ناحیه‌ی سمت راست پایین صفحه قرار می‌گیرند و دارای تأثیرپذیری بالایی از سیستم هستند.

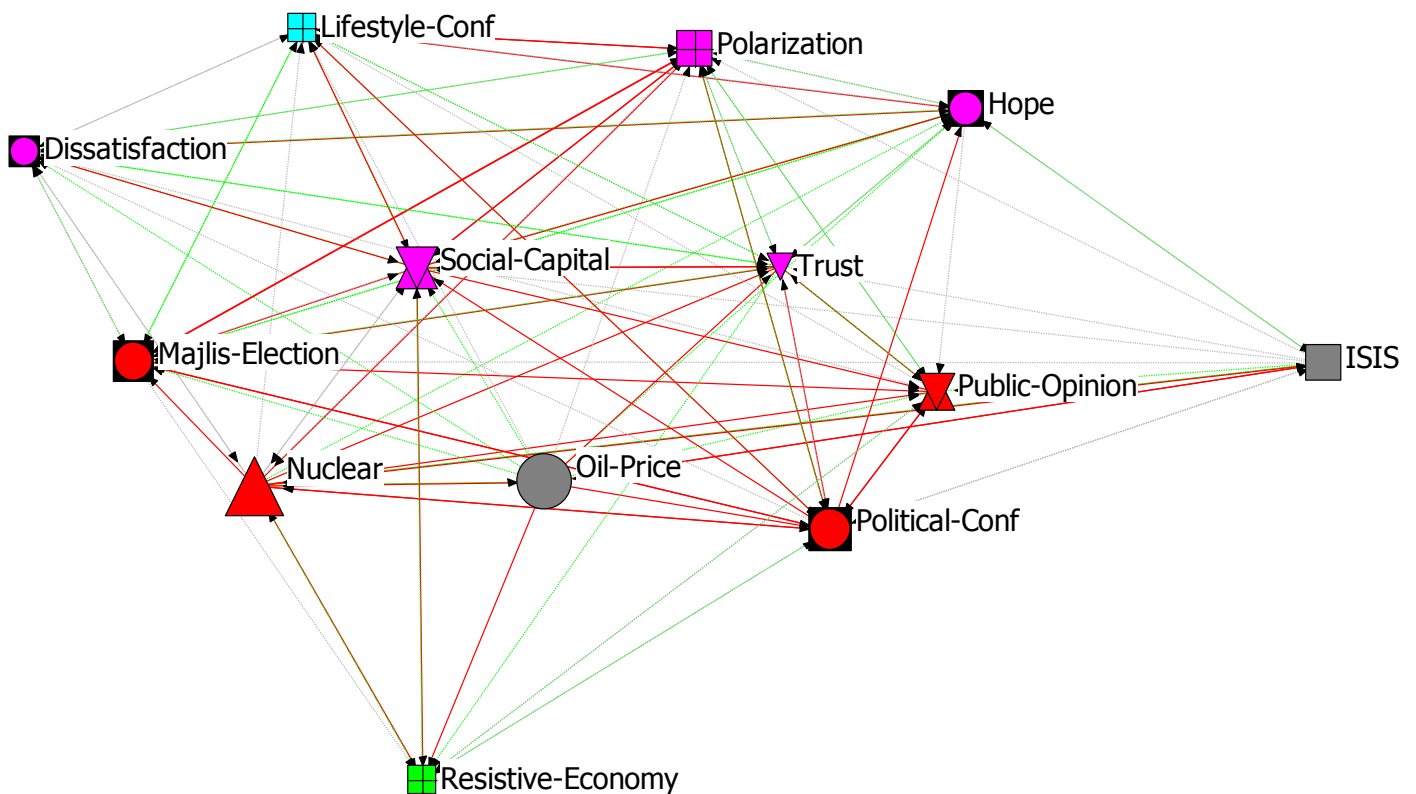

آنچه در نقشه‌های صفحات قبل دیدیم، نمایش ۱۰۰ متغیر روی محوری است که مختصات آن بر اساس میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری هر متغیر مشخص می‌شود. به عبارت دیگر براساس تحلیل‌های اثرات متقابل ماتریس که توسط نرم‌افزار انجام می‌شود، جدول زیر به دست می‌آید و این جدول روی نقشه‌های صفحات قبل به صورت بصری ارائه می‌شود.

Variable	Influence	Dependence
1 : Nuclear	۱۳۳	۵۳
2 : Cancer	۳۷	۲۳
3 : Air-Pollution	۵۱	۲۷
4 : Oil-Price	۱۲۶	۱۹
5 : Water-Res	۳۶	۳۱
6 : ISIS	۸۲	۳۸
7 : Majlis-Election	۸۸	۱۰۴
8 : Drought	۷۷	۱۵
9 : Air-Diseas	۴۰	۱۵
10 : Hope	۷۷	۱۰۸
11 : West-Haze	۳۶	۳۱
12 : US-Neg	۷۱	۵۲
13 : Ecosystem	۴۷	۲۸
14 : P-Graduate	۵۶	۲۱
15 : Corruption	۴۸	۵۷
16 : Public-Opinion	۶۳	۱۴۱
17 : Drug-Addiction	۳۶	۳۹
18 : Unemployment	۶۰	۵۶
19 : Mental-Health	۴۱	۵۹
20 : Islamophobia	۲۱	۲۸

جدول مختصات هر متغیر روی نقشه‌های بصری اثرات مستقیم برای ۲۰ متغیر اول

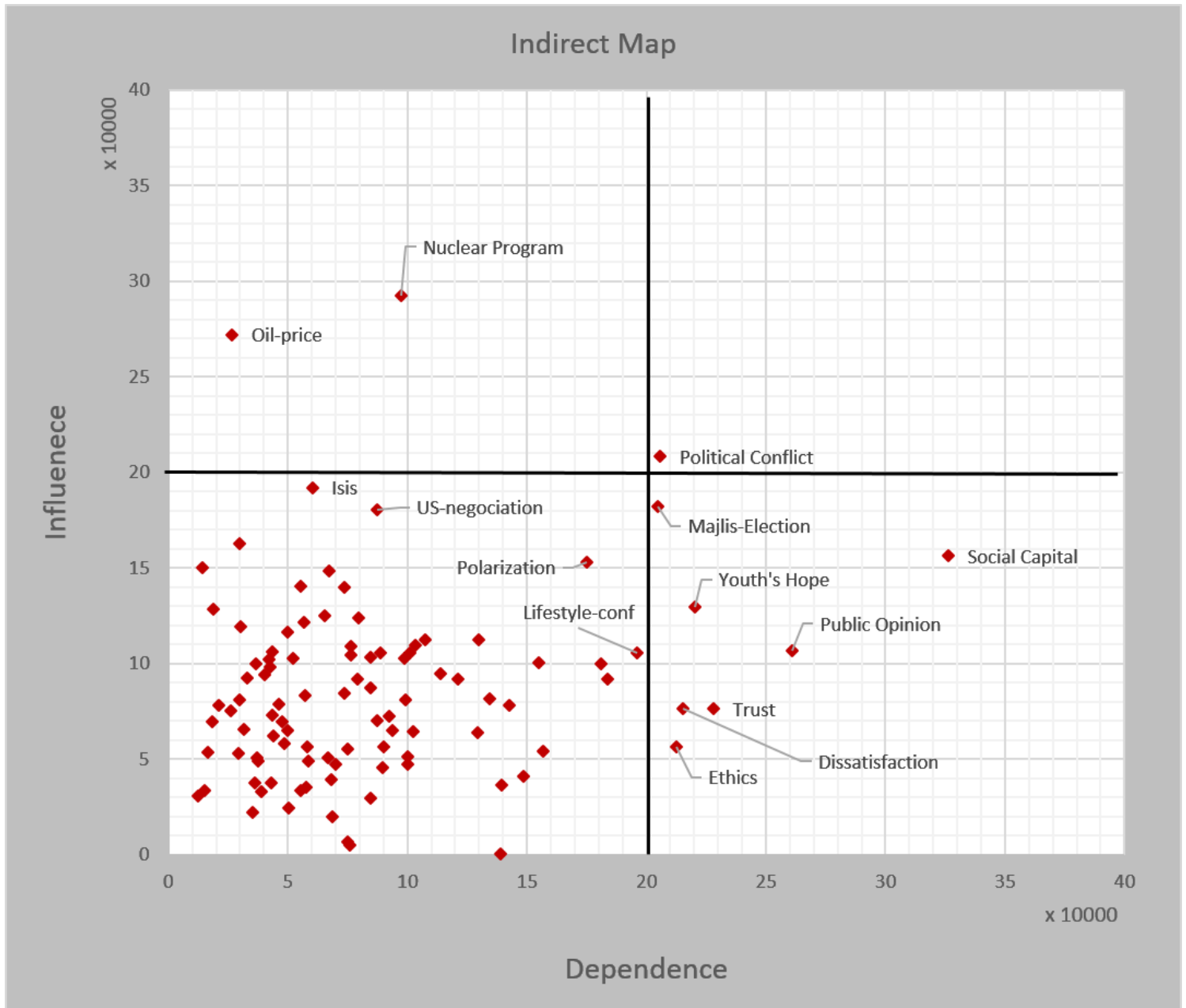
حال به منظور تحلیل دقیق تر، ۱۱ متغیر واقع شده در سه ناحیه اصلی نقشه و ۲ متغیر مهم ناحیه چهارم را در نظر می گیریم. به این ترتیب ۱۳ متغیر از مجموع ۱۰۰ متغیر را که بر اساس تحلیل اثرات مستقیم بیشتر اهمیت دارند، انتخاب کرده ایم. با استفاده از این ۱۳ متغیر، روابط شبکه ای را ترسیم می کنیم که گراف آن به شکل زیر در خواهد آمد:

تحلیل اثرات غیر مستقیم

با انجام تحلیل اثرات غیر مستقیم، همان‌طور که نقشه نشان می‌دهد مشخص شد متغیر نزاع‌های سیاسی دارای بیشترین تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در سیستم ایران ۱۳۹۴ است و مهم‌ترین متغیر محسوب می‌شود. دو متغیر پرونده هسته‌ای و قیمت جهانی نفت دارای اثرگذاری بیشتر نسبت به اثرپذیری بوده و در ناحیه بالا سمت چپ نقشه قرار می‌گیرند و متغیرهای پیشران سیستم هستند. متغیرهای انتخابات مجلس، سرمایه‌ی اجتماعی، یأس و سرخوردگی جوانان، باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات، چالش‌های قومی-محلی، نارضایتی عمومی از وضع زندگی و باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی در ناحیه سمت راست پایین صفحه قرار می‌گیرند و دارای تأثیرپذیری بالایی از سیستم هستند.

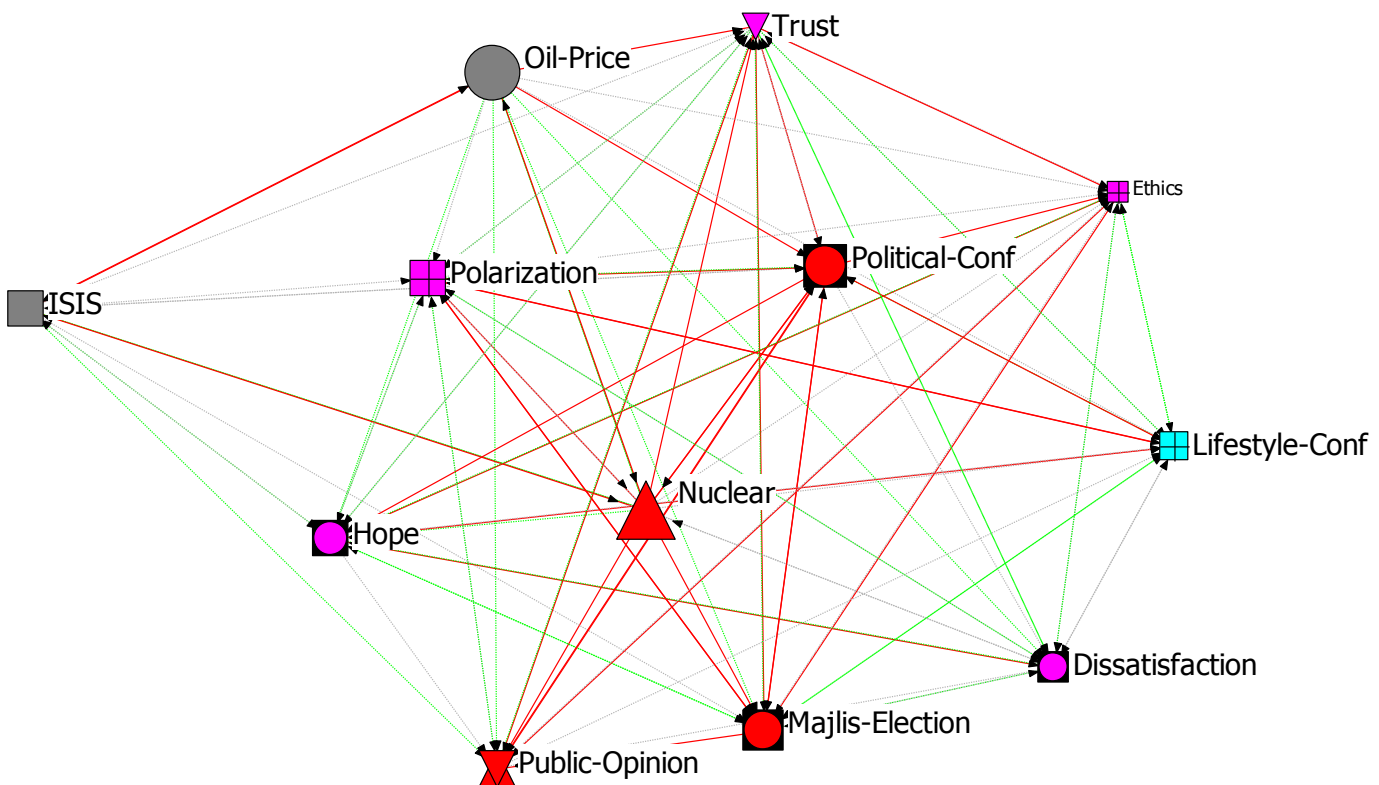

آنچه در نقشه‌های صفحات قبل دیدیم، نمایش ۱۰۰ متغیر روی محوری است که مختصات آن بر اساس میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری هر متغیر مشخص می‌شود. به عبارت دیگر براساس تحلیل‌های اثرات متقابل ماتریس که توسط نرم‌افزار انجام می‌شود، جدول زیر به دست می‌آید و این جدول روی نقشه‌های صفحات قبل به صورت بصری ارائه می‌شود.

Variable	Influence	Dependence
1 : Nuclear	۲۹۲۲۶۸	۹۷۵۲۰
2 : Cancer	۶۵۴۵۸	۳۱۶۲۱
3 : Air-Pollution	۱۰۲۶۱۱	۵۲۲۷۰
4 : Oil-Price	۲۷۱۸۹۹	۲۶۶۷۳
5 : Water-Res	۶۲۲۱۵	۴۴۱۳۸
6 : ISIS	۱۹۱۹۳۳	۶۰۲۱۳
7 : Majlis-Election	۱۸۲۰۹۷	۲۰۴۶۹۹
8 : Drought	۱۵۰۱۱۰	۱۴۲۳۸
9 : Air-Diseas	۷۷۹۹۲	۲۱۲۴۳
10 : Hope	۱۲۹۷۵۴	۲۲۰۳۳۸
11 : West-Haze	۷۳۱۱۴	۴۳۶۶۰
12 : US-Neg	۱۸۰۲۶۴	۸۷۵۳۱
13 : Ecosystem	۹۲۴۷۷	۳۲۹۸۹
14 : P-Graduate	۹۷۸۹۷	۴۲۴۹۲
15 : Corruption	۱۱۲۲۹۰	۱۳۰۰۶۶
16 : Public-Opinion	۱۰۶۵۵۵	۲۶۰۹۴۲
17 : Drug-Addiction	۶۴۱۷۸	۱۰۲۴۳۲
18 : Unemployment	۱۰۹۶۵۸	۱۰۳۳۹۰
19 : Mental-Health	۶۳۵۹۱	۱۲۹۵۸۶
20 : Islamophobia	۶۴۹۱۱	۵۰۰۹۹

جدول مختصات هر متغیر روی نقشه‌های بصری اثرات غیرمستقیم برای ۲۰ متغیر اول

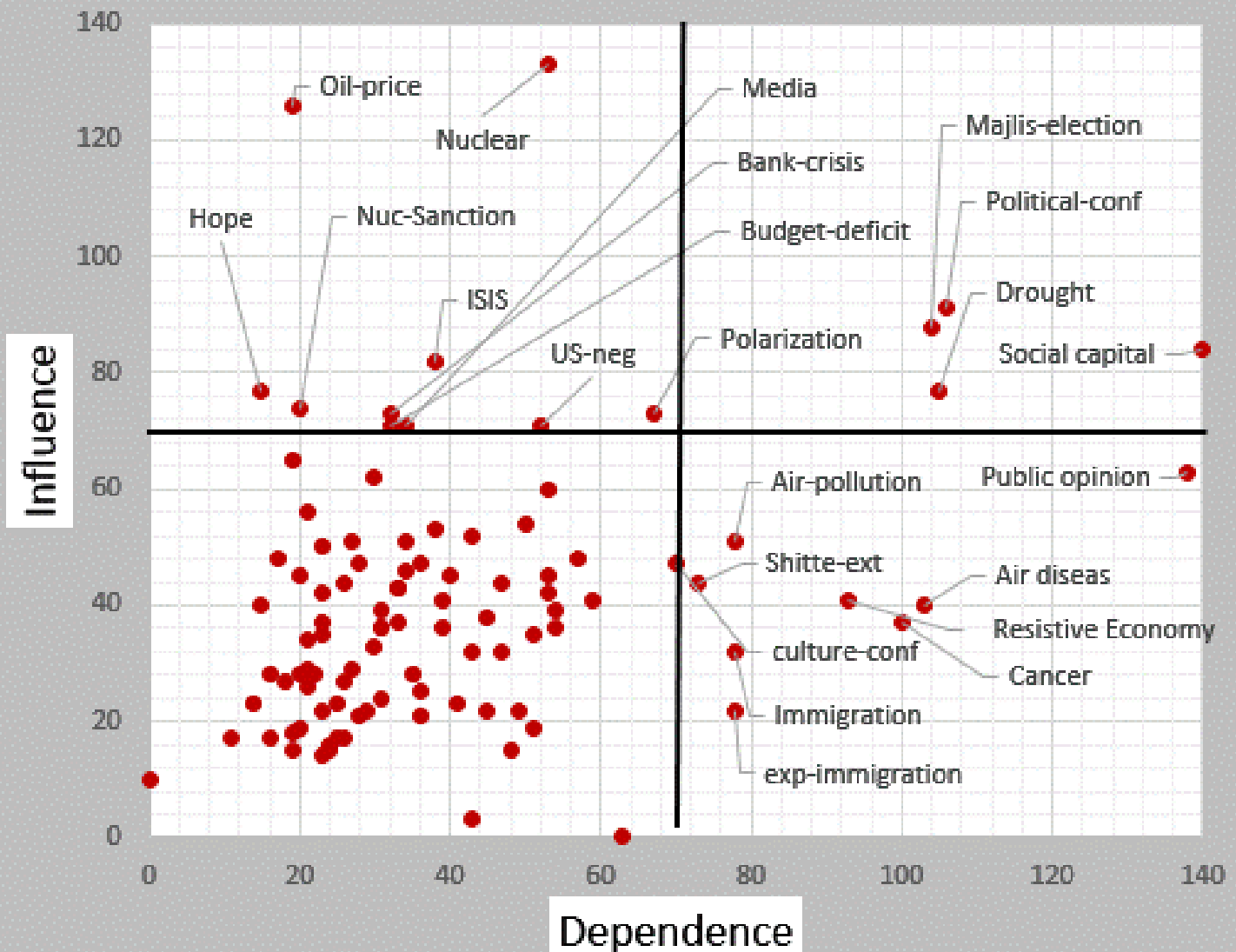
حال به منظور تحلیل دقیق تر، ۱۰ متغیر واقع شده در سه ناحیه اصلی نقشه و ۳ متغیر مهم ناحیه چهارم را در نظر می گیریم. به این ترتیب ۱۳ متغیر از مجموع ۱۰۰ متغیر را که بر اساس تحلیل اثرات غیرمستقیم بیشتر اهمیت دارند را انتخاب کرده ایم. با استفاده از این ۱۳ متغیر، روابط شبکه ای را ترسیم می کنیم که گراف آن به شکل زیر در خواهد آمد:

تحلیل اثرات احتمالی

با انجام تحلیل اثرات غیرمستقیم، همان‌طور که نقشه نشان می‌دهد؛ تعداد متغیرهای بیشتری نسبت به دو تحلیل قبلی از اهمیت برخوردار می‌شوند. در این تحلیل ۲۳ متغیر شامل قیمت جهانی نفت، نزاع‌های سیاسی، انتخابات مجلس، داعش، افراط‌گرایی شیعی، نارضایتی عمومی از وضع زندگی، آلودگی هوا، افزایش رشد سرطان، مهاجرت از استان‌های مرزی، مهاجرت نخبگان به خارج از کشور، کسری بودجه‌ی دولت، وضعیت رسانه‌های مستقل، پرونده‌ی هسته‌ای، کمیت و کیفیت تحصیلات تکمیلی، سرمایه‌ی اجتماعی، اقتصاد مقاومتی، اختلافات درون حاکمیتی درباره‌ی مسائل فرهنگی، مذاکرات دوجانبه‌ی ایران و آمریکا، قیمت جهانی نفت، یأس و سرخوردگی جوانان، بحران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات و خشک‌سالی در نواحی چهارگانه اهمیت بیشتری می‌یابند.

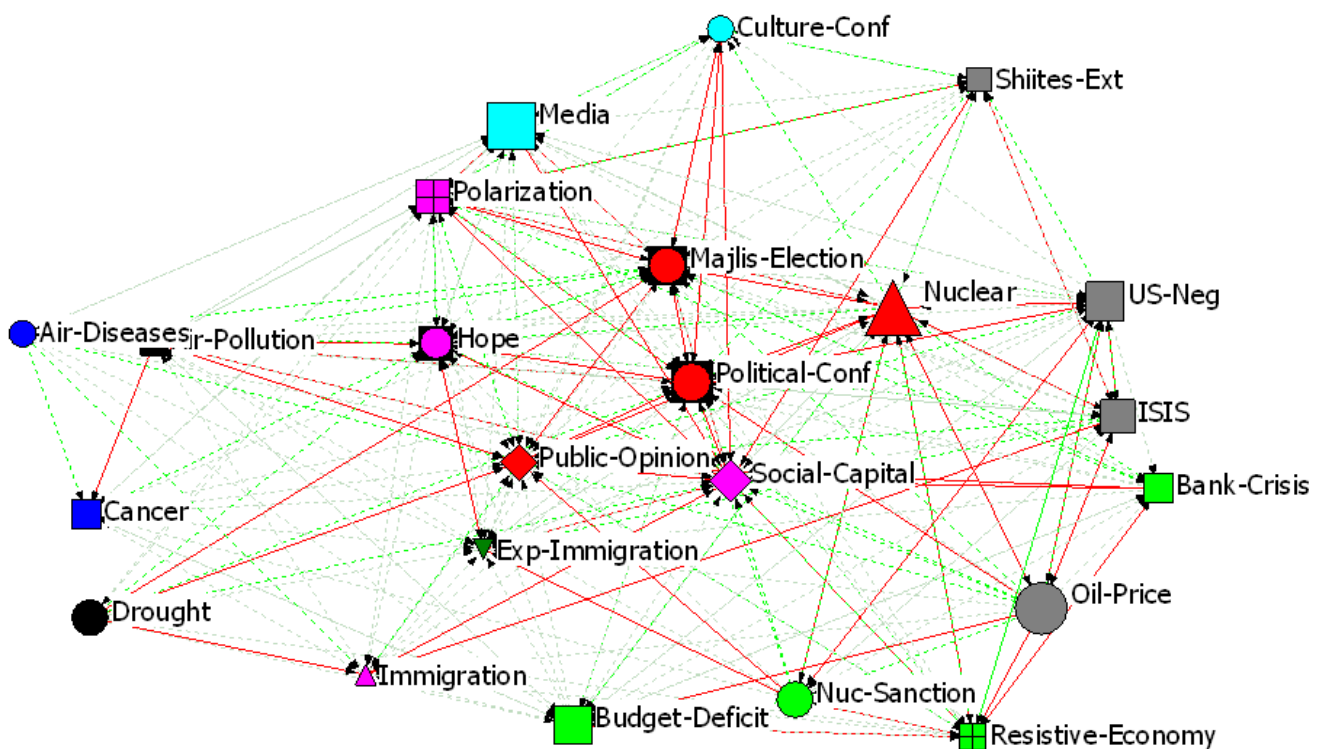
Potential Direct Map

	Influence	Dependence
Oil-Price	۱۲۶	۱۹
Political-Conf	۹۱	۱۰۶
Majlis-Election	۸۸	۱۰۴
ISIS	۸۲	۳۸
Shiites-Ext	۴۴	۴۷
Dissatisfaction	۴۰	۱۰۳
Air-Diseases	۴۰	۱۵
Cancer	۳۷	۲۳
Immigration	۳۲	۴۷
Exp-Immigration	۲۲	۷۸
Budget-Deficit	۷۱	۳۲
Media	۷۱	۳۴
Nuclear	۱۳۳	۵۳
P-Graduate	۵۶	۲۱
Social-Capital	۸۴	۱۴۰
Resistive-Economy	۴۱	۹۳
Culture-Conf	۴۷	۳۶
US-Neg	۷۱	۵۲
Academy-Rent	۲۷	۱۸
Hope	۷۷	۱۰۵
Bank-Crisis	۷۳	۳۲
Public-Opinion	۶۳	۱۳۸
Drought	۷۷	۱۵

حال به منظور تحلیل دقیق تر، ۲۳ متغیری را که در تحلیل اثرات احتمالی دارای اهمیت بیشتری شدند، مبنای تحلیل شبکه‌ی روابط متقابل جدیدی قرار می دهیم.

بر اساس این تحلیل گراف زیر و جدول مقابل بدست می آید. چهار متغیر انتخابات مجلس، نزاع‌های سیاسی، خشک سالی گسترده در کشور و سرمایه‌ی اجتماعی دارای بیشترین اهمیت در تحلیل اثرات احتمالی هستند. این چهار متغیر در نقشه اثرات در ناحیه بالا سمت راست قرار داشتند و در گراف شبکه‌ای نیز در موقعیت محوری قرار گرفته‌اند. مقادیر تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در جدول مقابل امکان مقایسه بین متغیرها را فراهم می کند.

تحلیل اثرات فازی (Fuzzy)

خروجی اصلی یک تحلیل ساختاری به کمک نرم‌افزار میک‌مک، در واقع چهار درجه بندی شامل تأثیرات (نفوذ) و وابستگی مستقیم و غیرمستقیم است. به عنوان مثال؛ به کمک این نرم‌افزار می‌توان رتبه‌ی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر پرونده‌ی هسته‌ای ایران را بر متغیرهای دیگر محاسبه کنیم که در گزارش امسال رتبه‌ی هر دو تأثیر مستقیم و غیرمستقیم این متغیر محاسبه شده است. به همین ترتیب می‌توانیم رتبه‌ی وابستگی مستقیم و غیرمستقیم این متغیر را نسبت به متغیرهای دیگر یک سیستم نیز به کمک نرم‌افزار میک‌مک محاسبه کنیم. این نتایج معمولاً در قالب نمودارهای دوبعدی نمایش داده می‌شوند. روش میک‌مک دو مشکل اساسی دارد. نخست آن که به صورت دقیق مشخص نیست که تأثیر یا وابستگی یک متغیر به متغیرهای دیگر تا چه میزان قوی یا ضعیف است. به عبارت دیگر، کارشناسان تنها به رابطه‌ی میان دو متغیر، امتیازهای ثابت ۱، ۲ یا ۳ می‌دهند در حالی که در عالم واقع تأثیرات متغیرها بر یکدیگر تا این اندازه دقیق و کامل نیست. میک‌مک فازی برای حل این مشکل طراحی شده است.

تحلیل ساختاری زبان‌شناختی فازی توسط عده‌ای از محققان دانشگاه گرگان‌ادا طراحی شده است که با گوده (خالق روش تحلیل ساختاری با نرم‌افزار میک‌مک) در ارتباط هستند. هدف از میک‌مک فازی آن است که در مرحله‌ی گردآوری داده‌ها امکان استفاده از رشته‌های زبانی را برای تحلیل اثرات متقابل فراهم کنند. با این وجود، برای استفاده از مدل‌های تحلیل فازی باید رشته‌های ترتیب‌دار کلمات را به کارشناسان معرفی کرد. روش کار بدین صورت است که کارشناسان می‌توانند تأثیرات متقابل دو متغیر را از ضعیف تا خیلی قوی مشخص کنند. پس از انجام تحلیل‌های فازی نیز می‌توان خروجی ماتریس اثرات متقابل را بر اساس همین رشته‌های زبانی ترتیب‌دار دسته‌بندی و مرتب کرد.

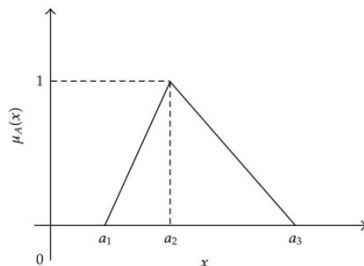
	Nuclear	Cancer	Air-Pollution	Oil-Price
Nuclear	None	None	Strong	Moderate
Cancer	Weak	None	None	None
Air-Pollution	None	Strong	None	None
Oil-Price	Strong	None	None	None

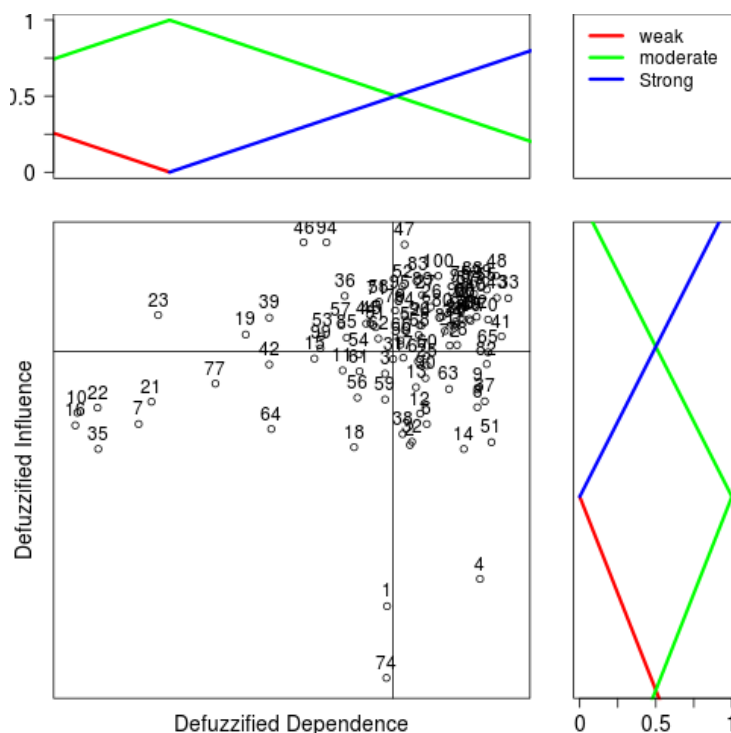
پارادایم‌هایی اصلی از جمله ممدانی و تاکاگی سوگنو برای انجام تحلیل‌های فازی وجود دارد که میک‌مک فازی از روش اول استفاده می‌کند.

بر اساس آنچه که گفته شد، نخست به رشته‌های زبانی ترتیب‌دار (از ضعیف تا قوی) کدهای ۱ تا ۳ را اختصاص می‌دهد، سپس هر یک از این کدها را با توابع عضویت مرتبط به فضای تحلیل فازی می‌برد. پس از انجام محاسبات فازی، بار دیگر بر اساس منطق ممدانی، اعداد فازی به اعداد صحیحی تبدیل می‌شوند که بیانگر یکی از تأثیرات شدید یا ضعیف هستند. بدین ترتیب، با دقت و انعطاف بیشتری می‌توانیم رتبه‌ی متغیرهای مختلف را شناسایی کنیم.

شروع می‌شود، درست روی عدد یک به بیشترین مقدار خود برسد (درجه‌ی تعلق (۱) و کمی بعد مقدار تابع عضویت به صفر برسد، می‌توان طیف وسیع‌تری از امکان‌ها را همچون شکل زیر در نظر گرفت:

اگر تابع عضویت جدیدی برای کد ۲ و کد ۳ نیز در نظر گرفته شود، همچون شکل زیر فضای پیوسته‌ی میان ۱ (تأثیرات ضعیف) تا کد ۳ (تأثیرات قوی) را در نظر گرفته‌ایم اما به لحاظ ریاضی، انجام این عمل به معنای تعریف اعداد فازی از اعداد صحیح است.

۱. مراحل انجام روش بدین ترتیب است:
۱. تعریف مجموعه‌ای از برچسب‌های زبانی برای درست کردن ماتریس اثرات متقابل
۲. تعریف توابع فازی مثلی برای هر یک از ورودی‌ها
۳. محاسبه‌ی تأثیرات و وابستگی‌های مستقیم با منطق فازی
۴. محاسبه‌ی مرجع برچسب‌های خروجی بسته به این که اعداد فازی مترادف کدام برچسب زبانی باشند
۵. نگارش جداول و نمودارها

در این گزارش ماتریس اولیه‌ی اثرات متقابل بر اساس روش شناسی میک‌مک ساده به دست آمده است، اما میک‌مک فازی نیز می‌تواند به فهم دقیق‌تر و بهتر نتایج کمک کند. به طور ساده اساس این روش بر مبنای تعریف توابع عضویت برای اعداد صحیح طراحی شده که منطق اصلی همه‌ی روش‌های فازی است. به عنوان مثال، کد ۱ و ۲ دو عدد کامل هستند که طیف وسیعی از امکان‌های ممکن میان این دو عدد را در نظر نمی‌گیرند.

اگر برای کد یک تابع عضویتی تعریف شود که در دامنه‌ای کمی قبل از عدد یک

برای پرهیز از توضیحات پیچیده‌ی بیشتر درباره‌ی تحلیل اثرات متقابل فازی، در ادامه تنها به بخشی از نتایج اشاره می‌کنیم و آن‌ها را با نتایج میک‌مک ساده برای ۱۰ متغیر اول و آخر مقایسه می‌کنیم که در جدول زیر ارائه شده است. از آن‌جا که توضیحات بیشتر در خصوص تحلیل اثرات متقابل فازی از حوصله‌ی گزارش عمومی آینده‌بان خارج است، این بخش در سال ۱۳۹۴ در قالب یک مقاله علمی منتشر خواهد شد و در آینده‌بان در دسترس علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

	Variable	Direct fuzzy influence label	Direct fuzzy influence rank	Direct influence rank
1	Nuclear	weak	1	1
2	Cancer	moderate	50	50
3	Air-Pollution	strong	23	23
4	Oil-Price	moderate	2	2
5	Water-Res	strong	52	52
6	ISIS	strong	6	6
7	Majlis-Election	strong	4	4
8	Drought	strong	8	8
9	Air-Diseases	strong	47	47
10	Hope	strong	7	7
...	...	...	...	...
91	Bank-Crisis	strong	74	11
92	Subsidies	strong	47	22
93	Politic-Equation	strong	32	39
94	Iraq	strong	25	62
95	Immigration	strong	2	64
96	Projects	very strong	18	84
97	Investment	strong	43	43
98	Women	strong	34	70
99	Spiritualism	strong	12	66
100	Resistive-Economy	strong	60	46

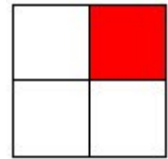

تحلیل‌های ساختاری نیز امکان تحلیل یک پارچه متغیرهای یک سیستم را فراهم آورد تا موقعیت هر متغیر روی نقشه‌ی اثرات متقابل شکل بگیرد. بدین ترتیب در بخش سوم گزارش نقشه‌های اثرات متقابل مستقیم، اثرات متقابل غیرمستقیم و اثرات متقابل احتمالی ترسیم شد. از طریق این نقشه‌ها بود که متغیرها در چهار ناحیه قرار گرفته و در واقع بر اساس ترکیب میزان اثرگذاری و اثرپذیری به چهار دسته تقسیم شدند. خلاصه‌ی انواع تحلیل ساختاری اثرات متقابل در جدول نیز نمایش داده شده است.

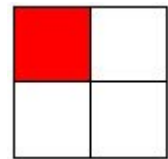
اثرات متقابل غیرمستقیم	اثرات متقابل مستقیم	
۱. نزاع‌های سیاسی	۱. انتخابات مجلس ۲. نزاع‌های سیاسی ۳. سرمایه‌ی اجتماعی	متغیرهای ناحیه‌ی بالا-راست اثرگذاری بالا اثرپذیری بالا
۱. پرونده‌ی هسته‌ای ۲. قیمت جهانی نفت	۱. پرونده‌ی هسته‌ای ۲. قیمت جهانی نفت ۳. داعش	متغیرهای ناحیه‌ی بالا-چپ اثرگذاری بالا اثرپذیری پایین
۱. انتخابات مجلس ۲. سرمایه‌ی اجتماعی ۳. یأس و سرخوردگی جوانان ۴. باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات ۵. چالش‌های قومی-محلی ۶. نارضایتی عمومی از وضع زندگی ۷. باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی	۱. یأس و سرخوردگی جوانان ۲. باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات ۳. پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی ۴. نارضایتی عمومی از وضع زندگی ۵. باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی	متغیرهای ناحیه‌ی پایین-راست اثرگذاری پایین اثرپذیری بالا
۱. داعش ۲. قطبی‌شدگی جامعه ۳. تنش میان فرهنگ رسمی و غیررسمی در حوزه سبک زندگی	۱. قطبی‌شدگی جامعه ۲. تنش میان فرهنگ رسمی و غیررسمی در حوزه سبک زندگی	متغیرهای ناحیه‌ی پایین-چپ (مهم‌ترین متغیرها) اثرگذاری پایین اثرپذیری پایین

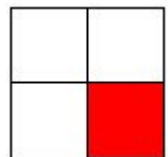
با جمع‌بندی نتایج جدول صفحه‌ی قبل می‌توان گفت مهم‌ترین متغیرهای ایران ۱۳۹۴ که بیشترین تأثیرگذاری و تأثیرپذیری را بر سایر متغیرها دارند، عبارتند از «انتخابات مجلس شورای اسلامی»، «نزاع‌های سیاسی جریان‌های قدرت» و «سرمایه‌ی اجتماعی».

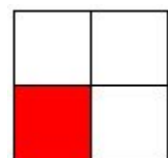
از سوی دیگر متغیرهایی وجود دارند که اثرگذاری بسیار بالایی بر سیستم و سایر متغیرها دارند ولی تأثیرپذیری چندانی از متغیرهای درون سیستم ندارند. همان‌طور که از ماهیت این متغیرها برمی‌آید، همه‌ی آن‌ها در حوزه‌ی بین‌الملل قرار دارند و عوامل فرامرزی که خارج از سیستم ایران هستند، بر این متغیرها اثرگذار هستند. مهم‌ترین متغیرها از این نوع «سرنوشت پرونده هسته‌ای ایران» و «قیمت جهانی نفت» هستند. پس از این دو متغیر «داعش» با اهمیت کمتری قرار دارد.

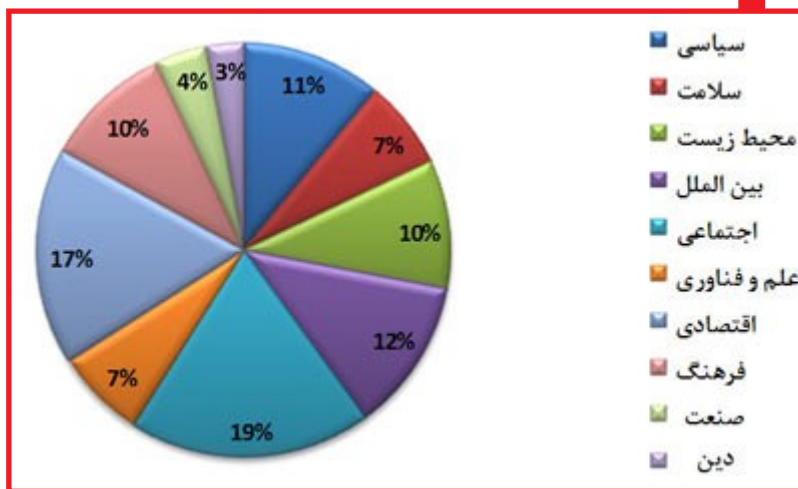
دسته‌ی سوم متغیرهای قابل توجه اثرگذاری کمتری داشته ولی اثرپذیری بالایی از سیستم دارند. این متغیرها عبارتند از متغیرهای «یأس و سرخوردگی جوانان»، «باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات»، «پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی»، «نارضایتی عمومی از وضع زندگی»، «باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی» و «چالش‌های قومی-محلی».

دسته‌ی چهارم متغیرها نسبت به سه گروه قبلی اثرگذاری و اثرپذیری کمتری دارند. حدود ۹۰ متغیر از ۱۰۰ متغیر اصلی کشور در این ناحیه قرار می‌گیرند. با این وجود در میان این حدود ۹۰ متغیر دو مورد از اهمیت بیشتری برخوردارند که عبارتند از: «قطبی‌شدگی جامعه» و «تنش میان فرهنگ رسمی و غیررسمی در حوزه سبک زندگی». سایر متغیرها نیز کم و بیش بر متغیرهای سیستم اثرگذار بوده و از متغیرهای سیستم اثر می‌پذیرند که این اثرات متقابل برای هر متغیر با دقت در گراف‌های ۱۰۰ گانه قابل شناسایی است.

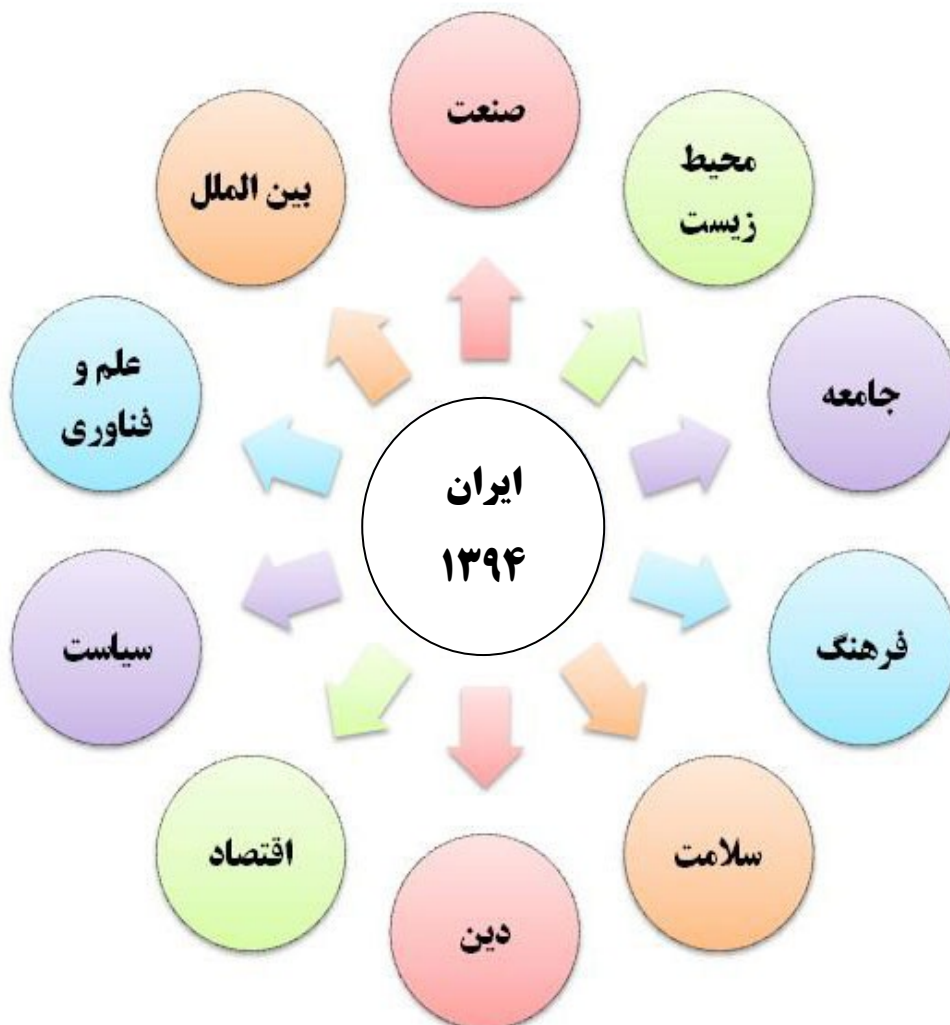
لیست کامل متغیرها و شاخص‌های تحلیل شبکه

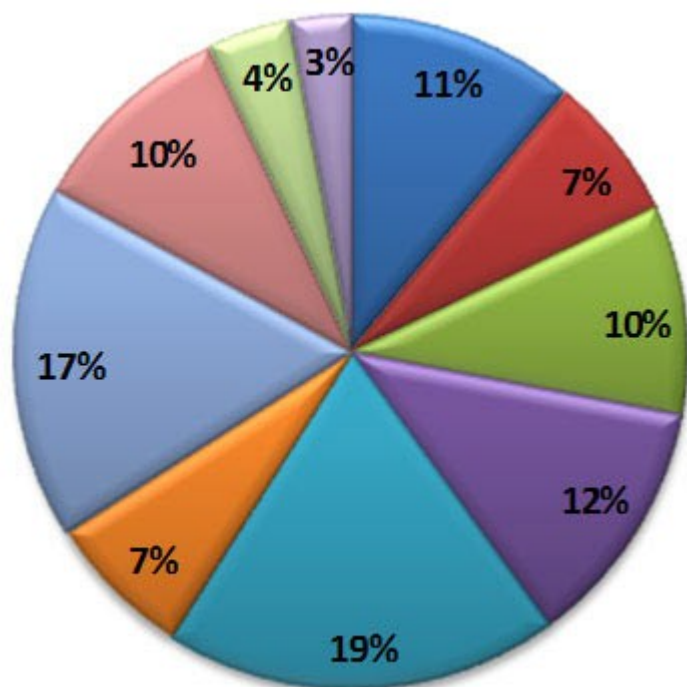
همان‌طور که در بخش اول (روش‌شناسی پژوهش) شرح داده شد، در مرحله‌ی اول آینده‌پژوهی از طریق یک پرسشنامه‌ی باز، از همه‌ی صاحب‌نظران و کارشناسان خواسته شده بود که پیش‌نگری‌های خود از مسائل ایران ۱۳۹۴ را مطرح کنند. از میان صدها مورد مطرح شده در دور اول، پس از ترکیب هم‌پوشانی‌ها، حذف موارد بی‌ارتباط و مبهم و انجام اصلاحات لازم، در نهایت ۱۶۹ متغیر تأثیرگذار بر آینده‌ی ایران در سال ۱۳۹۴ استخراج شد. در بخش پیوست، لیست این ۱۶۹ مورد را مشاهده می‌کنید. از این میان ۱۰۰ مورد اول به‌عنوان مسائل اصلی برگزیده و وارد تحلیل‌های اثرات متقاطع شد که در بخش‌های قبل نتایج آن را مشاهده کردید.

در دسته‌بندی موضوعی متغیرها از مدل پایش محیط آینده‌بان استفاده شده که در گزارش سال گذشته معرفی شده است. تصویر این مدل که حوزه‌های ۱۰گانه را برای ایران ۱۳۹۴ مشخص می‌کند، در زیر قابل مشاهده است.

درصد	موضوع
۱۱	سیاسی
۷	سلامت
۱۰	محیط زیست
۱۲	بین الملل
۱۹	اجتماعی
۷	علم و فناوری
۱۷	اقتصادی
۱۰	فرهنگ
۳	دین
۴	صنعت

در میان ۱۰۰ متغیر اول سهم متغیرهای اجتماعی با ۱۹ درصد بیشترین بود و پس از آن متغیرهای اقتصادی با ۱۷ درصد قرار گرفته بودند. متغیرهای بین الملل با ۱۲ درصد، سیاسی با ۱۱ درصد، محیط زیست با ۱۰ درصد، فرهنگ با ۱۰ درصد، سلامت و علم و فناوری با هفت درصد، صنعت و دین با چهار و سه درصد در رده‌های بعد قرار داشتند.

- سیاسی
- سلامت
- محیط زیست
- بین الملل
- اجتماعی
- علم و فناوری
- اقتصادی
- فرهنگ
- صنعت
- دین

درصد اهمیت	موضوع	مسئله (متغیر)	
۹۰.۶۲۵	سیاسی	سرنوشت پرونده‌ی هسته‌ای	۱
۸۱.۸۷۵	سلامت	نرخ رشد سرطان	۲
۸۱.۸۷۵	محیط زیست	آلودگی هوای کلان شهرها	۳
۸۱.۸۷۵	بین الملل	قیمت نفت و بازار جهانی آن	۴
۷۹.۳۷۵	محیط زیست	از بین رفتن هر چه بیشتر منابع زیرزمینی آبی	۵
۷۹.۳۷۵	بین الملل	داعش	۶
۷۸.۷۵	سیاسی	انتخابات مجلس شورای اسلامی	۷
۷۸.۷۵	محیط زیست	خشکسالی گسترده در کشور	۸
۷۸.۱۲۵	سلامت	بیماری‌های ناشی از آلودگی هوا	۹
۷۸.۱۲۵	اجتماعی	یأس و سرخوردگی جوانان	۱۰
۷۸.۱۲۵	محیط زیست	ریزگردها در مناطق غربی کشور	۱۱
۷۸.۱۲۵	بین الملل	مذاکرات دوجانبه‌ی ایران و امریکا	۱۲
۷۶.۲۵	محیط زیست	مرگ اکوسیستم مرتبط به دریاچه‌ها	۱۳
۷۶.۲۵	علم و فناوری	کمیت و کیفیت تحصیلات تکمیلی دانشگاهی	۱۴
۷۵.۶۲۵	اجتماعی	فساد مالی-اداری	۱۵
۷۴.۳۷۵	سیاسی	باور افکار عمومی به توانایی دولت در رفع مشکلات	۱۶
۷۴.۳۷۵	سلامت	اعتیاد به مواد مخدر	۱۷
۷۳.۷۵	اقتصادی	بیکاری	۱۸
۷۲.۵	سلامت	مسائل سلامت روان	۱۹
۷۲.۵	بین الملل	اسلام هراسی در جهان غرب	۲۰
۷۱.۲۵	اجتماعی	نارضایتی عمومی از وضع زندگی	۲۱
۷۰.۶۲۵	اجتماعی	سرمایه‌ی اجتماعی	۲۲
۷۰.۶۲۵	علم و فناوری	مهاجرت متخصصان از کشور	۲۳
۷۰	بین الملل	رقابت منطقه‌ای ایران با عربستان	۲۴
۶۹.۳۷۵	فرهنگ	اختلافات درون حاکمیتی درباره‌ی مسائل فرهنگی	۲۵
۶۹.۳۷۵	سلامت	بیماری‌های قلبی و عروقی	۲۶
۶۸.۷۵	سیاسی	انتخابات مجلس خبرگان رهبری	۲۷
۶۸.۷۵	فرهنگ	مصرف گسترده‌ی سریال‌های ماهواره‌ای	۲۸
۶۸.۷۵	علم و فناوری	بدل شدن موقعیت‌های علمی و دانشگاهی به رانت سیاسی	۲۹
۶۸.۱۲۵	اقتصادی	تامین آب جهت مصارف کشاورزی و صنعتی	۳۰

درصد اهمیت	موضوع	مسئله (متغیر)	
۶۸.۱۲۵	اقتصادی	قدرت خرید عمومی و معیشت مردم	۳۱
۶۸.۱۲۵	اقتصادی	کسری بودجه دولت	۳۲
۶۸.۱۲۵	محیط زیست	تخریب جنگل‌ها و مراتع	۳۳
۶۷.۵	سیاسی	پرونده‌های اختلاس مسئولان حکومتی	۳۴
۶۷.۵	سیاسی	نزاع‌های سیاسی جریان‌های قدرت	۳۵
۶۷.۵	سلامت	مسئله‌ی بیمه و خدمات سلامت	۳۶
۶۶.۸۷۵	اقتصادی	تورم	۳۷
۶۶.۸۷۵	اجتماعی	بحران نظام اداری و بوروکراسی ناکارآمد	۳۸
۶۶.۸۷۵	اجتماعی	وضعیت اخلاق عمومی	۳۹
۶۶.۸۷۵	محیط زیست	آلوده شدن آب مصرفی مردم به خصوص در شهرهای صنعتی	۴۰
۶۶.۸۷۵	محیط زیست	بیابان‌زایی	۴۱
۶۶.۲۵	فرهنگ	تنش میان فرهنگ رسمی و غیررسمی در حوزه‌ی سبک زندگی	۴۲
۶۶.۲۵	علم و فناوری	تناسب نداشتن نتایج پژوهش‌های علمی با نیازهای جامعه	۴۳
۶۵.۶۲۵	اجتماعی	دشواری‌های اقتصادی تشکیل زندگی زوج‌های جوان	۴۴
۶۵.۶۲۵	فرهنگ	فربه شدن فرهنگ زیرزمینی	۴۵
۶۵.۶۲۵	فرهنگ	کالایی شدن مناسبات انسانی	۴۶
۶۵.۶۲۵	صنعت	واردات محصولات چینی	۴۷
۶۵.۶۲۵	علم و فناوری	سرقت علمی	۴۸
۶۵.۶۲۵	بین الملل	ائتلاف برخی کشورهای منطقه علیه ایران	۴۹
۶۵	اقتصادی	شفافیت اقتصادی	۵۰
۶۵	اقتصادی	تحریم‌های ناشی از پرونده‌ی هسته‌ای	۵۱
۶۵	سیاسی	وضعیت احزاب و تشکل‌های سیاسی در جریان انتخابات	۵۲
۶۵	فرهنگ	مرکز‌گریزی از الگوهای هنجاری رسمی	۵۳
۶۵	فرهنگ	فرهنگ مصرف‌گرایی	۵۴
۶۵	علم و فناوری	اعتبار مدارک دانشگاهی و آموزش عالی در افکار عمومی	۵۵
۶۴.۳۷۵	اقتصادی	شکاف اقتصادی بین دهک‌های اول و آخر	۵۶
۶۴.۳۷۵	فرهنگ	تغییر مرجعیت فرهنگی و رهبری فکری به خارج از مرزها در میان گروه‌های قومی-زبانی	۵۷
۶۴.۳۷۵	اقتصادی	وضعیت کسب و کارهای کوچک	۵۸
۶۳.۷۵	اقتصادی	رشد اقتصادی	۵۹
۶۳.۷۵	فرهنگ	استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین در بستر اینترنت همراه	۶۰

درصد اهمیت	موضوع	مسئله (متغیر)	
۶۳.۱۲۵	سیاسی	چالش دولت با نمایندگان شهرستانها در مجلس	۶۱
۶۳.۱۲۵	دین	گرایش به سلفی گری در برخی جوانان اهل سنت	۶۲
۶۲.۵	محیط زیست	بحران تامین آب آشامیدنی روستاها	۶۳
۶۲.۵	اجتماعی	قطعی شدگی جامعه	۶۴
۶۲.۵	اقتصادی	نوسانات ارزش پول ملی نسبت به ارزهای خارجی	۶۵
۶۱.۸۷۵	اجتماعی	تزلزل نهاد خانواده	۶۶
۶۱.۸۷۵	دین	گرایش به افراط گرایی شیعی در برخی جوانان اهل تشیع	۶۷
۶۱.۸۷۵	محیط زیست	خصوصی سازی منابع عمومی زیست محیطی	۶۸
۶۱.۸۷۵	بین الملل	نقش نیروهای مسلح ایران در امنیت منطقه	۶۹
۶۱.۸۷۵	بین الملل	رقابت های انتخابات آینده امریکا	۷۰
۶۱.۲۵	اجتماعی	پر خاش گری و نزاع های فردی	۷۱
۶۱.۲۵	صنعت	تضاد منافع وارد کنندگان و تولید کنندگان	۷۲
۶۱.۲۵	علم و فناوری	بحران فرمالیسم دانشگاهی و تقلیل فضای علمی	۷۳
۶۰.۶۲۵	فرهنگ	جریان های رسانه ای مستقل	۷۴
۶۰.۶۲۵	صنعت	انحصار در صنایع خودروسازی	۷۵
۶۰.۶۲۵	صنعت	بدهی های بانکی صنعت گران	۷۶
۶۰	اجتماعی	باور مردم به سخنان مسئولان حکومتی	۷۷
۶۰	اجتماعی	قطعی گسترده برق و آب در برخی شهرها	۷۸
۵۹.۳۷۵	سیاسی	داوری افکار عمومی درباره ی عملکرد عادلانه نظام قضایی	۷۹
۵۹.۳۷۵	اجتماعی	بحران مسائل جنسی	۸۰
۵۹.۳۷۵	اجتماعی	تمرکز فرصت ها و امکانات در پایتخت	۸۱
۵۸.۷۵	سیاسی	تعامل دولت و نیروهای مسلح	۸۲
۵۸.۷۵	سلامت	مشکلات تغذیه ای	۸۳
۵۸.۷۵	بین الملل	گروه های تروریستی مستقر در شرق کشور	۸۴
۵۸.۱۲۵	اجتماعی	چالش های قومی - محلی	۸۵
۵۸.۱۲۵	بین الملل	درگیری اسرائیل با حزب الله و حماس	۸۶
۵۷.۵	اقتصادی	تحریم های مربوط به مسائل غیر هسته ای	۸۷
۵۷.۵	بین الملل	تحولات کردستان عراق	۸۸
۵۷.۵	اجتماعی	انتقام ها و تسویه حساب های خودسرانه	۸۹
۵۷.۵	اقتصادی	بحران بانک ها و مؤسسات اعتباری	۹۰

درصد اهمیت	موضوع	مسئله (متغیر)	
۵۷.۵	اقتصادی	ادامه‌ی اجرای هدفمندی یارانه‌ها	۹۱
۵۷.۵	سیاسی	تغییر آرایش سیاسی در کشور	۹۲
۵۷.۵	بین الملل	تثبیت حاکمیت و یکپارچگی عراق	۹۳
۵۷.۵	اجتماعی	مهاجرت از استان‌های مرزی	۹۴
۵۷.۵	اقتصادی	وضعیت پروژه‌های عمرانی	۹۵
۵۷.۵	اقتصادی	بازتنظیم رابطه سرمایه‌گذاری غیرمولد و مولد	۹۶
۵۷.۵	اجتماعی	مسائل مربوط به حقوق زنان	۹۷
۵۷.۵	دین	معنویت‌گرایی‌های نوظهور و غیردینی	۹۸
۵۷.۵	اقتصادی	عملیاتی‌سازی اقتصاد مقاومتی	۹۹
۵۷.۵	اجتماعی	نرخ رشد جمعیت	۱۰۰
۵۷.۱۸۷۵	اجتماعی	تامین امنیت عمومی در فضاهاى شهری	۱۰۱
۵۷.۱۸۷۵	اقتصادی	وضعیت تولید کشاورزی	۱۰۲
۵۷.۱۸۷۵	سیاسی	چالش سیاسی موافقان و مخالفان توافق هسته‌ای	۱۰۳
۵۷.۱۸۷۵	علم و فناوری	تناسب نداشتن فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با نیازهای جامعه	۱۰۴
۵۷.۱۸۷۵	سیاسی	فعالیت جریان‌های سیاسی افراطی	۱۰۵
۵۷.۱۸۷۵	فرهنگ	دخالت سیاسی در ساحت فرهنگ	۱۰۶
۵۷.۱۸۷۵	علم و فناوری	دخالت سیاسی در عرصه علم و دانش	۱۰۷
۵۷.۱۸۷۵	فرهنگ	اثرگذاری رسانه‌های غیررسمی بر زندگی شهروندان	۱۰۸
۵۷.۱۸۷۵	علم و فناوری	مدارک علمی تقلبی	۱۰۹
۵۷.۱۸۷۵	علم و فناوری	صلاحیت اعضای جدید هیئت علمی دانشگاه‌ها	۱۱۰
۵۷.۱۸۷۵	سیاسی	بازگشت جریان احمدی‌نژاد به رقابت سیاسی	۱۱۱
۵۷.۱۸۷۵	سلامت	بیماری‌های ناشی از پارازیت	۱۱۲
۵۷.۱۸۷۵	سیاسی	سیاست‌زدایی	۱۱۳
۵۷.۱۸۷۵	بین الملل	جریان‌های ضداسلامی در غرب	۱۱۴
۵۶.۸۷۵	فرهنگ	فیلترینگ اینترنت	۱۱۵
۵۶.۸۷۵	فرهنگ	گرایش به نمایش رسانه‌ای ثروت و قدرت	۱۱۶
۵۶.۲۵	اجتماعی	امنیت مرزهای شرقی	۱۱۷
۵۶.۲۵	سلامت	بروز مشکلات طرح تحول نظام سلامت	۱۱۸
۵۶.۲۵	محیط زیست	تولید بی‌رویه زباله	۱۱۹
۵۶.۲۵	بین الملل	مسئله‌ی حفظ حاکمیت و یکپارچگی سوریه	۱۲۰

درصد اهمیت	موضوع	مسئله (متغیر)	
۵۵.۶۲۵	اقتصادی	قیمت مسکن	۱۲۱
۵۵.۶۲۵	اجتماعی	نرخ طلاق	۱۲۲
۵۵.۶۲۵	سلامت	مسائل باروری و ناباروری	۱۲۳
۵۵.۶۲۵	صنعت	وضعیت صنایع وابسته به آب مانند ذوب آهن	۱۲۴
۵۵	سیاسی	تعامل دولت با مدیریت جدید صداوسیما	۱۲۵
۵۵	سیاسی	نقش شخصیت‌های مرجع در رویدادهای سیاسی	۱۲۶
۵۵	فرهنگ	آزادی بیان و آزادی رسانه‌ها	۱۲۷
۵۴.۳۷۵	اقتصادی	واگذاری‌ها و خصوصی سازی اقتصادی	۱۲۸
۵۴.۳۷۵	سیاسی	تذکرات، سؤال‌ها و استیضاح‌ها از وزیران کابینه	۱۲۹
۵۴.۳۷۵	سیاسی	مسئله‌ی حصر	۱۳۰
۵۴.۳۷۵	فرهنگ	سواد دیجیتال برای مواجهه با امکانات جدید ابزارهای همراه	۱۳۱
۵۳.۷۵	محیط زیست	مسئله‌ی بنزین آلوده	۱۳۲
۵۳.۱۲۵	فرهنگ	عملکرد مدیریت جدید صداوسیما برای جلب دوباره اعتماد عمومی به رسانه ملی	۱۳۳
۵۳.۱۲۵	سلامت	سکته‌های مغزی	۱۳۴
۵۲.۵	اجتماعی	الگوهای روابط زناشویی بین زوج‌های جوان	۱۳۵
۵۲.۵	محیط زیست	آتش‌سوزی جنگل‌ها بر اثر تغییرات اقلیمی	۱۳۶
۵۱.۸۷۵	فرهنگ	حاکم شدن الگوهای نازل و مبتذل بر مصرف فرهنگی	۱۳۷
۵۱.۸۷۵	سلامت	بیماری‌های خاص مانند ام.اس.	۱۳۸
۵۱.۸۷۵	سلامت	مشکلات سلامت ناشی از بی‌حرکی	۱۳۹
۵۱.۲۵	اجتماعی	متوسط سن آغاز روسپیگری	۱۴۰
۵۱.۲۵	علم و فناوری	رشد و پیشرفت سریع فناوری‌های نوظهور	۱۴۱
۵۰.۶۲۵	سلامت	بیماری‌های جدید و صعب‌العلاج	۱۴۲
۵۰.۶۲۵	صنعت	چالش‌های نهادهای حاکمیتی با صادرکنندگان	۱۴۳
۵۰.۶۲۵	بین‌الملل	نقش آفرینی ایران در تحولات یمن	۱۴۴
۵۰	اجتماعی	مهاجرت به پایتخت	۱۴۵
۴۹.۳۷۵	اقتصادی	واردات کالاهای مصرفی	۱۴۶
۴۹.۳۷۵	اجتماعی	متوسط سن ازدواج	۱۴۷
۴۸.۷۵	اقتصادی	شاخص‌های بورس	۱۴۸
۴۸.۷۵	اجتماعی	نرخ ازدواج	۱۴۹
۴۸.۷۵	اجتماعی	مهاجرت از روستا به حاشیه شهر	۱۵۰

درصد اهمیت	موضوع	مسئله (متغیر)	
۴۸.۱۲۵	اجتماعی	بزه‌ها و دزدی‌های کوچک	۱۵۱
۴۸.۱۲۵	فرهنگ	بحران ورشکستگی سینما	۱۵۲
۴۶.۸۷۵	اجتماعی	شکاف بین نسلی	۱۵۳
۴۶.۲۵	سیاسی	پیامدها و ناآرامی‌های انتخاباتی	۱۵۴
۴۶.۲۵	اجتماعی	الگوهای روابط والدین و کودکان نسل جدید	۱۵۵
۴۶.۲۵	دین	وضعیت گرایش عمومی به دین‌داری	۱۵۶
۴۶.۲۵	محیط زیست	شکار غیرقانونی حیوانات	۱۵۷
۴۵.۶۲۵	اجتماعی	مسئله‌ی شناخته شده با عنوان «ازدواج سفید»	۱۵۸
۴۵	بین الملل	جنگ سایبری ایران و غرب	۱۵۹
۴۴.۳۷۵	محیط زیست	تهدید زیستگاه‌های جانوری بر اثر تغییرات اقلیمی	۱۶۰
۴۴.۳۷۵	علم و فناوری	تحول در علوم انسانی	۱۶۱
۴۲.۵	اجتماعی	جایگاه زنان در مدیریت کشور	۱۶۲
۴۲.۵	دین	تحمل‌پذیری سایر ادیان و مذاهب در جامعه	۱۶۳
۴۱.۲۵	اقتصادی	حذف یارانه برخی اقشار	۱۶۴
۳۹.۳۷۵	اجتماعی	خودکشی	۱۶۵
۳۳.۷۵	بین الملل	مناقشات بین‌المللی اروپایی شرقی	۱۶۶
۳۲.۵	دین	مهاجرت اقلیت‌های دینی از ایران	۱۶۷
۲۶.۲۵	بین الملل	مناقشات بین‌المللی شمال آفریقا	۱۶۸
۲۵	اجتماعی	فرصت‌ها و امکانات ورزش زنان	۱۶۹

شاخص‌های تحلیل شبکه‌ی متغیرها

آینده‌بان به منظور استفاده سایر پژوهشگران و فراهم شدن امکان تحلیل‌های ثانویه، شاخص‌های

بدست آمده از تحلیل شبکه‌ی روابط بین متغیرها را به صورت عمومی به شرح زیر منتشر می‌کند:

Variable	Indegree (%)	Outdegree (%)	Betweenness (%)	Closeness (%)
Academy-Credibility	0.46	0.43	0.09	0.93
Academy-Rent	0.43	0.65	0.12	0.90
Aggression	1.23	0.46	0.30	0.90
AI-Water	0.51	0.82	0.18	0.99
Air-Diseases	0.36	0.96	0.25	1.07
Air-Pollution	0.65	1.23	0.52	1.03
Anti-Iran	0.80	1.04	0.39	0.94
Armed-Forces	0.80	0.89	0.20	1.03
Army-Cabinet	0.41	1.16	0.22	1.10
Authority-Change	1.23	0.84	0.42	0.96
Automotive-Ind	0.58	0.36	0.20	0.95
Bank-Crisis	0.77	1.76	0.34	0.94
Budget-Deficit	0.77	1.71	1.81	1.18
Bureaucracy	0.72	1.50	1.26	1.11
Cancer	0.55	0.92	0.87	1.14
China	1.04	0.07	0.00	0.42
Commodification	1.52	0.00	0.00	0.00
Consumerism	1.04	0.80	0.81	0.95
Corruption	1.37	1.16	2.97	1.01
Culture-Conf	0.87	1.13	0.32	1.01
Currency	0.55	1.21	0.27	1.02
Debts	0.63	0.41	0.03	0.93
Desertification	0.51	0.70	0.24	0.98
Dissatisfaction	2.48	0.99	2.27	1.08
Diversity-Challenges	1.69	1.21	0.63	0.96
Drought	0.36	1.86	0.71	1.14
Drug-Addiction	0.94	0.87	1.00	1.14
East	1.18	0.53	1.07	1.06
Economic-Gap	1.28	1.11	1.12	1.13
Ecosystem	0.68	1.13	0.83	1.10

Variable	Idegree (%)	Outdegree (%)	Betweenness (%)	Closeness (%)
Electricity	0.53	0.68	0.38	1.02
Embezzlement	0.82	1.11	0.43	1.02
Envo-Privatization	0.84	0.68	0.68	1.03
Ethics	1.88	0.77	0.55	0.92
Exp-Immigration	1.88	0.53	1.68	1.08
Family	0.94	1.06	0.45	1.03
Forests	0.27	0.41	0.08	0.93
Formalism	0.48	0.46	0.10	0.85
Growth	1.21	1.30	0.66	1.01
Health-Insurance	1.16	0.39	0.36	0.83
Heart-Diseases	0.58	0.39	0.08	0.93
Hope	2.53	1.90	4.19	1.05
Immigration	1.13	0.77	0.61	0.93
Importers	0.82	1.23	0.66	0.96
Inflation	0.48	1.11	0.31	1.13
Investment	1.28	1.01	0.45	1.03
Iraq	0.72	0.80	0.34	0.97
ISIS	0.92	1.98	1.24	1.13
Islamophobia	0.68	0.51	0.41	1.08
Israel	0.55	0.84	0.09	0.92
Judicial	1.09	0.53	0.49	0.97
Khebregan	0.60	0.41	0.21	1.05
Kurdistan	0.55	0.53	0.17	0.91
Lifestyle-Conf	1.88	1.23	1.07	0.91
Local-Ethnic	1.76	1.06	2.05	1.06
Majlis-Election	2.51	2.12	7.09	1.12
Media	0.82	1.71	3.23	1.39
Mental-Health	1.42	0.99	0.81	1.02
Networks	0.75	0.94	0.29	0.93
Nuc-Sanction	0.48	1.78	0.67	1.13

Variable	Indegree (%)	Outdegree (%)	Betweenness (%)	Closeness (%)
Nuclear	1.28	3.21	4.47	1.19
Nutrition	0.46	0.39	0.10	0.86
Oil-Price	0.46	3.06	1.18	1.16
P-Graduate	0.51	1.37	0.91	1.16
Parliament	1.09	0.92	1.03	1.06
Parties-Situation	0.87	0.60	0.23	0.97
Plagiarism	0.55	0.34	0.15	0.76
Polarization	1.62	1.76	1.40	1.00
Politic-Equation	0.63	1.06	0.30	1.01
Political-Conf	2.56	2.19	6.67	1.18
Population	0.70	0.24	0.29	0.94
Projects	0.70	0.53	0.42	1.03
Public-Opinion	3.33	1.52	7.07	1.04
Purchasing-Power	0.80	1.04	0.37	1.05
Research-Problem	0.34	0.58	0.47	1.03
Resistive-Economy	2.24	0.99	3.98	1.06
Revenge	0.75	0.58	0.09	0.93
Rural-Water	0.46	1.57	0.57	0.93
Sanctions	0.48	0.68	0.11	0.96
Satellite-Series	0.55	1.01	0.10	0.98
Saudi-Arabia	0.96	1.09	0.82	0.97
Sexual	0.60	0.60	0.06	0.91
Shiites	1.13	1.06	0.89	0.99
Small-Businesses	0.99	0.55	0.23	0.94
Social-Capital	3.57	2.07	6.40	1.07
Spiritualism	0.65	0.70	0.16	0.85
Subsidies	0.92	1.28	0.91	1.00
Suni	1.30	0.96	1.35	1.04
Tehran	0.63	0.65	0.61	1.04
Transparency	1.04	1.28	0.56	1.01

Variable	Indegree (%)	Outdegree (%)	Betweenness (%)	Closeness (%)
Trust	2.41	0.89	1.28	1.01
Underground-Culture	1.30	0.87	0.40	0.98
Unemployment	1.28	1.47	2.44	1.25
US-Election	0.51	0.63	0.10	0.94
US-Neg	1.25	1.71	1.94	1.16
Water-Pollution	0.39	0.43	0.20	0.94
Water-Res	0.75	0.89	1.24	1.10
West-Haze	0.75	0.87	0.96	1.07
Women	0.39	0.68	0.10	0.99
Young-Couples	0.87	0.55	0.20	0.96

	Degree	Closeness	Betweenness	Eigenvector
Mean	38.929	62.723	0.625	13.209
Std Dev	15.959	7.137	0.800	5.052
Sum	3892.929	6272.337	62.503	1320.917
Variance	254.676	50.939	0.640	25.518
SSQ	177016.625	398516.094	103.039	20000.002
MCSSQ	25467.646	5093.931	63.973	2551.794
Euc Norm	420.733	631.281	10.151	141.421
Minimum	14.141	53.514	0.023	4.496
Maximum	86.869	88.393	4.063	26.751

درباره‌ی آینده‌بان

در زبان فارسی، پسوند اشتقاقی «بان» با اضافه شدن به پایان واژه‌ها معنای نگاهبانی و حفاظت را به آن‌ها می‌افزاید. آینده‌بان، به عنوان رسانه‌ی تخصصی حوزه‌ی آینده‌پژوهی می‌کوشد تا علاوه بر پژوهش و دیده‌بانی آینده، با نگاهی مسئولانه نسبت به آینده، راه کارهایی در جهت نگاهبانی و محافظت از آینده نیز ارائه کند. رویکرد آینده‌بان تنها معطوف به پژوهش علمی آینده نیست، بلکه قصد دارد تا با ایجاد پیوندی بین پژوهش‌های علمی حوزه آینده از یک سو و امروز و فردای جامعه ایران از سوی دیگر، نگاه خردمندانه به آینده را وارد فضای عمومی کند. بر این اساس است که آینده بان ایده‌ی محوری «آینده‌ی بهتر برای همه» را دنبال می‌کند.

آینده‌بان حاصل دغدغه‌ی مشترک کسانی است که آینده را نه از پیش تعیین شده و محتوم، که قابل شکل‌دادن می‌دانند. از این روست که تلاش خود را در جهت شکل‌دهی به آینده‌ی بهتر برای همه معطوف کرده‌ایم. آینده‌پژوهی از نگاه ما فراتر از یک رشته‌ی دانشگاهی و تولید صرف متون علمی و فراتر از ابزاری برای افزایش قدرت و ثروت قدرت‌مندان است و می‌تواند و باید در خدمت تأمین منافع عمومی قرار گیرد.

بر اساس این دغدغه بود که آینده‌بان، روز ۱۰ اسفند ۱۳۹۲، همزمان با سومین سالروز جهانی آینده افتتاح شد. در حالی که رویدادهای تقویم‌های مرسوم جهان رویدادهای تاریخی و طبیعی معطوف به گذشته را گرامی می‌دارند، نخستین روز جهانی آینده از تاریخ اول مارس ۲۰۱۲ مصادف با ۱۰ اسفند ۱۳۹۰ در سراسر جهان با این امید برگزار شد که روزی برای گرامی‌داشت انرژی و توان همه‌ی دانشمندان و کارشناسان جهان امروز برای تغییر زندگی مردم در سراسر کره‌ی زمین و راهی برای خلق جهانی بهتر در آینده باشد.

آینده‌بان هنوز رسانه‌ای نوپاست و هم‌چنان در مراحل شکل‌گیری قرار دارد. از این رو بیش از هر مرحله‌ی دیگری پذیرای نظرات و پیشنهاد‌های شما برای بهبود و توسعه مسیر حرکت خود و تحقق آینده‌ای بهتر برای همه است.

آینده‌بان

www.ayandeban.ir

رویاری با چالش‌های امروز جهانی از قبیل بسط و توسعه‌ی رسانه‌های اجتماعی و به دنبال آن مسائلی چون شکاف دیجیتال، تضعیف نقش دولت-ملت‌ها در برابر سازمان‌های مردم‌نهاد و جهانی، گسترش سرمایه‌داری جهانی و نهادینه‌شدن تدریجی حوزه‌ی عمومی مجازی و مسائل و موضوعات بومی و محلی ایرانی همچون آلودگی هوا، چالش رشد اقتصادی و مسئله‌ی بیکاری، جمعیت، برابری اجتماعی، نیازمند علت‌یابی گذشته، جامع‌نگری امروز و آینده‌نگری برای فرداست.

هدف آینده‌بان در مسیر ساختن آینده‌ای بهتر برای همه، پایش وضعیت موجود از جمله اخبار و رویدادهای معطوف به آینده، پژوهش و انتشار اسناد آینده‌پژوهانه و راهبردی، کمک به توسعه‌ی ادبیات نظری و روش‌شناختی آینده‌پژوهی به زبان شفاف و تخصصی علمی برای متخصصان و به زبان هرروزه‌ی مردم عادی برای علاقه‌مندان و فرد فرد کسانی است که از امروز دغدغه‌ی فردای فرزندان خود را دارند.

هم‌سو کردن چشم‌انداز دولت، سازمان‌های مردم‌نهاد و عموم شهروندان ایرانی در رابطه با سناریوهای مطلوب آینده در زمینه‌های مختلف هدف غایی این رسانه است که می‌کوشد از طرق مختلف برای رسیدن به آن تلاش کند. شنیده‌شدن صدای مردم در هرم قدرت و آگاهی دولت از آینده‌ی مطلوب مورد نظر شهروندان، یکی از مهم‌ترین نقش‌ها را در زمینه‌ی مقابله با چالش‌های مختلف محلی و جهانی ایفا می‌کند.

به باور ما یکی از مسیرهای ساخت جهانی بهتر توجه دادن همه به نقش حساس و سرنوشت‌ساز امروزشان در شکل‌دادن به آینده و آشنایی آن‌ها با مهم‌ترین دستاوردها و تحولات آینده‌ساز است. در مسیر پیش‌رو آینده‌نگری، برخورداری از چشم‌اندازی راهبردی و جهانی، استفاده از راهکارهای بومی در کنار بهره‌مندی از فناوری‌های روز دنیا، نه یک انتخاب که ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و این رسانه تخصصی فرصتی برای گردهم‌آمدن فعالان فضای مجازی، استادان و پژوهش‌گران، کنش‌گران اجتماعی و سیاست‌مداران و برنامه‌ریزان کشوری برای به اشتراک گذاشتن افکار، تجربیات و پژوهش‌های مرتبط با آینده است.